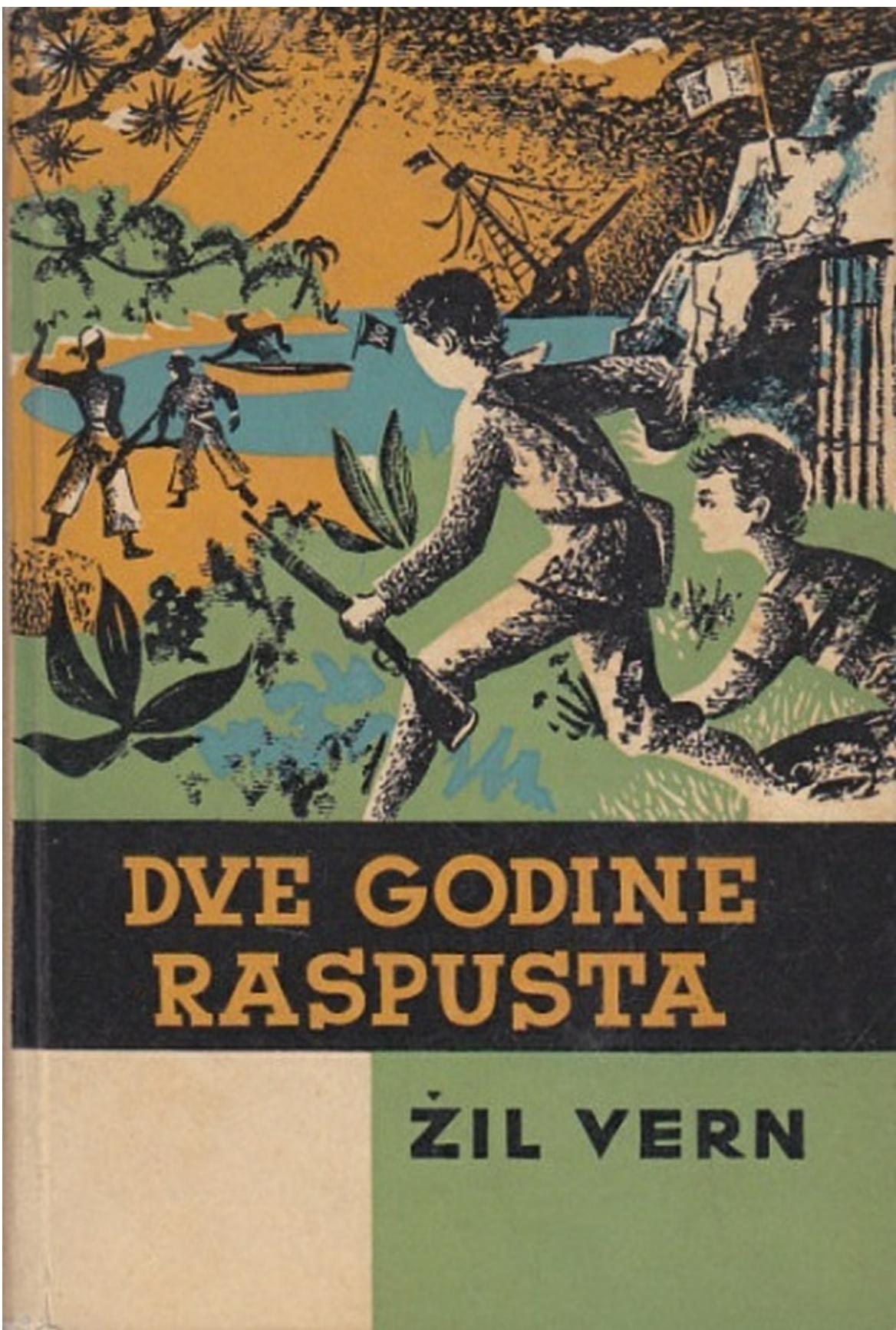

DVE GODINE RASPUSTA

ŽIL VERN

DVE GODINE RASPUSTA

ŽIL VERN

Žil Vern

DVE GODINE RASPUSTA

Prevela s francuskog:
ZORA MAKSIMOVIĆ

NASLOV ORIGINALA

Jules Verne

DEUS ANS DE VACANCES

KNJIGA PRVA

I

Noću devetog marta 1860, oblaci, izmešani s morem, ograničavali su pogled na daljinu od nekoliko metara.

Na tom uzburkanom moru, čiji su se talasi razbijali prelivajući se olovnom svetlošću, jedan laki brod jurio je gotovo bez jedara.

Bila je to jahta od stotinu tona — škuna — kako su jedrenjake nazivali u Engleskoj i Americi.

Ćkuna je nosila ime *Slaufi*, ali zalud bi bilo tražiti na krmi tablu s ovima imenom, jer ju je neki nesrećni slučaj — iznenadna oluja ili sudar — prosto strgao ispod ograde na palubi.

Bilo je jedanaest časova uveče. Na toj geografskoj širini noći su početkom marta još kratke. Prvi zraci zore trebalo je da se jave tek oko pet časova izjutra. Zar bi opasnosti koje su pretile *Slaufiju* bile manje kad bi sunce osvetljavalo pučinu? Zar trošni brod ne bi i dalje bio prepušten na milost i nemilost talasima? Sigurno bi ga samo smirenje bučnog mora i stišavanje oluje moglo spasti od najstrašnijeg brodoloma — kakav se dešava nasred okeana, daleko od svakog kopna na kome bi preživeli možda našli spasenje!

Na *Slaufijevoj* krmi tri mlada dečaka, jedan od četrnaest a dvojica po trinaest godina, kao i jedan mali od dvanaestak godina, crne puti, nalazili su se uz kormilo. Tu su oni ujedinili svoje snage da bi sprečili okretanje koje je dovodilo brod u opasnost da se prevrne na bok. Mučan posao, jer se kormilo okretalo i protiv njihove volje, pa bi ih moglo prebaciti preko ograde. Upravo nešto pre ponoći ogroman talas zapljasnu lađu sa boka, tako da je bilo pravo čudo što se nije otela

komandi.

Srušena udarcem, deca su uspela da se gotovo odmah dignu.

— Radi li kormilo, Brijane? — upita jedan od njih.

— Radi, Gordone — odgovori Brijan, koji je ponovo zauzeo svoje mesto i sačuvao potpunu hladnokirvinosit.

Zatim, obraćajući se trećem, reče:

— Drži se čvrsto, Donifene, i ne gubimo hrabrost! ... Osim nas, treba i druge spasti!

Ovih nekoliko rečenica bilo je izgovoreno na engleskom jeziku, mada je Brijanov naglasak ukazivao na njegovo francusko poreklo.

Okrenuvši se prema malome, on reče:

— Da nisi povređen, Moko?

— Ne, gospodine Brijane — odgovori mali.

— Nastojmo naročito na tame da se jahta održi uspravno na talasima, inače postoji opasnost da potonemo.

Toga trenutka se naglo otvori poklopac na stepenicama koje vode u škunin salon. U visini palube pojaviše se dve male glave istovremeno kad i lepa njuška jednog psa čije se lajanje razleže.

— Brijane! ... Brijane! — viknu jedno devetogodišnje dete. — Šta se to događa?

— Ništa, Iversone, ništa! — odgovori Brijan.

— Silazi zajedno s Dolom... i to što brže.

— Ali mi se jako bojimo! — dodade drugo dete koje je bilo još mlađe.

— A drugi? — upita Donifen.

— I drugi! — odgovori Dol.

— Hajde, uđite svi! — reče Brijan. — Zatvorite se, zavucite se pod svoje pokrivače, zažmurite i nećete se bojati! Nema opasnosti.

— Pažnja! ... Još jedan talas! — viknu Moko. Silan udarac grunu u kran. Ovog puta more, srećom, nije zapljunulo palubu, jer kad bi voda prodrla kroz poklopac u unutrašnjost, jahta bi time postala teža i ne bi mogla da se održi uspravna na uzburkanom moru.

— Ulazite! — viknu Gordon. — Ulazite... ili ćete imati sa mnom

posla!

— Hajde, ulazite, mališani! — dodade Brijan prijateljskijim tonom.

Dve glave nestadoše u momentu kad se u otvoru pojavi drugi dečak i zapita:

— Zar ti nismo potrebni, Brijane?

— Ne, Bakstere — odgovori Brijan. — Kros, Veb, Servis, Vilkoks i ti ostanite s mališanima!... Dosta smo nas četvorica.

Bakster zatvori vrata iznutra.

»I drugi se boje!« — rekao je Dol.

Pa zar su deca sama na ovoj škuni zahvaćenoj uraganam? — Da, sama deca! — A koliko ih je na brodu? — Petnaest, računajući Gordona, Brijana, Donifena i malog. — Pod kakvim su se okolnostima ukrcali? — To će se uskoro saznati.

I nijednog čoveka nema na jahti? Ni kapetana da zapoveda? Ni mornara da pomogne pri upravljanju? Ni kormilara da daje pravac usred ove oluje? — Ne!... Nikoga!

Stoga niko na lađi ne bi mogao reći kakav je bio stvarni *Slaufijev* položaj na tom okeanu. A koji je to okean? Najveći od svih. Tihi okean, koji se pruža dve hiljade milja u širinu, od Australije i Novog Zelanda do južnoameričke obale.

Šta se dogodilo? Zar je škunina posada nestala prilikom neke nesreće? Da je nisu odveli malajski gusari i ostavili na brodu samo mlade putnike prepuštene same sebi, od kojih je najstariji imao jedva četmaest godina? Jahta od stotinu to na zahteva najmanje jednog kapetana, jednog podoficira, pet ili šest ljudi, a od tog osoblja, neophodnog za upravljanje, ostao je samo mali... Najzad, odakle dolazi ova škuna? Sa australijskih obala ili s nekih okeanskih arhipelaga, kad je pošla i šta joj je cilj? Na ta pitanja, koja bi svaki kapetan postavio kad bi sreo *Slaufija* u tim dalekim predelima, ova deca bi, bez sumnje, mogla odgovoriti; ali na vidiku nije bilo nikakvog broda, ni onih prekoceanskih, čiji se putevi ukrštaju na okeanima, ni

trgovačkih brodova na paru ili na jedra, koje Evropa ili Amerika šalju na stotine prema pacifičkim lukama. Pa čak kad bi se jedan od tih brodova, tako moćnih zbog svoje mašine ili vetrilskog uređaja, našao u tim predelima, potpuno zaokupljen borbom protiv oluje, ni taj ne bi mogao priteći u pomoć jahti koju je more bacalo kao neku olupinu.

Međutim, Brijan i njegovi drugovi starali su se što su bolje mogli da se škuna ne nakrivi ni na jednu ni na drugu stranu.

— Šta da se radi? — reče tada Donifen.

— Sve što god možemo da bismo se spasli uz božju pomoć — odgovori Brijan.

To je rekao taj mladi dečak, a jedva da bi i najjači čovek mogao gajiti neku nadu!

Doista, snaga oluje se udvostručila. Vetar je duvao kao da grmi, kako to kažu mornari, a taj izraz je vrlo tačan jer je *Slaufi* bio u opasnosti da bude »zgromljen« naletima oluje. Uostalom, pošto je njegov napola onesposobljeni jarbol bio slomljen četiri stope iznad otvora na palubi — već četrdeset osam časova nije se na veliku katarku moglo postaviti jedro koje bi obezbedilo sigurnije upravljanje. Jarbol na prednjoj katarci, bez svog strelastog dela, još se dobro držao, ali je trebalo očekivati i trenutak kad će njegova užad popustiti a on se srušiti na palubu. Na pramcu su komadi trouglastog jedra udarali s praskom sličnim pucnju iz vatrenog oružja. Od svih vetrila ostalo je samo ono na prednjoj katarci, koje je pretilo da će se pocepati, jer ovi dečaci nisu imali snage da saviju njegov poslednji nabor i da mu tako smanje površinu. Kad bi se ono pocepalо, škuna se više ne bi mogla održati u pravcu vetra, talasi bi je udarali s boka, ona bi se prevrnula i potonula, a njeni putnici bi zajedno s njom iščezli u dubini.

Dosada se još nijedno ostrvo nije pojavilo na pučini. Nikakvo kopno se nije videlo na istoku. Nasukati se — bila bi strašna nesreća, pa ipak se ova deca ni toga nisu bojala kao što su se užasavala ovog beskrajnog mora. Kopno, ma kakvo ono bilo, sa svojim plićacima, grebenima, užasnom lomljavom uzburkanog mora koje ga bije, sa burnim odbijanjem talasa koji neprestano udaraju o njegove stene, to

kopno, mislili su oni, bilo bi spas za njih, tamo bi našli čvrsto tlo umesto ovog okeana spremnog da se pod njima otvori.

Stoga su tražili neki svetionik prema kojem bi upravili kljun Svoga broda.

Nikakva svetlost nije se pokazala usred ove duboke tame!

Odjedanput, oko jedan čas izjutra, strašan tresak nadjača zvižduk bure.

— Slomio se jarbol na prednjoj katarci! — viknu Donifen.

— Nije! — odgovori mali. — To se jedro otrgnulo od svojih konopaca.

— Treba ga se osloboditi — reče Brijan. — Gordone, ostani na kormilu s Donifensem, a ti, Moko, pomozi mi!

Ako je Moko, u svojstvu malog, morao imati neko pomorsko znanje, ni Brijan nije bio potpuno bez njega. Pošto je već prelazio Atlantski i Tihi okean kad je išao iz Evrope u Okeaniju, on se već donekle upoznao s poslovima na brodu. To objašnjava zašto su drugi dečaci, koji se nisu u tome razumevali, prepustili Moku i njemu da upravljuju škunom.

Začas 'Su Brijan i mali pošli odvažno prema pramcu. Da bi izbegli prevrtanje na bok, bilo je potrebno osloboditi se po svaku cenu prednjeg vetrila, koje je stvaralo neku vrstu kese u svom donjem delu i naginjalo škunu tako da je postojala opasnost da se prevrne. Da se to desilo, ona se više ne bi mogla uspraviti, ukoliko ne bi presekli jarbol prednje katarke u njegovom podnožju, pošto bi najpre pokidali njenu čeličnu užad. A kako da to ova deca urade?

U ovakvim uslovima Brijan i Moko se pokazaše prilično vešti. Potpuno rešeni da sačuvaju što je moguće više od jedra, kako bi im vetar i dalje dolazio s leđa sve dok bude trajao vihor, uspeli su da odvežu uže sa križa, koji je visio četiri ili pet stopa iznad palube. Pošto su komade prednjeg vetrila odsekli, njegove donje krajeve su prihvatali sa dve kuke i privezali za klinove na ivici ograde, pri čemu su talasi već stotinu puta mogli da odnesu oba preduzimljiva dečaka.

Ovako potpuno smanjenih jedrila, škuna je mogla zadržati pravac

koji je sledila već duže vremena. Gotovo samim trupom ona se prepuštala vetru da je nosi brzinom torpiljera. Bilo je naročito važno što je ona uspevala da izbegne talase jureći brže nego oni, tako da more nije moglo zapljkivati preko njenog nadgrađa.

Kad su to uradili, Brijan i Moko se vratiše Gordonu i Donifenu da bi im pomogli pri upravljanju.

Tog trenutka se poklopac na palubi otvorio po drugi put. Jedno dete pruži glavu napolje. Bio je to Žak, Brijanov brat, tri godine mlađi od njega.

— Šta hoćeš, Žače? — upita ga brat.

— Dođi! ... Dođi! — odgovori Žak. — Voda je došla sve do salona.

— Je li moguće? — povika Brijan.

I, pojurivši prema poklopcu, on hitro siđe.

Salon je bio slabo osvetljen lampom koja se žestoko ljunjala. Pri njenoj svetlosti moglo se videti desetoro dece opružene po divanima ili mornarskim ležajima. Najmanji — bilo ih je od osam do devet godina — stisnuti jedni uz druge, bili su naročito zaplašeni.

— Nema opasnosti! — reče Brijan želeći pre svega da ih umiri. — Mi smo tu... Ne bojte se!

Osvetlivši tada fenjerom pod salona, mogao je konstatovati da se izvesna količina vode valja s jedne strane jahte na drugu.

Odakle ta voda? Da nije prodrla kroz neku pukotinu u oplati broda? To je trebalo ustanoviti.

Ispred salona nalazila se velika odaja, zatim trpezarija i stan za posadu.

Brijan je letimice pregledao sve te prostorije i zaključio da voda nije prodrla ni iznad ni ispod vodene linije. Ta voda, koja je usled ljunjanja jahte došla na krmu, poticala je od velikih talasa koji su zapljkivali pramac, pa je kroz poklopac na prostoriji za posadu izvesna količina doprla u unutrašnjost jahte. Dakle, nije bilo opasnosti od toga.

Prolazeći kroz salon, Brijan uteši sve drugove i malo spokojniji

zauze svoje mesto na kormilu. Vrlo solidno građena i ponovo optočena bakarnom oblogom, škuna nikada nije propuštalа vodu, i trebalo je da bude u stanju da izdrži iznenadno nevreme.

Tada je bio jedan čas izjutra. U to doba noći, koja je bila još tamnija zbog gustih oblaka, vihor se besno razmahao. Jahta je plovila tako kao da je sva utonula u neku tečnost. Oštiri krivi burnih galebova parali su vazduh. Može li se po njima zaključiti da je kopno u blizini? Ne, jer njih srećemo često na više stotina milja od obale. Uostalom, nemoćne da se bore protiv vazdušne struje, ove ptice olujnog neba prepuštale su se njoj kao škuna, čiju brzini ne bi mogla zakočiti nikakva ljudska snaga.

Jedan sat kasnije začu se drugi tresak na brodu. Upravo se pocepaо i onaj ostatak prednjeg vetrila, a komadi platna se rasturiše svuda kao ogromni morski galebovi.

— Sad više nemamo jedra — viknu Donifen
— a nemoguće je namestiti drugo.

— Pa šta onda? — odgovori Brijan. — Budi siguran da ćemo i dalje ići istom brzinom.

— Krasan odgovor! — reče Donifen. — Ako ti tako i upravljaš...

— Čuvajte se talasa s leđa — reče Moko. — Treba se čvrsto držati ili će nas odneti...

Mali nije ni završio rečenicu kad <se više tona vode svali preko ograda. Brijan, Donifen i Gordon su bili bačeni na poklopac za koji su se grčevito prilepili. Ali mali je iščezao u toj vodi koja je prekrila jahtu od krme do pramca, odvukavši jedan deo katarki, dva čamca i jolu, mada je sve to bilo više uvučeno u brod, zatim nekoliko poluga, kao i kompasni orman. Ipak, pošto je ograda odjedanput izronila, voda je mogla naglo oteći — što je spaslo jahtu od opasnosti da potone pod tim ogromnim teretom.

— Moko!... Moko! — vikao je Brijan čim je bio u stanju da govori.

— Da ga nije more odvuklo? — odgovori Donifen.

— Ne! ... Ne vidi se ... Ne čuje se! — reče Gordon nagnuvši se

preko ograde.

— Treba ga spasti... baciti mu pojas za spasavanje... uže! — odgovori Brijan.

I glasom koji je snažno odjekivao u tišini koja je potrajala nekoliko sekundi, on ponovo viknu:

— Moko! ... Moko!

— Upomoć!... Upomoć! — odgovori mali.

— On nije u moru — reče Gordon. — Glas dolazi s pramca.

— Ja ću ga spasti! — viknu Brijan.

I evo, on već počinje da puzi po palubi, izbegavajući što bolje može udarce čekrka koji su se ljujali na upola odvezanim konopcima, i pazeći da ne padne, što je zbog Ijuljanja bilo gotovo nedzbežno na klizavoj palubi.

Glas maloga se još jednom prolomi kroz vazduh. Zatim se sve utiša.

Međutim, po cenu najvećih napora, Brijan je uspeo da se dokopa poklopca na prostorijama za posadu.

On zovnu ..

Nikakvog odgovora.

Da nije Moka odneo novi nalet talasa otkako se poslednji put javio? U tom slučaju bi jadno dete već bilo daleko, sasvim daleko na pučini, jer ga uzburkano more ne bi moglo nositi istom brzinom kao škunu. A tada bi bio izgubljen,...

Ne! Slabašan krik dopre do Brijana i on pojuri prema čekrku u koji je bilo uglavljeni podnožje prednje katarke. Tu su njegove ruke napijale telo koje se koprcalo ...

Bio je to mali, zapleten u jednom uglu između ograde i kljuna. Uže za podizanje jedrila, koje se usled njegovog odupiranja sve više zatezalo, omotalo mu se oko vrata. Pošto ga je zadržalo u trenutku kada ga je ogromni talas poneo, zar da ga to uže sada zadavi?

Brijan otvorи svoј ноž и уз mnogo napora prerezа uže koje je stezalo malog.

Tada su Moka odveli na krmu i čim je prikupio snagu, on reče:

— Hvala, gospodine Brijane, hvala!

Onda zauze svoje mesto kod kormila, i sva četvorica se privezaše kako bi se oduprli ogromnim talasima koji su se s mora vajali prema *Slaufiju*.

Suprotno onome što je mislio Brijan, brzina jahte se unekoliko smanjila jer više nije bilo prednjeg jedra — što je predstavljalo novu opasnost. U stvari, talasi koji su jurili brže od nje mogli su je zaliti s leđa i napuniti vodom. Ali šta da se radi? Nije bilo moguće pribaviti ni komadić jedra.

Mart na Južnoj hemisferi odgovara septembru na Severnoj, a noći su osrednje duge. Dakle, pošto je bilo oko četiri časa izjutra, horizont je počeo da se beli na istoku, to znači iznad onog dela okeana prema kojem je oluja gonila *Šlaufija*. Možda će bura, kad nastupi dan, izgubiti nešto od svoje žestine? Možda će se i neko kopno ukazati na vidiku, pa će se i sudbina ove dečje posade rešiti za nekoliko minuta. To ćemo uskoro videti kad zora oboji nebeske daljine.

Oko pola pet prema zenitu se pela neka nejasna svetlost. Na nesreću, magle su još ograničavale vidik na daljini od četvrt milje. Osećalo se da oblaci jure strašnom brzinom. Uragan nije izgubio nimalo od svoje snage, a na pučini je more nestajalo pod penom razbesnelih valova. Sad dižući se navrh talasa, sad jureći u dubinu ponora, škuna bi se već dvadeset puta prevrnula da je bila zahvaćena sa boka.

Četiri dečaka su gledala ovaj haos raspomamljenih talasa. Oni su dobro osećali da će njihov položaj postati očajan ukoliko ne dođe do stišavanja. Nikad *Slaufi* ne bi mogao da se odupre duže od dvadeset četiri časa snazi vode, koja bi mu, najzad, probila poklopce.

Tada Moko uzviknu:

— Zemlja!... Zemlja!

Kroz razređenu maglu mali je bio ubeđen da vidi obrise nekog kopna prema istoku. Da se nije prevario. Ništa nije bilo teže nego razlikovati ove nejasne tragove koji su se mešali s gomilom oblaka.

— Zemlja? — upitao je Brijan.

— Da — reče Moko — zemlja... na istoku!

On je pokazivao jednu tačku na horizontu koji je sada skrivala gusta magla.

— Jesi li siguran? — upita Donifen.

— Da, da!... Sigurno! — odgovori mali. — Kad se magla opet raziđe, dobro gledajte... tamo... malo desno od prednjeg jarbola... gledajte, gledajte!

Razređena magla počela je da se odvaja od mora da bi se podigla prema višim sferama. Nekoliko trenutaka kasnije okean se pojavio u krugu od više milja.

— Da ... zemlja!... Zaista zemlja! — viknu Brijan.

— Vrlo nisko kopno — dodade Gordon, koji je pažljivo osmatrao označenu obalu.

Ovog puta nije bilo sumnje. Kopno, kontinent ili ostrvo, ocrtavalo se u daljini od pet-šest milja na velikom delu horizonta. S obzirom na pravac kojim je plovio i sa kojeg mu vihor nije dao da skrene, *Slaufi* je morao da bude tamo izbačen za manje od jednog časa. Postojala je bojazan da bi se mogao razbiti, naročito ako ga morske hridi zaustave pre nego što stigne do čvrstog tla. Ali ovi dečaci nisu na to mislili. U tome kopnu koje se iznenada nametnulo njihovim pogledima oni su videli i mogli su da vide samo spasenje.

Toga trenutka vetar poče još bešnje da duva. *Slaufi*, nošen kao pero, pojuri prema kopnu koje se jasno ocrtavalo na beličastoj pozadini neba. U zadnjem planu se dizala strma obala čija visina nije prelazila sto pedeset do dvesta stopa. Ispred nje se pružio žućkast sprud okružen zdesna nečim velikim što je ličilo na šumu.

Ah! Kad bi *Slaufi* mogao dopreti do te peskovite obale a da ne najde na podvodne grebene, kad bi mu ušće kakve reke pružilo utočište, možda bi ovi mladi putnici ostali svi živi i zdravi.

Dok su Donifen, Gordon i Moko bili na kormilu, Brijan je otišao na pramac i gledao kopno koje se primetno približavalо, jer je brzina škune bila vrlo velika. Ali, uzalud je tražio neko mesto gde bi jahta

mogla pristati pod najpovoljnijim uslovima. Nije se videlo nikakvo ušće reke ili potoka, čak ni peščani sprud, na koji bi se mogla nasukati odjedanput. U stvari, s ove strane peskovite obale redale su se podvodne hridi, čiji su crni vrhovi virili iz ustalasanog i uzburkanog mora i o koje su bez prestanka udarali snažni talasi. Tamo bi *Slaufi*, pri prvom udaru, otišao u komade.

Brijan je tada pomislio da bi najbolje bilo kad bi se svi drugovi nalazili na palubi u trenutku nasedanja i, otvarajući poklopac, on viknu:

— Svi gore!

Odmah izjuri pas, a za njim dvanaestak dečaka koji su jedva hodali po krmi. Najmanji, kad su videli talase koji su u plićem moru izgledali još strašniji, kriknuše od straha. Nešto pre šest časova izjutra *Slaufi* je stigao do hridina.

— Dobro se držite! .. Dobro se držite! — viknu Brijan.

Upola svučen, on je bio spreman da pritekne u pomoć onima koje bi talas povukao sa sobom, jer je bilo sigurno da će se jahta nasukati na podvodne stene.

Iznenada se oseti prvi potres. *Slaufi* je upravo dodirnuo dno svojim zadnjim delom; ali, iako je ceo njegov trup bio time uzdrman, voda nije prodrla kroz oplatu.

Podignut drugim talasom, ponesen je pedesetak stopa napred, čak i ne dodirnuvši stene koje su virile na hiljadu mesta. Zatim, nagnuvši se na levu stranu, on ostade nepomičan usred uskipelog mora.

Mada nije bio nasred pučine, još je bio četvrt milje udaljen od obale.

II

Tog trenutka, oslobođen zavese od magle, vidik je dozvoljavao pogledu da se otisne po širokom krugu oko škune. Oblaci su i dalje jurili neverovatnom brzinom; vihor još nije prestao da mahniita. Možda su to ipak bili njegovi poslednji naleti na te nepoznate predele Tihog okeana.

Nadajmo se, jer situacija nije izgledala manje opasna nego za vreme noći, kada se *Slaufi* borio protiv pomahnitale pučine. Stisnuta jedno uz drugo, deca su mislila da su gotova kad se jedan talas sručio preko ograde i prekrio ih penom. Udarac je bio utoliko teži što mu škuna nije mogla izbeći. Mada se ona od svakog udara potresala sve do svoje utrobe, ipak joj se, izgleda, oplata nije probušila ni onda kad se nasukala svojim zadnjim delom na podvodne hridi, ni u trenutku kad je, da tako kažemo, nasela između podvodnih stena. Brijan i Gordon su sišli u kajitu da provere ne prodire ili voda u utrobu broda.

Umirivali su drugove, naročito mlađe, što su bolje umeli.

— Ne bojte se! — uvek je ponavljaо Brijan.

— Jahta je čvrsta! Kopno nije daleko! Pričekajmo, pa ćemo pokušati da stignemo do obale.

— A zašto da čekamo? — upita Donifen.

— Da... zašto? — dodade drugi dečak od dvanaestak godina, po imenu Vilkoks. — Donifen ima pravo ... Zašto da čekamo?

— Zato što je more još suviše nemirno pa bi nas izbacilo na stene! — odgovori Brijan.

— A šta ako se jahta razbije? — viknu treći dečak nazvan Veb,

koji je bio gotovo istih godina kao Vilkoks.

— Ne verujem da se toga treba bojati — odgovori Brijan — bar dok ne nastupi oseka. Kad se ona bude pojavila, ukoliko joj dozvoli vetar, mi ćemo početi sa spasavanjem.

Brijain je imao pravo. Mada su plima i oseka relativno neosetne na Tihom okeanu, one ipak mogu dovesti do prildčno velike razlike u nivou vode. Bilo bi, dakle, preimućstvo pričekati nekoliko sati, naročito ako vetar popusti. Možda bi zbog oseke jedan deo podvodnih hridi ostao na suvom. Bilo bi tada manje opasno napustiti škunu i lakše preći četvrt milje, koliko ih deli od obale.

Međutim, iako je to bio pametan savet, Donifen i još dvojica ili trojica nisu izgledali raspoloženi da ga prihvate. Oni se skupiše na pramcu razgovarajući potiho. Već je bilo jasno da Donifen, Vilkoks, Veb i jedan dečak po imenu Kros nisu bili voljni da se sporazumeju s Brijanom. Za vreme dugog *Slaufijevog* putovanja oni su pristali da slušaju Brijana samo zato što je on, kao što smo već rekli, imao nekog pojma o brodarenju. Ali su uvek mislili da će, čim budu na kopnu, ponovo raditi ono što se njima bude htelo — naročito Donifen, koji je verovao da je po znanju i pameti iznad Brijana, kao i ostalih drugova. Uostalom, ova Donifanova zavist prema Brijanu poticala je još od ranije, pa već i zato što je on bio Francuz, mladi Englezi nisu mogli da podnose njegovu prevlast.

Stoga se trebalo bojati da ovako raspoloženje ne pogorša situaciju, koja je već ionako bila zabrinjavajuća.

Za to vreme su Donifen, Vilkoks, Kros i Veb gledali taj pokrivač od pene, prošaran vrtlozima, izbrazdan strujama, koji je izgledao vrlo opasan za prelaženje. Ni najveštiji plivač se ne bi odupro burnom povlačenju mora koje je vetar ponovo vračao u talasima. Savet da se pričeka nekoliko časova bio je, dakle, sasvim opravдан. Trebalo je da se Donifen i njegovi drugovi uvere da je to tako i da se vrate na krmu gde su se nalazili najmlađi.

Brijan je tada rekao Gordonu i nekolicini onih koji su ga opkolili:

— Ne odvajajmo se ni po koju cenu!... Ostanimo zajedno, inače

smo propali!

— Ti, valjda ne zahtevaš da nam to bude zakon! — viknu Donifen koji ga je čuo.

— Ja ništa ne zahtevam — odgovori Brijan — osim da treba raditi složno da bismo se svi spasli.

— Brijain ima pravo! — dodade Gordon, hladnokrvan i ozbiljan dečak, koji nikad nije govorio pre nego što je dobro razmislio, — Da, da! — viknuše dva-tri mališana koje je neki potajni nagon terao da se približe Brijanu.

Donifen ne odgovori, ali se s drugovima i dalje držao po strani čekajući čas kada će pristupiti spasavanju.

A sada da vidimo kakvo je to kopno? Da li je pripadalo nekom ostrvu Tihog okeana ili nekom kontinentu? To pitanje nije moglo biti rešeno sve dok se *Slaufi* ne približi više obali da bi je mogli bolje osmotriti. Udubljenje u kopnu, koje je obrazovalo širok zaliv, završavalo se sa dva rta; jedan dosta visok i strm, prema severu, dok se drugi pružao u obliku šiljka prema jugu. Ali da li se i s druge strane ova dva rta nalazilo more tako kao da zapljuškuje obale nekog ostrva? To je Brijan uzalud pokušavao da sazna pomoću dogleda.

U slučaju da to bude ostrvo, kako će onda odavde otići ako ne budu mogli da izvuku škunu, koju će plima upropastiti povlačeći je po grebenima? A ako je to ostrvo pored svega i pusto — kakvih ima u Pacifiku — kako će ta deca, prepuštena sama sebi i sa onoliko hrane koliko će spasti sa jahte, biti u stanju da se bore za opstanak?

Na kontinentu bi, naprotiv, mogućnost spasenja bila znatno veća, jer bi to mogla biti samo Južna Amerika. Tu bi na teritoriji Čilea ili Bolivije našli pomoć, ako ne odmah, ono bar nekoliko dana posle iskrcavanja. Istina, na toj obali u blizini pampasa trebalo se bojati opasnih susreta. Ali tog trenutka bilo je u pitanju jedino dokopati se kopna.

Postalo je toliko vidno da su se mogle razlikovati sve pojedinosti. Jasno se videla niska obala, zatim strmi deo koji ju je uokviravao

pozadi, kao i šumarci u njenom podnožju. Brijan je čak pokazao ušće jedne reke na desnoj strani.

U stvari, ako izgled ovog kopna nije bio privlačan, zeleni zastor je bio dokaz izvesne plodnosti kao u predelima srednje geografske širine. Bez sumnje da se s one strane strme obale, našavši povoljnije tlo, u zaklonu od vetrova, vegetacija morala bolje razvijati.

Što se tiče stanovnika, izgledalo je da ovaj deo obale nije bio nastanjen. Nije se primećivala ni kuća, ni koliba, čak ni na ušću reke. Možda su domoroci, ukoliko ih je ovde bilo, boravili radije u unutrašnjosti zemlje, gde su bili manje izloženi surovim naletima zapadnih vetrova?

— Ja ne primećujem ni tragove dima — reče Brijan odlazući dogled.

— Nema nijednog čamca na obali — primeti Moko.

— Gde da bude kad nema luke? — odgovori Donifen.

— Nije potrebna luka — odgovori Gordon.

— Ribarske barke se mogu skloniti i na ušću reke, a možda ih je oluja primorala da se povuku prema unutrašnjosti.

Gordonova je primedba bila tačna. Ma šta bilo, iz ovog ili onog razloga nije se primećivao nikakav čamac, i taj deo obale kao da je zaista bio potpuno nenastanjen. Da li će on biti pogodan za život u slučaju da mladi brodolomci ostanu tu nekoliko nedelja? Eto čime se trebalo pozabaviti pre svega ostalog.

Oseka je, međutim, nastupala malo-pomalo — istina vrlo polako, jer ju je vetar sa pučine ometao, iako je izgledalo da je popustio skrenuvši na severozapad. Bilo je, dakle, važno spremiti se za onaj trenutak kad se između podvodnih hridina ukaže pogodan prolaz.

Bilo je skoro sedam časova. Svako je bio zauzet iznošenjem neophodno potrebnih stvari na palubu, s namerom da ostale pokupe kad ih more izbací na kopno. I mali i veliki su radili na tom poslu. Na brodu je bila dosta velika zaliha konzervi, dvopeka, usoljenog i suvog mesa. Od toga su napravili denjke koji će biti podeljeni među najstarije da bi ih preneli na kopno.

Međutim, da bi se to prenošenje moglo izvršiti, trebalo bi da podvodne hridi budu suve. Hoće li se to desiti za vreme oseke i hoće li se voda povući dovoljno da stene budu slobodne sve do obale?

Brijan i Gordon su se trudili da pažljivo osmotre more. Pošto je vetar promenio pravac, osećalo se smirenje, i ključanje uzburkanog mora počelo se stišavati. Tada se lako moglo primetiti opadanje vode po vrhovima stena koji su virili iz nje. Uostalom, i škuna je osetila uticaj ovog opadanja, jer se prilično nakrivila na levu stranu. Čak je postojala opasnost da legne na bok ako se nagnutost poveća, jer je bila veoma finog oblika s uzdignutim bokovima i visokim kljunom, kao jahte velike brzine. U tom slučaju, ukoliko voda poplavi njenu palubu pre nego što je budu mogli napustiti, situacija će postati krajnje ozbiljna.

Kako je to nezgodno što je oluja odnела čamce! Ovim čamcima, dovoljno velikim da ih sve prime, Brijan i njegovi drugovi bi već sada pokušali da stignu do kopna. Kako bi, zatim, bilo lako uspostaviti vezu između obale i škune rada prenošenja toliko korisnih stvari koje će trenutno morati da ostave na brodu! Ako se *Slaufi* naredne noći razbije, koliko će vredeti njegove olupine kad ih uzburkano more raznese među stenama? Zar bi se još dale iskoristiti? I zar ovaj ostatak zaliha ne bi bio upropasti? Zar mladi brodolomnici ne bi bili upućeni jedino na izvore ove zemlje?

To što nemaju više čamaca da bi pristupili spasavanju, bila je vrlo neprijatna okolnost!

Iznenada se razleže vika sa pramca. Bakster je upravo došao do jednog vrlo važnog otkrića.

Škunina jola, za koju su mislili da je izgubljena, nađena je upletena u užad katarke na kljunu. Ta jola je, istina, mogla da primi samo pet-šest osoba; ali pošto je bila čitava — što su konstatovali čim su je dovukli na palubu — mogli bi se koristiti njome u slučaju da ih more spreči da preko stena pređu pešice. Stoga je bilo bolje čekati da nastupi potpuna oseka, pa je u međuvremenu usledila živa prepirka, u kojoj se vodila borba između Brijana i Donifena.

Baš su se Donifen, Vilkoks, Veb i Kros dočepali jole i spremali da je spuste, kad im Brijan pride.

— Šta to radite?

— Ono što nam se sviđa! — odgovori Vilkoks.

— Zar ćete se ukrcati u taj čamac?

— Da — odgovori Donifen — i ti nas u tome nećeš sprečiti.

— Upravo ja — odgovori Brijan — ja i svi oni koje ti hoćeš da napustiš!

— Da napustim?... Po čemu? — odgovori Donifen s visine. — Neću ja nikoga da napustim, razumeš li! ... Kad budemo na obali, jedan od nas vratiće jolu.

— A ako je ne bude mogao da vrati — viknu Brijan jedva se savlađujući — i ako se probuši na stenama...

— Ukravajmo se!... Ukravajmo se! — odgovori Veb i odgurnu Brijana.

Zatim, uz pomoć Vilkoksa i Krosa, on podiže čamac da bi ga spustio u more.

Brijan ga zgrabi za jedan kraj.

— Nećete se ukrcati! — reče.

— Videćemo! — odgovori Donifen.

— Nećete se ukrcatii! — ponovi Brijan, potpuno rešen da ustraje u opštem interesu. — Jola mora da bude sačuvana za najmlađe, u slučaju da za vreme oseke ostane toliko vode da ne mogu doći do obale.

— Ostavi nas na miru! — viknu Donifen koga obuze bes. — Ponavljam ti, Brijane, ti nas nećeš sprečiti da učinimo ono što mi hoćemo.

— A ja tebi ponavljam — viknu Brijan — da hoću, baš ja, Donifene!

Oba dečaka su bila spremna da pojure jedan na drugog. U toj svađi Vilkoks, Veb i Kros bili su, naravno, na Donifenovoj strani, dok su Bakster, Servis i Garnet stali na Brijanovu. Sve je to moglo imati žalosne posledice da se nije umešao Gordon.

Gordon, najstariji, koji je najbolje sobom vladao, shvatajući sive neprijatnosti koje bi mogle iz toga nastati, bio je toliko pametan da je stao na Brijanovu stranu.

— Hajde, hajde! — reče on. — Malo strpljenja, Donifene! Vidiš li da je more još suviše burno i zašto da izlažemo opasnosti jolu.

— Ja ne želim — viknu Donifen — da nam Brijan izdaje naređenja, kao što on ima običaj već izvesno vreme.

— Ne želimo!... Ne! — dodadoše Kros i Veb.

— Ja nemam nameru da ikome naređujem — odgovori Brijan. — Ali to neću dozvoliti ni drugima, ukoliko se radi o opštoj koristi.

— I mi se isto toliko brinemo o svima kao i ti! — odgovori brzo Donifen. — A sada, kada smo već na kopnu...

— Još nismo, na žalost — odgovori Gordon.

— Donifene, ne budi tvrdoglav; sačekajmo povoljan momenat da bismo upotrebili jolu!

Gordon je u pravi čas prihvatio ulogu pomiritelja između Donifena i Brijana — što se desilo već više puta — i drugovi poslušaše njegov savet.

Za vreme oseke more se spustilo za dve stope. Postoji li kakav kanal između grebena? To bi bilo vrlo korisno saznati.

Misleći da će bolje moći da sagleda položaj stena ako ih osmatra sa jarbola prednje katarke, Brijam se uputi na pramac, dohvati uže na desnoj strani lađe i snagom svojih mišica podiže se na prečage.

Između podvodnih grebena nazirao se prolaz, čiji se pravac mogao ustanoviti po vrhovima hridina koje su provirivale sa svake njegove strane; njime bi trebalo ići u slučaju pokušaja da se dospe do obale ukrcavši se u jolu. Međutim, ovog časa je bilo i suviše vrtloga i virova povrh grebena da bi se tim prolazom mogli uspešno poslužiti. Neminovno je da bi jola, bačena na neki šiljak, bila trenutno probušena. Uostalom, više je vredelo čekati da oseka ipak omogući zgodniji prolaz.

Zakoračivši jarbol, Brijan je s njegovog vrha počeo najpomnje da proučava obalu. Išao je dogledom duž kopna sve do podnožja strme

obale. Kopno između dva rta, koja su bila udaljena osam do devet milja, izgledalo je potpuno nenaseljeno.

Pošto je ostao pola časa na osmatračnici, Brijan siđe i izvesti drugove o svemu što je video. Dok su se Donifen, Vilkoks, Veb i Kros pravili kao da ga slušaju bez reči, Gordon ga upita:

— Brijane, nije li bilo oko šest časova izjutra kad se *Slaufi* nasukao?

— Da — odgovori Brijan.

— A koliko je potrebno da nastupi oseka?

— Pet časova, mislim. Zar ne, Moko?

— Da... pet do šest časova — odgovori mali.

— Onda bi oko jedanaest časova — reče Gordon — bio najpovoljniji trenutak da pokušamo dopreti do kopna.

— Tako i ja računam — odgovori Brijan.

— Pa lepo — nastavi Gordon — budimo spremni za taj trenutak i pojedimo nešto pre toga. Budemo li primorani da ostanemo u vodi, neka to bar bude nekoliko časova posle jela.

Dobar savet morao je, naravno, poteći od ovog pametnog dečaka. Počeše, dakle, s doručkom, koji se sastojao od konzervi i dvopeka. Brijan je imao zadatku da naročito nadgleda mališane. Dženkins, Iverson, Dol i Kostar, sa bezbrižnošću svojstrvenom njihovom dobu, počeli su da se smiruju a možda bi mogli i više pojesti jer već, tako reći, dvadeset četiri časa nisu ništa okusili. Ali sve je prošlo dobro, nekoliko kapljica rakije, razređene s malo vode, bile su okrepljenje.

Kad je to bilo gotovo, Brijan ode na pramac, nasloni se na ogradu i poče opet da osmatra podvodne stene.

Kako se more sporo povlačilo! Bilo je ipak očigledno da mu je nivo opao, jer se nagnutost jahte povećala. Pošto je spustio olovnu sondu, Moko je naišao da je ostalo još bar osam stopa vode na sprudu. Dakle, jesu li se mogli nadati da će oseka biti takva da sprud ostane suv? Moko nije mislio tako i smatrao je da to treba reći Brijanu potajno, kako ne bi nikoga uplašio.

Brijan je tada porazgovarao o tome s Gordonom. Obojica su dobro

znali da je vetar, iako je malo skrenuo prema severu, spričio da se more spusti onoliko koliko i za tihog vremena.

— Na šta da se odlučimo? — upita Gordon.

— Ne znam!... Ne znam! — odgovori Brijan.

— Kakva je to nesreća što ne znamo... što smo samo deca, kad bi trebalo da smo Ijudi!

— Nužda će nas naučiti! — odgovori Gordon.

— Ne očajavajmo, Brijane, i radimo pametno!

— Da, radmo, Gordone! Ako ne napustimo *Slaufija* pre nego što nastupi plima, ako još jednu noć ostanemo na brodu, propali smo.

— To je sasvim očigledno, jer će se jahta razbiti u komade. Stoga je treba napustiti po svaku cenu.

— Da, po svaku cenu, Gordone!

— Zar ne bi bilo zgodno da sagradimo neku vrstu splava koji bi išao tamo-amo?

— Već sam na to mislio — odgovori Brijan.

— Na žalost, bura je odnela gotovo sve balvane. A da slomimo ograhu i od tih ostataka pokušamo da napravimo splav, za to više nemamo vremena. Ostaje jola, kojom se ne možemo poslužiti jer je more suviše burno. Ne, ne! Mogli bismo pokušati da prebacimo palamar preko podvodnog grebena i da mu jedan kraj zavežemo za neku od stena. Možda bismo tako uspeli da se dovučemo do obale.

— Ko će vezivati palamar?

— Ja — odgovori Brijan.

— I ja ću ti pomoći — reče Gordon.

— Ne, sam ću — odgovori Brijan.

— Hoćeš li se poslužiti jolom?

— To bi značilo, Gordone, rizikovati da je izgubimo, a bolje je da je sačuvamo kao poslednje sredstvo.

Međutim, pre nego što su pristupili izvršenju ovog opasnog plana, Brijain je htio da preduzme jednu korisnu meru opreznosti, kako bi bili spremni za svaku slučajnost.

Na brodu je bilo nekoliko pojaseva za spasavanje, koje su mališani

morali odmah staviti na sebe. U slučaju da budu prisiljeni da napuste jahtu, a voda bude za njih još suviše duboka da bi je pregazili, ova naprava će ih održavati na vodi, a stariji će pokušati da ih izguraju prema obali držeći se sami za palamar.

Već je prošilo deset časova. Pre četrdeset pet minuta oseka je trebalo da dosegne svoju najnižu tačku. Ispred *Slaufijevog* kljuna nije već bilo više od četiri-pet stopa vode, ali nije bilo izgleda da će more još opasti ni za nekoMko palaca ispod toga. Na nekih šezdesetak jardi dno se, istina, osetno dizalo — što se moglo primetiti po crnkastoj boji vode i mnogim vrhovima stena koji su provirivali duž obale. Biće teško preći dubine mora ispred jahte. Ipak, ako Brijanu uspe da palamar pruži u tom pravcu i da ga dobro učvrsti za jednu od stena, pošto bi ga sa broda zategnuli pomoću čekrka, ovaj bi im palamar omogućio da stignu do mesta odakle bi mogli da idu pešice. Štaviše, spuštajući po palamaru denjke sa zalihamama hrane i neophodnim alatom, oni bi stigli do kopna bez neprilika.

Ma kako bio opasan ovaj pokušaj, Brijan ga nije htio prepustiti nikome, pa je, prema tome, počeo sa pripremama.

Bilo je na brodu više tih palamara, dugačkih stotinak stopa, koje su upotrebljavali kao užad ili konopce za vuču. Brijan izabra jedan srednje veličine, koji mu se učini pogodan, pa, pošto se prethodno svukao, omota jedan kraj sebi oko pojasa.

— Hajde, ostali — viknu Gordon — budite ovde da biste odmotavali palamar! Dođite na pramac!

Donifen, Vilkoks, Kros i Veb nisu mogli odbiti da učestvuju u tom poslu, jer im je njegova važnost bila poznata. Stoga, bez obzira na svoje raspoloženje, oni se spremiše da odmotavaju kolut s palamarom, koji je trebalo pomalo popuštati kako bi se štedele Brijanove snage.

U trenutku kad je Brijan već htio da se spusti u more, priđe mu njegov brat i uzviknu:

— Brate! Braite!

— Ne boj se, Žače, ne boj se za mene! — odgovori Brijan.

Jedan trenutak kasnije videli su ga na površini vode kako snažno

pliva dok se palamar iza njega odmotavao.

Čak i da nema vetra, to bi bio težak poduhvat, jer je burno odbijanje talasa od obale bilo strašno duž tog puta zasejanog stenama. Struje i protivstruje sprečavale su smelog dečaka da ide u pravoj liniji, a kad su ga dograbile, on upotrebi krajnji napor da se od njih izbavi.

Ipak je Brijan malo-pomalo napredovao prema obali, dok su mu drugovi postepeno odmotavali palamar. Ali se videlo da su mu snage počele malaksavati iako je bio tek pedesetak stopa od škune. Pred njim je ključao neki vrtlog, nastao usled susreta dvaju suprotnih talasa. Kad bi uspeo da ga obide, možda bi postigao svoj cilj, pošto je more s one strane bilo mirnije. On, dakle, pokuša da se jednim snažnim zamahom baci ulevo. Ali, pokušaj je ostao bez uspeha. Ni neki jači plivač, u punoj muškoj snazi, ne bi mogao u tome uspeti. Kad je dospeo u zagrljaj vode, Brijan je bio neodoljivo povučen usred vrtloga.

— Upomoć!... Vucite!... Vucite! — još je imao snage da vikne pre nego što je nestao.

Na palubi jahte strah je bio na vrhuncu.

— Vucite! — zapovedi hladnokrvno Gordon.

I drugovi počeše brzo da pritežu palamar kako bi Brijana dovukli na brod pre nego što se zbog suviše dugog gnjuranja zaguši. Nije prošao ni minut, a Brijan je bio podignut na palubu, bez svesti, istina, ali je ubrzo došao k sebi u zagrljaju svoga brata.

Pokušaj, kojem je bio cilj da se preko podvodnih hridina postavi palamar, nije uspeo. Jadna deca su bila primorana da čekaju... A šta da čekaju?... Pomoć?... Sa koje strane i od koga bi im ona mogla doći?

Već je bilo prošlo podne. Počinjala je plima i burno odbijanje talasa se povećavalo. Staviše, pošto je bio mlad mesec, talasi bi mogli biti jači nego prošle noći. Stoga bi, čim vетар dune sa pučine, škuna mogla doći u opasnost da se podigne iz svoje stenovite postelje... Onda bi se ponovo nasukala svojim zadnjim delom i prevrnula na podvodne stene! Niko ne bi preživeo ovaj završetak brodoloma. A ništa se ne može učiniti, baš ništa. Na krmi su svi mališani, okruženi

starijima, gledali more kako je narasio toliko da su vrhovi stena iščezli. Na nesreću, vetar je dunuo sa zapada i, kao prošle noći, besno šibao zemlju. Usled dublje vode još veći talasi prekriše jahtu sitnim kapljicama i nezadrživo se razbijaju o nju. Jedino je bog mogao pomoći mladim brodolomnicima. Njihove se molitve pomešaše s kricima strave.

Nešto pre dva časa, uspravivši se usled plime, škuna više nije bila nagnuta na levu stranu, ali je zbog ljudjanja po dužini udarala pramcem o dno, dok je na krmu kormilo još bilo čvrsito uglavljeni među stenama. Udaranje talasa o krmu nastavilo se i dalje i *Slaufi* se valjao s jedne strane na drugu. Deca su se morala držati jedno za drugo da ne bi odletela preko ograde.

Toga trenutka se usled plime na dvesta metara od jahte podiže brdo pene. Moglo bi se reći da je to bio ogroman talas zbog priliva vode ili iznenadno snažno nadimanje mora, čija je visina prelazila dvadeset stopa. On stiže snagom bujice, prekri potpuno podvodne grebene, podiže jahtu, povuče je preko stena tako da joj se ni trup nije okrznuo.

Nije prošao ni jedan minut, a usred ključanja ove vodene mase, ponesen do sredine obale, *Slaufi* udari o peščani sprud dvesta stopa ispred prvog drveća u podnožju strme obale. I tu ostade nepomičan — ovog puta na čvrstom tlu — dok je more, povlačeći se, oslobodilo celu obalu.

III

U to vreme je pansion Čerman bio vrlo cenjen u gradu Oklendu, sedištu Novog Zelanda, važnoj engleskoj koloniji na Pacifiku. U njemu je bilo stotinaik učenika koji su pripadali najuglednijim porodicama u tom kraju. Mavri, urođenici na tom arhipelagu, nisu mogli slati u taj pansion svoju decu za koju su, uostalom, postojale druge škole. U pansionu Čerman bili su samo mladi Engilezi, Francuzi, Amerikanci i Nemci, sinovi posednika, rentijera, trgovaca ili činovnika. Tu su oni dobijali savršeno vaspitanje kao u sličnim ustanovama Ujedinjenog Kraljevstva.

Arhipelag Novog Zelanda sastoji se od dva glavna ostrva: na severu Ika-Na-Mavi ili Ribarsko ostrvo, na jugu Tavaj-Ponamou ili Zemlja zelenog žada. Odvojena Kukovim tesnacem, ona se nalaze između četrdeset četvrte i četrdeset pete južne paralele — isti položaj koji na Severnoj hemisferi ima deo Evrope gde se nalaze Francuska i Severna Afrika.

Ostrvo Ika-Na-Mavi, vrlo razuđeno u svom južnom delu ima oblik nepravilnog trapeza, produženog prema severozapadu, u krivoj liniji koja se završava rtom Van-Diemen.

Gotovo na početku te krive linije, na jednoj tački gde poluostrvo ima samo nekoliko milja, izgrađen je Oklend. Grad, dakle, ima položaj kao Korint u Grčkoj — otuda mu i potiče ime »Južni Korint«. On ima dve otvorene luke, jednu na zapadu, drugu na istoku. U onoj u zalivu Hauraki pošto nije mnogo duboka, trebalo je sagraditi nekoliko dugih mola, na engleski način, gde mogu pristati brodovi srednje

tonaže. Između ostalih, tu se proteže trgovački molo, do koga dopire Kraljičina ulica, jedna od glavnih u gradu.

U sredini te ulice nalazi se pansion Čerman.

Petnaestog februara 1860, poslepodne izašlo je iz tog zavoda stotinak mladih dečaka u pratnji svojih roditelja, vedrih i veselih — kao ptice koje su puštene iz kaveza.

Bio je to, u stvari, početak raspusta. Dva meseca nezavisnosti, dva meseca slobode. Izvestan broj ovih učenika imao je u izgledu jedno putovanje po moru, o kome se već dugo pričalo u pansionu Čerman. Ne treba ni pominjati kakvu su zavist pobudilli oni kojima je njihovo imovno stanje dozvoljavalo da putuju jahtom *Slaufi*, koja se spremala da na kružnom putovanju obđe obale Novog Zelanda.

Ova lepa škuna, koju su zakupili roditelji učenika, pripremala se za put od šest nedelja. Pripadala je ocu jednog od njih, gospodinu Vilijamu H. Garnetu, bivšem kapetanu trgovačke mornarice, u koga se moglo imati puno poverenje. Preplate primljene od mnogih porodica trebalo je da pokriju troškove putovanja na kojem će biti osigurani svi uslovi najveće bezbednosti i udobnosti. To je bila velika radost za te mlade dečake i niko ne bi mogao bolje iskoristiti ovih nekoliko sedmica raspusta.

U engleskim vaspitnim zavodima odgoj se osetno razlikuje od odgoja u francuskim zavodima. Tamo učenicima daju više inicijative što znači izvesnu slobodu koja dobro utiče na njihovu budućnost. Oni kraće vreme ostaju deca. Jednom rečju, vaspitanje tu ide u korak s nastavom. Otuda je većina učenika pristojna, pažljiva, finog ponašanja i — što je dostažno da se zabeleži — retko sklona pretvaranju i laži, čak i onda kad je reč o tome da se izvuku od neke pravedne kazne. Treba isto tako obratiti pažnju na to da u ovim školskim ustanovama mladi dečaci nisu toliko vezani za pravila zajedničkog života i za zakone tištine koji iz toga proističu. Oni, uglavnom, imaju svaki svoju sobu, gde jedu izvesne obroke, a kad sednu za sto u trpezariji, mogu potpuno slobodno razgovarati.

Učenici su prema uzrastu razvrstani u razrede. Vaspitni zavod

Čerman imao je pet razreda. Dok su u prvom i drugom deca još ljubila roditelje u obraz, već u trećem, umesto sinovskog poljupca, dečaci su se rukovali kao odrasli ljudi. Isto tako, nije bilo vaspitača da ih nadgleda, niti je bilo zabranjeno čitanje romana i novina; časovi učenja bili su svedeni na najmanju meru, naročito je bilo uvedeno telesno vežbanje, gimnastika, boks i igre svih vrsta. Ali, kao ograničenje te nezavisnosti, koju su učenici retko zloupotrebljavali, telesne kazne su bile pravilo, uglavnom bič. Uostalom, biti bičevan nije ništa nečasno za mlade Anglosaksonce, i oni se bez protivljenja podvrgavaju toj kazni kad uvide da su je zaslužili.

Englezi, to je svuda poznato, poštuju tradiciju u privatnom kao i u javnom životu, a ta se tradicija — čak i kad je besmislena — poštije isto tako i u školskim ustanovama, gde nimalo ne liči na francusko kinjenje. Stariji su obavezni da štite novajlige pod uslovom da im ovi kao uzvrat čine izvesne domaće usluge, od čega se ne mogu izvući. Ove usluge, koje se sastoje u donošenju doručka, četkanju odela, čišćenju cipela, vršenju nabavki, poznate su pod imenom »kukičenja«, a oni koji to rade zovu se »kulučari«. Oni najmanji, iz prvog razreda, služe kao kulučari učenicima viših razreda; ako odbiju da poslušaju, onda će im život biti težak. Ali, niko od njih i ne pomšlja na to, i tako se navikavaju da se povinuju disciplini, što se uopšte ne može zapaziti kod učenika francuskih gimnazija. Uostalom, to zahteva tradicija, i ako postoji neka zemlja koja nju neguje, to je sigurno Ujedinjeno Kraljevstvo, gde se ona nameće najobičnijem građaninu kao i Peru Gornjeg doma.

Učenici koji su imali da učestvuju u ekskurziji na *Slaufiju* pripadali su raznim razredima zavoda Čerman. Kao što se moglo primetiiti na palubi škune, bilo ih je tu od osam do četmaest godina. A tih petnaest dečaka, podrazumevajući i malog, biće odvučeni daleko i dugo u strašne pustolovine.

Važno je upoznati se s njihovim imenima, njihovim godinama, njihovim sposobnostima i karakterima, stanjem njihove porodice, kao i sa odnosom koji je vladao među njima u tom zavodu što ga napuštaju

u uobičajeno vreme raspusta.

Izuzevši dvojicu Francuza, braću Brijan, i Gordona, koji je bio Amerikanac, svi ostali su engleskog porekla.

Donifen i Kros pripadaju porodici bogatog posednika koja zauzima prvo mesto u društvu Novog Zelanda. Stari trinaest godina i nekoliko meseci, oni su rođaci, i obojica se nalaze u petom razredu. Donifen, otmen i uredan, neosporno je najbolji učenik. Pametan i marljiv, on smatra da ne treba nikada pasti, koliko zbog želje da nauči, toliko i zbog toga da bi nadmašio svoje drugove. Izvesna aristokratska naduvenost donela mu je nadimak »lord Donifen«, a njegov zapovednički karakter ga goni da dominira svuda gde se nađe. Otuda dolazi ono suparništvo između Brijana i njega, koje postoji već više godina, a naročito se pojačalo otkako je, usled izvesnih okolnosti, porastao Brijanov uticaj na ostale. Što se tiče Krosa, on je osrednji učenik ali pun divljenja za sve što njegov rođak Donifen misli, kaže i radi.

Bakster, iz istog razreda, trinaestogodišnji dečak, ozbiljan, razuman, vredan, vrlo dovitljiv i vrlo spretan, sin je nekog trgovca čije je bogatstvo osrednje.

Veb i Vilkoks, sa dvanaest i po godina, spadaju među učenike četvrtog razreda. Srednje inteligencijske, dosta samovoljni i svadljivi, uvek su imali velike zahteve s obzirom na vršenje kuluka. Njihove porodice su bogate i zauzimaju visok položaj među činovništvom u zemlji.

Garnet je iz trećeg razreda, kao i njegov drug Servis — obojica po dvanaest godina — jedan je sin pomorskog kapetana u penziji, a drugi bogatog naseljenika, žive na Nort-Šoru, na severnoj obali pristaništa Vaitemala. Obe su porodice vrlo bliske, a rezultat te prisnosti bio je taj da su Garnet i Servis postali nerazdvojni. Obojica su dobra srca, ali ne vole da rade; i kad bi im čovek dao slobodu, oni bi je obilato koristili. Garnet se naročito zanosa — a to je nezgodna strast — harmonikom, koju toliko cene u engleskoj mornarici. Stoga, kao mornarski sin, gubeći vreme, on svira na svom omiljenom instrumentu koji nije

zaboravio da prenese ni na *Slaufi*. Što se tiče Servisa, on je zacelo najveseliji i najvetrenjastiji od svih, pravi lakrdijaš u zavodu Čerman, koji sniva samo o pustolovinama, gutajući *Robinsona Krusoa* i *Švajcarskog Robinsona*, koji su mu bili omiljena lektira.

Treba predstaviti još dva dečaka od svojih devet godina. Prvi, Dženkins, sin je direktora novozelandske Kraljevske akademije nauka; a drugi Iverson, bio je sin sveštenka katedrale u Sen-Polu. Mada su njih dvojica jedan tek u trećem, a jedan u drugom razredu, ubrajaju ih među dobre učenike u zavodu.

Zatim dolaze još dva deteta, Dol, od osam i po godina, i osmogodišnji Kostar, obojica sinovi oficira englesko-zelandske armije, koji žive u gradiću Učunga, šest milja od Oklenda, na primorskoj obali Manukau. To su mališani o kojima se nema šta drugo reći sem da je Dol vrlo tvrdoglav, a Kostar sladokusac. Mada ne blistaju u prvom razredu, oni se zato ne smatraju manje važnim jer znaju čitati i pisati — a s nečim drugim i ne bi mogli da se pohvale u svojim godinama.

Vidi se da sva ta deca pripadaju uvaženim porodicama koje već više godina žive u Novom Zelandu.

Još ostaju tri dečaka koja su se ukrcala na škunu, Amerikanac i dva Francuza.

Amerikanac Gordon ima četmaest godina. Njegovo lice, kao i njegovo ponašanje, već se odlikuju izvesnom sirovošću kao kod svakog »Jenkija«. Mada malo nezgrapan i donekle neotesan, on je očigledno najuvaženiji od učenika petog razreda. Iako nije odličan kao njegov drug Donifen, on poseduje zdrav razum i smisao za praktično, što je već často dokazao. Voli ozbiljne stvari, sve želi da ispita, a po temperamentu je hladnokrvan. Metodičan do sitnica, on sređuje misli u svom mozgu kao predmete u svojoj fioci, gde je sve raspoređeno, obeleženo, pribeleženo u posebnu beležnicu. Uglavnom, drugovi ga cene, priznaju njegove kvalitete i, mada nije po rođenju Englez, uvek ga rado primaju. Gordon je poreklom Bostonac; ali siroče bez oca i majke, nema ni rođaka sem staraoca, bivšeg konzularnog činovnika,

koji je, pošto se obogatio, ostao u Novom Zelandu i već nekoliko godina živi u jednoj od onih lepih vila rasutih po brežuljcima u blizini Maunt-Sent-Džona.

Oba mlada Francuza, Brijan i Žak, sinovi su jednog uglednog inženjera, koji je pre dve i po godine došao da upravlja velikim radovima na isušivanju močvara u središtu Ika-Na-Mavi. Stariji ima trinaest godina, nije naročito marljiv mada je vrlo pametan; dešava mu se češće da bude poslednji u petom razredu. Međutim, kad hoće, sa lakoćom prilagođavanja i odličnim pamćenjem on se probija u prvi red i zbog toga mu Donifen zavidi. Stoga se Brijan i on nikada nisu mogli složiti u zavodu Čerman, a već smo videli posledice tog neslaganja na palubi *Slaufija*. Osim toga, Brijan je smeо, preuzimljiv, spretan u telesnim vežbama, brz u odgovorima, uz to uslužan i dobar dečak, bez one Donifeneve nadutosti, pomalo aljkav i, na primer, neuredan, jednom rečju, pravi Francuz, i baš zato vrlo različit od svojih drugova engleskog porekla. Uostalom, on je često zaštićivao slabije od zloupotreba starijih i snažnijih i nikada nije htio pristati na kulučenje. Zbog toga je dolazilo do otpora, borbi, bitaka, iz kojih je, zahvaljujući svojoj snazi i odvažnosti, izlazio gotovo uvek kao pobednik. Stoga je bio od svih voljen i kad je bilo u pitanju upravljanje *Slaufijem*, njegovi drugovi, osim nekoliko izuzetaka, uopšte nisu oklevali da ga slušaju — utoliko pre što je, kao što znamo, stekao neko pomorsko znanje za vreme puta iz Evrope u Novi Zeland.

Što se tiče mlađeg, Žaka, njega su dotada smatrali najvećim obešenjakom u trećem razredu — ukoliko ne i u celom zavodu Čeraman, ne izuzimajući ni Servisa — jer je izmišljaо neprestano nove nestasluke podvaljujući gadno svojim drugovima i dobijajući više kazni nego što je zaslужivao. Međutim, kao što ćemo videti, njegov karakter se potpuno promenio od polaska jahte, a niko nije znao uzrok tome.

To su dečaci koje je oluja izbacila na jedno od ostrva Tihog okeana.

Za vreme tog višenedeljnog putovanja duž obala Novog Zelanda

Slaufi je trebalo da bude pod zapovedništvom njegovog sopstvenika, Garnetovog oca, jednog od najodvažnijih moreplovaca australijsko-azijskih mora. Koliko se puta škuna pojavila na obalama Nove Kaledonije, Nove Holandije, od Moreuza Tores do najjužnijih tačaka Tasmanije, i sve do onih mora oko Moluka, Filipina i Celebesa, koja su nekad bila kobna i za brodove veće tonaze! Ali ovo je bila solidno građena jahta, prava pomorska, koja je sigurno plovila čak i po burnom moru.

Posada se sastojala od jednog pomorskog podoficira, šest mornara, jednog kuvara i jednog malog, Moka, dvanaestogodišnjeg crnca, čija je porodica već duže vremena bila u službi jednog naseljenika na Novom Zelandu. Treba, takođe, pomenuti i lepog lovačkog psa, Fenu, američke pasmine, koji je pripadao Gordonu i koji nikada nije ostavljao svog gospodara.

Dan polaska je bio određen za petnaesti februar. U međuvremenu je *Slaufi*, privezan za krmu, stajao na kraju trgovačkog mola i, prema tome, bio prilično isturen na pučinu.

Posada nije bila na brodu kad su se četrnaestog uveče mladi putnici iskricali. Kapetan Garnet je trebalo da stigne u trenutku polaska. Jedino podoficir i mali primiše Gordona i njegove drugove — a posada je otišla da popije još jednu čašu viskija. štaviše, pošto su se svi smestili i legli, podoficir zaključi da može i on da se pridruži svojoj posadi u jednoj od lučkih krčmi, gde se zadržao do u kasno doba noći, što je njegova neoprostiva greška. Što se tiče maloga, on se spustio u kajitu da spava.

Šta se zatim desilo? Vrlo verovatno da se to neće saznati nikada. Sigurno je to da se jahtin palamar odvezao usled nemarnosti ili zle namere ... Na brodu niko ništa nije primetio.

Tamna noć je prekrila luku i zaliv Hauraki. Vetar s kopna duvao je snažno, i škuna, koju je odozdo dohvatiло strujanje odbijene vode koja se valjala prema pučini, pojuri na otvoreno more.

Kad se mali probudio, *Slaufi* se njihao kao na uzbrukanoj vodi, što se nije moglo pobrkati sa običnim odbijanjem talasa. Moko požuri

odmah na palubu ... Jahta je plovila niz vетar!

Na uzvike malog, Gordon, Brijan i još neki skočiše sa svojih ležaja; jurnuše uz stepenice. Uzalud su zvali u pomoć. Nije se primećivala nikakva svetlost u gradu ili pristaništu. Škuna je bila van zaliva, tri milje od obale.

Pre svega, po Brijanovu savetu, kome se pridružio i mali, dečaci pokušaše da razviju jedro, ne bi li se vratili u luku ne okrećući lađu. Ali suviše teško da bi mogli da ga postave onako kako treba, jedro je doprinelo jedino tome da su pod uticajem vetra sa zapada bili odvučeni još dalje. *Slaufi* obide rt Kolvil, prođe tesnac koji je delio ostrvo od Velike barijere i uskoro se nađe više milja od Novog Zelanda. Svakome je jasna ozbiljnost slične situacije. Brijan i njegovi drugovi se nisu mogli nadati nikakvoj pomoći s kopna. U slučaju da neki brod iz luke podje u potragu za njima, prošlo bi više časova pre nego što bi ih stigao, čak ako i dopustimo mogućnost da bi pronašao škunu usred te duboke tame. Uostalom, zar bi se i po danu mogao primetiti takav brodić izgubljen na pučini? Ako treba da se izvuku sopstvenim snagama, kako će ta deca uspeti u tome? Ukoliko se vетar ne promeni, oni neće moći da se vrate na kopno.

Ostaje, istina, sreća da ih sretne neki brod koji plovi prema lukama Novog Zelanda. Stoga se Moko, mada je ta mogućnost bila neizvesna, ipak požuri da istakne fenjer navrh jarbola prednje katarke. Ostalo je još jedino da čekaju svanuće.

Pošto buka nije probudila mališane, izgledalo je bolje pustiti ih da spavaju. Njihov strah bi doveo samo do meteža na brodu.

Učinjeno je još nekoliko pokušaja da se *Slaufi* vrati, ali on se odmah otimao i skretao na istok.

Iznenada se ukaza svetlost na udaljenositi od dve ili tri milje. To je bila bela svetlost, na vrhu jarbola — što je očigledan znak parobroda koji plovi. Uskoro se pojaviše dve istaknute svetlosti, crvena i zelena, i pošto su se obe videle najedanput, znači da parobrod ide pravo na jahtu.

Dečaci su uzalud dozivali u pomoć. Huka talasa, zviždanje pare

koja je izvirala iz odvodne cevi parobroda, kao i vetar koji je na pučini postajao sve žešći, doprineli su da se njihovi glasovi izgube u prostoru. Ipak, ako ih nisu mogli čuti, zar mornari na straži neće primetiti *Slaufijev* fenjer? To je bila poslednja nada.

Na nesreću, usled ljudstva, prekide se uže za podizanje jedra, fenjer pade u more i nestade znaka o prisustvu *Slaufija*, na kojeg je parobrod jario brzinom od dvanaest milja na sat.

Za nekoliko sekundi jahta je bila zakačena i potonula bi začas da je pogodjena sa boka; ali sudar se dogodio samo na krmu a oštetio jedan deo table, a da se nije dotakao lađinog trupa.

Udar je, u stvari, bio tako slab da je parobrod, ostavivši *Slaufiju* na milost i nemilost nastupajućem vihoru, nastavio put.

Često se kapetani uopšte ne trude da priteknju u pomoć brodu koji su zakačili. To je zločinački postupak za koji ima mnogo primera. Ali u ovom slučaju se može zaključati da na parobrodu nisu uopšte osetili sudar s lakom jahtom, koju čak nisu ni nazreli u mraku: Tada, poneseni vjetrom, dečaci su poverovali da su izgubljeni. Kad je svanulo, beskrajna pučina je bila pusta. U tom slabo prometnom predelu Pacifika brodovi koji plove iz Australije u Ameriku ili iz Amerike u Australiju idu južnjim ili severnjim putevima. Nijedan ni je bio na vidiku jahte. Spusti se još mračnija noć, i ukoliko je vihor katkad jenjavao, vetar nije prestajao da duva sa zapada.

Koliko će trajati taj put, o tome ni Brijan ni njegovi drugovi nisu imali pojma. Zalud su hteli manevrisati tako da škunu vrate u novozelandske predele. Nedostajalo im je znanje da bi promenili pravac, kao i snaga da bi razvili jedra.

I u tim uslovima, pokazavši energiju veću nego što odgovara njegovom dobu, Brijan je imao veliki uticaj na svoje drugove, što je i Donifen morao otrpeti. Kad mu ni uz pomoć Moka nije uspelo da jahtu vrati u zapadne predele, bar da je upotrebio i ono malo što je znao kako bi je održao u povoljnim uslovima plovljjenja. Nije se štedeo, bdeo je dan i noć, pogledi su mu upomo kružili horizontom tražeći tamo neki izgled na spasenje. Postarao se takođe da u more

baci nekoliko flaša sa dokumentom koji se odnosio na slučaj sa *Slaufijem*. Slaba pomoć, bez sumnje, ali on ni to ne htede propustiti.

Međutim, zapadni vетар je još uvek terao jahtu preko Pacifika tako da je nije bilo moguće zaustaviti, pa čak ni smanjiti joj brzinu.

Poznato je šta se desilo. Nekoliko dana pošto je škuna otplovila iz zaliva Hauraki, podiže se oluja i dve sedmice je besnela sa retkom žestinom. Dok su ogromni talasi kidisali na njega, i pošto je već sto puta trebalo da bude smravljen od pobesnelog mora — što bi se i dogodilo da nije bilo njegove temeljne građe i drugih pomorskih osobina — *Slaufi* je pristao uz nepoznato kopno u Tihom oceanu.

A sada, kakva će biti sudbina ove grupe brodolomnika koji su odvučeni osamnaest stotina milja od Novog Zelanda? Odakle će im stići pomoć koju nisu mogli sami sebi da pruže?

U svakom slučaju, njihove su porodice imale i suviše razloga da misle da su svi potonuli za jedno sa škunom.

Evo zašto:

Čim su u Oklendu primetili nestanak *Slaufija*, iste noći, između četmaestog i petnaestog februara, izvestili su kapetana Garneta i porodice ove jadne dece. Nepotrebno je naglašavati kakav je utisak taj događaj ostavio u gradu, gde je zavladalo opšte zaspregašće.

Ipak, mada se njen palamar odvezao i prekinuo, možda vетар nije škunu oterao na pučinu van zaliva. Možda će biti moguće pronaći je, iako je zapadni vетар, koji je bivao sve jači izazivao mučno nespokojsvo.

Stoga, ne gubeći ni trenutka, upravitelj luke preduze sve mere da bi pošao u pomoć jahti. Dva mala parobroda odoše da pretraže pučinu na više milja van zaliva Hauraki. Cele noći su plovili ovim predelima gde je more postajalo sve burnije. A kad se razdanilo i oni se vratili, to je značilo oduzimanje svake nade porodicama pogodenim ovom strašnom katastrofom.

U stvari, mada nisu pronašli *Slaufiju*, ovi parobrodi su bar pokupili njegove olupine. To su bili ostaci nadgrađa koje je palo u more posle onog sudara s peruanskim parobrodom *Kvitom* — o čemu taj brod nije

imao ni pojma.

Na tim ostacima još su se mogla pročitati tri ili četiri slova imena *Slaufi*. Izgledalo je, dakle, sigurno da je jahta demolirana usled oluje i da su u toj nesreći putnici i brod propali na pučini, dvanaestak milja od Novog Zelanda.

IV

Ostrvo ili kontinent — to je uvek bilo ozbiljno pitanje kojim su se bavili Brijan, Gordon i Donifen, koji su zbog svojih osobina i svog znanja postali pravi vođi ove male grupe. Misleći na budućnost, dok su se najmlađi čvrsto držali samo sadašnjosti, oni su često razgovarali o tom problemu. U svakom slučaju, bilo ostrvo ili kontinent, očigledno je da ta zemlja uopšte ne spada u tropski pojas. To se video po njenoj vegetaciji, hrastovima, bukvama, brezama, jovama, borovima i jelama raznih vrsta, mnogobrojnim mirtaceama ili kamenikama, jer ovo drveće i grmlje nije rasprostranjeno po centralnim predelima Pacifika. Po svemu je izgledalo da ta teritorija treba da ima nešto veću geografsku širinu nego Novi Zeland i da je, prema tome, bliža Južnom polu. Treba se, dakle, bojati da će zime ovde biti vrlo oštare. Već je debeo čilim suvog lišća pokrivaо tlo u šumi koja se pružala u podnožju strme obale. Jedino su borovi i jеле sačuvali svoje granje koje se iz sezone u sezonu obnavljalo a da nikada nije skinulo svoje zeleno ruho.

— Baš zato — primeti Gordon već sledećeg dana pošto se *Slaufi* preobrazio u boravište koje ne menja mesto — ja sam mislio da bi bilo pametno da ne ostanemo stalno na tom delu obale.

— To je i moje mišljenje — odgovori Donifen. — Ako ovde sačekamo ružno vreme, biće prekasno da dođemo do nekog nastanjenog mesta jer treba da prevalimo najmanje stotinak milja.

— Strpljenja! — odgovori Brijan. — Tek je polovina marta!

— Pa dobro — reče na to Donifen — lepo vreme može da potraje

do kraja aprila, a za šest sedmica može se preći veliki deo puta...

— Ako ima puta — odgovori Brijan.

— A zašto ga ne bi bilo?

— Nesumnjivo — odgovori Gordon. — Ali ako ga ima, znamo li mi kuda će nas on odvesti?

— Ja znam samo to — odgovori Donifen — da bi bilo besmisleno ne napustiti škunu pre zime i kiša, i zato ne treba videti teškoće na svakom koraku.

— Bolje da ih vidimo — odgovori Brijan — nego da se uputimo kao ludaci kroz zemlju koju ne poznajemo.

— Lako je — odgovori Donifen — nazvati ludacima one koji nisu tvog mišljenja!

Možda bi Donifenvov odgovor naveo njegovog druga na nove primedbe, i razgovor bi se pretvorio u svađu, da se nije umešao Gordon.

— Besmisleno je svađati se — reče on. — Da bismo se izvukli iz ove neprilike, pokušajmo da se sporazumemo. Ako se nalazimo u blizini nastanjeneog kraja, Donifen ima pravo kad kaže da tamo treba da stignemo pre nego što bude kasno. Ali Brijan pita da li je to moguće? I on ima pravo što tako pita!

— Do đavola, Gordone — odgovori Donifen

— ako bismo pošli prema severu, skrenuli prema jugu i uputili se prema istoku, mi bismo najzad stigli...

— Da, ako smo na kontinentu — reče Brijan

— ali ne ako smo na ostrvu i ako je to ostrvo pusto.

— Zato — odgovori Gordon — treba saznati šta je posredi. Što se tiče napuštanja *Slaufija* dok nismo sigurni da li je na istoku more ili nije...

— Eh, *Slaufi* će nas ostaviti! — povika Donifen, uvek sklon da ustraje u svojim idejama. — On neće moći da se odupre vihoru kad nastupi ružno vreme na ovoj obali.

Gordon je tako očigledno imao pravo da je Donifen, hteo-ne hteo, morao popustiti.

— Ja sam spremam da idem u izviđanje — reče Brijan.

— I ja — odgovori Donifen.

— Svi smo spremni — dodade Gordon — ali pošto bi to bilo nerazumno da vučemo i mališane u izviđanje, koje može biti dugo i zamorno, mislim da će dvojica ili trojica biti dovoljni.

— Šteta je — primeti tada Brijan — što nema nekog visokog brega sa čijeg bismo vrha mogli posmatrati teritoriju. Na žalost, mi se nalazimo u nizini, a sa pućine uopšte nisam primetio nijednu planinu, čak ni na horizontu. Izgleda da nema drugih uzvisina osim ove strmne obale koja se uzdiže iza peščanog spruda. S one strane, bez sumnje, nalaze se šume, ravnice, močvare, kroz koje teče ova reka čije smo ušće ispitivali.

— Bilo bi ipak korisno osmotriti ovaj kraj — odgovori Gordon — pre nego što pokušamo da zaobiđemo strmu obalu, u kojoj smo Brijan i ja uzalud tražili kakvu pećinu.

— Dobro, a zaišto ne bismo pošli na sever zaliva. Čini mi se da bismo, popevši se na rt koji ga zatvara, videli daleko ...

— To je upravo ono što sam i ja mislio — odgovori Gordon. — Da! Taj rt, koji može imati dvesta pedeset ili trista stopa, treba da nadvisuje strmu obalu.

— Predlažem da ja idem — reče Brijan.

— A zašto? — odgovori Donifen. — Šta bi se moglo videti odozgo?

— Pa... ono što ima! — odgovori Brijan.

U stvari, na krajnjoj tački zaliva uzdizala se gomila stena, neka vrsta usamljene glavice, koja je prema moru bila okomita, a s druge strane kao da se spajala sa strmom obalom. Razdaljina od *Slaufija* do tog predgorja nije bila veća od sedam do osam milja, idući obalom, a pčelinjeg leta, kao što kažu Amerikanci, bilo je nešto više od pet milja. Gordon se, dakle, nije mnogo prevario ocenivši da visina predgorja iznosi trista stopa iznad mora. ^

Hoće li ta visina biti dovoljna da se pogled prostre širom zemlje? Da ga neće prema istoku zaustaviti kakva prepreka? U svakom slučaju

saznaće se šta ima s one strane rta, to jest da li se kopno pruža i dalje na sever ili se tamo prostire okean. Potrebno je, dakle, otići na kraj zaliva i popeti se.

Ukoliko bi na istoku bilo otkriveno kopno, pogled bi ga obuhvatio na daljinu od više milja.

Bilo je odlučeno da se ovaj plan izvrši. Jer ako Donifen od toga nije video velike koristi — bez sumnje zato što je ideja bila Brijanova a ne njegova — to nije značilo da on neće dati odlične rezultate.

U isto je vreme rešeno, i to čvrsto rešeno, da *Slaufija* uopšte neće napustiti dokle god ne budu sigurni da li su se nasukali na obalu nekog kontinenta — koji je mogao biti samo američki.

Ipak, putovanje nije preduzeto još pet dana, jer je vreme postalo maglovito i ponekad je padala kiša. Mada nije bilo izgleda da će se vetar pojačati, magla, koja je zastrla horizont, omela bi planirano izviđanje.

Ovih nekoliko dana nije bilo izgubljeno. Upotrebiše ih na različite poslove. Brijan se bavio mlađom decom, nad njima je bdeo neprestano, kao da je osećao prirodnu potrebu da izrazi svoje roditeljsko osećanje. Njegova je stalna briga bila da deca budu negovana onoliko koliko su to prilike dozvoljavale. Pošto je temperatura imala tendenciju da opada, on ih je primorao da obuku toplija odela, preudesivši za njih ono što se nalazilo u mornarskim kovčezima. Bilo je to šivenje gde su makaze radile više nego igla, u čemu se Moko — koji je znao šiti, već zbog svog zanimanja u kojem je morao sve da zna — pokazao vrlo vešt. Zaista se ne može reći da su Kostar, Dol, Dženkins i Iverson bili lepo odeveni u tim pantalonama i preširokim bluzama, potkresaniim onoliko koliko su im bile duge ruke i noge. Ali to nije bilo važno! Njima je to dobrodošlo i ubrzo su se navikli na to neobično odelo.

Uostalom, ni oni nisu bili besposleni. Na čelu sa Garnetom ili Baksterom, vrlo često su sakupljali školjke za vreane oseke i pecali pomoću mreže ili udice u reci. Zabavno za njih, a korisno za ostale. Tako zauzeti poslom koji im se sviđao, oni nisu mislili na svu težinu

svog položaja, koji ne bi mogli ni razumeti. Bez sumnje, sećanje na roditelje rastužilo ih je kao što je rastuživalo i njihove drugove. Ali da ih više nikada neće videti, to nisu mogli ni da zamisle.

Što se tiče Gordona i Brijana, oni uopšte nisu napuštali *Slaufija*, o čijem su se održavanju brinuli. I Servis je ponekad ostajao s njima i, uvek veselo, pokazao se isto tako koristan. Voleo je Brijana i nikad nije popuštao onim drugovima koji su se više sprijateljili s Donifenom. Stoga je Brijan osećao veliku naklonost prema njemu.

— Hajde de, neka, neka! — rado je ponavljaо Servis. — Zaista, našeg *Slaufija* je sasvim zgodno položio na obalu jedan ljubazan talas koji ga nije suviše oštetio!... Takvu sreću nisu imali ni Robinson Kruso ni švajcarski Robinson na njihovom zamišljenom ostrvu.

A Žak Brijan? Mada je Žak priticao u pomoć svom bratu u različitim poslovima na brodu, jedva da je odgovarao na upućena pitanja i žurio se uvek da skrene pogled kad ga je neko gledao u lice.

Brijan se nije ozbiljno uznemiravao zbog ovog Žakovog ponašanja. Pošto je četiri godine bio stariji, uvek je imao jak uticaj na njega. Otkako škuna putuje, kao što smo već primetili, Žak je izgledao kao dete koje pati od griže savesti. Da on sebi ne prebacuje kakav ozbiljan greh — koji se nije usudio priznati svom starijem bratu?

Jasno je da su njegove crvene oči više puta bile dokaz da je plakao.

Brijan je već došao dotle da pomisli da je možda u pitanju Žakovo zdravlje. Ako se dete razboli, kakvu bi mu negu mogao pružiti? Bilo je to velika briga koja ga je naterala da upita brata šta mu je, na šta je ovaj samo odgovorio:

— Ne, ne!... Nije mi ništa ... ništa!

Bilo je nemoguće iz njega izvući nešto više.

Za sve vreme između jedanaestog i petnaestog marta Donifen, Vilkoks, Veb i Kros bavili su se lovom na ptice, koje su se gnezdile u stenama. Uvek su išli zajedno i, jasno, nastojali su da se odvoje od ostalih. Gordona je to zabrinjavalo. Stoga je, kad se za to ukazala prilika, posredovao kod jednih i kod drugih, pokušavajući da ih ubedi koliko je jedinstvo potrebno. Ali Donifen je odgovarao naročito

hladno na njegove pomirljive predloge, pa je ovaj rešio da je pametnije da ne navaljuje. Ipak nije prestao da se nada da će uništiti te klice razdora, koje su mogle postati vrlo kobne a, osim toga, možda će slučaj dovesti do izmirenja, što on savetima nije mogao postići.

Za vreme tih maglovitih dana koji su ometali preuzimanje planiranog putovanja obalom zaliva, lov je bio dosta plodan. Donifen, strastan sportista, bio je zaista vrlo vešt u rukovanju puškom. Krajnje ponosan na ovu svoju veštinu — čak i suviše, prezirao je svako drugo sredstvo za lov, kao što su klopke, mreže ili zamke kojima je Vilkoks davao prednost. Prema uslovima u kojima su se nalazili njegovi drugovi, ovaj dečak bi im verovatno mogao napraviti više usluga nego Donifen. Što se tiče Veba, on je dobro gađao, ali se nije mogao uporediti s Donifensem. Kros nije bio time oduševljen i zadovoljavao se da hvali junaštvo svog rođaka. Ne treba zaboraviti ni psa Fena koji se u tom lovu isticao, nije oklevao da jurne usred talasa i donese divljač koja je pala s onu stranu grebena.

Treba priznati da je od sve divljači koju su mladi lovci oborili bilo najviše morskih ptica, s kojima Moko nije znao šta da radi, morskih gavrana, goelanda, galebova, gnjuraca. Istina, golubova je bilo u izobilju, kao i gusaka i pataka čije je meso bilo vrlo cenjeno. Te guske su bile iz roda školjkara, a po pravou njihovog strelovitog leta, pošto bi odjeknuo pucanj, moglo se zaključiti da žive u unutrašnjosti zemlje.

I Donifen je ubio nekoliko ostrigara koji uglavnom žive od mekušaca, kao što su puževi, školjke, pučice itd., na koje su vrlo lakomi. Uglavnom, bilo je izbora, ali je ta divljač stvarno zahtevala specijalno spravljanje da bi izgubila svoj zejtinasti ukus, a Moko uprkos svojoj dobroj volji, nije uvek mogao da na opšte zadovoljstvo savlada tu teškoću. Uostalom, niko nije imao prava da mnogo zahteva, kao što je to često ponavljao obazriv Gordon, a trebalo je i štedeti konzerve sa jahte, ako već ne i zalihu dvopeka kojim su bili obilno snabdeveni.

Stoga im je bilo hitno da uspon na rt bude što pre ostvaren — uspon koji će, možda, rešiti važno pitanje kontinenta ili ostrva. Od tog

pitanja, u stvari, zavisila je budućnost i, prema tome, privremeni ili trajni smeštaj na ovom kopnu.

Petnaestog marta vreme je, izgleda, postalo povoljno za ostvarenje ovog plana. Noću se nebo oslobodilo guste magle koju je trenutna tišna prethodnih dana nagomilala. Vetar sa kopna raščistio je sve za nekoliko časova. Živahni sunčevi zraci pozlatiše sleme strme obale. Moglo se očekivati da će, ako bude celo poslepodne obilno sjalo, horizont na istoku postati dovoljno jasan, a upravo je taj horizont trebalo osmatrati. Ako se s one strane pruža neprekidna linija vode, onda je ovo ostrvo, i pomoć bi mogla doći jedino od nekog broda koji bi se pojavio u tim predelima.

Nismo zaboravili da je taj odlazak na sever zaliva bila Brdjanova ideja i da je on rešio da ide sam. Nesumnjivo da bi rado pristao da ga prati

Gordon, ali da napusti drugove, a da njega ne ostavi da ih nadgleda, to bi mu zadavalo suviše brige.

Petnaestog uveče, pošto je utvrdio da barometar pokazuje stalno lepo vreme, Brijan obavesti Gordona da će poći rano u zoru. Put od deset ili jedanaest milja, podrazumevajući odlazak i povratak, nije mogao zbuniti snažnog dečaka koji se nije plašio umora. Sigurno da će mu jedan dan biti dovoljan da završi svoje izviđanje, i Gordon je mogao biti ubedjen da će se on vratiti pre noći.

Brijan, dakle, pođe u praskozorje, tako da drugi nisu ni znali za njegov odlazak. Eto je naoružan samo jednom tojagom i revolverom u slučaju da sretne neku zverku, mada za vreme pret-hodne ekskurzije lovci nisu naišli ni na kakav trag.

Ovom odbrambenom oružju Brijan je priključio jednu spravu koja je trebalo da olakša njegov zadatak kad bude na vrhu predgorja. To je bio dogled sa *Slaufija*, vrlo velikog dometa i znatne jasnoće. Istovremeno, u torbici o pojusu nosio je dvopek, parče usoljenog mesa, čuturicu s malo rakije, pomešane s vodom, od čega će napraviti ručak, a za potrebu i večeru, ako bi slučajno zadocnio s povratkom na škunu.

Idući brzim korakom, Brijan je najpre krenuo krivudavom obalom koju je na unutrašnjoj granici podvodnog grebena oivičavala dugačka pruga morske trave, još vlažne od poslednje oseke. Posle jednog časa hoda prošao je krajnju tačku do koje su stigli Donifen i njegovi drugovi kad su lovili golubove. Ovog trenutka ptice ga se nisu morale bojati. On nije htio da se zadržava da bi što pre stigao u podnožje predgorja. Vreme je bilo vedro, a nebo potpuno oslobođeno magle — trebalo je to iskoristiti. Ako se posle podne na istoku nagomila para, rezultat ispitivanja biće ravan nuli.

Za vreme prvog časa hoda Brijan je išao dosta brzo i prešao je polovinu puta. Ako se ne pojavi nikakva prepreka, računao je da će stići do predgorja pre osam časova ujutro. Ali, što se strma obala više približavala podvodnom grebenu, tlo je postajalo sve nepristupačnije. Sprud je bio utoliko uži ukoliko su ga grebeni više osvajali.

Umesto onog gipkog i čvrstog terena, koji se pružao između šume i mora u blizini reke, Brijan je sada bio prinuđen da se uputi preko zemljišta zasejanog klizavim stenama, lligavim okrekom, barama, koje je trebalo obilaziti, nestabilnim kamenjem koje mu nije moglo poslužiti ni kao oslonac. Zato ga je hodanje zamaralo i — što je bilo još nezgodnije — kasnio je puna dva sata.

»Ipak treba da stignem do rta pre plime! — rekao je u Brijan. — Ovaj deo spruda bio je pokriven poslednjom plimom, pa će i sledeća dopreti sgurno do podnožja strme obale. Ako budem primoran da se vratim ili sklonim na neku stenu zadocniću. Treba, dakle, ići napred po svaku cenu pre nego što plima preplavi sprud.«

I hrabri dečak, ne vodeći računa o umoru od kojeg su počeli da mu se koče udovi, potraži najkraći put. Na više mesta je morao da skine čizme i čarape kako bi prešao široke bare u kojima mu je voda dopirala do pola lista. Zatim, kad se našao na vrhu grebena, on pokuša sreću čuvajući se ipak kakvog pada koji je uspeo da izbegne zahvaljujući samo svojoj spremnosti i hitrini.

Tada je konstatovao da je upravo u tom delu zaliva bilo mnogo barske divljači. Može se reći da je sve vrvelo od golubova, ostrigara,

divljih pataka. Na grebenu su bile dve-tri foke koje nisu pokazivale nikakav strah, niti su pokušavale da pobegnu u vodu. Pošto su te životdnie imale poverenja u čoveka, moglo se zaključiti da ga se nisu bojale i da već najmanje nekoliko godina nijedan ribar nije dolazio da ih lovi.

Stoga Brijan, razmislivši dobro, po prisustvu ovih foka zaključi da je ovo kopno na još većoj geografskoj širini nego što je mislio i, prema tome, južnije od Novozelandskog arhipelaga. Dakle, škuna je sigurno znatno skrenula prema jugoistoku ploveći Pacifikom.

A to je, izgleda, još bolje utvrdio kad je, najzad, stigavši u podnožje predgorja, opazio jato pingvina koji žive u antarktičkim predelima. Stotine njih se tamo klatilo neprestano mlatarajući krilima koja im služe više za plivanje nego za letenje. Uostalom, njihovo užeženo i zejtinasto meso nije nizašta. Bilo je deset časova izjutra. Vidi se koliko je vremena trebalo Brijanu da pređe ove poslednje malje. Izmiren, ogladneo, mislio je da je pametno da se okrepi pre nego što pokuša da se popne na predgorje čije se sleme dizalo trista stopa iznad mora.

Brijain sede na stenu, u zatonu od plime koja je već preplavila podvodni greben. Sasvim je sigurno da već jedan sat kasnije ne bi mogao proći između hridina i podnožja strme obale a da ne dođe u opasnost da ga plima opkoli. Ali to ga sada nije više brinulo i posle podne, kad opet nastane oseka i kad se more povuče, on će pronaći slobodan prilaz na istom mestu.

Dobro parče mesa i nekoliko gutljaja iz čture bilo je dovoljno da utoli glad i žeđ dok je, mirujući, odmarao svoje udove. Istovremeno se dao na razmišljanje. Sam, daleko od drugova, pokušavao je da hladno sagleda situaciju, potpuno rešen da do kraja radi na opštem spasenju, učestvujući najviše sam u tome. Ponašanje Donifenovo, i nekoliko drugih poput njega stalno ga je brinulo, jer je u tome video vrlo opasan razlog za podvajanje. Odlučio je, međutim, da pruži potpun otpor svemu onome što bi moglo da dovede u nepriliku njegove drugove. Zatim je mislio na svog brata Žaka, čije mu je duševno

raspoloženje zadavalo mnogo brige. Izgledalo mu je da to dete skriva neku grešku koju je počinilo — verovatno pre svog odlaska — i on je sam sebi obećao da će povodom toga tako navaliti na njega i primorati ga da mu odgovori. Brijan je produžio da se odmara ceo sat kako bi povratio svu snagu. Zatim uze torbicu, prebac i na leđa i poče da se penje uz prve stene.

Predgorje, koje se nalazilo čak na kraju zaliva i završavalo se šiljastim vrhom, predstavljalo je dosta neobičnu geološku formaciju. Moglo bi se reći da je to bila kristalizacija vulkanskog porekla nastala dejstvom podzemnih sila.

To brdo, nasuprot onome kako je izgledalo izdaleka, nije se uopšte nadovezivalo na strmu obalu. Svojim sastavom, u stvari, potpuno se od nje razlikovalo, jer se sastojalo od granitnih stena, a ne od krečnih slojeva, sličnih onima koji uokviruju Lamanš na zapadu Evrope.

To je sve što je Brijan mogao da primeti; on je isto tako opazio da jedan uski prolaz deli predgorje od strme obale. S one strane, prema severu, peščani sprud se pružao unedogled. Ali, uglavnom, pošto je to brdo nadvisivalo susedne brežuljke za stotinak stopa, pogledom sa njega mogao bi se obuhvatiti ogroman deo prostora. A to je bilo važno.

Penjanje je bilo dosta teško. Trebalo je puzati od jedne stene do druge — ponekad po tako strmim liticama da je Brijan sa mnogo teškoća stigao do gornje ivice. Međutim, pošto je pripadao onoj kategoriji dece koju bismo mogli svrstati u red puzavaca, pošto je već od detinjstva pokazivao izrazit smisao za penjanje, pošto je time stekao smelost, okretnost i nesvakidašnju umešnost, on najzad stupi na vrh, mada je više puta izbegao pad koji je mogao da bude smrtonosan.

Uvezši svoj dogled, Brijan najpre baci pogled u pravcu istoka. Taj predeo je bio ravan dokle god je oko dopiralo. Strma obala je tu bila najveća uzvišica i njena se zaravan spuštala polako prema unutrašnjosti. S one strane se uzdizalo još nekoliko humki mada to nije osetno izmenilo izgled zemlje. U tom pravcu su je pokrivale zelene šume skrivajući pod svojim krošnjama, požutelim zbog jeseni,

korita reka koje su sigumo tekle prema morskoj obali. Bila je to ravna površina sve do horizonta, koja bi mogla imati desetak milja. Izgleda, dakle, da more nije ograničavalo ovo kopno s te strane; da bi se moglo utvrditi da li je to kontinent ili ostrvo, trebalo bi organizovati duže putovanje u pravcu zapada.

Prema severu Brijan uopšte nije primećivao krajnju tačku morske obale, koja se u pravoj liniji prostirala sedam do osam milja daleko. Zatim, s one strane drugog i vrlo dugačkog rta, kopno se udubilo stvarajući široku, peskovitu obalu, koja je ostavljala utisak ogromne pustinje. Prema jugu, iza drugog rta koji se pružio sasvim na kraju zaliva, obala se protezala od severoistoka na jugozapad stvarajući široku močvaru koja je odudarala od pustih obala na severu.

Brijan je pažljivo šetao svojim dogledom širom tog vidokruga. Nalazi li se on na ostrvu? Ili na kontinentu? ... To ne bi mogao reći. U svakom slučaju, ako je ovo ostrvo, onda je vrlo veliko: to je sve što je mogao utvrditi. Zatim se okrenuo na zapadnu stranu. More se presijavalo pod kosim zracima sunca koje se polako spoštalo prema horizontu.

Birjan odjednom brzo prinose dogled očima i upravi ga prema krajnjoj tački pučine.

— Brodovi! — uzviknu. — Prolaze brodovi!

Doista, pojaviše se tri crne tačke na periferiji blistave vode, na udaljenosti koja nije mogla biti manja od petnaest milja. Kakvo uzbuđenje obuze Brijana! Da nije postao žrtva kakve iluzije? Jesu li to bila tri broda na vidiku? Brijan spusti dogled, obrisa stakla koja su se zamaglila od njegovog daha i ponovo pogleda...

Zaista, te tri tačke su izgledale sasvim kao brodovi kojima se video samo trup. Što se tiče katarki, od njih nije bilo ni traga i, u svakom slučaju, nije bilo dima koji bi potvrdio da su to parobrodi u pokretu.

Odmah zatim Brijanu pade na pamet da se oni, ukoliko su to brodovi, nalaze na suviše velikoj udaljenosti da bi se njegovi signali mogli primetiti. Pošto se moglo zaključiti da njegovi drugovi nisu uopšte opazili te brodove, najbolje bi bilo da se on brzo vrati do

Slaufija, pa da zapale veliku vatru na obali. A onda ... pošto sunce zađe ...

Razmišljajući tako, Brijan nije prestao da posmatra tri crne tačke. Kakvo je bilo njegovo razočaranje kad je utvrdio da se one ne miču. Svoj dogled je ponovo tamo upravio i držao ih na oku nekoliko minuta ... Najzad je uvideo da su to tri ostrvceta na zapadnoj strani, pored kojih je škuna morala proći kad ju je oluja nosila prema kopnu, ali su zbog magle ostala nevidljiva.

Razočaranje je bilo veliko.

Bilo je već dva sata. More se počelo povlačiti ostavljući na suvom ceo red podvodnih grebena u blizini strme obale. Smatrajući da je već vreme da se vrati na jahtu, Brijan se pripremi na spuštanje u podnožje brda. Ipak je htio da još jedanput pogleda horizont na istoku. Možda će, usled još kosijeg položaja sunca, primetiti kakvo kopno koje do tog trenutka nije uspeo da vidi.

Preduzevši, dakle, sa još većom pažnjom poslednje osmatranje u tom pravcu, Brijan nije požalio svoj trud. Doista, na krajnjoj tački horizonta, s one strane poslednje zelene zavese, on potpuno jasno razabra plavičastu liniju koja je išla od severa prema jugu u dužini od više milja, dok su joj se oba kraja gubila iza nejasne mase drveća.

»Šta je to?« — upita se on.

I još pažljivije pogleda.

»More! ... Da!... To je more!«

Umalo mu dogled ne ispade iz ruke.

Pošto se more prostire na istoku, nema više summje! *Slaufi* nije pristao uz kontinent, već uz ostrvo, pusto ostrvo na tom beskrajnom Pacifiku, uz ostrvo sa kojeg neće biti moguće otići!

A onda se kao letimična vizija u mislima mladog dečaka pojaviše mnoge opasnosti. Srce mu se steže tako da više nije čuo ni njegovo kucanje... Ali boreći se s tom nehotičnom slabošću, on shvati da ne treba klonuti, pa ma kako zabrinjavajuća bila budućnost.

Četvrt sata kasnije Brijan je sišao na obalu i vraćajući se putem kojim je jumitros, pre pet časova, došao, on stiže do *Slaufija* gde su

drugovi s nestrpljenjem očekivali njegov povratak.

V

Brijan, Donifen, Vilkoks i Servis napustiše *Slaufijev* logor u sedam časova ujutro. Penjući se nebom bez oblaka, sunce je nagoveštavalо jedan od onih lepih dana koje oktobar ponekad poklanja stanovnicima umerenog pojasa na Južnoj hemisfernici. Nije se trebalo bojati ni vrućine ni hladnoće. Jedina prepreka koja bi ih zaustavila ili omela mogla bi biti samo priroda tla.

Mladi istraživača podošе najpre ukoso preko spruda kako bi stigli u podnožje strme obale. Gordon im je savetovao da povedu Fena, čiji bi im instinkt mogao biti od koristi; stoga je i pametna životinja učestvovala u ekspediciji. Četvrt časa posle odlaska, četiri dečaka su nestala u šumici koju su brzo prešli. Poneka sitna divljač proletela bi između drveća. Ali pošto nije srebalo gubiti vreme i juriti za njom, Donifen, usprotivivši se svom instinktu, bio je toliko pametan da se uzdrži. Čak je i Fen najzad shvatio da se uzalud troši na beskorisna trčkanja tamo-amo, pa je ostao pored svojih gospodara, udaljujući se samo onda kad je to bilo u vezi s njegovom izvididčkom ulogom. Plan se sastojao u tome da se do rta na severu zaliva ide podnožjem strme obale, ukoliko je ne bi mogli preći pre nego što stignu do njenog kraja. Onda bi pošli prema velikoj vodenoj površini koju je označio Brijan. Mada taj put nije bio najkraći, imao je tu prednost što je bio najsigurniji. Ako bude duži za jednu ili dve milje, to neće smetati snažnim dečacima i dobrim pešacima.

Čim su stigli do strme obale, Brijan je prepoznao mesto gde su se on i Gordon zaustavili prilikom prvog istraživanja. Pošto se u tom

delu krečnih stena nije nalazio nikakav prelaz prema jugu, trebalo je na severu potražiti pogodan klanac, pa makar morali ići sve do rta. Na to bi se, bez sumnje, utrošio ceo dan; ali se ne bi moglo uraditi drugčije ukoliko je strma obala s druge strane nepristupačna.

Brijan ovo objasni drugovima, a Donifen, pošto je uzalud pokušavao da se uspuže uz jednu strminu, ne reče ni reči. Sva četvorica podošće tada podnožjem koje je bilo oivičeno drvoredom.

Hodali su otprilike jedam sat; pošto će, bez sumnje, morali da idu do predgorja, Brijan se pitao hoće li prolaz biti sloboden. Nije li zbog poodmaklog vremena plima već pokrila peščani sprud? To bi značilo izgubiti pola dana čekajući da podvodni greben ostane suv posle oseke.

— Požurimo — reče on pošto im je objasnio zašto je važno da stignu pre plime.

— Pa šta! — odgovori Vilkoks. — Mi smo spremni da ukvasimo gležnjeve.

— Gležnjeve, zatim grudi i najzad uši! — odgovori Brijan. — More naraste najmanje za pet do šest stopa. Ubeđen sam da bismo bolje učinili da idemo pravo do predgorja.

— Trebalо je to ranije predložiti — odgovori Donifen. — Ti si, Brijane, naš vodič i ako zadocnimo, jedino ćemo tebe kriviti.

— Svakako, Donifene! Za svaki slučaj nemojmo gubiti ni trenutka. A gde je Servis?

I on zovnu:

— Servise!... Servise!...

Dečaka više nigde nije bilo. Pošto se udaljio sa svojim prijateljem Fenom, on je iščezao iza jednog ispupčenja u strmoj obali, stotinak koraka udesno.

Ali odmah zatim začuše se krizi, istovremeno kad i lajanje psa. Da nije Servis u kakvoj opasnosti?

Začas su Brijan, Donifen i Vilkoks stigli do druga koji se zaustavio pred delimično odronjenom strmom obalom — što je moralo biti starijeg datuma. Usled prodiranja vode ili, jednostavno,

pod dejstvom nepogoda koje su rastočile krečnu masu, stvorio se od slemenja stene sve do njenog podnožja kao neki levak sa vrhom nadole. U okomitoj steni je nastao trokonusan tesnac, čiji unutrašnji zidovi nisu imali nagib veći od četrdeset do pedeset stepeni. Osim toga, neravnine u stenama predstavljale su niz uporišta po kojima bi se moglo lako penjati. Vešti i spretni dečaci bez mnogo muke bi stigli do gomje ivice, ukoliko ne bi izazvali neko novo odronjavanje.

Mada je to bilo opasno, oni nisu oklevali.

Donifen prvi sikoči na hrpu kamenja nagomilanu u podnožju.

— Čekaj!... Čekaj! — viknu mu Brijan. — Nema smisla biti nepromišljen.

Ali Donifen ga ne posluša i posto je iz samoljublja želeo da pretekne ostale — naročito Brijana — uskoro je stigao do polovine levka.

Drugovi su ga sledili izbegavajući da idu neposredno iza njega da ih ne bi pogodili komadi koji su se otkidali od stene i survavalci čak do dna.

Sve prođe dobro i Donifen je imao to zadovoljstvo da stupi na sleme strme obale pre ostalih, koji stigoše malo posle njega.

Donifen je već izvukao dogled iz futrole i prelazio pogledom preko šuma koje su se pružale unedogled prema istoku.

I ovde se pojavila ista panorama zelenila i neba, koju je i Brijam primetio sa vrha predgorja — mada me tako široka jer je predgorje nadvisivalo strmu obalu za stotinak stopa.

— Onda? — upita Vilkoks. — Vidiš li štogod?

— Baš ništa! — odgovori Donifen.

— Sad je na mene red da gledam — reče Vilkoks.

Donifen predade dogled drugu, a vidljivo zadovoljstvo se ocrtavalo na njegovom licu.

— Ja ne primećujem nikakvu liniju vode! — reče Vilkoks posto je spustio dogled.

— To verovatno znači — odgovori Donifen

— da s one strane i nema vode. Možeš da pogledaš, Brijane, i

mislim da ćeš uvideti svoju zabludu...

— Ne vredi! — odgovori Brijan. — Siguran sam da se nisam prevario!

— E to je preterano!... Mi ne vidimo ništa...

— To je prirodno, jer je strma obala niža od predgorja, a to smanjuje vidokrug. Da smo sada na visini na kojoj sam ja bio, plava linija bi se pojavila na udaljenosti od šest ili sedam milja. Videli biste onda da je ona tamo gde sam je ja naznačio i da nije moguće zameniti je s oblacima.

— Lako je to reći! — primeti Vilkoks.

— A nije teško ni utvrditi — odgovori Brijan.

— Pređimo visoravan strme obale, prođimo kroz šumu i nastavimo da idemo stalno napred dok ne stignemo...

— Dobro! — odgovori Donifen. — To bi nas daleko odvelo i nisam siguran da li vredi truda.

— Ostani, Donifene — odgovori Brijan, koji se, prema Gordonovom savetu, savladavao uprkos rđavoj nameni svog druga. — Ostani! Servis i ja ćemo ići sami.

— I mi ćemo ići! — odgovori Vilkoks. — Na put, Donifene, na put!

— Tek posle doručka! — reče Servis.

Zaista, bilo je potrebno uzeti dobar akonto pre polaska. I to je bilo gotovo za pola sata; zatim podoše na put.

Prva milja brzo je savladana. Tlo, obraslo travom, nije predstavljalo nikakvu prepreku. Mahovine i lišaji prekrivali su ovde- onde male kamenite uzvišice. Ponegde se nalazilo nekoliko raznovrsnih žbunova: ovde drvenasta paprat ili likopode, onde vres, šimširika, grmovi oštrolike zelenike, ili bokori onog »barberisa«, žilavog lišća, koje raste i na najvećim geografskim širinama.

Kad su Brijan i njegovi drugovi prešli gornju visoravan, s mukom su uspeli da siđu niz suprotnu stranu strme obale, koja bi bila gotovo isto tako visoka i okomita kao i ona prema zalivu. Da nije bilo suvog korita jedne bujice, čije je krvudanje ublažavalо strminu, bili bi

primorani da se vrate do predgorja.

Pošto su stigli u šumu, hodanje je bilo otežano tlom koje je bilo zakrčeno žilavim biljkama i načičkano visokom travom. Često ih je oborenio drveće ometalo, a čestar je bio tako gust da je trebalo iskrčiti put. Dečaci su tada upotrebljavali sekiru kao prvi naseljenici kad su se uputili kroz šume Novog sveta. Svakog časa je dolazilo do zastajanja za vreme kojih su se ruke umarale više od nogu. Otuda je došlo i do zakašnjavanja, a put koji su prešli od jutra do večera sigurno nije iznosio više od tri-četiri milje.

Doista, izgledalo je da ljudska bića nisu nikada kročila u unutrašnjost ove šume. Bar o tome nije bilo nikakvog traga. Najuža staza bila bi dovoljan dokaz o njihovom prolazeњu, ali ovde nije bilo baš nikakve. Vreme ili nepogoda oborili su ovo drveće, a ne Ijudska ruka. Trava, ugažena na izvesnim mestima, bila je samo dokaz da su tuda nedavno prošle životinje srednje veličine; neke od njih su videli kako beže, ali nisu mogli raspozнати kojoj vrsti pripadaju. U svakom slučaju, njih se nije trebalo bojati jer su tako brzo nestale iz vida.

Sigurno je nestrpljivog Donifena zasrvbela ruka da zgrabi pušku i da puca na ove bojažljive četvoronošce! Ali je ipak imao toliko zdravog razuma, pa se Brijan uopšte nije morao umešati da bi ga sprečio da počini tu nesmotrenost i pucanjem otkrije njihovo prisustvo.

Međutim, mada je Donifen shvatio da njegovo omiljeno oružje treba da ostane tiho, prilike da ono progovori bile su česte. Na svakom koraku su letele vrlo ukusne jarebice iz roda tinamua, ili one druge iz roda andromija koje su poznatije pod imenom »martinet«; zatim drozdovi, divlje guske, tetrebi, a i da ne govorimo o velikom broju ptica kojih su više od stotine mogli lako da ulove.

Ukratko, ako bi se u tom kraju nastanili, lovom bi mogli obezbediti obilnu ishranu. To je Donifen zaključio već na početku istraživanja, spremam da kasnije nadoknadi to uzdržavanje koje su mu nametnule prilike.

Šume su se uglavnim sastojale od različitih vrsta breza i bukava,

koje su širile svoje nežnozeleno granje čak stotinu stopa iznad zemlje. Između ostalog drveća bilo je tu vrlo visokih kiparisa, mirtacea, ružičastog i čvrstog drveta, i prekrasnih skupina onih biljaka što se zovu »vinters«, čija kora širi miris sličan cimetu. Oka dva sata napravili su drugi odmor nasred jednog malog proplanka, kojim je proticala plitka rečica — zvana u Severnoj Americi *creek*. Savršeno bistra voda ove rečice tekla je polako svojim stenovitim i crnkastim koritom. Prema njezinom mirnom i plitkom toku, koji nije ometalo ni suvo granje ni trava, moglo se zaključiti da joj je izvor negde u blizini. Ništa nije bilo lakše nego preći ovu rečicu gazeći po kamenju kojeg je u njoj bilo dovoljno. Čak je na jednom mestu ravno kamenje bilo prilično simetrično poređano tako da je privlačilo pažnju.

— Čudno! — reče Donifen.

Doista je ličilo na nasip podignut s jedne na drugu obalu.

— Moglo bi se reći da je to nekakva brana

— viknu Servis, koji se spremao da pređe rečicu.

— Čekaj!... Čekaj! — odgovori Brijan. — Da vidimo kako je to kamenje poređano.

— Nije moguće — dodade Vilkoks — da se tako samo namestilo.

— Ne — reče Brijan — izgleda da je neko htio da postavi prelaz baš na tom mestu... Da vidimo izbliza.

Onda su pažljivo pregledali svaki deo te uske brane koja je bila uzdignuta iznad površine vode samo za nekoliko palaca i za vreme kiša bila sigurno preplavljenja.

Ukratko, može li se reći da je ljudska ruka poređala ove ploče da bi olakšala prelaz preko vode? Ne. Zar ne bi bilo bolje verovati da ih je nadošla bujica malo-pomalo nagomilavala stvarajući prirodnu branu? To je bio najjednostavniji način da se objasni postojanje ovog prelaza, i Brijan i ostali drugovi prihvatiše ga posle podrobnog ispitivanja.

Treba dodati da ni na levoj ni na desnoj obali nije bilo drugih znakova, a ništa nije potvrđivalo da je Ijudska noga ikada kročila na tlo ovog proplanka.

Što se tiče rečice, ona je tekla u pravcu severoistoka, na suprotnu stranu od zaliva. Da li se ulivala u ono more za koje je Brijan tvrdio da ga je primetio sa vrha predgorja?

— Samo da ta rečica — reče Donifen — nije pritoka neke važnije reke koja će se opet vratiti prema zapadu.

— To ćemo već videti — odgovori Brijan nalazeći da je nekorisno raspravljati o tome. — Ukoliko teče prema istoku, mislim da bi bilo dobro da je sledimo, ako ne bude mnogo krivudala.

Četiri dečaka podoše pošto su se prethodno pobrinuli da pređu preko nasipa — kako ne bi morali prelaziti negde niže i možda u nepovoljnijim uslovima.

Bilo je dosta lako ići obalom, sem na nekim mesidma gde su izvesne skupine drveća pružale korenje sve do rečice, dok se granje s jedne i druge strane spajalo nad vodom. Mada je rečica ponekad naglo zaokretala, njen glavni pravac, kao što je pokazivala busola, bio je uvek prema istoku. Što se tiče njenog ušća, ono je moralo biti još daleko, jer tok nije postajao brži, a ni korito šire.

Posle pet časova Brijan i Donifen su, na svoju žalost morali zajključiti da je rečica zaista okrenula prema severu. Mogla bi ih daleko odvesti ako nastave da je slede kao putokaz, i to u pravou koji ih je očigledno udaljavao od cilja. Zato se sporazumeše da rečicu ostave i da se upute prema istoku kroz najgušće breze i bukve.

Vrlo se teško hodalo. Usred visoke trave, koja im je ponekad dosezala iznad glava, bili su prisiljeni da zovu jedan drugog kako se ne bi izgubili iz vida.

Pošto su celog dana hodali, a ništa nije nagoveštavalo da je u blizini velika vodena površina, Brijan se zabrinuo. Da nije ipak bio žrtva iluzije kad je posmatrao horizont sa predgorja?

»Ne! Ne! — ponavljaо je. — Nisam se prevario! ... To ne može biti! ... Nemoguće!«

Bilo kako bilo, ali oko sedam časova uveče još nisu stigli do kraja šume, a tama je već bila i suviše velika da bi mogli ići dalje.

Brijan i Donifen odlučiše da se zaustave i da provedu noć pod

drvećem. Pored dobrog komada goveđeg mesa neće biti gladni. Pored toplih pokrivača neće im biti ni hladno. Uostalom, ništa ih ne sprečava da nalože vatru od suvog granja, ukoliko im to sredstvo, tako odlično protiv zveri, ne bi pravilo neprilike u slučaju da se neki domorodac nađe noću u njihovoj blizini.

— Bolje je ne rizikovati da nas otkriju — primeti Donifen.

Svi su bili njegovog mišljenja i sada su se brinuli samo o večeri. Apetit im nije nedostajao. Pošto su se obilato poslužili putnom zalihom, spremiše se da legnu ispod ogromne breze, kad Servis pokaza gust čestar udaljen nekoliko koraka. Iz čestara — koliko se moglo razabratи u tami — raslo je drvo srednje visine, čije su se grane spuštale do zemlje. Tu sva četvorica legoše na gomilu suvog lišća, pošto su se umotali u pokrivače. U njihovim se godinama ne pati od nesanice. Stoga su odmah čvrsto zaspali, pa je i Fen, mada je imao zadatak da bdi nad njima, pošao za primerom svojih gospodara. Jedan ili dva puta, međutim, pas je čuo poduze groktanje. Očigledno su neke životinje, divlje ili neke druge, švrljale šumom, ali nijedna nije došla u blizinu.

Bilo je skoro sedam časova kad se Brijan i njegovi drugovi probudiše. Kosi zraci sunca još su nejasno osvetljavali mesto gde su proveli noć.

Prvi je iz čestara izišao Servis i tada se razlegoše njegovi krici ili, još bolje, uzvici čuđenja.

— Brijane!... Donifene!... Vilkokse!... Dođite, dođite!

— Šta je? — zapita Brijan.

— Da! Šta je? — zapita Vilkoks. — Servis nas uvek uplaši svojom navikom da viče.

— Dobro,... dobro! — odgovori Servis. — Pogledajte, međutim, gde smo spavalii.

Nije to bio nikakav čestar, već sklonište od lišća, jedna od onih koliba koje Indijanci nazivaju *ajupa* i koje su napravljene od isprepletenog granja. Ova *ajupa* je morala biti ranije sagrađena, jer su joj se krov i zidovi održali jedino pomoću drveta na koje su se

oslanjali i čije je lišće obnovilo ovu kolibu, sličnu onima koje prave Indijanci u Južnoj Ameici.

— Znači, ima stanovnika? — reče Donifen bacajući hitre poglede oko sebe.

— Da, ili ih je bilo — odgovori Brijan — jer ta se koliba nije sagradila sama od sebe.

— To će objasniti i postojanje nasipa preko reke! — primeti Vilkoks.

— Eh, utoliko bolje! — viknu Servis. — Ako ima stanovnika, to su dobri ljudi jer su ovu kolibu sagradili naročito zato da bismo mi tu proveli noć.

U stvari, ništa nije bilo manje sigurno nego to da su domoroci ove zemlje dobri ljudi, kao što je to rekao Servis. Bilo je očigledno da domoroci posećuju ili da su još nedavno posećivali taj deo šume. Uostalom, ti domoroci su mogli biti samo Indijanci, ukoliko je taj kraj pripadao Novom svetu, ili Polinezani, pa čak i kanibali, ukoliko je to ostrvo pripadalo Okeaniji... Ova poslednja mogućnost značila je veliku opasnost; više od svega bilo je važno da se to pitanje reši. Stoga je Brijan htio da pođu, kad Donifen predloži da podrobno ispitaju kolibu iako je ova izgledala napuštena Već dugo vremena.

Možda će se naći neki predmet, posuđa, oruđe, alat, čije bi poreklo mogli da utvrde?

Stelju od suvog lišća, kojom je bila zastrta ajupa, savesno su prertažili, i u jednom uglu Servis nađe komad pečene zemlje koja je morala poticati od neke zdele ili krčaga... Novi dokaz ljudskog rada, ali koji nije ništa kazivao. Preostalo je samo da se podje na put.

Posle sedam časova, sa busolom u ruci, dečaci se uputiše pravo prema istoku, po tlu čije je spuštanje bilo primetno. Tako su išli dva sata, polako, sasvim polako, usred neprohodnog darmara od trave i grmlja, pa su u dva-tri maha morali krčiti prolaz sekirom.

Najzad, nešto pre deset časova pojavi se novi horizont namesto beskonačne zavesе drveća. S druge strane šume prostirala se široka ravnica na kojoj su ponegde rasli mastika, majčina dušica i paprat. Na

pola milje prema istoku ona se završavala prugom peska koju su lako zapljuskivali talasi onog mora koje je video Brijan i koje se prostiralo sve do krajnje granice horizonta.

Donifen je čutao. Tome dečaku je bilo vrlo teško da prizna kako njegov drug nije pogrešio.

A Brijam, kome nije bilo stalo ni do kakvog priznanja, osmatrao je dogledom ove predele.

Na severu se obala, jarko obasjana suncem, povijala malo u levo. Na jugu, isti prizor, ukoliko obala nije pravila veći krug.

Sada više nije bilo sumnje! To nije bio kontinent, bilo je to ostrvo na koje je oluja bacila škunu; trebalo je napustiti svaku nadu da će se odatle izvući, ukoliko ne dođe neka pomoć spolja.

Uostalom, na pučini se nije videlo nikakvo drugo kopno. Izgleda da je to ostrvo bilo usamljeno i kao izgubljeno usred beskrajnog Pacifika.

Pošto su prešli ravnicu koja se prostirala sve do spruda, Brijam, Donifen, Vilkoks i Servis zaustaviše se u podnožju nekog brežuljka od peska. Možda će, ako požure, uspeti da stignu do *Slaufija* pre nego što padne noć.

Za vreme doručka, koji je bio dosta tužan, jedva da su izmenili nekoliko reči.

Najzad, uzimajući torbu i pušku, Donifen se diže i samo reče:

— Podimo!

I sva četvorica, pošto su bacila poslednji pogled na to more, spremiše se da opet pređu ravnicu, kad Fen pojuri u skokovima prema obali.

— Fen! ... Ovamo, Fen! — viknu Servis.

Ali pas je i dalje trčao njušeći vlažni pesak. Zatim, skočivši usred slabo ustalasane vode, poče lakomo da pije — On pije! ... On pije! — viknu Donifen i začas pređe peskoviti deo i prinese usnama malo te vode kojom je Fen gasio žed... Bila je pitka!

To je bilo jezero koje se prostiralo na istok sve do horizonta ... Nije to bilo more!

VI

Najvažnije pitanje od kojeg je zavisilo spasavanje brodolomnika nije bilo konačno rešeno. Da je ovo tobožnje more bilo jezero, nije bilo sumnje. A zar nije bilo moguće da takvo jezero postoji i na ostrvu? Ako produže istraživanje s one strane, neće li otkriti pravo more — more koje ni na koji način neće moći da pređu.

Jezero je bilo prilično veliko jer su se u njemu ogledale — kao što je Donifen primetio — tri četvrtine nebeskog svoda. Prema tome, dopustimo da se nalaze na kontinentu, a ne na ostrvu.

— Biće da smo na američkom kontinentu doživeli brodolom — reče Brijan.

— Uvek sam tako mislio — odgovori Donifen — i čini mi se da se nisam prevario.

— Pa ipak je to bila voda što sam primetio na istoku — odvrati Brijam.

— Tako je, ali to nije bilo more.

U tom odgovoru se odražavalo Donifenvovo zadovoljstvo koje je pokazivalo njegovu sujetu više nego hrabrost. Što se tiče Brijana, on nije navaljivao. Uostalom, u opštem je interesu ako se prevario. Na kontinentu neće biti zarobljenici kao što bi bili na ostrvu. Biće, međutim, potrebno da sačekaju pogodnije vreme pa da preduzmu putovanje na istok. Teškoće koje su pretrpeli dok su došli od logora do jezera, uvezši u obzir samo nekoliko milja pređenog puta, bile bi još veće kad bi preduzeli dalje putovanje sa celom grupom. Već je početak aprila, a na jugu zima dolazi ranije nego u severnom pojasu.

Nije se moglo misliti na polazak pre nego što nastupi leto.

Pa ipak, u ovom zalivu na zapadu, koji neprestano bije vetar sa pučine, situacija neće biti dugo izdržljiva. Bilo bi potrebno da pre kraja aprila napuste šumu. Pošto Gordon i Brijan nisu mogli da otkriju nikakvu pećinu u podnožju zapadnog dela strme obale, trebalo je videti ne bi li se mogli smestiti pod boljim uslovima pored jezera. Zato je trebalo pažljivo pregledati okolinu. To ispitvanje nametalo se bez obzira na to hoće li ovo izazvati zadocnjenje od jednog ili dva dana. Bez sumnje da će to zadati mnogo briga Gordonu, ali Brijan i Donifen nisu oklevali. Hrane su imali još za četrdeset osam časova i, ne predviđajući neku promenu vremena, odlučiše da obalom jezera pođu prema jugu.

Osim toga, još jedan razlog ih je podsticao na dalje istraživanje.

Neosporno je da je ovaj deo zemlje nastanjen ili su bar domoroci dolazili ovamo. Prelaz preko potoka, kao i ajupa, čija je građa govorila o prisustvu čoveka, odskora ili ranije, bili su dokazi koje su oni hteli da upotpune pre nego što pristupe novom smeštanju s obzirom na zimu. A možda će se prikupljenim podacima dodati još i novi. Umesto domorodaca, zar nije neki brodolomnik mogao ranije živeti ovde, koji je najzad stigao do nekog grada na ovom kontinentu? Stoga je sigurno vredelo truda produžiti ispitivanje predela oko jezera.

Jedino je još ostalo pitanje: da li da se Brijan i Donifen upute prema jugu ili prema severu? Ali, pošto ih je putovanje prema jugu približavalo *Slaufiju*, odlučiše da se upute u tom pravcu. Videće se kasnije nije li možda bilo pametnije da su otišli prema krajnjoj tački jezera.

Kad su to odlučili, sva četvorica su odmah posle osam časova pošli preko dina obraslih travom, koje su izrovašile ravnicu, oivičenu na zapadu mnoštvom zelenila.

Fen je njuškao ispred njih i podizao gomilu tinamua koji su se sklanjali u džbunove mastike ili u paprat. Tu su rasli bokori različitih vrsta barušnica, crvenih i belih, i šiblje divljeg celera, koji bi se mogao upotrebiti u higijenske svrhe; ili je trebalo paziti da pucanjem ne dižu

uzbunu, pošto je bilo moguće da su okolinu jezera posećivala domorodačka plemena.

Idući obalom, sad podnožjem dina, sad peščaniim nasipom, dečaci su uspeli da bez mnogo truda toga dana pređu desetak milja. Uopšte nisu naišli na trag domorodaca. Nikakav dim se nije dizao iz šumaraka. Nikakav se trag nije razaznavao u pesku koji su zapljuškivali talasi ovog jezera čiji se kraj nije mogao sagledati. Izgledalo je da se njegova zapadna obala povijala prema jugu kao da će se u tom pravcu sastaviti. Uostalom, bilo je sve potpuno pusto. Nijedno jedro se nije pojavilo na njegovom horizontu, nijedan pirog na njegovoj površini. Ako je taj kraj i bio nekada naseljen, izgleda da to sada više nije.

Nisu videli nijednu divlju životinju ili preživara. U dva-tri maha pojavio se poslepodne, na kraju šume, neke ptice, ali nije bilo moguće približiti im se. To ipak nije smetalo Servisu da vikne:

— To su nojevi!

— Mladi nojevi — prihvati Brdjan — i ukoliko se nalazimo na kontinentu ...

— Zar ti još sumnjaš? — upita ironično Donifen.

— Onda to treba da bude američki kontinent, gde ima veliki broj ovih životinja — odgovori Brijan. — To je sve što sam hteo reći.

Oko sedam sati uveče opet su stali da se odmore. Sutra, ukoliko ne najdu na nepredviđene prepreke, dan će biti upotrebljen za povratak u Slaufijev zaliv, kako su nazvali onaj deo obale gde se nasukala škuna.

Uostalom, te večeri ne bi bilo moguće produžiti u pravcu juga. Ovuda je proticala jedna od onih reka koje su se izlivale iz jezera i koju bi trebalo preplivati. Tama je, međutim, dozvoljavala da se samo nasluti položaj toga mesta; izgledalo je da se duž desne obale ove reke proteže strma obala.

Pošto su večerali, Brijan, Donifen, Vilkoks i Servis su mislili samo na to kako da se odmore — ovog puta pod vedrim nebom, jer nisu imali kolibe. Zvezde, koje su sijale na nebu, bile su tako blistave, a mladi mesec je nestao na zapadu Pacifika. Sve je bilo tiho i na jezeru i

na obali. Četiri dečaka se smestiše između korenja jedne bukve i zaspase tako dubokim snom da im ni gromovi ne bi mogli smetati. Ni Fen ni oni nisu čuli dosta blizu lajanje koje je moralo poticati od šakala, kao ni udaljeno urlanje zveri. U tim krajevima, gde su nojevi živeli potpuno slobodno, trebalo se bojati jaguara ili kuguara, koji su južnoamerički tigar ili lav. Ali noć prođe bez neprilika. Ipak oko četiri sata ujutro, dok se horizont iznad jezera još nije nii zabeleo od jutanje zore, pas se se uznemiri režeći potmulo, njušeći tlo kao da je naišao na neku divljač.

Bilo je skoro sedam sati kad Brijan probudi ostale drugove, zigurene ispod pokrivača.

Svi su bili odmah na nogama i, dok je Servis grickao komadić dvopeka, ostala trojica podoše da bace prvi pogled na predeo s one strane reke.

— Doista — uzviknu Vilkoks — pametno smo uradili što sinoć nismo pokušali da pređemo reku; upali bismo usred močvare.

— Stvarno — odgovori Brijan — ova bara se pruža prema jugu i ne vidi joj se kraj.

— Pogledajte! — viknu Donifen. — Pogledajte mnoga jata pataka, divljih plovki i šljuka, koja lete iznad nje. Kad bismo se mogli ovde smestiti zimi, sigurno nam nikad ne bi nedostajalo divljači.

— A zašto ne bismo mogli? — odgovori Brijan i uputi se prema desnoj obali reke.

Tu se dizala strma obala koja se završavala vrlo okomitim ogrankom. Jedna od njegovih dveju strana, koje su se sastajale gotovo pod pravim uglom, spuštala se pobočno prema obali rečice, dok je druga bila okrenuta prema jezeru. Da li je to bila ista strma obala koja je okruživala Slaufijev zaliv i produžavala se prema severozapadu? To se nije moglo znati dok se potpuno ne ispita taj kraj.

Ukoliko je desna obala reke, široka dvadesetak stopa, išla podnožjem obližnjih brežuljaka, utoliko se njena leva obala, vrlo niska, jedva mogla razlikovati od useka, bara, provalija na toj močvarnoj ravnici koja se prostirala unedogled prema jugu. Da bi

sledili tok reke, bilo bi potrebno popeti se na strmu obalu; Brijan je sebi zadao reč da se neće vratiti u Slaufijev zaliv dok ne uspe u ovom penjanju.

Najpre je trebalo da se ispita reka na onom mestu gde se voda iz jezera izliva u njeno korito. Tu je ona bila široka samo četrdesetak stopa, ali što se bude više približavala ušću, verovatno će joj se i širina i dubina povećavati, već i zato što, valjda, prima neku pritoku, bilo iz močvare, bilo sa visoravnji.

— E, vidite li! — viknu Vilkoks u trenutku kad je stao nogom na taj strmi ogrankak.

Njegovu pažnju privukla je gomila kamenja koja je obrazovala nekakav nasip — tačno onakav kakav su već primetili u šumi.

— Nema sumnje ovog puta — reče Brijan.

— Ne... nema sumnje! — odgovori Donifen pokazujući drvene ostatke na kraju nasipa.

Ovi ostaci su sigurno pripadali trupu nekog čamca, između ostalog i komad drveta napola truo i pozeleneo od mahovne; njegova krivina kazivala je da je to komad od kljuna na kojem još visi gvozdeni beočug, izgrižen od rđe.

— Beočug! ... Beočug! — viknu Servis.

I svi su nepomično gledali oko sebe kao da će se čovek koji se služio tim čamcem i koji je podigao nasip odjedanput pojaviti.

Ne!... Nema nikoga. Mnogo godina je proteklo otkako je taj čamac napušten na obali reke.

Ili se čovek koji je ovde živeo vratio svojim bližnjima, ili se njegov jadni život ugasio na ovom tlu, pre nego što je uspeo da ga napusti.

Može se, dakle, razumeti uzbuđenje ovih dečaka pred takvim dokazom ljudskog prisustva koje se više nije moglo osporiti!

Tada su primetili neobično ponašanje psa. Fen je sigurno bio na tragu. Uši je načulio, repom je žestoko mahao, a gubicom njušio tlo zavlačeći se u travu.

— Pogledajte Fena! — reče Servis.

— Nešto je osetio! — reče Donifen i podje prema psu.

Fen se zaustavio uzdignute šape i pružene njuške. Zatim naglo jurnu prema šumarku u podnožju strme obale pored jezera.

Brijan i ostali podoše za njim. Posle nekoliko trenutaka zaustaviše se ispred stare bukve na čijoj su kori bila utisnuta slova i datum:

F.B.
1807.

Brijan, Donifen, Vilkoks i Servis dugo bi ostali čuteći i nepomični pred tim zapisom, da Fen, našavši trag, nije nestao u dubini ovog stenovitog ogranka.

— Ovamo, Fen, ovamo! — viknu Brijan.

Pas se nije vratio, ali se začu ubrzano lajanje.

— Pažnja, ostali! — reče Brijan. — Ne odvajajmo se i budimo na oprezu!

Stvamo, nikad čovek ne može biti dovoljno obazriv. Možda se četa domorodaca nalazila u blizini; trebalo se više bojati negoli želeti njihovo prisustvo, ukoliko su to oni divlji Indijanci koja su pustošili po južnoameričkim pampasima. Puške su bile skinute s ramena, revolvei u ruci, spremni na odbranu.

Dečaci podoše napred; zatim, obišavši stenoviti ogrank, prikradali su se duž uske rečne obale. Nisu napravili ni dvadeset koraka kad se Donifen sagnu da bi podigao nekakav predmet.

Bio je to pijuk čiji se gvozdeni deo jedva držao na upola trulom držalju — pijuk američkog ili evropskog porekla, a ne jedno od onih grubih oruđa koja su pravili polinežanski divljaci. Kao i beočug na čamcu, i on je bio potpuno zardao i nema summje da je već više godina ležao na tom mestu.

Ovde, u podnožju strme obale, videli su se još i tragovi kulture, nekoliko nepravilnih brazda, mala leja ignama koji su podivljali usled nedostatka nege.

Odjedanput se tužno lajanje razleže vazduhom. Gotovo odmah se

pojavi Fen obuzet neobjašnjivim uzbudjenjem. Vrteo se ukrug, trčao pred svojim gospodarima, gledao ih, zvao ih, kao da ih je molio da ga slede.

— Sigurno ima nešto neobično — reče Brijan, uzalud nastojeći da umiri psa.

— Hajdemo tamo kuda nas on vodi! — odgovori Donifen i dade Vilkoksu i Servisu znak da ga slede.

Desetak koraka dalje Fen se uspravi pred gustim grmljem i šibljem čije su se grane ispreplitale čak po podnožja strme obale.

Brijan pojuri da vidi ne skriva li taj čestar kakav životinjski ili čak ljudski leš, na čiji je trag naišao Fen... I evo, razgrnuvši grmlje, on primeti uzak otvor.

— Da to nije kakva pećinna? — viknu uzmičući nekoliko koraka.

— Verovatno — odgovori Donifen. — Ali šta je u toj pećini?

— Videćemo! — reče Brijan i sekirom poče naširoko krčiti granje koje je zatvaralo ulaz.

Međutim, oslušnuvši, nije se čulo ništa sumnjivo. Stoga je Servis bio spremam da se uvuče kroz otvor koji se odjednom ukazao, kad mu Brijan reče:

— Da vidimo najpre šta će Fen uraditi.

Pas je i dalje potmulo lajao, što je i njih uznenirilo.

Pa ipak, kad bi neki živi stvor bio salkriven u toj pećini, već bi izišao! ...

Trebalo je znati na čemu su. U stvari, pošto je vazduh u unutrašnjosti pećine mogao da bude zatrovan, Brijan ubaci kroz otvor svežanj suve trave koju je prethodno zapalio. Rasturivši se po tlu, zaplamsa snažno, što je bio dokaz da je vazduh čist.

— Da uđemo? — upita Vilkoks.

— Da — odgovori Donifen.

— Čekajte bar da je osvetlimo! — reče Brijan.

I odsekavši smolastu granu od bora što je rastao na obali reke, on je zapali; zatim se provuče kroz grmlje, a drugovi su ga sledili.

Otvor na ulazu bio je pet stopa visok £ dve stope širok; ali se naglo

širio da bi obrazovao jamu visoku desetak stopa i dvostruko široku, čije se tlo sastojao od potpuno suvog i sitnog peska.

Prodrevši unutra, Vilkoks zakači nekakvu drvenu klupicu u blizini stola na kojem je bilo nekoliko posuda, krčag od kamena, velke školjke koje su služile kao tanjiri, nož, čija je oštrica bila iskrzana i rđava, dve-tri udice, jedan čanak od lima, prazan kao i krčag. Pored suprotnog zida nalazo se nekakav sanduk od grubo tesanih dasaka, u kojem je bilo ostataka odeće.

Nema sumnje da je ta jama bila nastanjena. Ali ko i kada je tu stanovao? Leži li negde, u nekom kutu ljudski stvor koji je tu živeo?

Sasvirn udno nalazila se bedna postelja prekrivena vunenim prekrivačima u dronjcima. U njenom začelju, na klupi, nalazio se drugi čanak i drveni svećnjak čiji je sudić sadržavao samo komadić ugljeniisanog fitilja.

Dečaci najpre ustuknuše na pomisao da taj pokrivač skriva neki leš.

Pobedivši odvratnost, Brijan ga podiže ...

Postelja je bila prazna.

Trenutak kasnije, pod vrlo upečatljivim utiskom, sva četvonica se vratiše Fenu koji je ostao napolju i još uvek žalosno lajao.

Tada podoše oko dvadesetak koraka obalom niz reku i naglo stadoše. Užas ih je prikovaо за то место!

Izmeđу korenja jedне bukve ležali su na tlu ostaci ljudskog kostura.

Dakle, на том је месту умро несрећник који је у тој пећини живео сигурно више година, а то природно склонише од кога је направио свој стан није било и његов гроб.

VII

Brijan, Donifen, Vilikoks i Servis su tužno čutali. Ko je bio taj čovek koji je umro na tom mestu? Da li je to bio brodolomnik koji je iščekivao pomoć sve do poslednjeg časa? Koje je narodnosti bio? Da li je još mlad stigao u ovaj kraj sveta? Da li je umro star? Kako je podmirivao svoje životne potrebe? Da li je usled brodoloma dospeo ovamo, i jesu li i ostali preživeli katastrofu? Zatim, da li je ostao sam posle smrti svojih drugova u nesreći? Jesu li različiti predmeti, pronađeni u pećini, poticali sa njegovog broda ili ih je svojeručno napravio?

Koliko je bilo pitanja na koja će odgovori ostati zauvek nepoznati.

A između svih jedno od najtežih! Ako je taj čovek našao utočište na kontinentu, zašto nije otišao u neki grad u unutrašnjosti, u neku luku na morskoj obali? Zar je vraćanje u otadžbinu predstavljalo takvu teškoću, nailazilo na takve prepreke koje nije mogao savladati? Zar je udaljenost koju je trebalo preći bila tako velika da bi se mogla smatrati nesavladljivom ? Sigurno je bilo da je taj nesrećnik pao, iscrpen bolešću ili godinama, tako da nije imao snage da se dovuče do pećine, pa je umro u podnožju ovog drveta! ... Pošto on nije imao mogućnosti da potraži spasenje na severu ili istoku ove zemlje, hoće li se to isto desiti i mladim brodolomnicima sa *Slaufija*?

Ma kako bilo, trebalo je pretražiti pećinu s najvećom pažnjom ... Ko zna neće li se naći kakav dokument koji će dati neko obaveštenje o tom čoveku, o njegovom poreklu i o njegovom boravku ovde. S druge strane, bilo je dobro izvideti da li bi se tu mogli smestiti za vreme

zime, kada budu napustili jahtu.

— Dodite! — reče Brijan.

I dok ih je Fen sledio, oni se uvukoše kroz otvor pri svetlosti druge smolaste grane.

Prvi predmet koji su primetili na polici pričvršćenoj na stenu bio je svežanj debelih sveća napravljenih od sala i kućine. Servis brzo zapali jednu od tih sveća, stavi je u drveni svećnjak i pretraživanje poče.

Pre svega trebalo je ispitati raspored pećine, jer se u njenu nastanjenost nije više sumnjalo. To je bio širok prostor koji je morao poticati iz doba geoloških formacija Zemlje. Nije se video nikakav trag vlage, mada se provetranje vršilo kroz jedan jedini otvor okrenut prema reci. Zidovi su joj takođe bili suvi kao granitne stene, bez i najmanjeg traga onih kristalizovanih infiltracija, onog mnoštva kapljica koje u nekim špiljama od porfira ili bazalta stvaraju stalaktite. Inače, po svom položaju, bila je zaklonjena od morskih vetrova. Istinu govoreći, svetlost je u nju jedva prodirala; ali kad bi se iskopao jedam ili dva otvora u steni, lako bi se našao lek i za tu nezgodu, pa bi se unutrašnjost mogla provetrvati prema potrebama petnaest osoba.

Što se tiče njenih dimenzija — bila je dvadesetak koraka široka i trideset duga — ova pećina ne bi u i«to vreme mogla poslužiti kao spavaonica, trpezarija, glavno skladište i kuhinja. U stvari, radilo se samo o tome da se ovde provede pet ili šest zimskih meseci, posle čega bi pošli prema severoistoku s namerom da stignu u neki grad Bolivije ili Argentine. Naravno, ako bi bilo neophodno da se tu definitivno smeste, nastojali bi da to bude što udobnije, pa bi izbušili masiv koji se sastojao od prilično krhkog krečnjaka. Ali kakva bila da bila, trebalo se zadovoljiti ovom pećinom do idućeg leta.

Uvidevši to, Brijan napravi podroban inventar predmeta koje su pronašli u pećini. Zaista, bilo je vrlo malo stvari! Ovaj nesrećnik je morao ovamo doći gotovo bez ičega. Šta je mogao sabrati posle brodoloma? Ništa, osim bezobličnih olupina, slomljenih greda, delova palube koji su mu poslužili da napravi krevet, sto, sanduk, klupu i klupice — jedini nameštaj u svom bednom obitavalištu. Manje srećan

nego preživeli sa *Slaufija*, on nije imao sav taj materijal na raspolaganju. Nešto alata, pijuk, sekira, dve-tri kuhinjske posude, burence u kojem je držao vodu za piće, čekić, dvoje makaze, testera — samo su to našli u prvi mah.

Na to je mislio Brijan i to je objašnjavao drugovima, a onda, posle užasa koji su osetili ugledavši kostur i pomislivši kako su, možda, i sami osuđeni da umru u takvoj oskudici, najedanput uvideše da njima ne fali ništa od svega onoga što je falilo tom nesrećniku, i osetiše da im se vraća pouzdanje.

A sada ko je bio taj čovek? Kakvog je porekla? Kada se desio brodolom? Nema sumnje da je proteklo dosta godina otkako je podlegao. Stanje kostiju koje su našli u podnožju drveta govorilo je o tome i suviše jasno. Osim toga, zar nisu i pijuk i beočug na čamcu, izgriženi rđorn, kao i gusti čestar koji je zakrčio ulaz u pećinu dokazivali da je smrt brodolomnika pokosila već odavno?

Prema tome, ne bi li neki novi dokazi mogli potvrditi ovu hipotezu? Producivši istraživanje, još su otkrili neke predmete — jedan nož, čija je oštrica bila slomljena, šestar, kotao, gvozdenu čiviju, probojac, neku vrstu mornarskog alata. Ali nije tu bilo nikakvog pomorskog instrumenta: ni dogleda, ni busole, čak ni puške kojom bi lovio divljač ili se branio od zveri i domorodaca!

Ali, pošto je trebalo živeti, taj čovek je bio primoran da pravi zamke. Uostalom, o tome imamo jedno obaveštenje, jer Vilkoks uzviknu:

— A šta je ovo?

— To? — odgovori Servis.

— To su kugle za kuglanje — odgovori Vilkoks.

— Kugle? — reče Brijan iznenađen.

Ali on se odmah doseti čemu su služila ta dva okrugla kamena koja je Vilkoks podigao. Bilo je to lovačko oruđe nazvano *bolas*, a sastojalo se od dve kugle međusobno vezane užetom, kakve upotrebljavaju južnoamerički Indijanci. Kad vešta ruka baci te kugle, one se omotaju oko nogu životinje, onemoguće je da se kreće i tako

ona postane plen lovca. Ovu zamku je, nesumnjivo, izradio stanovnik ove pećine, kao i *laso*, dugačak kožna kaiš kojim se rukuje kao i sa *bolasom*, ali sa manje razdaljine.

To je bio inventar predmeta nađenih u pećini. S obzirom na to, Brijan i njegovi drugovi bili su neuporedivo bogatiji. Ali oni su, istina, bili samo deca, dok je ovaj bio čovek.

Da li je taj čovek bio običan mornar ili oficir koji se mogao koristiti svojim znanjem prethodno stečenim učenjem? To bi se teško moglo utvrditi da nisu otkrili nešto što je pomoglo da se sigurno u to uvere.

U začelju kreveta, ispod jedne strane pokrivača koji je Brajan zbacio, Vilkoks nađe sat na ekseru zabijenom u zid.

Nije to bio prost, mornarski, već vrlo fino izrađen sat; sastojao se od dvostrukе srebrne kutije na kojoj je visio ključ pričvršćen lancem od istog metalala.

— Sat!... Gledajte, sat! — viknu Servis.

— Sat nam neće ništa pomoći — odgovori Brijan. — Verovatno se zaustavio već više dana pre smrti tog nesrećnika!

Brijan prilično teško otvorи poklopac, jer su spojnice zardale, i primeti da kazaljke pokazuju tri časa i dvadeset sedam minuta.

— Ali — primeti Donifen — na satu je nekakvo ime, to nam može biti od koristi.

— Imaš pravo — odgovori Brijan i, pogledavši u unutrašnjost kutije, uspe da pročita ove reči utisnute u poklopac:

Delpes, Sen-Malo, ime fabrikanta i njegova adresa.

— Bio je to Francuz, moј zemljak! — viknu Brijam uzbudođeno.

Nije više bilo sumnje, u toj pećini je živeo Francuz sve dok smrt nije okončala njegovu nevolju.

Ovom dokazu pridružio se odmah i drugi, isto toliko važan, kad je Donifen, pomerivši krevet, podigao svesku čije su požutele stranice bile ispisane olovkom.

Na žalost, najveći deo se nije uopšte mogao čitati. Ipak je bilo moguće protumačiti nekoliko reči, između ostalih i ove: Fransoa

Bodoen.

Dva imena, to su sigurno ona čija je početna slova brodolomnik urezao u drvo! Ova sveska je dnevnik njegovog života od onog dana kada se nasukao na ovoj obali; u delovima rečenica, koje vreme nije potpuno izbrisalo, Brijan je uspeo da pročita ove reči: *Digej-Truen* — očigledno ime broda koji je zалutao u ove daleke predele Pacifika.

Prošle su, dakle, pedeset i tri godine otkako je Fransoa Bodoen pristao na ovu obalu. I za sve vreme njegovog boravka ovde nije mu stigla nikakva pomoć.

Jesu li se pred njim isprečile nepremostive zapreke, kad Fransoa Bodoen nije mogao stići na neku drugu tačku ovog kontinenta? ...

Bolje nego ikada dečaci su procenili ozbiljnost svoje situacije. Kako bi oni uradili ono što jedan čovek, jedan mornar, navikao na teške poslove i spremjan da podnosi velike napore, nije mogao da izvrši.

Međutim, ovaj poslednji nalaz doveo ih je do saznanja da bi svaki pokušaj da napuste ovaj kraj bio uzaludan.

Prelistavajući svesku, Donifen primeti jednu hartiju savijenu između stranica. Bila je to karta nacrtana pomoću nekakvog mastila, verovatno napravljenog od vode i čadi.

— Karta! — viknu on.

— Koju je Fransoa Bodoen sigurno sam napravio! — dodade Brijan.

— Ako je tako, onda on nije mogao biti običan mornar — primeti Vilkoks — već jedan od oficira sa *Digej-Truena*, pošto je bio u stanju da napravi kartu...

Da, bila je to geografska karta ovog kraja. Na prvi pogled video se Slaufijev zaliv, podvodni grebeni i obala na kojoj su smestili logor, jezero čijom su se zapadnom obalom spustili Brijan i njegovi drugovi, tri ostrvca na pučini, strma obala koja se protezala sve do reke, šume koje su pokrivale celu unutrašnjost ovog predela.

Na suprotnoj obali jezera bilo je još šuma koje su se prostirale sve do druge morske obale, a ta obala... Nju je zapljuškivalo more sa svih

strana.

Tako su propali planovi putovanja prema istoku u cilju da se potraži spasenje u tom pravcu. Prema tome, Brijan je imao pravo uprkos Donifenu. More je okružavalо sa svih strana taj tobožnji kontinent... Bilo je to ostrvo; eto zašto Fransoa Bodoen nije mogao odatle otići.

Na ovoj karti se lako moglo videti da su glavni oblici ostrva uneseni dosta tačno. Sigurno da su razdaljine morale biti određene odoka, prema vremenu koje je bilo potrebno da se one pređu, a ne trigonometrijskim premerima; ali sudeći po onome što su Brijan i Donifen već znali o onom delu između Slaufijevog zaliva i jezera, greške nisu mogle biti velike.

Bilo je, osim toga, dokazano da je brodolomnik prokrstario celo ostrvo, jer je zabeležio najvažnije geografske pojedinosti pa su, bez sumnje, i ajupa i nasip preko reke morali biti njegovo delo.

Evo plana koji je predstavljaо ostrvo onako kako ga je nacrtao Fransoa Bodoen:

Ono je imalo duguljast oblik i bilo slično ogromnom leptiru raširenih krila. Stešnjeno u svom srednjem delu između Slaufijevog i još jednog zaliva, koji se udubio s istoka, ono je gradilo treći zaliv, mnogo širi u svom južnom delu. Uokvireno ogromnim šumama, prostiralo se jezero, dugo otprilike osamnaest a široko pet milja — što znači da je bilo prilično veliko, tako da mu Brijan, Donifen, Servis i Vilkoks, kad su stigli na njegovu zapadnu obalu, nisu uopšte mogli videti ni severnu, ni južnu, ni istočnu obalu. To objašnjava zašto su ga u prvi mah smatrali morem. Više reka je isticalo iz tog jezera, pa između ostalih i ona koja je proticala ispred pećine i ulivala se u Slaufijev zaliv pored logora.

Izgleda da je jedina malo značajnija uzvišica na ovom ostrvu bila strma obala, koja se prostirala ukoso od predgorja, na severu zaliva, sve do desne obale reke. Što se tiče severnog dela, karta ga prikazuje kao da je neploden i peskovit, dok se s one strane reke pružala ogromna močvara koja se produžavala kao oštri rt prema jugu. Na

severoistočnoj i jugoistočnoj strani smenjivali su se dugi redovi dina, po kojima se izgled ovog dela obale razlikovao od Slaufijevog zaliva.

Najzad, ako se oslonimo na merilo ucrtano na dnu karte, ostrvo je moglo biti dugo najviše oko pedeset milja od severa prema jugu i najviše dvadeset pet milja široko od zapada prema istoku. Uzevši u obzir nepravilnost njegovog oblika, obim mu je iznosio oko stotinu pedeset milja.

Što se tiče toga kojoj je polneskoj grupi pripadalo to ostrvo, da li je bilo usamljeno usred Pacifika ili nije, o tome je bilo nemoguće bilo šta ozbiljnije pretpostaviti.

Ma kako bilo, brodolomnicima sa *Slaufija* nametala se činjenica konačnog, a ne samo privremenog smeštaja. Pošto im je pećina pružala izvrsno sklonište, bilo bi zgodno preneti ovamo materijal pre nego što zimske bure konačno razbiju škunu.

Trebalo je sada da se što pre vrate u logor. Gordon je već morao biti vrlo zabrinut — protekla su tri dana otkako su Brijan i drugovi otišli — i on se mogao bojati da im se desila kakva nesreća.

Po Brijanovom savetu odlučiše da se spreme na odlazak istog dana u jedanaest časova pre podne. Nije bilo potrebno penjati se na strmu obalu, jer je karta pokazivala da je najkraći put desnom obalom niz reku, koja je tekla sa istoka na zapad. Bilo je nešto više od sedam milja do zaliva, i to su mogli preći za nekoliko sati. Ali pre nego što odu, dečaci su hteli da odaju poslednju počast francuskom brodolomniku. Pijuk im je poslužio da iskopaju grob u podnožju istog drveta na kojem je Fransoa Bodoen urezao početna slova svoga imena i drvenim krstom označiše to mesto.

Kad je ta pobožna ceremonija bila gotova, sva četvorica se vratiše do pećine i zatvoriše ulaz da se ne bi uvukle kakve životinje. Pošto su pojeli ostatak hrane, pođoše desnom obalom reke ispod strme obale. Jedan sat kasnije stigli su na mesto gde je planinski masiv skrenuo koso prema zapadu.

Dok su išli niz reku, napredovali su dosta brzo jer obala nje bila gusto obrasla drvećem, grmljem i travom. Uz put, pretpostavljajući da

je reka služila kao veza između jezera i Slaufijevog zaliva, Brijain nije prestajao da je pažljivo posmatra. Učinilo mu se da bi se, bar u gornjem toku, mogao vući konopcem ili terati veslima čamac, odnosno splav — što bi olakšalo prenošenje stvari, pod uslovom da se koristi plima čiji se uticaj primećivao čak na jezeru. Bilo je važno da nema brzaka i da bude dovoljno duboka i široka. Tako je i bilo i već tri milje od njegovog izlaska iz jezera uslovi za plovjenje bili su odlični.

Ali oko četiri časa posle putovanje obalom je bilo prekinuto. U stvari, desna obala je bila presečena širokom i vlažnom baruštinom i bilo bi vrlo opasno uputiti se preko nje. Stoga je bilo najpametnije proći kroz šumu.

Sa busolom u ruci Brijan se tada upita prema severozapadu kako bi najkraćim putem stigao u Slaufijev zalliv. Često su zaostajali jer je visoka trava stvarala neprohodnu šikaru. Osim toga, pod svodom gustih breza, jela i bukava postade mračno čim je sunce zašlo.

Dve milje su prešli u tim vrlo teškim uslovima. Pošto su obišli baruštinu, koja se prostirala dosta daleko prema severu, sigurno bi bilo najbolje da opet podu niz reku jer se ona, prema karti, ulivala u Slaufijev zaliv. Ali skretanje bi bilo tako veliko da Brijan i Donifen nisu hteli da gube vreme vraćanjem na reku. Stoga nastaviše i dalje kroz šumu i oko sedam sati uveče postadoše sigurni da su zalutali.

Hoće li, dakle, biti primorani da provedu noć pod ovim drvećem? To bi bilo samo pola neprilike da im nije nedostajala hrana, i to baš u trenutku kad su osetili silnu glad.

— Hajdemo dalje — reče Brijan. — Ako idemo prema zapadu, trebalo bi da stignemo u logor...

— Ukoliko je ova karta tačna — odgovori Donifen — i ukoliko je ova reka ona koja se uliva u zaliv.

— A zašto bi ova karta bila netačna, Donifene?

— A zašto ne bi, Brijane?

Vidi se da je Donifen, koji nije mogao zaboraviti svoj neuspeh, uporno poklanjao samo neznatno poverenje brodolomnikovoj karti.

Ipak nije imao pravo, jer se, s obzirom na već poznati deo ostrva, ne bi moglo tvrditi da rad Fransoa Bodoea nije bio vrlo tačan.

Brijan zaključi da je beskorisno raspravljati o tome i oni odlučno podoše na put.

U osam časova više nije bilo moguće orijentisati se, toliko je tama bila gusta. A Kraj toj beskonačnoj šumi kao da nikada neće doći.

Iznenada se kroz drveće primeti jaka svetlost koja se širiia vazduhom.

— Šta je to? — upita Servis.

— Prepostavljam da je meteor — reče Vilkoks.

— Ne, to je raketa! — odgovori Brijan. — Raketa koju su bacili sa *Slaufija*.

— To znači Gordonov signal! — viknu Donifen i odgovori hicem.

Pošto su taj znak za snalaženje najpre smatrali zvezdom, u trenutku kad se druga raketa pojavila u mraku, Brijan i njegovi drugovi uputiše se prema njoj i posle tri četvrti sata stigoše u Slaufijev logor.

Doista, bojeći se da su zalutali, Gordonu je palo na pamet da ispali nekoliko raketa kako bi im označio položaj škune.

Da nije bilo te odlične ideje, Brijan, Donifen, Vilkoks i Servis ne bi se sada odimarali u svojim ležajima na jahti.

VIII

Nije teško zamisliti kako su dočekani Brijan i njegova *tri* druga. Gordon, Kros, Bakster, Garnet i Veb primiše ih raširenih ruku, dok su im se mališani vešali o vrat.

Bili su to naizmenično radosni krizi i topli stisci ruku. Fen je učestvovao u tom srdačnom dočeku mešajući svoje lajanje se veselim povicima mališana. Da, ovo odsustvo je izgledalo dugo.

»Da nisu zalutali?... Da nisu pali u ruke domorocima? ... Da ih nisu napali neki mesožderi?«

— to su se pitali oni koji su ostali u logoru.

Ali Brijan, Donifen, Vilkoks i Servis su se vratili; trebalo je još samo čuti sve nezgode prilikom ove ekspedicije. Ipak, pošto su bili umorni od celog dana hoda, priča je odložena za sutra.

— Nalazimo se na ostrvu!

To je bilo sve što je Brijan rekao, a to je bilo dovoljno da bi se budućnost pojavila u svetlu mnogih zabrinjavajućih okolnosti. Uprkos tome, Gordon je primio ovu vest ne pokazujući suviše malodušnosti.

— Dobro! To sam i očekivao — kao da je rekao — to me nimalo ne uznemirava!

Sutradan, petog aprila, već u zoru skupili su se veliki — Gordon, Brijan, Donifen, Bakster, Kros, Vilkoks, Servis, Veb i Garnet — pa i Moko koji je bio dobar savetodavac, na pramcu jahte dok su ostali još spavalici. Najpre je govorio Brijan, pa Donifen; oni su upoznali drugove sa svim onim što se dogodilo. Pričali su o tome kako su ih jedan nasip od kamenja preko potoka i ostaci ajupe, sakrivene pod gustim

šipragom, naveli da pomisle da je ovaj kraj nastanjen ili da je bio nastanjen. Objasnili su kako je ta ogromna površina vode, koju su u početku smatrali morem, u stvari bila samo jedno jezero, kako su ih novi znaci odveli do pećine, čak do onog mesta gde reka ističe iz jezera, kako su otkrili kosti Fransoa Bodoena, poreklom Francuza, i kako je, najzad, karta, koju je naortao brodolomnik dokazala da je *Slaufi* zалutao na ostrvo.

Pričanje je bilo podrobno, i Brijan i Donifen nisu izostavili ni najmanju pojedinost. Sada, gledajući kartu, svi su dobro shvatili da im pomoć može doći samo spolja.

Međutim, mada se budućnost prikazivala u najmračnijim bojama, mada je mladim brodolomnicima preostalo da se uzdaju jedino u boga, onaj koji se najmanje uplašio — treba to naglasiti — bio je Gordon. Mladi Amerikanac nije imao porodicu koja ga je čekala na Novom Zelandu. Stoga on, kao praktičan, metodičan i organizatorski duh, nije morao prezati od zadatka da osnuje, da tako kažemo, malu koloniju. U tome je video priliku da pokaže svoju prirodnu sposobnost i nije oklevao da podigne moral drugovima obećavajući im podnošljiv život ako budu hteli da mu pomognu.

Pre svega, pošto je ostrvo po svom obimu bilo prilično veliko, izgledalo je nemoguće da ono ne bude naznačeno na geografskoj karti u blizini južnoameričkog kontinenta. Posle podrobnog ispitivanja uveriše se da se u Stilerovom atlasu ne nalazi nikakvo važnije ostrvo, osim arhipelaga čija se skupina sastoji od ostrva koja pripadaju Ognjenoj zemlji, odnosno Magelanskom arhipelagu, kao što su Pusto ostrvo, Ostrvo kraljice Adelaide, Klarans itd. Da je ovo ostrvo pripadalo ovom arhipelagu, koji od kontinenta dele samo uski kanali, Fransoa Bodoen bi to sigurno naznačio na svojoj karti — što, međutim, nije učinio. Dakle, to je bilo usamljeno ostrvo, a iz toga se moglo zaključiti da se nalazi ili severnije ili južnije od tih predela. Ali bez dovoljnih podataka i potrebnih instrumenata bilo je nemoguće odrediti njegov položaj u Pacifiku.

Nije preostalo ništa drugo nego da se konačno smeste pre nego što

zima onemogući svako putovanje.

— Bilo bi najbolje da od pećine koju smo otkrili na obali jezera napravimo stan — reče Brijan. — Ona će nam pružiti odlično utoчиšte.

— Je li dovoljno velika da bismo se svi u njoj smestili? — upita Bakster.

— Jasno da nije — odgovori Donifen — ali verujem da bi se mogla proširiti ako iskopamo drugu pećinu u steni. Alata imamo.

— Zadovoljimo se najpre s takvom kakva je — odgovori Gordon — pa čak ako nam bude i tesno...

— A naročito — dodade Brijan — nastojmo da se preselimo u najkraćem roku.

Stvarno, bilo je hitno. Kao što je primetio Gordon, škuna je iz dana u dan postajala sve nepogodnija za stanovanje. Poslednje kiše, posle kojih su nastupile dosta jake vrućine, bile su uzrok mnogim pukotinama u njenom trupu i na palubi. Pocepana jedra propuštala su vazduh i vodu. Osim toga, usled podlokanog zemljišta nastale su u njemu šupljine u koje je voda prodirala kroz pesak, pa se nagnutost jahte još pojačala, dok se ona jednovremeno vidljivo uglibila u tlo koje je postalo vrlo nestabilno. Ako se na ovom kopnu razbesni vihor, kao što se događa u vreme ravnodnevice, koja je još trajala, postoji opasnost da se *Slaufi* raspada za nekoliko sati. Zato nije samo bilo važno da se jahta što pre napusti nego da se sistematski rastavi, tako da iz nje izvuku sve što bi moglo biti korisno: grede, daiske, gvožđe, bakar — radi uređenja Frenč-dena (Francuska pećina) — kako su nazvali špilju u spomen na francuskog brodolomnika.

— A gde ćemo stanovati pre nego što se tamo sklonimo? — upita Donifen.

— Pod šatorom — odgovori Gordon — koji ćemo razapeti na obali reke, između drveća.

— To je najbolje rešenje — reče Brijan — i ne treba gubiti ni časa!

U stvari, za rastavljanje jahte, istovarivanje materijala i namirnica, građenje splava za prevoženje tog tovara — za sve to biće potrebno

bar mesec dana rada, i pre nego što napuste Slaufijev zaliv, nastupiće prvi dani maja koji na Severnoj hemisferi odgovaraju prvim danima novembra, odnosno početku zime.

Bilo je pametno što je Gordon izabrao obalu reke za novi logor pošto će se preseljenje izvršiti vodom. Nijedan drugi put ne bi bio brži ni pogodniji. Prenositi kroz šumu ili obalom reke sve ono što će ostati od jahte posle njenog rastavljanja bilo bi neizvodljivo. Naprotiv, koristeći za vreme nekoliko plima priliv vode koji je dopirao čak do jezera, splav će stići na cilj bez po muke.

Već nam je poznato da u gornjem toku — to je utvrdio Brdjan — reka ne predstavlja nikakvu prepreku, nema ni vodopada, ni brzaka, ni brana. Novo ispitivanje, koje je išlo za tim da se upozna njen donji tok, od močvare do ušća, bilo je izvršeno pomoću jole. Brijan i Moko su se uverili da je ceo tok bio podjednako plovan. Tako je između Slaufijevog zaliva i Frenčdena uspostavljen saobraćaj.

Sledeći dani upotrebljeni su za izgradnju logora na obali reke. Niske grane dveju bukava, povezane dugim prečagama sa granama treće bukve, poslužiše kao podupirač za veliko rezervno jedro sa jahte, čije su krajeve spustili do zemlje. Pod taj šator, učvršćen palamarima, preneli su posteljinu, najnužnije posuđe, oružje, municiju i bale sa hranom. Pošto je splav trebalo sagraditi od ostataka jahte, morali su čekati dok je potpuno rastave.

Nisu mogli da se žale na vreme jer se ono ustalilo. Ako je ponekad i bilo vetra, on je duvao s kopna, i rad se mogao odvijati pod dobrim uslovima.

Oko petnaestog aprila na palubi nije ostalo više ništa sem suviše teških predmeta koji bi se mogli odneti tek pošto se škuna rastavi, između ostalog, na primer, komadi olova za uspostavljanje ravnoteže, burad za vodu duboko u utrobi broda, čekrk, kuhinja — sve što je bilo suviše teško da bi se izvadilo bez kakvih sprava.

Što se tiče brodskog pribora: jarbola prednje katarke, križeva, jedeka, gvozdene užadi, lanaca, sidra, konopaca, palamara, pajvana, strukova za pravljenje užadi i ostalog, čega je bilo u priličnoj količini,

sve je to malo-pomalo preneto u blizinu šatora.

Mora se reći da dečaci, iako je ovaj posao bio hitan, nisu prestala da se staraju o svakodnevnim potrebama. Donifen, Veb i Vilkoks posvetili su nekoliko časova lovu na divlje golubove i druge barske ptice. Mališani su se zabavljali sabiranjem ostriga čim bi posle oseke podvodni greben ostao suv. Bilo je zadovoljstvo gledati Dženkinsa, Iversona, Dola i Kostara kako kao pilići gamižu kroz barice. Često bi im se, na primer, desilo da zamoče više nego samo noge — zbog čega ih je strogi Gordon grdio, dok ih je Brijan opravdavao što god je bolje znao. Žak je takođe radio sa mlađima, ali nikada nije učestvovao u njihovom kikotu.

Rad je odmicao kako se samo poželeti moglo i po metodu koji je izmislio Gordon, kome smisao za praktično nikada nije nedostajao. Jasno je da je Donifen njemu odobravao ono što nikada ne bi odobrio Brijanu ili nekom drugom. Uglavnom, među ovim mladim Ijudima vladala je sloga. Bilo je, međutim, vrlo važno požuriti se. Druga polovina aprila nije bila tako lepa. Temperatura se osetno spustila. Više puta je rano izjutra živa u termometru pala na nulu. Bio je to nagoveštaj zime, a s njom je dolazila njena svita, koja se sastojala od leda, snega, oluja, što je bilo tako strašno u dalekim predelima Pacifika.

Iz predostrožnosti morali su i mali i veliki da se toplige obuku, da navuku debele pletene potkošulje, pantalone od toplog, sukna, vunene bluze, predviđane za oštru zimu. Trebalo je samo da otvore Gordonovu beležnicu pa da saznaju gde će naći ova odela, sređena po kvalitetu i veličini. Brijan je naročitu pažnju poklanjao najmlađima. Pazio je da im ne ozebu noge, da se ne izlažu hladnom vazduhu ako su znojavi. Pri najmanjem nazebu naređivao im je ili ih je čak primoravao da leže pored vrućeg mangala u kojem su održavali vatru i danju i noću. U više mahova su Dol i Kostar morali ostati u šatoru, odnosno u sobi, i Moko nije štedeo lekovite čajeve, kojima je bila snabdevana brodska apoteka.

Pošto su jahtu potpuno ispraznili, navališe na njen trup koji je i

tako na sve strane pucao.

Delovi bakarne oplate bili u pažljivo skinuti da bi poslužili za uređenje Frenč-dena. Klešta, čuskije i čekić izvršiše tada svoju dužnost odvajajući ogradu koja je elkserima i drvenim klinovima bila pričvršćena za kostur broda. Bio je to veliki posao koji je mnogo izmučio ove neskusne ruke i nedovoljno snažne mišice. Stoga je rastavljanje sporo napredovalo, dok dvadeset petog aprila nije došao vihor i pomogao radnicima.

Za vreme noći, mada je već bilo hladno, podiže se žestoka oluja koju je barometar ranije nagovestio. Munje su parale nebo; grmljavina nije prestajala od ponoži do zore — na užas mališana. Kiša srećom nije padala, ali je u dva-tri maha bilo potrebno obezbediti šator od pobesnelog vetra.

Ali ako je on izdržao, zahvaljujući drveću između kojeg je bio razapet, jahta nije izdržala, jer je bila izložena neposredno udarcima s pučine, i jer su o nju lupali ogromni talasi razularenog mora. Rušenje je bilo završeno. Ograda iskidana, kostur rastavljen, hrbat polomljen, sve se to pretvorilo u olupine. Niko nije mogao da se požali jer su talasi odvukli samo jedan deo olupina, od kojih se opet većina zadržala između vrhova podvodnih grebena. Što se tiče gvožđurije, neće biti teško pronaći je u nanosima peska.

To je bio posao na koji su svi prionuli sledećeg dana. Grede, daske, olovo sa dna lađe, predmeti koji nisu mogli biti odneseni, ležali su ovde-onde. Trebalo je samo da se sve to prenese na desnu obalu reke, nekoliko koraka od šatora.

Zamašno delo, zaista, ali je vremenom, uz mnogo napora, srećno završeno. Bilo je zanimljivo videti ih sve upregnute u neki teški komad drveta kako zajednički vuku i podstiču se mnogobrojnim uzvicima. Pomagali su se prečagama, koje su služile kao poluge, ili okruglim komadima drveta, koji su olakšavali kotrljanje teških predmeta. Najteže je bilo dovesti na cilj dizalicu, kuhinjski štednjak, bubenjeve za vodu od crnog lima, koji su bili vrlo teški. Zašto pored te dece nije bio neki iskusan čovek koji bi ih vodio! Kad bi pored Brijana

bio njegov otac, a pored Garneta njegov, inženjer i kapetan, mogli bi im uštedeti mnoge greške koje su počinili i koje će još počiniti. Ipak se Bakster, koji je imao mnogo smisla za mehaniku, pokazao vrlo spretan i požrtvovan. Njegovim nastojanjem, a uz Mokov savet, čekrci su učvršćeni za kolce zabijene u pesak — što je udesetostručilo snage ove grupe mladih dečaka i pomoglo im da završe svoj rad.

Dvadeset osmog uveče sve što je ostalo od *Slaufija* bilo je preneseno na mesto ukrcavanja. A time je ono najteže bilo završeno, jer će se reka sama pobrinuti da taj materijal prenese do Frenč-dena.

— Već sutra — reče Gordon — počinjemo sa građenjem splava.

— Da — reče Bakster — i da se ne bismo mučili oko njegovog spuštanja u vodu, predlažem da ga gradimo na površini reke...

— To neće biti zgodno! — primeti Donifen.

— Svejedno, pokušajmo! — odgovori Gordon.

— Malo ćemo se više pomučiti da ga sastavimo, ali se bar nećemo brinuti kako da ga spustimo u vodu.

Postupiti na taj način bilo je, u stvari, najbolje i, evo, već sutradan napraviše osnovicu splava, koji je trebalo da bude prilično velik kako bi primio težak i kabast tovar.

Grede sa škune, hrbat prekinut na dva dela, jarbol prednje katarke, komad velikog jARBOLA, slomljenog tri stope iznad palube, poluge, most, katarka sa pramca, križ prednje i zadnje katarke, vrh sošnog jedra — sve je to bilo preneseno na jedno mesto na obali, do kojeg je more dopiralo samo za vreme plime. Čekalo se na taj trenutak; i kad je te komade zahvatila plima, oni su se podigli na površinu reke. Tada su najduži sakupljeni, pa poredani jedan uz drugi, zatim manji preko njih, i svi čvrsto povezani.

Tako je dobijena jaka podloga koja je bila gotovo trideset stopa duga i petnaest široka. Radilo se neprekidno ceo dan i sklapanje najvažnijih delova bilo je završeno do noći. Brijan tada iz predostrožnosti priveza splav za drveće na obali da ga plima ne bi odnela uzvodno, prema Frenč-denu, ili oseka nizvodno, prema moru.

Mrtvi umorni posle tako napornog dana, svi su večerali sa

odličnim apetitom i prespavali do jutra. Sutradan, tridesetog, već od zore svaki se uhvati posla. Sada je još ostalo da se napravi pod na kosturu splava. Za to su poslužile daske od palube i oplate sa *Slaufija*. Ekseri, zabijeni duboko čekićem, i užad, kojom su povezali balvane, stvorile jak vez koji je sve zajedno učvrstio.

Za taj rad su bila potrebna tri dana, iako se svakome žurilo jer nije bilo ni časa za gubljenje. Na površini barica između hridina, kao i uz obalu reke, već se primećivao tanak sloj leda. Šator je postao nedovoljna zaštita, uprkos toplini koju je širio mangal. Stisnuvši se jedan uz drugog, umotani u pokrivače, Gordon i njegovi drugovi jedva su uspevali da se bore protiv niske temperature. Bilo je potrebno ubrzati posao da bi došlo do konačnog smeštaja u Frenč-denu. Nadali su se da će bar tamo moći da izdrže oštru zimu koja je tako nemilosrdna na ovoj geografskoj širini.

Nije potrebno pominjati da je pod učvršćen tako da se uz put ne bi mogao rasturiti, što bi dovelo do propadanja sveg materijala u reku. Stoga, da bi se preduhitrla takva nesreća, bolje je bilo odložiti polazak i za dvadeset četiri časa.

— Ipak — primeti Brijan — nama je u interesu da ne čekamo duže od šestog maja.

— A zašto? — upita Gordon.

— Jer je prekosutra mlad mesec — odgovori Brijan — i jer će more za nekoliko dana narasti. Ukoliko bude više, utoliko će nam bolje pomoći da plovimo uz reku. Misli i na to, Gordone! Ako budemo primorani da vučemo ovaj teški splav konopcima ili da ga guramo čakljama, nećemo uspeti da se odupremo matici...

— Imaš pravo — odgovori Gordon — najkasnije za tri dana treba poći!

Svi pristadoše da se ne odmaraju pre nego što posao bude gotov.

Trećeg maja su vršili utovar; bilo je važno da sve bude pažljivo složeno kako bi splav bio podjednako optrećen. Svako je prema svojoj snazi doprineo u tom poslu. Dženkins, Iverson, Dol i Kostar imali su zadatku da sitne predmete — posuđe, oruđe, alat — prenose na splav,

gde su Brijan i Bakster sve sistematski raspoređivali, onako kako je to Gordon pokazao. Što se tiče težih predmeta — štednjaka, bubnjeva za vodu, dizalice, gvožđurije, delova oplate itd., zatim ostataka *Slaufijeve* olupine, njegovih rebara, ograde, greda sa palube, metalnih poklopaca — taj vrlo teški zadatak njihovog ukrcavanja pao je u dužnost velikima. Na njima je bilo isto tako da prenesu bale sa hranom, burad s vinom, pivom i alkoholom, ne zaboravljući ni vreće soli, koju su skupili među stenama u zalivu. Da bi olakšao ukrcavanje, Bakster je pobo dve grede koje su bile učvršćene pomoću četiri užeta. Na vrhu ove dizalice vezase vitlo, na

čijem je kraju bila neka vrsta kolotura — malog vodoravnog čekrka sa jahte — kojim su hvatali predmete sa zemlje, podizali ih i bez potresa postavljali na splav. Svi su radili vrlo oprezno i revno, tako da je posle podne petog maja svaka stvar bila na svom mestu. Trebalo je još samo odrešiti palamare kojima je splav bio privezan. To će uraditi sutra ujutro oko osam časova, čim se na ušću reke primeti plima.

Možda su ovi dečaci pomislili da će posle završenog rada moći sve do uveče da uživaju u dobro zasluženom odmoru. Ali od toga nije bilo ništa, jer im je Gordonov predlog zadao još posla.

— Drugovi — reče on — pošto ćemo otići daleko od zaliva, nećemo imati prilike da osmatramo more, pa ako se na vidiku ovog ostrva ukaže neki brod, nećemo moći da mu dajemo signale. Stoga bi, mislim, bilo važno da na vrhu strme obale postavimo jarbol i istaknemo zastavu. Nadam se da će to biti dovoljno da privuče pažnju brodova sa pučine.

Predlog je prihvaćen. Jarbol koji je na škuni služio za osmatranje i koji nije bio upotrebljen pri građenju splava, odvučen je do podnožja strme obale, čija je padina pored reke bila povoljno nagnuta. Ipak je trebalo mnogo truda da se pređe ta krivudava uzbrdica koja se završavala grebenom.

I u tome su uspeli, jarbol je čvrsto usađen u tlo. Posle toga Bakster istaknu englesku zastavu, pomoću užeta za podizanje jedra, a Donien

je istovremeno pozdravi jednim metkom.

— E-he! — prkneti Gordon Brijanu. — Eto, Donifen je sad zaposeo ostrvo u ime Engleske.

— Ja bih se vrlo čudio da ga već nije prisvojio — odgovori Briian.

I Gordon se nije mogao uzdržati a da ne pokaže svoje nezadovoljstvo, jer kako je on ponekad govorio o svom ostrvu, izgleda da ga je smatrao američkim.

Sutradan, sa izlaskom sunca, svi su bili na nogama. Požuriše se da rastave šator i da posteljinu prenesu na splav, rasprostrvši preko svega jedra da bi je zaštitili do određenog cilja. Izgledalo je, uostalom, da nema opasnosti od nevremena. Ipak, kad bi vетar promenio pravac, mogao bi oblake sa pučine naterati na ostrvo.

U sedam sati pripreme su bile gotove. Splav su uredili tako da su na njemu mogli provesti dva ili tri dana, prema potrebi. Što se tiče hrane, Moko je odvojio sve što će biti potrebno za vreme putovanja, tako da neće biti neophodno da se loži vatra.

Posle osam sati svako zauze svoje mesto na splavu. Veliki se smestiše spreda, naoružani čakljama ili motkama — jedinim sredstvom kojim su mogli upravljati, jer se samo kormilo ne bi oduprlo rečnoj struji.

Nešto pre devet časova počela se osećati plima. Splav je zaškripao, a balvani počeše da poigravaju. Ali posle te prve probe nije se više trebalo bojati da će se splav rasturiti.

— Pažnja! — viknu Brijan.

— Pažnja — viknu Bakster.

Njih dvojica su se smestila uz palamare koji su pridržavali splav s obe strane i čiji se drugi kraj nalazio u njihovim rukama.

— Spremni smo! — viknu Donifen, koji je sa Vilkoksom stajao na prednjem delu splava. Pošto je utvrđio da se splav udaljava od obale pod dejstvom plime, Brijan viknu:

— Odvezujte!

Zapovest je bila izvršena bez odlaganja, i splav, oslobodivši se, poče polako da plovi uz reku između njenih obala, vukući za sobom

jolu.

Bila je to opšta radost kad su videli svoj teški stroj u pokretu. Da su sagradili neki brod, ne bi bili zadovoljniji.

Neka im se oprosti to sitno osećanje sujetne.

Već nam je poznato da je desna obala reke, oivičena drvećem, bila osetno uzdignutija od leve, koja je bila uska i kamenita i protezala se duž obližnje močvare. Brijan, Bakster, Donifen, Vilkoks i Moko uložili su sve svoje napore da bi plovili što dalje od nje, jer nije bila dovoljno strma, pa je splav mogao doći u opasnost da se nasuče — dok je dubina vode dozvoljavala da se bez neprilika plovi uz desnu obalu.

Koliko god je to bilo moguće, splav se držao desne obale, do koje je uticaj plime dopirao neposrednije i od koje su se mogli odupirati čakljama.

Dva časa posle polaska, put koji su prešli mogao je iznositi oko dve milje. Nije bilo nikakvih neprilika, i pod tim uslovima splav će bez oštećenja stići do Frenč-dena.

Ipak, prema ranijoj Brijanovoј oceni, pošto je dužina reke od izlaska iz jezera do njenog ušča u Slaufijevom zalivu trebalo da iznosi šest milja i pošto se za vreme jedne plime moglo preći samo dve milje, biće im potrebno više plirna da bi stigli na cilj.

Zaista, oko jedanaest časova voda se usled oseke počela povlačiti, i oni požuriše da splav privežu kako se ne bi vratio prema moru.

Očigledno će moći opet na put krajem dana, kad najde noćna plima; ali to je značilo putovati usred noći.

— Mislim da bi to bilo vrlo neoprezno — primeti Gordon — jer bi splav mogao udariti u nešto što bi ga moglo upropastiti. Moje je mišljenje da treba čekati do sutra da bi se iskoristila dnevna plima.

Ovaj predlog je bio i suviše pametan da ne bi naišao na opšte odobravanje. Neka bude i dvadeset četiri časa više, to zakašnjenje je bolje nego rizik kojem bi se izložio dragoceni tovar prepušten rečnoj struji.

Ostaje, prema tome, pola dana da se provede na ovom mestu, a

zatim i cela noć. Stoga Donifen i njegovi stalni drugovi iz Iova, zajedno sa Fenom, požuriše da se iskrcaju na desnu obalu.

Gordon im je savetovao da se ne udaljavaju suviše, a oni su taj savet morali uzeti u obzir. Međutim, kada su doneli nekoliko debelih droplji i mnoštvo tinamua, njihovo samoljublje je imalo razloga da bude zadovoljno.

Po Mokovom savetu, trebalo je ovu divljač sačuvati za prvi obrok, doručak, ručak ili večeru, koji će jesti u trpezariji Frenč-dena.

Za vreme tog izleta Donifen nije otkrio nikakav znak koji bi ukazivao na ranije ili sadašnje prisustvo ljudskog bića u tom delu šume. Što se tiče životinja, video je velike ptice kako lete kroz čestar, ali ih nije mogao raspoznati.

Dan se završi; cele noći su Bakster, Veb i Kros zajedno bdeli, spremni da, prema potrebi, bilo pritegnu, bilo popuste palamare u trenutku opadanja vode.

Nije bilo nikakve uzbune. Sutradan oko deset časova, čim je naišla plima, plovlenje se nastavi pod istim uslovima kao prethodnog dana.

Noć je bila hladna. I dan takođe. Bilo je već vreme da stignu na cilj. Šta bi se desilo kad bi se reka zamrzla, kad bi se led, izišavši iz jezera, otisnuo prema Slaufijevom zalivu? Bio je to razlog za veliko nespokojoštvo kojeg će se oslobođiti tek pošto stignu u Frenč-den.

Pa ipak, bilo je nemoguće ići brže od plime, nemoguće ploviti protiv struje kad nastane oseka, nemoguće, prema tome, preći za sat i po više od jedne milje. To je još bio prosek toga dana. Oko jedan čas posle podne zaustaviše se u visini one baruštine koju je Brijan morao obići vraćajući se u Slaufijev zaliv. To su sada iskoristili da je ispitaju sa pribrežne strane. Milju i po je plovila jola sa Mokom, Donifеном i Vilkoksom u pravcu severa i zaustavila se tek kad je nestalo vode. Baruština je bila produžetak močvare koja se pružala na levoj obali i izgledala je bogata barskom divljači. Stoga je Donifen ubio nekoliko šljuka koje su dodali dropljama i tinamuima u ostavi na splavu.

Noć je bila mirna, ali ledena, sa oštrim vetrom koji je duvao dolinom reke. Čak se stvorio tanak led koji se lomio ili pucao pri

najmanjem udaru. Uprkos svim merama opreznosti nije bilo baš priyatno na podu ovog splava, mada je svako nastojao da se zavuče pod jedra. Poneko od dece, naročito Dženkinsa i Iversona, spopade neka tuga i oni počeše žaliti što su napustili Slaufijev logor. Brijan ih je morao više puta tešiti i hrabriti.

Najzad, sutradan posle podne, uz pomoć plime koja je potrajala do posle tri časa, splav stiže nadomak jezera i pristade uz obalu, pred vratima Frenč-dena.

IX

Iskrcavanje se odvijalo uz veselu vrisku mališana, za koje je svaka promena u svakodnevnom životu značila isto što i neka nova igra. Dol je puzao uz kamenitu obalu kao jare, Iverson i Dženkins otrčaše prema jezeru, dok je Kostar, ostavši nasamo s Mokom, rekao:

— Obećao si nam ručak, mali.
— E, Kostare, moraćeš da se strpiš — odgovori Moko.
— A zašto?
— Jer danas više neću imati vremena da spremam ručak.
— Kako, nećemo ručati?
— Nećemo, ali ćemo večerati, a droplje će biti isto tako dobre i za večeru. — I Moko se smejao pokazujući svoje lepe, bele zube.

A Kostar, pošto ga prijateljski udari, ode da potraži drugove. Uostalom, Brijan im je zapovedio da se ne udaljavaju kako bi ih stalno imao na oku.

— Ti nećeš s njima? — upita brata.
— Ne, radije ću ostati ovde! — odgovori Žak.
— Bolje bi bilo da se malo krećeš — reče Brijan. — Nisam zadovoljan tobom, Žače... Ti nešto kriješ. Da nisi možda bolestan?
— Ne, brate, ništa mi nije!

Uvek isti odgovor koji nije mogao zadovoljiti Brijana, rešenog da tu stvar izvede na čistinu — makar i po cenu neke svađe s mladim tvrdoglavcem.

Ali se nije smelo gubiti ni časa ukoliko su hteli da provedu noć u Frenč-denu.

Prvo je trebalo da pećinu razgledaju oni koji je ne poznaju. Stoga, čim je splav bio čvrsto privezan uz obalu, sred mirne vode van rečne struje, Brijan zamoli drugove da ga slede. Mali se snabdeo brodskim fenjerom čiji je plamen, naročito uvećan jakim sočivima, davao jasnu svetlost.

Pristupiše prokrčivanju otvora. Onako kako su Brijae i Donifen postavili grane, tako su ih i našli. Dakle, nikakvo ljudsko biće, nikakva životinja, niko nije pokušao da prodre u Frenč-den.

Pošto su razmakli grane, svi su se uvukli kroz uski otvor. Svetlost fenjera osvetli pećinu neuporedivo bolje nego svetlost smolastih grana ili prosta brodolomnikova sveća.

— Eh, ovde će nam biti tesno! — primeti Bakster, koji je upravo izmerio dubinu pećine.

— Pa šta! — viknu Garnet. — Stavićemo ležaje jedan nad drugi kao u kabini...

— Ma čemu? — odgovori Vilkoks. — Biće dovoljno mesta da ih poređamo po zemlji.

— Onda nam neće biti dosta mesta za hodanje — reče Veb.

— Pa šta, nećemo hodati tamo-amo! — odgovori Brijan. — Možeš li nam pružiti nešto bolje, Veb.

— Ne, ali...

— Važno je — brzo odgovori Servis — da imamo dobro sklonište. Ne verujem da je Veb mislio da će ovde naći potpun apartman sa salonom, trpezarijom, spavaonicom, holom, sobom za pušenje, kupatilom.

— Ne — reče Kros — ali je ipak potrebno mesta za kuhinju.

— Napraiviću je napolju — odgovori Moko.

— To bi bilo vrlo nezgodno za vreme zime

— primeti Brijan. — Stoga mislim da ćemo već sutra postaviti ovde štednjak sa *Slaufija*.

— Štednjak... u pećini gde ćemo jesti, gde ćemo spavati — odgovori Donifen sa izrazitim gnušanjem.

— Dobro, onda ćeš udisati so, lorde Donifene!

— viknu Servis i prsnu u iskren smeh.

— Ako mi se to bude sviđalo, sudopero! — odgovori gordi dečak namrgodivši se.

— Dobro, dobro — požuri da doda Gordon.

— Bilo to ugodno ili ne, treba tu stvar rešiti u početku! Uostalom, koliko će služiti za kuhinju, štednjak će isto toliko grejati i unutrašnjost pećine. Što se tiče dobijanja više prostora kopanjem novih prostorija u steni, imaćemo cele zime vremena za to, ukoliko bude izvodljivo. Ali, pre svega, prihvatamo Frenč-den onakav kakav je i smestimo se što je moguće bolje.

Pre ručka su ležaji bili preneseni i uredno poređani po pesku. Ma koliko da su bili stešnjeni jedni uz druge, ova deca, navikla na uske kabine na škuni, nisu smatrala da je to preblizu.

U ovom sređivanju prošao je dan. Veliki sto sa jahte smešten je usred pećine i Garnet, uz pomoć mališana, koji su mu donosili različito posuđe sa splava, postavi sto.

Sa svoje strane, Moko je, uz Servisovu pomoć, odlično izvršio svoj posao. On je u podnožju ogranka strme obale, između dva velika kamena, naložio vatru od suvaraka koje su skupili Veb i Vilkoks ispod drveća na obali. Oko šest sati supa od konzervisanog mesa — koje je bilo dovoljno da samo provri nekoliko minuta — pušila se šireći prijatan miris. To nije smetalo da se dvanaest dobro očišćenih tinamua, nanizanih na gvozdenu šipku, peče pored jake vatre, iznad tepsije u koju je Kostar imao veliku želju da umoči parče dvopeka. I dok su Dol i Iverson savesno vršili dužnost onoga ko okreće ražanj, Fen je sledio njihove pokrete sa vrlo značajnim interesovanjem.

Pre sedam sati svi su se skupili u jedinoj prostoriji Frenč-dena — trpezariji i spavaonici u isti mah. Stoličice, stolice na rasklapanje, kao i sedala od trske sa *Slaufija*, donete su istovremeno kad i klupe iz prostorije za posadu. Mladi gosti, koje je služio mali, a i sami su se služili, dobiše hranljiv obrok. Vrela supa, komad goveđeg mesa, pečenje od tinamiua, dvopek umesto hleba, sveža voda s malim dodatkom rakije, komad sira i kompot od trešanja, naknadiše im slabu

hranu poslednjih dana. Ma kako da je bila teška situacija, mališane obuze radost kao što odgovara njihovim godinama; a Brijan se dobro čuva da ne ometa njihovo veselje ili da ne obuzdava njihov smeh.

Dan je bio zamoran. Pošto su utolili glad, nisu tražili ništa bolje od odmora. Ali pre svega, rukovođen nekim osećanjem verskog obzira, Gordon predloži drugovima da posete grob Fransoa Bodoena, čiji stan sada koriste.

Noć je zamračila horizont na jezeru i njegova voda nije više odbijala poslednje zrake dana. Obišavši ogrank grebena, dečaci se zaustaviše pored male humke na kojoj se dizao krst od drveta. Tada su mališani kleknuli, a veliki su pognuli glave pred ovim grobom, a svi su se pomolili bogu za dušu brodolomnikovu.

U devet sati ležaji su već bili popunjeni i svaki, samo što se uvukao pod pokrivač, već je spavao čvrstim snom. Samo su Vilkoks i Donifen, koji su bili dežurni, podsticali vatru na ulazu u pećinu, s namerom da odbiju opasne posetioce, grejući u isti mah untrašnjost pećine.

Sutradan, devetog maja, kao i sledeća tri dana, sve ruke su bile zaposlene istovarivanjem splava. Oblaci nisu prestali da se gomilaju nošeni zapadnim vетром, naveščujući period kiše ili čak period snega. U stvari, temperatura je bila oko nule i u visokim predelima je moralo biti vrlo hladno. Bilo je važno, dakle, da se u Frenč-den skloni sve što se moglo pokvariti: municija, hrana, čvrsta ili tečna.

Za vreme ovih nekoliko dana, zbog tako hitnog posla, lovci se nisu udaljavali. Ali kako je bilo mnogo barske divljači, bilo iznad jezera, bilo nad barama na levoj obali reke, Moko nije nikada bio bez nje. Šljuke i plovke, lastarke i divlje patke pružale se Donifenu priliku da ispali nekoliko korisnih metaka.

Ipak je Gordon nerado gledao na to jer je lov

— čak i uspešan — stajao olova i praha. On je smatrao da treba štedeti municiju čije je tačne količine zabeležio u svoju beležnicu. Stoga je preporučio Donifenu da štedi metke.

— Biće to u interesu naše budućnosti — reče.

— Slažem se — odgovori Donifen — ali isto tako treba štedeti i konzerve. Kajaćemo se kad ih ne budemo imali, ako nam se ikada pruži prilika da odemo sa ostrva...

— Da odemo sa ostrva? — reče Gordon. — Zar smo sposobni da sagradimo brod koji će moći da zaplovi morem?

— A zašto ne, Gordone, ako se u blizini otkrije neki kontinent?... U svakom slučaju, ja ne želim da umren ovde kao Brijanov zemljak.

— Neka je i tako — odgovori Gordon. — Međutim, pre nego i pomislimo da odemo, naviknimo se na pomisao da ćemo, možda biti prisiljeni da godinama živimo ovde.

— Eto ti mog Gordona! — viknu Donifen. — Siguran sam da će on biti očaran ako ovde osnuje koloniju.

— Sigurno, ako se ne bude moglo drugačije!

— E, Gordone, ne verujem da ćeš pridobiti mnogo pristalica za tu svoju strast pa čak ni svog prijatelja Brijana!

— Ima vremena da raspravljamo o tome — odgovori Gordon. — A što se tiče Brijana, dozvoli mi, Donifene, da ti kažem, kako nisi u pravu što se tiče njega. To je dobar drug koji nam je dao dokaze svoje odanosti.

— Kako da me, Gordone! — odgovori Donifen prezrivim tonom kojega se nije mogao osloboditi.

— Brijan ima sve vrline!... To je pravi heroj.

— Ne, Donifene, i on ima mana kao i mi. Ali tvoja osećanja prema njemu mogu dovesti do razdora koji će naš položaj učiniti još mučnijim. Brijana svi cene...

— O, svi!

— Ili bor najveći broj njegovih drugova. Ne znam zašto Vilkoks, Kros, Veb i ti nećete da čujete za njega! Ja ti to govorim samno uz put, Donifene, i siguran sam da ćeš razmisliti.

— Sve sam ja već razmislio, Gordone!

Gordon je video da oholi dečak nije raspoložen da prihvati njegove savete, i to ga je ražalostilo jer je predviđao ozbiljne neprilike u budućnosti.

Kao što je već rečeno, potpuno istovarivanje splava trajalo je tri dana. Ostalo je još samo da se rastave splav i pod, čiji će balvani i daske dobro poslužiti u unutrašnjosti Frenč-dena.

Na žalost, sav taj materijal nije mogao da bude smešten u pećinu; ako ne budu uspeli da je prošire, biće primorani da sagrade spremište gde će skloniti bale od ružnog vremena.

Zasad su, prema Gordonovom savetu, ove predmete nagomilali u jedan čošak između stena, pa su ih pokrili nakatranisanom ciradom koja je služila za prekrivanje otvora i ulaza u utrobu jahte.

Na dan trinaestog, Bakster, Brijan i Moko pristupiše montiranju štednjaka, koji su morali na valjcima da prevuku do unutrašnjosti Frenč-dena. Tu su ga prislonili uz desnu stenu, pored otvora, kako bi što jednostavnije sproveli dim napolje. Što se tiče čunka koji će izvlačiti proizvode sagorevanja, on nije predstavljaо nikavu teškoću. Pošto je krečnjak masiva bio mek, Bakster je uspeo da probije rupu kroz koju je sproveo čunak, pa je dim mogao da izlazi napolje. Posle podne, kad je Moko naložio štednjak, mogli su sa zadovoljstvom utvrditi da on funkcioniše dosta dobro. Čak i po ružnom vremenu bilo je na taj način obezbeđeno kuvanje.

Sledeće nedelje, Donifen, Veb, Vilkoks i Kros, kojima su se pridružili Garnet i Servis, mogli su zadovoljiti svoju lovačku strast. Jednog dana su se uputili u brezovu i bukovu šumu, pola milje od Frenč-dena, prema jezeru. Na nekoliko mesta su se jasno raspoznivali znaci ljudskog rada. Bile su to jame, iskopane u zemlji, prekrivene mrežom od granja i dosta duboke da životinje koje padnu unutra ne mogu više izići. Ali stanje u kojem su se te jame nalazile govorilo je da su napravljene pre mnogo godina, a u jednoj od njih našli su ostatke neke životinje čiju je vrstu bio vrlo teško utvrditi.

— U svakom slučaju, to su kosti neke ogromne životinje! — primeti Vilkoks, koji se brzo uvukao u jamu i izvadio iz nje kosti izbledele od vremena.

— To je četvoronožac, jer evo kosti četiriju nogu — dodade Veb.

— Dobro da ovde nema životinja sa pet nogu — odgovori Servis.

- U tom slučaju to bi moglo biti samo jagnje ili tele fenomen!
- Stalno se šališ, Servise! — reče Kros.
- Nije zabranjeno smejati se! — odgovori Garnet.
- Sigurno da je ta životinja — reče Donifen
- morala biti vrlo snažna. Vidite li ovu veliku glavu i vilice još i sad naoružane očnjacima! Neka se Servis šali, ako mu se to sviđa, s tim mađioničarskim telcima i vašarskim jaganjcima! Ali kad bi taj četvoronožac oživeo, mislim da mu ne bi bilo do smeha.
- Baš odlično rečeno! — viknu Kros, uvek spremam da sve odgovore svoga rođaka smatra odličnim.
- Ti, dakle, misliš — upita Veb Donifena — da su to mesožderi?
- Da, nema sumnje!
- Lav?... Tigar? — upita Kros koji nije izgledao baš ubeđen.
- Ako nije tigar ili lav — odgovori Donifen — onda je jaguar ili kuguar!
- Moramo se čuvati! — reče Veb.
- I ne treba odlaziti predaleko! — dodade Kros.
- Čuješ li, Fen — reče Servis okrenuvši se psu — ovde ima velikih životinja!
- Fen odgovori veselim lajanjem koje nije odavalo nikakvo nespokojsstvo.
- Tada se mladi lovci spremiše na povratak u Frenč-den.
- Ideja! — reče Vilkoks. — Kad bismo ovu jamu pokrili novim granama... ? Možda bi se još neka životinja dala uhvatiti.
- Kako hoćeš, Vilkokse — odgovori Donifen
- mada ja više volim ubijati divljač na slobodi nego li je kasapiti u nekoj jami.
- Tako je govorio sportista; a Vilkoks, zbog svoje prirodne sklonosti da postavlja zamke, pokazao se, u stvari, praktičniji od Donifena.
- Stoga se požurio da svoju zamisao i sprovede. Drugovi su mu pomogli da naseče granje sa obližnjeg drveća; kad su to uradili, onda su najduže grane stavili popreko, a lišćem potpuno prikrili otvor jame. Sasvim primitivna zamka, bez sumnje, ali nju su vrlo često sa

uspehom upotrebljavali lovci u pampasima.

Da bi raspoznali mesto gde je jama iskopana, Vilkoks je napravio nekoliko zaseka na drveću sve do kraja šume, a tada se vrtiše u Frenč-den.

Ovi lovački pohodi bili su uvek plodni. Pernate divljači bilo je obilno. Ne računajući droplje i tinamue, videli su mnogo martineta, čije je perje sa belim tačkama podsećalo na morsku kokoš, zatim šumske golubove, koji su leteli u jatima, pa antarktičke guske, koje su dosta dobre za jelo kad se kuvanjem oslobođe svog zejtinastog ukusa. To se tiče divljači prekrivene dlakom. Nju su predstavljali »tukutukoi«, neka vrsta glodara koji mogu zameniti kuniće u paprikašu, zatim »marai«, sivoridi zečevii sa onim polumesecom na repu, koji su imali isti ukus kao »aguti«, »piši«, neka vrsta brazilijskih oklopnika, sisara sa ljkastim oklopom, čije je meso izvrsno, onda »pekari«, koji su u stvari veprovi malog rasta, »gvasili«, koji liče na jelena, čak i po svojoj hitrosti.

Donifen je mogao ustreliti neke od ovih životinja, ali kako je bilo teško priblžiti im se, utrošak praha i olova nije bio u srazmeri sa dobijenim rezultatima — na veliku žalost mladog lovca — što je dalo povoda Gordonu za primedbe, koje ni Donifeneve pristalice nisu bolje primile.

Za vreme jednog od ovih pohoda oni se obezbediše i dobrom zalihom dveju dragocenih biljaka, koje je otkrio Brijan još pri prvoj ekspediciji na jezero. Bio je to divlji celer, koji je obilno rastao u vlažnom zemljишtu, i potočarka, čije su mlade klice čim izidu iz zemlje, odlično sredstvo protiv skorbuta. Te su biljke dodavane svim obrocima iz zdravstvenih razloga.

Osim toga, zima još nije bila takva da bi se površina jezera ili reke zamrzla, pa su udicom pecali pastrmke, kao i neku vrstu štuka, vrlo ukusnih, pod uslovom da se ne zadaivite njihovim mnogobrojnim kostima. Najzad se jednoga dana Iverson pobedonosno vrati noseći krupnu ribu skakavicu, s kojom se dugo borio rizikujući da otkine udicu. Ako bi uspeli da se snabdeju tom ribom u vreme kad ona podje

sa ušća uz reku, to bi im obezbedilo dragocene rezerve za zimu.

U međuvremenu su više puta obilazili jamu koju je pripremio Vilkoks; ali ne nađoše u njoj nikakvu životinju, mada su tamo ostavili veliki komad mesa koji bi mogao privući nekog mesoždera.

Međutim, sedamnaestog maja dogodi se nešto.

Toga dana je Brijan sa još nekim otišao u onaj deo šume koji nije bio daleko od obale. Trebalо je da u blizini Frenč-dena potraže još neku prirodnu špilju koja bi poslužila kao magacin za smeštaj ostalog materijala.

Približujući se jami, čuli su hrupave krike koji su đolazili iz nje.

Kad se Brijan uputio na tu stranu, odmah mu se pridružio Donifen, jer nije htio da ga neko prestigne. Ostali su išli nekoliko koraka iza njih s puškama na gotovs, dok je Fen trčao naćuljenih ušiju i ukočena repa.

Nisu bili ni dvadeset koraka od jame kad se krici pojačaše. Usred granja se pojavi široka rupa koja je sigurno nastala padom neke životinje.

Kakva je to životinja, niko ne bi mogao reći. U svakom slučaju, važno je bilo da budu spremni na odbranu.

— Dođi, Fen, dođi! — viknu Donifen.

Pas odmah dojuri lajući, ali nije bio uznemiren.

Brijan i Donifen potrčaše prema jami i čim su se nagnuli iznad nje, viknuše:

— Dođite ... dođite!

— Nije li to jaguar? — upita Veb.

— Ili koguar? — dodade Kros.

— Ne! — odgovori Donifen. — To je dvonožna životinja, noj.

Bio je to zaista noj i trebalo je da budu srećni što takve ptice prolaze šumom u blizini njihove kuće, jer im je meso odlično, naročito onaj masni deo na grudima.

Međutim, ukoliko bi neko posumnjao da je to noj, njegova visina, glava slična guskinoj, sitno perje kojim mu je obrasio telo kao nekim sivo-beličastim runom, stavljalo ga je u rod nandua, kojih ima vrlo

mnogo u južnoameričkim pampasima. Mada se nandu ne može uporediti sa afričkim nojem, on ipak čini čast fauni toga kraja.

— Treba ga uhvatiti živog! — reče Vilkoks.

— Ja verujem da ćemo uspeti! — viknu Servis.

— Neće to biti lako — odgovori Kros.

— Pokušajmo! — reče Brijan.

Sto ta snažna životinja nije mogla pobeći, kriva su joj krila jer nisu dozvoljavala da se uzdigne iznad zemlje, kao i noge, koje nisu navikle na vertikalne površine. Vilkoks je stoga bio primoran da se uvuče u jamu, rizikujući da dobije nekoliko udaraca kljunom koji bi ga mogli teško raniti. Međutim, čim je uspeo da na nojenu glavu baci svoju bluzu, ovaj je ostao potpuno nepomičan. Tada je bilo lako da mu svežu noge pomoću dve-tri sastavljenе maramice i, udruživši svoje snage, jedni odozdo, a drugi odozgo, uspeše da ga izvuku iz jame.

— Najzad ga imamo! — viknu Veb.

— Šta ćemo sad s njim? — upita Kros.

— To je bar prosto — odgovori Servis, koji ni u šta nije nikada sumnjao. — Odvešćemo ga u Frenč-den, pripitomićemo ga, pa će nam poslužiti za vuču. Ja ću ga upotrebiti za svoje poslove, kao moj prijatelj Džek iz *Švajcarskog Robinsona*.

Da bi se noj mogao tako iskoristiti, bilo je vrlo sumnjivo, uprkos prethodniku na koga se pozivao Servis. Ipak, pošto nije bilo nikakve smetnje da ga odvedu u Frenč-den, tako su i postupili.

Kad je Gordon video tog nandua, sigurno se uplašio što će morati još jedna usta da hrani. Ali, misleći da će biti dovoljno trave i lišća za njegove obroke, on ga lepo dočeka. Što se tiče mališana, za njih je bila prava radost da se mogu diviti toj životinji, da joj se mogu približiti — mada ne suviše blizu — pošto su je privezali na dugačko uže. I kada su čuli da je Servis naumio da ga dresira, oni ga nateraše da im obeća da će i oni da jašu.

— Da. ako budete pametni, dečice! — odgovori Servis, koga su mališani već uvažavali kao junaka.

— Bićemo! — viknu Kostar.

— Zar i ta, Kostare — odgovori Servis — i ti bi se usudio uzjahati tu životinju?

— Iza tebe... i držeći se dobro za tebe!

— Eh, seti se svog straha kad si se našao na leđima kornjače!

— To nije isto! — odgovori Kostar. — Ova životinja bar ne ide pod vodu.

— To ne, ali može da poleti! — reče Dol.

Na to su se oba deteta zamislila.

Poznato je da su već posle konačnog smeštaja u Frenč-denu, Gordon i njegovi drugovi zaveli određen način svakidašnjeg života. Kad smeštaj bude završen, Gordon predloži, ukoliko to bude moguće, da svakom pojedincu nađu zanimanje, naročito da se najmlađi ne prepuste sami sebi. Nesumnjivo, oni nisu ni želeli drugo nego da se prema svojim snagama uključe u zajednički rad; zašto ne bi produžili sa učenjem započetim u zavodu Čerman.

— Mi imamo knjige koje će nam omogućiti da nastavimo sa učenjem — reče Gordon. — Ono što smo naučili, i što ćemo još naučiti, bilo bi pravo da prenesemo na svoje mlađe druge.

— Da — odgovori Brijan — i ako uspemo da odemo s ovog ostrva i da jednog dana vidimo svoje porodice, nastojmo da dotle ne izgubimo suviše vremena.

Bilo je dogovorenog da se sastavi program; zatim, čim on bude podnet na opšte odobrenje, treba paziti da bude savesno primenjivan.

Doista čim nađe zima, biće dovoljno ružnih dana kada ni veliki ni mali neće moći napolje; važno je da ti dani ne prođu uzalud. Međutim, stanovnike Frenč-dena je naročito smetala teskoba te jedine prostorije u koju su se svi morali strpati. Trebalo je, dakle, bez odlaganja naći mogućnosti da se pećina proširi.

X

Za vreme poslednjih izlazaka mladi lovci su više puta razgledali strmu obalu u nadi da će tamo naći još neku jamu. Ukoliko je pronađu, mogla bi im poslužiti kao opšti magacin za smeštaj ostalog materijala koji su bili prinuđeni da ostave napolju. Traženje nije imalo rezultata, pa su se morala vratiti na onaj predlog da se sadašnji stan proširi kopanjem jedne ili više prostorija sličnih pećini Fransoa Bodoena.

U granitu se taj posao sigumo ne bi mogao izvesti; ali u ovom krečnjaku, koji se budakom ili pijukom lako odvaljivao, to nije predstavljalo teškoću. Koliko će trajati, nije bilo važno. Bar će imati čime da se bave za vreme dugih zimskih dana, a sve bi se moglo završiti pre nego što nastupi lepo vreme, ukoliko ne dođe do odronjavanja ili prodiranja vode — čega se trebalo naročito bojati.

Uostalom, neće biti potrebno da se minira. Oruđe će biti dovoljno, što su se uverili već onda kad su bušili stenu da bi sproveli čunak štednjaka. Osim toga, Bakster je, uz dosta truda, uspeo da proširi uJaz u Frenč-den tako da je na tom mestu pomoću okova namestio jedna vrata sa *Slaufija*. Uz to su desno i levo od ulaza u steni probijena dva uska prozora, odnosno dva otvora koja su omogućivala da svetlost i vazduh lakše prodru u unutrašnjost.

Međutim, prošla je cela sedmica kako je nastalo ružno vreme. Žestoki vihori oborili su se na ostrvo. Ali, zahvaljujući svom položaju prema jugoistoku, Frenč-den nije bio direktno pogoden. Naleti kiše i snega nailazili su sa velikom hukom zasipajući grebene strme obale. Lovci su mogli loviti samo u blizini jezera: divlje plovke, šljuke,

vivke, mlakare i neke od onih »oklopljenih kljunova«, koji su u predelima Južnog Pacifika poznatiji pod imenom belih golubova. Iako se jezero i reka još nisu zamrzli, biće za to dovoljna jedna vedra noć, sa prvom studeni koja će doći posle bure. Najčešće zatvoreni, dečaci su sada mogli preuzeti radove na proširivanju pećine, i oni se dadoše na posao dvadesetog maja.

Pijuk i budak navališe najpre na desnu stenu.

— Ako budemo bušili ukoso — primeti Brijam — možda ćemo moći da se probijemo prema jezeru i tako napravimo drugi ulaz u Frenč-den. To bi nam omogućilo da bolje osmatramo pristupe, i ako bi nas ružno vreme sprečavalo da izidjemo na jednu stranu, mogli bismo izići na drugu.

To bi, kao što vidimo, bilo vrlo korisno za njihovu zajednicu, a nesumnjivo je da bi bilo moguće u tome uspeti.

U stvari, unutrašnjost pećine prema istoku iznosila je četrdeset ili najviše pedeset stopa. Trebalo bi, dakle, probiti samo jednu galeriju u tom pravcu, koji bi odredili pomoću busole. Tokom ovog posla najvažnije je bilo paziti da ne dođe do odronjavanja. Osim toga, pre nego što novoj jami dadu određenu širinu i visinu, Bakster predloži da naprave uzak prokop, s tim da ga prošire kad mu dužina bude onolika kolika im je potrebna. Tada će obe prostorije biti povezane hodnikom, koji bi se mogao zatvoriti na oba kraja i u kojem bi pobočno iskopali jedan ili dva mračna podruma.

Ovaj plan je, očigledno, bio najbolji, a imao je i tu prednost što bi prema njemu bilo lako preuzeti oprezno bušenje stene, koje bi se na vreme moglo prekinuti u slučaju da dođe do iznenadnog prodiranja vode.

Tri dana, od dvadeset sedmog do tridesetog maja, posao se odvijao pod dosta povoljnim uslovima. Taj meki krečnjak mogao se tako reći seći nožem. Stoga je bilo potrebno da se iznutra učvrsti drvenom oplatom — što nije bilo lako. Sve što je otkopano odmah je izneseno napolje, tako da nikada nije smetalo. Iako usled nedostatka prostora, sve ruke nisu mogle istovremeno biti zauzete ovim poslom, oni ipak

nisu plandovali. Kad su kiša i sneg prestati, Gordon i ostali preduzeše demontiranje splava, kako bi delovi poda i građe mogli biti upotrebljeni za uređenje novog stana. Pregledali su i predmete nagomilane između stena, jer katranisano platno nije bilo baš besprekorna zaštita protiv nevremena. Posao je odmicao malo-pomalo, ne uvek sigumo i lako, i prokop je već bio iskopan u dužini od četiri do pet stopa, kad se tradesetog maja posle podne desi neočekivani događaj.

Dok je Brijan čučao kao miner koji buši rupe za mine, učinilo mu se da je čuo neku potmulu huku u unutrašnjosti masiva.

On prestade da radi da bi pažljivije slušao... Huka opet dopre do njegovog uva.

Izvući se iz hodnika, stići do Gordona i Bakstera, koji su bili na ulazu, obavestiti ih o ovom događaju — za sve to trebalo je samo nekoliko trenutaka.

— Uobraženje! — odgovori Gordon. — Ti si samo mislio da čuješ ...

— Podi na moje mesto, Gordone — odgovori Brijan — prisloni uvo uz stenu i slušaj!

Gordon se uvuče u uski prokop i vrati se posle nekoliko trenutaka.

— Nisi se prevario! — reče on. — Čuo sam neko udaljeno mumlanje.

I Bakster učini to isto i vrati se govoreći:

— Šta bi to moglo da bude?

— Nemam pojma — odgovori Gordon. — Trebalo bi obavestiti Donifena i druge.

— Ali ne i mališane! — dodade Brijan. — Mogli bi se uplašiti.

Upravo su se svi vratili na ručak, i mališani su saznali šta se dogodilo. To ih je na svaki način uplašilo.

Donifen, Vilkoks, Veb i Garnet uvukoše se jedan za drugim u prokop. Ali huka je prestala; nije se više ništa čulo, pa su mislili da su im se drugovi prevarili.

U svakom slučaju, bilo je rešeno da se rad ne prekida, i sve poče

ponova čim se ručak završio.

Posle podne se nije čula nikakva huka, kad se oko devet sati kroz stenu moglo opet jasno razabratи novo mumlanje.

Toga trenutka, pošto je najpre jurnuo u prokop, Fen se vrati odande nakostrešene dlake, režao je i pokazivao neosporne znake uzbuđenja, lajući glasno kao da je htio odgovoriti na mumlanje koje je dolazilo iz unutrašnjosti stene.

Strah, koji je dotada bio izmešan sa čuđenjem, postade pravi užas. Mašta engleskog dečaka neprestano je pothranjivana legendama dobro poznatim u severnim zemljama, u kojima duhovi, vampiri, valkire, silfide, vodenjaci, utvare svih vrsta lutaju oko njegove kolevke. Stoga Dol, Kostar, čak i Dženkins i Iverson nisu ni pokušavali da sakriju svoj samrtni strah. Pošto je uzalud pokušao da ih smiri, Brijan im naredi da odu u postelju, i, mada kasno, oni najzad ipak zaspase. Pa opet su sanjali o fantomima, avetima i natprirodnim bićima, koji posećuju lame u stranoj obali — ukratko, pravo nespokojsvo puno more.

Gordon i ostali produžiše da tiho razgovaraju o toj neobičnoj pojavi. U više mahova su se mogli ubediti da mumlanje nije prestajalo i da je Fen i dalje pokazivao čudan nemir.

Najzad ih savlada umor i svi odoše da legnu sem Brijaea i Moka. Tada je sve do jutra vladala duboka tišina u unutrašnjosti Frenč-dena.

Sutradan su svi bili na nogama već rano ujutru. Bakster i Donifen su se uvukli sve do kraja prokopa... Nije se čula nikakva huka. A pas,

Idući tamo-amo, nije pokazivao uzbuđenje niti je kidisao na stenu kao sinoć.

— Počnimo da radimo — reče Brijan.

— Da — odgovori Bakster — uvek ima vremena da prekinemo ako začujemo neki sumnjiv šum.

— Ne bi li ta huka — primeti tada Donifen

— mogla da dolazi jednostavno od izvora koji šumeći teče kroz stene.

— Onda bi se stalno čulo — primeti Vilkoks

— a sada se više ne čuje.

— To je tačno — odgovori Gordon — ja bih pre rekao da to proizvodi vetar koji ulazi kroz neku pukotinu u stenama strme obale.

— Popnimo se na visoravan — reče Servis

— pa čemo tu možda otkriti...

Predlog je bio prihvaćen.

Kad su se spustili pedesetak koraka niz strminu, jedna krivudava staza omogućila im je da stignu do gornje ivice masiva. Za nekoliko trenutaka Bakster i još dvojica ili trojica uspeše se i uputiše na visoravan iznad Frenč-dena. To je bio uzaludan trud. Na površini te uzvišice, obrasle niskom i gustom travom, nisu pronašli nikakvu pukotinu kroz koju bi mogla prodreti vazdušna struja ili podzemna voda. I kad su sišli, nisu znali ništa više o toj neobičnoj pojavi, koju su mališani sasvim bezazleno objašnjavali nečim natpirodnim.

Međutim, bušenje je ponovo preduzeto i nastavljeno sve do kraja dana. Više se nije čula sinoćnja huka mada je, posle Baksterove primedbe, stena, koja je dotada potmulo odzvanjala, sada šuplje zvučala. Da se u tom pravcu ne nalazi kakva prirodna špilja u koju vodi ovaj prokop? A možda je ta huka dolazila iz te šupljine? Pretpostavka o drugoj jami u neposrednoj blizini pećine nije bila neprihvatljiva; čak je bilo poželjno da bude tako, jer bi time uštedeli mnogo rada oko proširivanja prostorije.

Možete zamisliti da su svi to žarko želeti, i taj se dan ubrajao u najzamornije od svih dotada.

Ipak je prošao bez nekog važnijeg događaja, sem što je uveče Gordon utvdio da je pas nestao.

Za vreme jela Fen obično nije nikada propuštao priliku da se smesti pored klupice svog gospodara; te večeri je njegovo mesto bilo prazno.

Fena su dozivali... Fen nije odgovarao.

Gordon ode do izlaza. Ponovo ga je zvao... Potpuna tišina.

Donifen i Vilkoks potrčaše jedan uz obalu reke, a drugi prema jezeru ... Ni traga od psa.

Uzalud su nastavljali traženje oko stotinu koraka od Frenč-dena... Fena nisu našli.

Bilo je očigledno da pas više nije bio na domaku njihovog glasa jer bi inače odgovorio na Gordonov pozdv. Da nije zalistao? Bilo je to dosta neverovatno. Da nije izgubio život pod Zubima neke zveri?... To je moglo da bude, i jedino se time mogao objasniti njegov nestanak.

Devet časova uveče. Duboka tama prekrila je strmu obalu i jezero. Bilo je potrebno prekinuti traženje da bi se vratili u Frenč-den.

Svi stigoše zabrinuti — ne samo zabrinuti nego i ražalošćeni pa pomisli da je pametna životinja možda zauvek nestala.

Jedni se opružiše na svoje ležaje, a drugi posedaše oko stola i ne pomišljajući na spavanje. Osetiše se još više usamljeni, više napušteni i još dalje od svoje zemlje i svoje porodice.

Iznenada, usred tišine, ponovo se razleže mumlanje. Ovog puta bilo je to kao neko urlikanje praćeno zavijanjem, što je trajalo skoro ceo minut.

— Otuda... Dolazi otuda! — viknu Brijan jurnuvši u prokop.

Svi su ustali, kao da su očekivali neko priviđenje. Strah je obuzeo mališane koji su se uvukli pod svoje pokrivače.

Čim se vratio, Brijan reče:

— Mora da je to nekakva špilja čiji se ulaz nalazi u podnožju strme obale...

— I u koju se verovatno sklanjaju žavotinje noću — dodade Gordon.

— Sigurno je tako — odgovori Donifen. — Stoga ćemo sutra poći u izviđanje.

Tog trenutka se razleže lajanje, koje je, kao i urlikainje, dolazilo iz unutrašnjosti masiva.

— Da nije i Fen tamo — viknu Vilkoks — kao da se borи s nekakvom životinjom?

Vrativši se u prokop, Brijan je slušao prislonivši uvo na zemlju... Više ništa! ... Bio ili ne bio Fen tamo, nema sumnje da postoji i druga jama, koja mora da ima vezu spolja; verovatno je to neka rupa

sakrivena u trnu koje se prepliće u podnožju strme obale.

Noć prođe a urlikanje i lajanje se više nije čulo.

Pretresanje koje je sutradan u zoru izvršeno u okolini reke, kao i u okolini jezera, nije dalo veće rezultate od preksinoćnih istraživanja na visoravni masiva.

Mada su Fena tražili i zvali svuda oko Frenč-dena, on se nije pojavio. Brdjan i Bakster počeše opet naizmenično da kopaju. Ni pijuk ni budak nisu lenčarili. To prepodne prokop se produžio gotovo dve stope u dubinu. S vremema ma vreme su prestajali da rade, ćulili uši... Ali se ništa više nije čulo.

Rad, prekinut za vreme ručka, nastavljen je kroz jedan sat. Preduzete su sve mere bezbednosti za slučaj da poslednji udarac pijuka, probijajući stenu, otvori put nekoj životinji. Mališani su odvedeni prema obali reke. S puškama i revolverima u rukama, Donifen, Vilkoks i Veb bili su spremni za svaki slučaj.

Oko dva časa Brijam uzviknu. Njegov budak je prošao kroz krečnjak koji se odronio napravivši dosta širok otvor.

Brijan se odmah pridruži drugovima koji nisu znali šta da misle ...

Ali pre nego što je stigao da otvori usta, nešto se naglo provuče očešavši se o stene prokopa, i neka životinja jednim skokom jurnu u pećinu.

Bio je to Fen!

Da! Fen, koji pre svega potraži vedro s vodom i poče lakomo piti. Zatim, mašući repom bez ikakvog uzbudjenja, poče skakati oko Gordona. Dakle, nisu imali čega da se boje.

Brijan tada uze fenjer i uputi se u prokop. Gordon, Donifen, Vilkoks, Bakster i Moko podoše za njim. Trenutak kasnije, provukavši se kroz otvor koji je nastao odronjavanjem, svi se nađoše usred mračne jame u koju nije prodirao ni zračak svetlosti. Bila je to druga pećina, po širini i visini jednaka Frenč-denu, ali mnogo duža; tlo joj je bilo prekriveno finim peskom na površini od pedeset kvadratnih jardi.

Pošto ta špilja, bar na izgled, nije imala nikakve veze sa spoljnim svetom, postojala je bojazan da vazduh možda nije čist za disanje. Ali

pošto je fenjer goreo punim plamenom, mora da je vazduh u nju ulazio kroz neki otvor. Kako bi, uostalom, inače Fen mogao ući?

Tog trenutka Vilkoks udari nogom u neko nepomično i hladno telo — što je osetio dotakнуvši ga rukom.

Brijan približi fenjer.

— Šakalova mrcina! — viknu Bakster.

— Da! ... Šakal koga je naš hrabri Fen zadavio! — odgovori Brijan.

— Eto objašnjenja za ono što nismo znali objasniti! — odgovori Gordon.

Međutim, ako su jedan ili više šakala napravili od ove pećine svoje svakidašnje sklonište, kako su ulazili? To je trebalo na svaki način otkriti.

Stoga, pošto je izišao iz Frenč^dena, Brijan podje duž strme obale prema jezeru. Istovremeno je zvao, na šta su mu drugi odgovarali kricima iz unutrašnjosti. Na taj način je otkrio uzak otvor između trnja, sasvim pri zemlji, kroz koji su se uvlačili šakali. Međutim, kad je Fen ušao za šakalima, došlo je do delimičnog odronjavanja koje je zatvorilo ulaz, kao što se uskoro moglo primetiti.

Dakle, sve je bilo objašnjeno: zavijanje šakala, lajanje psa koji dvadeset četiri časa nije imao mogućnosti da se vrati.

Kakvo je to zadovoljstvo! Ne samo zato što se Fen vratio svojim mладим gospodarima već i što su uštedeli sebi posao! Našla se tu, kao što kaže Dol, »već gotova«, prostrana špilja, o čijem postojanju brodolomnik Bodoen nije imao ni pojma. Kad povećaju otvor, biće to druga vrata prema jezeru. To će biti veliko olakšanje za zadovoljavanje svih potreba unutrašnje službe. Stoga su dečaci, skupivši se u novoj špilji, vikali »ura«, s kojim se mešalo veselo Fenovo lajanje.

S kakvim su žarom prionuli na posao da od prokopa naprave pogodan hodnik. Druga ja/ma, koju su nazvali »holom« opravdavala je to ime svojom veličinom. Dok ne budu napravljeni podrumi na pobočnim stranama hodnika, sav materijal je prenesen u taj hol. On će

istovremeno poslužiti kao spavaonica i radna soba, dok će u prvu prostoriju biti smeštene kuhinja, kancelarija i trpezarija. Ali pošto su nameravali da od nje naprave opšti magacin, Gordon predloži da je nazovu skladištem — što je bilo prihvaćeno.

Pre svega se pobrinuše da prenesu ležaje koje su simetrično poređali po pesku u holu, gde je bilo dovoljno mesta. Zatim su tu razmestili nameštaj sa *Slaufija*: divane, naslonjače, stolove, ormane itd. i — što je bilo vrlo važno — peći iz sale i salona sa jahte, koje su smestili tako da greju ovu veliku prostoriju. Istovremeno su probili ulaz prema jezeru, na koji su namestili druga vrata sa škune — što je uradio Bakster uz dosta truda. Osim toga, kada su probili po jedan otvor sa svake strane pomenutih vrata, u holu je bilo dovoljno svetlosti, a uveče su ga osvetlili fenjerom koji su obesili o svod.

Ovo sređivanje trajalo je petnaestak dana. Već je trebalo sve završiti jer se vreme, koje je do sada bilo mirno, počelo da menja. Maida još nije bilo suviše hladno, duvali su žestoki vihori tako da je svaki izlazak bio zabranjen.

Doista, snaga vetra je bila takva da su se, uprkos zaštiti koju im je pružala strma obala, na jezeru podizali talasi kao na moru. Valovi su se bučno razbijali i sigurno je da bi pri tom svaki čamac, ribarska barka ili domorodački pirog, nastrandali. Trebalо je jolu izvući na suvo jer se nalazila u opasnosti da bude odnesena. Bilo je momenata kad je reka navaljivala u suprotnom pravcu od svog toka i prekrivala obale preteći da će dopreti do stenovitog obronka. Srećom ni skladište ni hol nisu bili neposredno izloženi naletima vihora, jer je duvalo sa zapada. Stoga su prijatno funkcionalne peći i štednjak, naloženi suvim drvima kojih je bilo u dovoljnoj količini.

Kako je sve dobro došlo što su spasli sa *Slaufija* i što se našlo u sigurnom zaklonu. Zalihe su bile sklonjene od nevremena. Gordon i njegovi drugovi, skučeni sada rđavim vremenom, imali su mogućnosti da se smeste udobnije. Proširili su hodnik i iskopali dva duboka odeljenja, od kojih je jedno, zatvoreno vratima, bilo rezervisano za municiju, ali obezbeđeno u slučaju eksplozije. Mada lovci nisu mogli

odlaziti u okolinu Frenč-dena, bila je osigurana izvesna količina barskih ptica, kojima Moko nije uvek uspevao da odstrani specajalni ukus — što je izazivalo proteste i durenja. Ne treba ni naglašavati, uostalom, da je i nandu dobio mesto u jednom kutu skladišta, dok mu ne bude napolju sagrađen obor.

Tada je Gordonu palo na pamet da sastavi program kojem će svako morati da se pokorava kad bude odobren. Posle materijalne strane njihovog života trebalo je misliti i na duhovnu. Zna li se koliko će trajati njihov boravak na ovom ostrvu? Ako budu uspeli da odu odavde, kako će biti zadovoljni što su to vreme korisno upotrebili! Zar ne bi mogli stariji da pomoću nekoliko knjiga sa škune povećau svoje znanje i prenesu ga zatim mlađima? Odličan posao koji će korisno i prijatno ispuniti duge zimske časove. Međutim, pre nego što je taj program bio sastavljen, preduzeta je jedna druga mera u ovim okolnostima.

Uveče desetog jula skupili su se svi posle večere u holu pored peći koje su plamsale; razgovor se vodio o potrebi da glavne geografske tačke ostrva dobiju imena.

— To bi bilo vrlo korisno i vrlo umesno — reče Brijan.
— Da, imena — viknu Iverson — naročito treba paziti da izaberemo lepa imena.
— Kao što uvek rade pravi ili izmišljeni Robinsoni — odgovori Veb.

— U stvari, drugovi — reče Gordon — mi i nismo ništa drugo ...
— Nego zavod Robinsona! — viknu Servis.
— Uostalom — reče Gordon — ako damo imena zalivu, rekama, šumama, jezeru, strmoj obali, močvarama, vrhovima, lakše ćemo se snalaziti.

Naravno da je predlog prihvaćen i jedino je trebalo razmisliti o tome da se pronađu pogodna imena.

— Već imamo Slaufijev zaliv u kojem se nasukala naša jahta — reče Donifen — i ja mislim da to ime treba zadržarti jer smo već navikli na njega.

— Sigurno! — odgovori Kros.

— Kao što ćemo i našem prebivalištu ostavki ime Frenč-den — dodade Brijan — za uspomenu na brodolomnika čije smo mesto zauzeli.

Niko se nije protivio povodom toga, čak ni Donifen, iako je predlog bio Brijanov.

— A sada — reče Vilkoks — kako ćemo nazvati reku koja se uliva u Slaufijev zaliv.

— Zeland — predloži Bakster. — To će nas podsećati na naš kraj.

— Usvaja se ... Usvaja se!

To je bilo jednoglasno.

— A jezero? — upšta Garnet.

— Pošto se reka zove Zeland — reče Donifen — dajmo jezeru ime koje će nas podsećati na naše porodice i nazovimo ga Porodičnim jezerom.

I to je prihvaćeno sa odobravanjem.

Vidimo da je saglasnost bila potpuna i pod uticajem tih istih osećanja strma obala je dobila ime Oklendski greben. Što se tiče predgorja kojim se obala završavala — onog predgorja sa kojeg je Brijan mislio da vidi more na istoku — njega nazvaše, na Brijanov predlog, Vrh lažnog mora.

Evo i ostalih imena koja su sva po redu bila prihvaćena:

Deo šume gde su otkrili kljusu nazvali su Šuma zamki; drugi deo koji se nalazi između Slaufijevog zaliva i strme obale bio je Močvarna šuma; močvaru koja je prekrivala ceo južni deo ostrva nazvali su Južnom močvarom; potoku sa malom kamenom branom dali su ime Potok s branom; obalu na kojoj se nasukala jahta nazvaše Olujnom obalom; najzad zemljište između reke i jezera, koje je ispred hola stvaralo kao neku ledinu, određenu prema njihovom programu za vežbanja, nazivali su Sportskom terasom.

Što se tiče ostalih tačaka ostrva, i njima će dati imena redom kako ih budu upoznavali i prema događajima kojima će poslužiti kao pozornica.

Međutim, pokazalo se korisnim dati imena i važnijim uzvišicama koje su bile označene na karti Fransoa Bodoena. Tako je na severu ostrva nastao Severni rt, a na jugu Južni rt. Najzad, svi su bili sporazumni da se tri rta koja su se isticala na zapadu, na obali Pacifika, nazovu ovim imenima: Francuski rt, Britanski rt i Američki rt, u čast triju nacija, francuske, engleske i američke, koje su bile zastupljene u maloj koloniji.

Kolonija! Da! To je ime tada predloženo zato da bi se podsetili da ovaj smeštaj nema više privremeni karakter. I, naravno, to je učinjeno na Gordonovu inicijativu, jer je on uvek bio zaokupljen više organizovanjem života u prebivalištu negoli nastojanjem da odatle odu. Ovi dečaci nisu više bili brodolomnici sa *Slaufija*, već naseljenici na ostrvu.

Ali na kojem ostrvu?... Trebalo je i njega krstiti.

— Čujte!... Čujte!... Ja znam kako ćemo ga nazvati! — viknu Kostar.

— Ti znaš... ti? — odgovori Donifen.

— On zna, mali Kostar! — viknu Garnet.

— Nema sumnje, nazvaće ga Bebi ostrvo! — uzvrati Servis.

— Hajde, nemojte se šaliti sa Kostarom — reče Brijam — da čujemo njegovu ideju!

Sav zbumen, dečak je čutao.

— Govori, Kostare! — reče Brijan hrabreći ga pokretom. — Siguran sam da je tvoja ideja dobra!

— Pa dobro! — reče Kostar. — Pošto smo mi učenici zavoda Čerman, nazovimo ga ostrvo Čerman!

Stvarno, bolje se ime ne bi moglo naći. Stoga je ovo bilo prihvaćeno uz opšte odobravanje, zbog čega je Kostar bio ponosan.

Ostrvo Čerman! Doista, to je ime nekako geografski zvučalo i moglo bi vrlo pristojno da izgleda u budućim atlasima.

Svečanost je najzad završena na opšte zadovoljstvo, i došao je čas da se podje na počinak, kad Brijan zatraži reč.

— Drugovi — reče on — pošto smo dali ime ovom ostrvu, zar ne

bi bilo zgodno da izaberemo i starešinu koji će njime upravljati?

— Starešinu? — upita živo Donifen.

— Da, čini mi se da bi sve išlo bolje — reče Brijan — kad bi jedan od nas bio neki autoritet za druge. Zašto ono što su usvojile druge zemlje ne bi odgovaralo i ostrvu Čerman?

— Da!... Starešinu... izaberimo starešinu!

— viknuše jednoglasno veliki i mali.

— Izaberimo starešinu — reče tada Donifen

— ali pod uslovom da to bude za ograničeno vreme ... na jednu godinu, na primer.

— Ali s pravom da može biti opet izabran — dodade Brijan.

— Slažem se!... Koga ćemo izabrati? — upita Donifen sa zebnjom.

Izgleda da se zavidljivi dečak bojao samo jednog: da njegovom greškom drugovi ne izaberu Brijana!... Ubrzo je izišao iz te zablude.

— Koga da izaberemo? — rekao je Brijan.

— Najboljeg od svih nas ... našeg druga Gordona!

— Da, da... Ura za Gordona!

Gordon je najpre htio da odbije tu čast koju su mu dodelili jer je više voleo da organizuje nego da zapoveda. Ipak, pomišljajući na razdor do kojeg bi u budućnosti moglo doći usled razbuktalih strasti ovih dečaka, koji kao da su bili ljudi, rekao je sam sebi da bi njegov autoritet mogao koristiti.

I tako je Gordon proglašen za starešinu na ostrvu Čerman.

XI

Završetkom maja na ostrvu Čerman nastupio je konačno zimski period. Koliko će on trajati? Najmanje pet meseci ako se ostrvo nalazi ma većoj geografskoj širini nego Novi Zeland. Stoga će Gordon preduzeti sve mere predostražnosti da bi se zaštitili od opasnih posledica duge zime.

U svakom slučaju, evo šta je mladi Amerikanac već pribeležio među ostala svoja meteorološka zapažanja: zima je počela tek u maju, to znači dva meseca pre nego u južnom pojusu, gde počinje jula, koji odgovara januaru u severnom pojusu. Iz toga se može zaključiti da će ona trajati dva meseca duže, otprilike od sredine septembra. Ipak, i izvan ovog perioda treba računati s olujama koje su česte za vreme ravnodnevice. Stoga je verovatno da će mladi doseljenici biti zatvoreni u Frenč-denu sve do prvih dama oktobra i da neće biti u mogućnosti da preduzmu neko duže obilaženje ostrva Čerman. Da bi što bolje organizovali život u takvim uslovima, Gordon je stavio sebi u dužnost da izradi program svakodnevnog zanimanja.

Razume se da se ustanova »kulučara«, o čemu je već bilo govora u vezi s pansionom Čerman, ne bi mogla prihvati na istoimenom ostrvu. Gordon je uložio sve svoje snage u to da se ovi dečaci priviknu na pomisao da su oni gotovo ljudi i da treba da rade kao odrasli. Neće, dakle, biti »kulučara« u Frenč-denu, što znači da mlađi neće biti prinuđeni da služe starije. Međutim, ipak će se poštovati tradicija, ona tradicija koja je — kao što je primetio pisac knjige *Život u engleskom koledžu* — glavno pravilo u engeskim školama.

Na jednoj strani tog programa bili su mali, a na drugoj veliki, u vrlo nejednakom položaju. U stvari, pošto se biblioteka Frenč-dena, osim putopisa, sastojala od ograničenog broja naučnih knjiga, veliki bi mogli da nastave svoje obrazovanje samo do izvesne granice. Istina je da će im teškoće života, borba koju je trebalo izdržati da bi se obezbedilo ono što im je potrebno, nužnost da se rasuđivanje ili mašta vežbaju u raznovrsnim prilikama, umnogome pomoži da upoznaju život. Od toga časa će, naravno, pošto su određeni da budu vaspitači svojih mladih drugova, biti obavezni da se i sami obrazuju.

Daleko od toga da opterete mališane nekim poslom koji ne odgovara njihovim godinama, postaraće se da iskoriste svaku priliku za vežbanje njihovog tela, kao i njihovog duha. Kad bude vreme dozvoljavalo, pod uslovom da se toplo obuku, moraće da izlaze, da trče po čistom vazduhu, pa čak i da fizički rade u granicama svojih snaga.

Program je, uglavnom, bio sastavljen s obzirom na ove principe, koji su osnov anglosaksonskog vaspitanja:

»Radiite baš ono čega se plašite.«

»Ne propuštajte nikada priliku da učinite sve što možete. Ne izbegavajte umor jer je on uvek koristan.«

Primenjujući ova pravila, i telo i duh postaju čvrsti.

Evo šta je prihvaćeno, pošto je prethodno podneto na odobrenje celoj koloniji: dva časa izjutra i dva časa uveče radiće se zajednički u holu. Brijan, Donifen, Kros i Bakster iz petog razreda, Vilkoks i Veb iz četvrtog držaće po redu časove drugovima iz trećeg, drugog i prvog razreda. Poučavaće ih u matematici, geografiji, istoriji, uz pomoć nekih dela iz biblioteke, kao i svog ranije stečenog znanja. To će biti prilika da ne zaborave ono što su već znali. Osim toga, dvaput sedmično, nedeljom i četvrtkom, održavaće se savetovanje, što znači da će neko naučno, istorijsko ili tekuće pitanje, koje se odnosi na svakidašnje događaje, biti stavljeno na dnevni red. Veliki će se opredeliti za ili protiv i diskutovaće koliko zbog pouke, toliko i zbog ličnog zadovoljstva.

Gordon, kao starešina kolonije, nastojaće da program bude izvršavan i da se ne menja, sem u slučaju nekih novih događaja.

Pre svega, preduzeta je jedna mera koja se odnosila na vreme. Oni su imali kalendar sa *Slaufija*, ali je trebalo redovno precrtavati svaki protekli dan. Imali su i brodske časovnike, ali ih je trebalo navijati da bi pokazivali tačno vreme.

To je stavljen u dužnost dvojici velikih, časovnik — Vilkoksu, kalendar — Baksteru, i moglo se očekivati da će se oni o tome dobro starati. Što se tiče barometra i termometra, Vebu je palo u dužnost da beleži svakodnevne promene.

Kao drugo, odlučeno je da se vodi dnevnik o svemu što se događa za vreme njihovog boravka na ostrvu Čerman. Za taj posao se ponudio Bakster i, zahvaljujući njemu, frenčdenski dnevnik je vođen sa krajnjom tačnošću.

Vrlo važan posao, koji nije trpeo nikakvo odlaganje, bilo je pranje rublja, za šta su, srećom, imali dovoljno sapuna, a mališani su se uprkos Gordonovom naređenju, strašno prljali dok su se igrali na Sportskoj terasi ili pecali na obali reke. Koliko su ih puta zbog toga grdili i pretili im da će biti kažnjeni! Bio je to, dakle, posao u kojem se Moko savršeno razumevao; ali on sam to ne bi mogao svršavati i, mada nisu imali mnogo smisla za taj posao, veliki su bili primorani da mu pomognu kako bi se rublje održavalo u dobrom stanju.

Upravo je sutradan bila nedelja, a svima je poznato sa kakvom su strogosti poštovane nedelje u Engleskoj i Americi. U gradovima, varošicama i selima izgledalo je kao da je toga dana život obustavljen. Nedeljom su, moglo bi se reći, zabranjene svaka razonoda i svaka zabava. Ne samo da se treba dosadivati nego čak treba tako i izgledati, a to pravilo je podjednako strogo nametnuto deci kao i odraslima. Tradicija! Uvek ta čuvena tradicija.

Međutim, dogovoreno je da se na ostrvu Čerman malo popusti u toj strogosti, i ove nedelje su mladi doseljenici dozvolili sebi čak izlazak na Porodično jezero. Ali, pošto je bilo vrlo hladno, svi su bili srećni kad su posle dvočasovne šetnje i takmičenja u brzini, u kojem

su učestvovali mališani na ledini Sportske terase, u holu našli prijatnu toplotu, a u skladištu topao ručak koji je naročito pažljivo pripremio vešti frenčdenski kuvar.

Poslepodne se završi koncertom na kojem je Garnetov akordeon zamenjivao orkestar, dok su ostali pevali više-manje pogrešno sa pravim saksonskim ubeđenjem. Jedini od te dece koji je imao dosta lep glas bio je Žak. Ali zbog njegovog neobjasnivog duševnog raspoloženja, on nije učestvovao u zabavama svojih drugova; i ovom prilikom, mada su ga molili, odbio je da otpeva jednu dečju pesmu, što je tako rado činio u pansionu Čerman.

Ova nedelja je počela malom besedom »poštovanog Gordona«, kao što je govorio Servis, a završila se zajedničkom molitvom. Oko deset časova svi su već spavali dubokim snom dok ih je čuvao Fen, kome su se mogli poveriti u slučaju da se neko sumnjiv približi.

Tokom juna hladnoća je postala sve jača. Veb je tvrdio da je barometar pokazivao prosečno dvadeset sedam, dok je termometar pokazivao do deset ili dvanaest stepeni ispod nule. Čim je vetar, koji je duvao s juga, skrenuo prema zapadu, temperatura je malo porasla i okolinu Frenč-dena prekri dubok sneg. Stoga su se neki od mlađih naseljenika tukli manje-više tvrdim snežnim grudvama, što je veoma moderno u Engleskoj. Bilo je nekoliko glava lakše povređenih; jednoga dana najteže je bio pogoden Žak, koji je ovim igramu prisustvovao samo kao gledalac. Jedna grudva, koju je bacio Kros, dobro ga pogodi, mada nije bila njemu namenjena, i on uzviku od bola.

— Nisam to učinio namerno! — reče Kros, što je bio uobičajen odgovor nespretnjakovića.

— Bez sumnje! — odgovori Brijan, koga je vrisak njegovog brata privukao na bojno polje. — Ipak si kriv što bacaš tako tvrdu grudvu.

— A zašto je Žak stajao tu — odgovori Kros

— kad neće da se igra?

— Koliko reči! — viknu Donifen. — Sve zbog jedne sitnice!

— Sigurno!... To nije ozbiljno — odgovori Brijan osećajući da

Donifen samo traži priliiku da se umeša u razgovor. — Zamoliću Krosa da to više ne čini!

— Zašto da ga moliš — odgovori Donifen podrugljivo — kad to nije učinio namerno?

— Ne znam zašto se ti u to mešaš, Donifene!

— reče Brijan. — To se tiče samo Krosa i mene...

— I mene se tiče, Brijane, kad ti to već tako shvataš! — odgovori Donifen.

— Kako hoćeš... i kad hoćeš! — odgovori Brijan skrstivši ruke.

— Odmah! — viknu Donifen.

Tog trenutka stiže Gordon upravo da bi sprečio tu svađu kako se ne bi završila tučom. On ne dade za pravo Donifenu. Ovaj se morao pokoriti i psujući vrati se u Frenč-den. Postojala je, međutim, bojazan da će se povodom nekog drugog slučaja ova dva suparnika zavaditi.

Sneg nije prestao da pada punih četrdeset i osam časova. Da bi razonodili mališane, Servis i Garnet su napravili velikog sneška, krupne glave, ogromna nosa i prevelikih usta — nešto kao u bauka. I mora se priznati, mada su se danju Dol i Kostar usuđivali da ga gađaju grudvama, ipak su ga se bojali kad je u tami dobio džinovske razmere.

— O, kukavice! — povikaše tada Iverson i Dženknus, koji su spadali u hrabre, mada nisu bili mnogo odvažniji od svojih mlađih drugova.

Krajem juna morali su se odreći ovih zabava. Pošto je sneg napadao u visini od tri do četiri stope, hodanje je postalo nemoguće. Kad bi se uputili samo stotinaik koraka od Frenč-dena, postojala je opasnost da se više ne mogu vratiti.

Mladi naseljenici su bili, dakle, zatvoreni punih petnaest dana — do devetog jula. To nije bilo na štetu učenja, naprotiv. Svakodnevni program bio je tačno izvršavan. Savetovanja su održavana u određene dane. Svi su to radili s pravim zadovoljstvom, a Donifen je, što ne treba nikoga da čudi, zbog svog govorničkog dara i priličnog znanja, bio među prvima. Ali zašto je bio tako gord zbog toga? Ta oholost kvarila je sve njegove sjajne vrline.

Mada su se časovi odmora morali tada provoditi u holu, opšte zdravlje nije zbog toga bilo u opasnosti, jer se provetrvanje između prostorija vršilo kroz hodnik. To pitanje higijene bilo je najvažnije. Kad bi se jedno od te deee razbolelo, kako bi mu pružili potrebnu negu? Srećom se svršilo samo na nekoliko kijavica ili gušobolja, koje su posle odmora i toplih napitaka ubrzo iščezle.

Stoga je bilo vremena da se reši jedno drugo pitanje. Vodu, potrebnu u Frenč-denu, obično su crpli iz reke za vreme oseke, kada ova nije bila zagađena morskom vodom. Ali kad se površina reke bude potpuno smrzla, >neće biti moguće da se i dalje tako snabdevaju. Gordon je razgovarao s Baksterom, svojim stalnim inženjerom, o merama koje bi trebalo preduzeti. Pošto je razmislio, Bakster predloži da nekoliko stopa ispod obale prokopaju kanal koji se neće zamrznuti i kojim će se dovoditi voda iz reke do skladišta. To je bio težak posao kojeg se Bakster nikada ne bi poduhvatio da nije imao na raspolaganju olovne cevi što su služile da se umivaonice na *Slaufiju* snabdevaju vodom. Najzad, posle više pokušaja, voda je obezbeđena u unutrašnjosti skladišta. Što se tiče osvetljenja, još je bilo dovoljno ulja za fene; ali kad prođe zima, moraće da štede ili bar da naprave sveće od loja koji je Moko skupljao.

U ovom periodu zadavalo im je mnogo brige i pribavljanje hrane za malu koloniju, jer lov i ribolov nisu više podmirivali njen uobičajeno sledovanje. Stvarno, poneke životinje, naterane glađu, češće bi zalutale na Sportsku terasu. Ali to su bili samo šakali koje su Donifen i Kros terali pucanjem iz pušaka. Jednog dana su došli u čopor — njih dvadesetak — pa je bilo potrebno čvrsto zatvoriti vrata na holu i skladištu. Najezda ovih mesoždera, koji su sasvim podivljali zbog oskudice u hrani, bila je strašna. Pošto ih je Fen na vreme primetio, šakali nisu uspeli da provale u Frenč-den.

U tim nepovoljnim uslovima Moko je bio primoran da uzme nešto malo zaliha sa jahte, koje su nastojali da što više štede. Gordon baš nije rado davao odobrenje za to i žalosno je gledao kako se u njegovoj beležnici nižu kolone izdataka, dok primanja ostaju na istom. Pošto je,

međutim, postojala dosta velika zaliha plovki i droplji, koje su bile najpre upola skuvane pa hermetički zatvorene u buriće, Moko se mogao time koristiti, kao i izvesnom količinom lososa iz salamure. Ne treba zaboraviti da je u Frenč-denu bilo petnaest usta koja je trebalo nahraniti i zadovoljiti apetite tih dečaka od osam do četmaest godina.

Ipak su za vreme ove zime bili potpuno lišeni svežeg mesa. Vrlo spretan, kad se radilo o postavljanju lovačkih zamki, Vilkoks je na obali pripremio nekoliko stupica. To su bile obične klopke napravljene od drveta u obliku brojke četiri, u koje se ipak dala uhvatiiti poneka sitnija divljač.

Uz pomoć drugova, Vilkoks je postavio zamke na obalu reke upotrebivši za to ribarske mreže sa *Slaufija*, koje je razapeo na dugačke motke. U njih su kao u paukovu mrežu padale mnogobrojne ptice sa Južne močvare dok su letale s jedne obale na drugu. Mada se većina mogla oslobođiti ovih mreža, premalenih za lovljenje u vazduhu, ipak je bilo dana kad ih se uhvatilo toliko da su se mogla podmiriti dva redovna obroka.

Osim toga, hranjenje nandua stvaralo je mnogo neprilika. Treba priznati da pripitomljavanje ove divlje životinje nije nimalo napredovalo, ma šta govorio Servis, koji se naročito zauzeo da ga vaspita.

— Kakav će to biti at! — ponavljaо je često, mada nije bilo suviše jasno kako će uspeti da ga uzjaše.

Ali pošto nandu nije bio mesožder, Servis je bio primoran da mu traži svakodnevno hranu, koja se sastojala od trave i korenja, i to ispod dve-tri stope dubokog snega. Ali šta on ne bi učinio da pribavi dobru hranu svojoj omiljenoj životinji? Što je nandu malo oslabio za vreme te beskrajne zime, za to nije bio kriv njegov verni čuvar; moglo se očekivati da će, čim nastane proleće, ponovo postići svoju normalnu debljinu.

Devetog jula, rano ujutro, izišavši iz Frenč-dena, Brijan je konstatovao da je vetar iznenada promenio pravac prema jugu.

Hladnoća je postala tako oštra da se Brijan morao brzo vratiti u

hol, gde je obavestio Gordona o promeni temperature.

— To se moglo i očekivati — odgovori Gordon. — Ja se ne bih iznenadio ako budemo morali da izdržimo još nekoliko meseci vrlo oštре zime.

— To dokazuje — dodade Brijan — da je *Slaufi* bio odvučen južnije nego što smo mi pretpostavljali.

— Bez sumnje — reče Gordon — pa ipak na našem atlasu nema nikakvog ostrva na granici Antarktičkog mora.

— To je neobjašnjivo, Gordone, ja zaista nisam dovoljno pametan koji bismo pravac mi izabrali kad bismo uspeli da odemo s ostrva Čerman.

— Da odemo s našeg ostrva! — viknu Gordon. — Ti još uvek na to misliš, Brijane?

— Uvek, Gordone. Kad bismo sagradili čamac koji bi mogao ploviti bar donekle, ja ne bih oklevao da krenem u istraživanje.

— Dobro, dobro! — odgovori Gordon. — Nije tako hitno!... Pričekajmo bar dok organizujemo svoju malu koloniju.

— Eh, moj dobri Gordone! — odgovori Brijan. — Ti zaboravljaš da mi imamo i svoje porodice.

— Sigurno ... Sigurno, Brijane! Ali najzad mi nismo više ovde tako nesrećni! Ipak nekako ide ... Ja se čak pitam šta nam nedostaje!

— Mnogo što-šta, Gordone — odgovori Brijan i pomisli da je bolje da ne produži razgovor o tome. — Eto, na primer, uskoro nećemo imati ogreva.

— Oh, još nisu izgorele sve šume na ostrvu!

— Nisu, Gordone! Ali vreme je da obnovimo zalihu drva, jer je već pri kraju.

— Danas, neka bude! — odgovori Gordon. — Da vidimo šta kaže termometar!

Termometar u skladištu pokazivao je samo pet stepeni iznad nule, mada se furuna već dobro razgorela. Ali kad su ga izneli napolje, odmah se spustio na sedamnaest ispod nule.

Bila je to jaka hladnoća, koja će sigurno još porasti ako se održi

vedro i suvo vreme nekoliko nedelja. Već i sada, uprkos pucketanju vatre u obema pećima i štednjaku, temperatura je osetno padala u unutrašnjosti Frenč-dena.

Oko devet časova, posle doručka, odlučeno je da se pođe u Šumu zamki i da se odande doneše tovar drva.

Dok je vreme tiho, najniže temperature se mogu podneti bez štetnih posledica. Posebno je neprijatan onaj oštri severac koji ujeda za ruke i lice, od kojeg je vrlo teško braniti se. Srećom, toga je dana vetar bio naročito slab, a nebo savršeno čisto, kao da se i vazduh smrzao.

Stoga, umesto po onom mekom snegu, u koji se još sinoć upadalo do pojasa, noge su gazile po tlu koje je bilo čvrsto kao čelik. Tada, pod uslovom da se korača sigurno, moglo bi se hodati kao po površini Porodičnog jezera ili reke Zeland, koji su bili potpuno zamrznuti. Sa nekoliko pari krpalja, kojima se služe stanovnici polarnih krajeva, ili sankama u koje su upregnuti psi ili sobovi, jezero bi se moglo preći po celoj dužini, od juga na sever, za nekoliko časova.

Ali zasada se nije radilo o tako velikoj ekspediciji. Otići u obližnju šumu i tamo pripremiti zalihu drva, to je bila trenutna potreba.

Ipak, prenošenje dovoljne količine drva u Frenč-den neće biti lak posao, jer se to moglo izvršiti samo rukama ili na leđima. Tada je Moko došao na dobru ideju i svi požuriše da je ostvare dok ne budu napravili nekakvo prevozno sredstvo od dasaka sa jahte.

Zar onaj veliki sto iz skladišta, solidno izgrađen, dvanaest stopa dug i četiri širok, ne bi mogao dobro poslužiti ako se prevrne naopačke i vuče po površini zaledjenog snežnog pokrivača? To je bilo očigledno, i tako je urađeno. Zatim, pošto se četvorica velikih upregoše pomoću konopaca u ovo, donekle primitivno, prevozno sredstvo, već u deset časova krenuše u pravcu Šume zamki.

Mališani, crvena nosa i opaljenih obraza, skakutali su napred kao kučići, a Fen im je davao primer. Ponekad su se čak penjali na sto, što je izazivalo svađu i tuču, ali samo zbog zabave, pa su dolazili i u opasnost da padnu, što ne bi imalo ozbiljnijih posledica. Njihovi krinci

su odjekivali neobično snažno kroz taj hladni i suvi vazduh. Zaista, bilo je pravo uživanje videti tu malu koloniju tako dobro raspoloženu i zdravu.

Sve je bilo belo dokle god je oko dopiralo između Oklendskog grebena i Porodičnog jezera. Drveće, sa grančicama punim inji i granama pod teretom svetlucavih kristala, zbilo se u daljini kao na pozadimi nekog vilinskog dekora. Iznad jezera su jata ptica letela na drugu stranu strme obale. Donifen i Kras nisu zaboravili da ponesu puške.

Bila je to dobra mera predostrožnosti jer su nailazili na sumnjive tragove koji nisu pripadali ni šakalima, ni jaguarima ili kuguarima, već nekim drugim životinjama.

— Možda su to divlje mačke koje se nazivaju »paperos« — reče Gordon — i koje su isto tako opasne.

— Oh, ako si to samo mačke! — odgovori Kostar slegnuvši ramenima.

— Eh, i tigrovi su mačke! — odgovori Dženkins.

— Je li istina, Servise — upita Kostar — da su te mačke rđave?

— Prava istina — odgovori Servis — one love decu kao miševe.

Ovaj odgovor je zabrinuo Kostara.

Pola milje od Frenč-dena do Šume zamki prevališe vrlo brzo, i mlade drvoreče prionuše na posao. Njihove sekire su obarale samo ono drveće koje je bilo dovoljno debelo, oslobodivši se najpre sitnijih grana da ne bi nosili ono pruće koje trenutno plane, već da bi se snabdeli cepanicama koje će održavati dobru vatru u štednjaku i pećima. Zatim su sto-sanke dobole težak tovar, ali su klizile vrlo lako, i svi su ih drage volje vukli po smrznutom tlu tako da su pre podne mogli dva puta preći taj put.

Posle ručka su opet nastavili posao koji nisu prekinuli do četiri časa, kad je počelo da se smrkava. Umor je bio velik i, pošto nije bilo potrebno preterivati, Gordon odloži posao za sutra. A kad Gordon naredi, moralo se slušati.

Uostalom, čim su se vratili u Frenč-den, počeli su da seku

cepanice, da ih cepaju i ubacuju, što je trajalo sve dok nisu pošli na spavanje. .

To prevoženje su obavljali šest dana bez prestanka, što je obezbedilo gorivo za više sedmica. Jasno je da se cela ta zaliha nije mogla smestiti u stovarištu; ali nije bilo nikakve smetnje da ostane napolju ispod stenovitog obronka.

Petnaestog jula, prema kalendaru, bio je dan svetog Svitina. U Engleskoj sveti Svitin odgovara po svom značenju svetom Medardu u Francuskoj.

— Znači — reče Brijan — ako danas bude padala kiša, padaće četrdeset dana.

— Vere mi — odgovori Servis — to nije važno, jer i tako je zimska sezona. Eh, da je to leto!...

Zaista, stanovnici Južne hemisfere ne treba da se brinu zbog uticaja koji može da ima sveti Medaido ili sveti Svitin na suprotnoj strani sveta.

Međutim, kiša nije padala, vетар је опет дунуо с југоистока и nastадоše такве хладноће да Gordon nije dopustio малишанима да направе иједан корак изван Frenč-dена.

Стварно, средином прве недеље avgusta ћива у термометру паде на двадесет седми степен испод нуле. Ако би неко само kratко време proveo napolju, dah bi mu se pretvarao u sneg. Riukom se nije smelo dodirnuti метални предмет jer би се тада осетио jak бол сличан оpekotini. Trebalo је предузети све могуће мере да се унутрашња температура одржи на потребној висини.

Nastade petnaest vrlo муčних дана. Сви су више-мане пали због недостатка телесних везби. Brijan је забринуто гледао бледа лица малишана, са којих је ишчезла здрава боја. Međutim, zahvaljujući toplim napicima којих је било довољно, осим неколико слуčajева кижавице или неизбеžног bronhitisa, млади насељеници пређуше тај опасни период без велике штете.

Oko шеснаестог avgusta atmosferske прлике стадоše да се менјају usled vetra koji je почео да duva sa zapada. Stoga se i ћива u

termometru popela na dvanaest stepeni ispod tačke smrzavanja, što je bilo podnošljivo i što je donelo mirno vreme.

Brijan, Donifen, Serviis, Vilkoks i Bakster naumiše da naprave ekskurziju do Slaufijevog zaliva. Pošavši rano ujutru, mogli su se vratiti još isto veče.

Hteli su da izvide izlazi li na obalu veliki broj vodozemaca, uobičajenih stanovnika antarktičkih predela, od kojih su već neke primerke videli prilikom svog nasukavanja. U isto vreme bi promenili zastavu od koje su, posle zimskih vihora, ostali samo dronjci. Zatim bi, po Brijanovom savetu, prikučali na onaj jarbol jednu daščicu koja će pokazivati položaj Frenč-dena u slučaju da se neki mornari, pošto budu opazili zastavu, iskrcaju na ovu obalu.

Gordon je dao odobrenje za to, ali im je naredio da se vrate svakako pre noći. I mala četa kreće već izjutra devetnaestog avgusta, i to pre nego što je svanulo. Nebo je bilo čisto, a poslednja mesečeva četvrt osvetljavala ga je svojim bledim zracima. Prevaliti šest milja do zaliva nije bilo teško za odmome noge.

To rastojanje su brzo savladali. Pošto je baruština u Močvarnoj šumi bila smrznuta, nisu morali da je obilaze — što je umnogome skratilo put. Stoga su već pre devet časova izjutra Donifen i njegovi drugovi izbili na obalu zaliva.

— Eno jata ptica! — viknu Vilkoks.

On je potkazivao hiljade ptica poređanih na stenama, sličnih velikim plovkama, sa produženim kljunom poput školjke i prodimim i neprijatnim kričanjem.

— Kao neki mali vajnici na smotri, koji očekuju svog generala! — reče Servis.

— To su samo pingvini — odgovori Bakster

— i ne isplati se na njih pucati!

Te glupe ptice, koje su stajale gotovo uspravno, jer su im noge na samom zadnjem delu tela, nisu ni pomisljale da beže, tako da bi ih lako mogli pobiti toljagom. Možda je Donifen i želeo da izvrši to nekorisno krvoproljeće, ali je Brijan bio oprezan pa se uopšte nije

usprotivio, tako da pingvine ostaviše na miru. Uostalom, ako se ove ptice nisu mogle nizašta upotrebiti, bilo je tu drugih životinja čiji će loj poslužiti za osvetljavanje Frenč-dena sledeće zime.

To su foke, takozvane foke sa surlom; one su se igrale na stenama pokrivenim debelom naslagom leda. Da bi neku od njih uhvatili, trebalo im je preseći odstupnicu prema podvodnom grebenu. Čim su se Brijan i njegovi drugovi pribižili, one pobegoše neobičnim skokovima i iščezoše pod vodom. Bilo bi zgodno da se kasnije organizuje jedna ekspedicija za hvatanje ovih vodozemaca.

Pošto su skromno doručkovali ono nešto hrane što su poneli, dečaci su osmatrali zaliv u svoj njegovo veličini.

Jednolično beo pokrov pružao se od ušća reke Zeland do predgorja sa Vrhom lažnog mora. Osim pingvina i morskih ptica, kao što su burni i obični galebovi i goelandi, izgledalo je da su druge ptice napustile obalu i otišle u unutrašnjost ostrva da potraže hranu. Dve-tri stope visok sneg pokrivaо je peskovitu obalu, i sve što je ostalo od škune iščezlo je pod tim debelim pokrivačem. Nanos koji je ostavila plima, morska trava i okrek, nakupljeni s ove strane stena, dokazivali su da Slaufijev zaliv nije bio preplavljen jakim plimama za vreme ravnodnevice.

Što se tiče mora, ono je bilo uvek pusto sve do krajnje tačke na horizontu koji Brijain nije video već tri duga meseca. A tamo, stotine milja daleko, tamo je Novi Zeland koji će, kao što se nadao, videti opet jednoga dana.

Bakster se zabavio podizanjem nove zastave i prikučavanjem dašćice koja je pokazivala položaj Frenč-dena udaljenog šest milja uz reku. Zatim, oko jedan sat posle podne oni podoše levom obalom.

Donifen uz put ubi nekoliko lastarki i vivaka, koji su nadletali površinu reke, a oko četiri sata, kad je već počeo da pada mrak, njegovi drugovi i on stigoše u Frenč-den. Tu su obavestili Gordona o svemu što se dogodilo, a pošto je bilo mnogo foka na Slaufijevom zalivu, rešeno je da pođu u lov čim vreme bude dozvolilo.

U stvari, zimska sezona će se uskoro završiti. U poslednjoj sedmici

avgusta i početkom septembra pobedi vetrar s mora. Jake kiše su dovele do naglog skoka temperature. Sneg je počeo da se topi i površina jezera je pucala sa potmulim praskom. Komadi leda koji se nisu odmah otopili uputiše se rekom slažući se jedni na druge, pa se napravi gomila koja se potpuno raskrčila tek oko desetog septembra.

Tako je protekla ova zima. Zahvaljujući preduzetim merama, mala kolonija nije mnogo patila. Svi su sačuvali dobro zdravije i revnosno učili, tako da je Gordon retko morao izricati kazne zbog jogunstva.

Jednog dana, međutim, morao je kazniti Dola čije je ponašanje zahtevalo primernu kaznu.

Više puta je ovaj tvrdoglavac odbio da izvrši svoju dužanost i Gordon ga je korio, ali on nije vodio računa o njegovim primedbama. Ako nije bio osuđen na hleb i vodu — što ne ulazi u anglosaksonski školski sistem — bio je zato osuđen na batine.

Mladi Englezi, kao što smo već primetili, ne osećaju odvratnost koju bi Francuzi u svakom slučaju pokazali prema toj vrsti kazne. Ipak bi Brijan ovom prilikom protestovao protiv takvog načina kažnjavanja da nije poštovao Gordonove odluke. Uostalom, dok bi se francuski učenik u takvom slučaju stideo, engleski učenik se samo bojao telesne kazne.

Dol je primio nekoliko udaraca prutom, što je izvršio Vilkoks, na koga je pala kocka da to javno učini, a to je bio takav primer da se više nikad nije ponovio.

Desetog septembra navršilo se šest meseci kako se *Slaufi* nasukao na podvodni greben ostrva Čerman.

XII

Sa nastupanjem lepog vremena, mladi naseljenici su mogli da izvrše neke od planova smisljenih za vreme duge zimske dokolice.

Prema zapadu — što je bilo više nego očigledno — u blizini ostrva nije bilo nikakvog kopna. Da li ga je bilo na severu, jugu i istoku, i da li je to ostrvo bilo deo nekog arhipelaga ili grupe pacifičkih ostrva? Imajući u vidu kartu Fransoa Bodoena bilo je nesumnjivo da nije bilo tako. Ipak, možda ima neko kopno u tim predelima iako ga brodolomnik nije primetio, jer nije imao ni durbina ni dalekozora, a s vrha Oklendskog grebena jedva da se moglo pogledom obuhvatiti nekoliko milja horizonta. Bolje opremljeni za posmatranje morske pučine, ovi će dečaci možda otkriti ono što preživeli sa *Digej-Truena* nije imao mogućnosti da opazi.

Prema svom obliku, ostrvo Čerman nije moglo imati više od dvanaestak milja u središnjem delu istočno od Frenč-dena. Na suprotnoj strani Slaufijevog zaliva morska obala je bila usečena i bilo bi zgodno usmeriti ispitivanje u tom pravcu.

Ali pre nego što obiđu različite krajeve ostrva, trebalo je ispitati teritoriju između Oklendskog grebena, Porodičnog jezera i Šume zamki. Kakva su bila njena bogatstva? Da li je na njoj bilo drveća ili žbunja iz kojeg bi se mogla izvući korist?

Da bi to saznali, sastavili su ekspediciju i odredili je za prve dane novembra.

Međutim, ukoliko proleće ima namjeru da počne kalendarski, na ostrvu Čerman se još nije osetio njegov uticaj, jer se ono nalazi na

prilično velikoj geografskoj širini. Septembar i polovina oktobra odlikovali su se vrlo rđavim vremenom. Bilo je još jakih hladnoća, koje se nisu održale jer je vetar bio naročito promenljiv. Za vreme ravnodnevice bilo je veoma žestokih atmosferskih nepogoda, sličnih onoj koja je odnela *Slaufija* preko Pacifika. Pod udvostručenim naletima vihora Oklendski greben kao da je podrhtavao, kad je iznenadno jak vetar s juga, brišući predeo oko Južne močvare koja mu nije postavljala nikakvu prepreku, donosio ledeni kijamet Antarktičkog mora. Bio je to mučan posao sprečiti ga da uđe u Frenčden. Dvadeset puta je on navaljivao na vrata koja su vodila u skladište i prodiraо hodnikom do hola. Pod takvim uslovima prepatili su više nego u vreme jakih hladnoća kad se živa u termometru spuštala na trideset stepeni ispod nule. A nije se trebalo boriti samo protiv iznenadno jakog vetra nego i protiv kiše i grada.

Da bi neprilika bila još veća, izgleda da je nestalo divljači, kao da je otišla da se skloni u one dedove ostrva koji su bili manje izloženi svemu onom neprijatnom što dolazi s ravnodnevicom

— pa čak su se i ribe izgubile, verovatno zaplašene od uzburkanih voda koje su bučno udarale u obale jezera.

Međutim, u Frenč-denu nisu ostali besposleni. Pošto sto nije više mogao poslužiti kao prevozno sredstvo, jer je nestalo čvrstog snežnog pokrivača, Bakster je potražio mogućnost da napravi spravu pogodnu za prevoženje teških predmeta.

Došao je na ideju da iskoristi dva točka iste veličine koja su pripadala koloturu na škuni. Taj posao je bio mnogo pipav, ali čovek od zanata bi ga lako završio. Točkovi su bili zupčasti; pošto je uzalud pokušavao da te zupce slomi, Bakster dođe na pomisao da između zubaca čvrsto nabije komadiće drveta i da ih stegne metalnim obručom. Zatim, pošto su oba točka bila povezana gvozdenom polugom, staviše na tu osovinu čvrstu podlogu od dasaka. Vrlo primitivno prevozno sredstvo! Ali takvo kakvo je, trebalo je da učini i učinilo je velike usluge. Nije potrebno ni naglašavati da će se, u nedostatku konja, mazge ili magarca, najsnažniji naseljenici upregnuti

u to prevozno sredstvo.

Kad bi samo uspeli da se dokopaju četvoronožaca koje bi izvežbali za tu potrebu, koliko bi umora sebi uštedeli! Zašto je životinjski svet na ostrvu Čerman, osim nekoliko mesoždera, na čije su ostatke ili tragove naišli, bogatiji pticama nego preživarima? I još nešto, sudeći po Servisovom noju, jesu li se mogli nadati da bi se one navikle na dužnosti domaćih životinja?

U stvari, nandu nije izgubio nijednu od svojih divljih osobina. Nije puštao ni da mu se približe, već se branio kljunom i nogama, nastojao da prekine veze koje su ga sputavale, i da mu je to uspelo, odmah bi se izgubio između drveća Šume zamki.

Servis ipak nije popuštao. Naravno, on je svog nandua nazvao Brauzevind, isto kao gazda Džek svog noja u *Švajcarskom Robinsonu*. Mada je uložio sve svoje samoljublje da ukroti nepokornu životinju, ni dobrom ni rđavim postupcima nije u tome uspeo.

— Pa ipak — reče on jednoga dana pozivajući se na Visov roman, kojeg nije mogao da se načita — Džek je uspeo da od svog noja napravi hitrog ata.

— Istina je — odgovori mu Gordon. — Ali između tvog heroja i tebe, Servise, postoji ista razlika kao i između njegovog i tvog noja.

— Kakva, Gordone?

— Sasvim jednostavno, ista razlika kao između mašte i realnosti.

— Šta me se tiče! — odgovori Servis. — Ja ću izići nakraj sa svojim nojem... ili će progovoriti.

— E, pa na časnu reč — odgovori Gordon smejući se — manje bih se iznenadio da ga čujem kako govori nego da vidim kako tebe sluša.

Uprkos šalama svojih drugova, Servis je odlučio da uzjaše nandua čim mu to vreme bude dozvolilo. Stoga, oponašajući uvek svoj nestvarni uzor, on mu je napravio neku vrstu hama od platna za jedra i kapuljaču sa pomičnim naočnjacima. Zar Džek nije upravljao svojom životinjom na taj način što mu je spuštao sad jedan sad drugi naočnjak, na desno ili na levo oko? A zašto ono što je uspelo tome dečaku ne bi uspelo njegovom podražavaoou? Servis je napravio čak i

ogrlicu od užeta, i uspeo je da je pričvrsti životinji na vrat

— mada bi ona vrlo rado bila i bez tog ukrasa. Što se tiče kapuljače, bilo je nemoguće staviti mu je na glavu.

Tako su protekli dani na uređivanju Frenč-dena, što je doprinelo da on postane mnogo udobniji. To je bio najbolji način da se ispune časovi koji se nisu mogli koristiti napolju, a da se ne oduzima ništa od vremena koje se moralo posvetiti radu.

Uostalom, ravnodnevica se bližila kraju. Sunce je bivalo sve jače, a nebo sve vedrije. Bila je polovina oktobra. Zemlja je predavala svoju toplotu džbunju i drveću koje se spremalo da se zazeleni.

Sada je bilo dozvoljeno provoditi čitave dane izvan Frenč-dena. Toplo odelo, pantalone od debelog sukna, majice ili vunene bluze očišćeni su, zakrpljeni, složeni i pažljivo smešteni u kovčege, pošto ih je pre toga Gordon obeležio. Mladi naseljenici, osećajući se prijatnije u lakšem odelu, s radošću su pozdravili dolazak lepog vremena. Štaviše, javila se opet ona nada koja ih nije napuštala — nada da je prirodno da se desi nešto što će izmeniti njihov položaj. Zar se za vreme leta ne bi moglo dogoditi da neki brod doplovi u ove krajeve? I dok bude prolazio blizu ostrva Ćerman, zašto ne bi na njega pristao kad ugleda zastavu koja se leprša na vrhu Oklendskog grebena?

Za vreme poslednjih petnaest dana oktobra napravljeno je više ekskurzija u krugu od dve milje oko Frenč-dena. Tu su učestvovali samo lovci. To se primećivalo po jelu, mada su se, po Gordonovom naređenju, prah i olovo morali strogo štedeti. Vilkoks je razapinjao zamke pomoću kojih su hvatali tinamue i droplje, a katkad čak i agutioečeve koji su slični američkom zecu. Više puta dnevno obilazili su te zamke, jer se šakali i paperosi nisu ustezali da preteknu lovce i zakolju njihovu divljač. Doista, dovodilo ih je do besnila to što su morali da rade u korist ovih mesoždera, koje nisu štedeli kad bi im se pružila prilika. Izvestan broj ovih štetnih životinja uhvatili su čak u stare klopke koje su popravili, kao i u nove, nameštene na ivici šume. Što se tiče divljih zveri, još su nailazili na njihove tragove, ali nisu morali da odbijaju njihove napade, kojih su se uvek čuvali. Donifen je

takođe ubio nekoliko pekarija i gvasilija — divljih veprova i jelena manjeg rasta — čije je meso bilo ukusno. što se tiče nandua, niko nije žalio što ih nisu mogli stići, jer ih onaj neuspeh koji je doživeo Servis svojim pokušajem pripitomljavanja nije na to podsticao.

To se uskoro videlo kad je dvadeset šestog pre podne, tvrdoglav dečak hteo uzjahaiti svog noja, koga je jedva osedlao.

Svi su izišli na Sportsku terasu da prisustvuju tom zanimljivom pokušaju. Mališani su gledali svog druga s izvesnom zavišću, pomešanom s malo nespokojsstva.

U odlučnom momentu su se ustezali da zamole Servisa da ih metne na nojeve sapi. Što se tiče velikih, oni su slegali ramenima. Gordon je čak hteo da odvrati Servisa od tog pokušaja koji mu je izgledao opasan; ali, pošto je on ostao tvrdoglav, odlučili su da ga ne diraju.

Dok su Garnet i Bakster držali životinju, čije su oči bile pokrivenе naočnjacima na kapuljači, posle više uzaludnih pokušaja Servisu je uspelo da se vine na njegova leđa. Zatim, upola preplašenim glasom viknu:

— Puštajte!

Nemajući mogućnosti da se posluži očima, nandu ostade najpre nepomičan, a dečak ga je snažno stezao nogama. Ali čim su naočnjaci podignuti pomoću užeta koje je istovremeno služilo i kao uzda, on napravi izvanredan skok i ode u pravcu šume. Servis više nije bio gospodar svog pomamnog ata, koji je jurio brzinom strele. Uzalud je pokušao da ga zaustavi namicanjem naočnjaka. Jednim zamahom glave nandu zbaci kapuljaču koja mu kliznu na vrat o koji se zakačio Servis obema rukama. Zatim, silan potres izbací iz sedla ovog slabog jahača i on pade baš u trenutku kad je životinja iščezla između drveća u Šumi zamki.

Servisovi drugovi potrčaše; kad stigoše k njemu, noj je već nestao iz vida.

Srećom, pavši u gustu travu, Servis se nije ozledio.

— Glupa životinjo!... Glupa životinjo! — viknu on posramljeno.

— Ah, ako te uhvatim!...

— Nikad ga nećeš uhvatiti! — odgovori Donifen koji je voleo da ismejava druga.

— Sigurno je — reče Veb — tvoj prijatelj Džek bio je bolji jahač od tebe!

— Ali moj nandu nije bio dovoljno pripomljen! — odgovori Servis.

— Pa nije ni mogao da bude! — odgovori Gordon. — Uteši se, Servise, ti ništa više ne bi mogao učiniti od te životinje, i ne zaboravi da i u Visovom romanu ima stvari koje se mogu i onih koje se ne mogu prihvati.

Eto kako se svršila ta avantura, i mališani nisu žalili što ne uzjahaše noja.

Prvih dana novembra vreme je izgledalo povoljno za poduzeću ekspediciju, čiji bi cilj bio upoznavanje zapadne obale Porodičnog jezera sve do njegove severne tačke. Nebo je bilo čisto, a vrućina još vrlo podnošljiva, pa ne bi bilo nimalo neoprezno provesti nekoliko noći na čistom vazduhu. Prema tome su i pripreme učinjene.

Trebalo je da u ekspediciji učestvuju i lovci ove kolonije: ovog puta Gordonu se učinilo zgodno da im se i on pridruži. Što se tiče drugova koji će ostati u Frenč-denu, oni će tu biti pod Brijanovim i Garnetovim nadzorom. Kasnije, pre nego što se letnja sezona završi, Brijan će preduzeti drugu ekskurziju u cilju obilaženja donjih delova jezera, bilo da jolom plovi duž njegovih obala ili da ga pređe, jer je ono, prema karti, u visini Frenč-dena moglo imati četiri do pet milja.

Dogovorivši se o svemu već izjutra petog novembra, Gordon, Donifen, Bakster, Vilkoks, Veb, Kros i Servis odoše, pošto su se pozdravili s ostalim drugovima.

U Frenč-denu se uobičajeni život neće izmeniti. Izvan časova posvećenih radu, Iverson, Dženkins, Dol i Kostar nastaviše kao i obično da pecaju u jezeru i reci — što je bio njihov omiljeni odmor. Ali po tome što Moko nije pratio mlade istraživače ne treba zaključiti da će oni biti prinuđeni da jedu rđavu hranu! Zar nije bio s njima

Servis i zar on nije vrlo često pomagao malome pri njegovim kuvarskim poslovima? Stoga je on i isticao svoj talenat da bi učestvovao u ekspediciji. Ko zna, možda se nadao da će naći svog noja?

Gordon, Donifen i Vilkoks naoružaše se puškama; osim toga, svi su imali za pojasom revolvere. Lovački noževi i dve sekirice dopunjavali su njihovu opremu. Koliko god je bilo moguće, prah i olovo je trebalo upotrebiti samo za odbranu, ukoliko budu napadnuti, ili da bi oborili neku divljač u slučaju da je ne mogu uhvatiti na neki jeftiniji način. S tom namerom je Bakster poneo popravljen laso i bolase, ali je pre toga neko vreme vežbao da njima rukuje. Nimalo bučan dečak, ali zaista vrlo vešt, Bakster se ubrzo privikao da upotrebljava to oružje. Da pravo kažemo, on je dotada uzimao na nišan samo nepomične predmete, što nije dokazivalo da će uspeti da uhvati životinju koja beži na sve četiri noge. Videćemo ga na delu.

Gordon je takođe došao na ideju da se snabde čamcem na rasklapanje od kaučuka, koji je bio lak za nošenje jer se sklapao kao neki kovčeg, a težina mu nije bila veća od deset livara. Karta je, u stvari, pokazivala dve reke koje utiču u jezero; njih će preći pomoću čamca ukoliko se ne budu mogle pregaziti.

Prema Bodoenovoj karti, čiju je kopiju Gordon poneo da bi se, prema potrebi, po njoj upravljao ili da bi je proverio, zapadna obala Porodičnog jezera prostirala se u dužini od oko osamnaest milja, uračunavajući i njene krivine. Za izviđanje biće potrebna najmanje tri dana za odlazak i povratak, ukoliko se ne desi nešto nepredviđeno.

Gordon i njegovi drugovi, predvođeni Fenom, ostaviše sleva Šumu zamki i podoše odlučnim korakom po peskovitom tlu obale.

Posle dve milje stigli su na mesto do kojeg su dolazile ekskurzije posle smeštaja u Frenč-denu.

Na tom mestu je rasla visoka trava, koju su nazivali »kordater« i koja je rasla u bokorima, tako da se iz nje nisu mogli videti ni oni najveći.

Stoga se putovanje malo oteglo, ali to nije trebalo žaliti jer Fen zastade pred otvorom nekih pet-šest jazbina iskopanih u zemlji.

Očigledno da je tu nanjušio neku životinju koju bi lako bilo ubiti na legalu. Stoga je Donifen spremao da skine pušku s ramena, kad ga Gordon zaustavi:

— Štedi metke, Donifene — reče mu — molim te, štedi ih!

— Ko zna, Gordone, možda se unutra nalazi naš doručak? — odgovori mladi lovac.

— A možda i ručak? — dodade Servis, koji se nagnuo nad jazbinu.

— Ako su unutra — odgovori Vilikoks — mi ćemo ih već isterati, a da nas to ne staje ni jednog zrma baruta.

— A na koji način? — upita Veb.

— Tako što ćemo te jazbine nadimiti, kao što bismo učinili s jazbinom tvora ili lisice.

Između bokora kortadera tlo je bilo pokriveno suvom travom koju je Vilkoks brzo zapallio na otvoru jazbine. Posle jednog minuta pojavilo se tuce upola ugušenih glodavaca, koji su uzalud pokušavali da pobegnu. To su bili kunići tukutukos, od kojih je Servis nekoliko oborio sekiricom, dok je Fen tri zadavio zubima.

— što će to biti odlično pečenje! — reče Gordon.

— Ja se preporučujem — viknu Servis i pozuri da izvrši svoje dužnosti glavnog kuvara. — Odmah ako hoćete!...

— Na prvom zastanku! — odgovori Gordon.

Bilo je potrebno pola sata da bi izišli iz te minijaturne šume visokih kortadera. Dalje se pojavila obala naborana dugim redovima dina, čiji se vrlo sitni pesak podizao pri najmanjem vetru.

Na toj visini, druga strana Oklendskog grebena bila je udaljena više od dve milje prema zapadu. To se objašnjavalo krivinama strme obale koje su se nalazile između Frenč-dena i Slaufijevog zaliva. Taj deo ostrva obrastao je gustom šumom, koju su Brijan i njegovi drugovi već prešli kad su prvi put išli na jezero, i koju je natapala rečica kojoj su dali ime Potok s branom.

Kao što je pokazivala karta, ta rečica je tekla prema jezeru. Tačno na ušće rečice dečaci su stigli oko jedanaest sati pre podne, pošto su prešli šest milja od svog polaska.

Na tom mestu se zaustaviše u podnožju prekrasno razgranatog bora. Između dva velika kamena naložili su vatru od suvaraka. Nekoliko trenutaka kasnije već su se na razbuktaloj vatri pekla dva tukuitukosa, koja je Servis oderao i očistio. Nije potrebno naglašavati kako je mladi kuvar pazio da se pečenje ravnomerno okreće dok je Fen, čučnuvši pored ognjišta njušio taj fini miris dobre divljači.

Doručkovali su sa vrlo dobrom apetitom i nisu se suviše žalili na taj Servisov prvi pokušaj. Tukutukosa je bilo dovoljno i nije bilo potrebno dirati hranu iz torbica, osim dvopeka koji je zamenjivao hleb. Pa i njega su štedeli, jer je mesa bilo dovoljno — i to vrlo ukusnog, sa prijatnim mirisom onih aromatičnih biljaka kojima se hrane glodavci.

Kad je to bilo gotovo, prešli su rečicu, ali pošto su je mogli pregaziti, nisu morali upotrebiti čamac od kaučuka, što bi im oduzelo dosta vremena.

Pošto je obala jezera postajala sve više močvarna, primorala ih je da pređu na ivicu Šume, s tim da se ponovo upute na istok kad to stanje tla bude dozvolilo. Uvek isti mirisi, isto drveće visokog rasta, bukve, breze, hrastovi i borovi različite vrste. Veliki broj krasnih ptica leteo je od grane do grane: od crnog detlića do crvenperke, od muharice do belog pupavca, od carića do neke vrste skitalopa, hiljade puzavica koje su cvrkutale u lišću, dok su zebe, ševe i kosovi pevali ili zviždali u sav glas. U daljinu su vazduhom kružili kondori, kraguji i nekoliko karakara, onih proždrljivih orlova koji su rado navraćali u predele Južne Amerike.

Bez sumnje, sećajući se Robinsona Krusoa, Servis je žalio što porodica papagaja nije zastupljena u ptičjem svetu ovog ostrva. Kad nije mogao da pripitomi noja, možda bi se neka od ovih brbljivih ptica pokazala manje tvrdoglava? Ali nije primetio nijednog.

U stvari, divljači je bilo dosta: mara, pišija i naročito tetreba

donekle sličnih gluvaću. Gordon nije mogao odbiti Donifenu zadovoljstvo da puca na manjeg pekarija koga će pripremiti sutra za doručak ukoliko ne stigne za večeru.

Nije bilo potrebno ići šumom kroz koju je bilo vrlo teško prolaziti. Dovoljno je bilo ići njenom ivicom, što su i radili sve do pet časova uveče. Druga reka, široka četdesetak stopa, prepreči im tada put. Ona je isticala iz jezera i ulivala se u Pacifik s one strane Slaufijevog zaliva, pošto je obišla Oklendski greben.

Gordon odluči da se zaustave na tom mestu. Dvanaest milja hoda bilo je dosta za jedan dan. Bilo je, međutim, neophodno dati ime toj reci, a pošto su se već zaustavili na njenoj obali, nazvali su je Rekom odmora.

Logor je bio postavljen ispod prvog drveća na obali. Pošto su tetrebi bili sačuvani za sutradan, tukutukosi su bili glavno jelo; i ovog puta je Servis povoljno obavio svoju dužnost. Uostalom, potreba za snom bila je veća od potrebe za jelom i koliko su se usta otvarala od gladi, toliko su se oči zatvarale od sna. Stoga zapališe veliku vatrnu, pored koje se svi opružiše pošto su se umotali u pokrivače. Jaka svetost tog plamena, koji su podsticali sad Vilkoks sad Donifen, trebalo je da bude dovoljna da divlje zveri drži na izvesnoj udaljenosti od logora. Nije bilo nikakve uzbune i u zoru su svi bili spremni da nastave put.

Međutim, nije bilo dovoljno samo dati ime reci, trebalo ju je i preći, a pošto se nije mogla pregaziti, dobro je došao čamac od kaučuka. Taj slab čamčić, koji nije mogao da primi više od jedne osobe, morao je sedam puta prelaziti s leva na desnu obalu, što je trajalo ceo čas. To im nije smetalo jer se zahvaljujući njemu nisu pokvasile ni hrana ni municija.

Što se tiče Fena, koji se nije bojao da umoči svoje šape, on je počeo da pliva i u nekoliko zamaha prešao na drugu obalu.

Pošto tlo više nije bilo močvarno, Gordon pođe popreko, tako da se opet vratio prema obali jezera, gde je stigao pre deset časova. Posle doručka, za koji su pojeli čulbastije od pekarija, podjoše u pravcu

severa.

Ni po čemu se još nije videlo da je u blizini kraj jezera, i horizont je na istoku bio stalno ograničen kružnom linijom neba i vode, kad Donifen, oko podne, uperivši dogled, reče:

— Evo druge obale!

I svi pogledaše na tu stranu gde su se iznad vode potkazali vrhovi nekakvog drveća.

— Ne zaustavljam se — odgovori Gordon

— i nastojmo da stignemo pre noći.

Suva ravnica, talasasta od dugih dina, ponegde obraslih ševarom i trskom, pružala se tada unedogled prema severu. Izgledalo je da ostrvo Čerman u svom severnom delu predstavlja ogromnu peskovitu površinu, koja je bila u suprotnosti sa zelenim šumama njegovog srednjeg dela, i njoj je Gordon s pravom dao ime Peskovita pustinja.

Oko tri časa jasno se razabra suprotna obala, koja je zaokretala najmanje dve milje na severoistok. Taj predeo je izgledao napušten od svakog živog bića osim barskih ptica: gavranova, bučnih galebova i gnjuraca, koji su preletali vraćajući se ka stenama na morskoj obali.

Doista, da je *Slau.fi* pristao u tom delu ostrva i da su ugledali tako neplodnu zemlju, mladi brodolomnici bi pomislili da tu neće biti nikakve mogućnosti za život. Uzalud bi, usred te pustinje, tražili nešto slično svom udobnom stanu u Frenč-denu! Kad bi nestalo skloništa na škuni, oni ne bi znali gde da se sklone!

Da li je sada bilo potrebno ići još dalje u tom pravcu da bi potpuno upoznali taj deo ostrva koji je izgledao nenastanjen? Zar ne bi bilo bolje prepustiti drugoj ekspediciji ispitivanje desne obale jezera, gde nove šume, možda, pružaju novo bogatstvo? Da, bez sumnje. Uostalom, na istočnoj strani treba da bude američki kontinent, ukoliko je ostrvo Čerman u njegovoj blizini.

Međutim, na Donifенov predlog odlučiše da odu na krajnju tačku jezera, koja nije mogla biti daleko, jer se dvostruka krivina njegovih obala sve više izražavala.

To je bilo rešeno i, pošto je pala noć oni se zaustaviše u jednom

malom zalivu koji se nalazio na severnoj strani Porodičnog jezera.

Na tom mestu nije bilo ni drveta, čak nijednog mesta obraslog travom, mahovinom ili suvim lišajima. U nedostatku goriva, morali su se zadovoljiti hranom koju su imali u torbama, a u nedostatku zaklona — peskovitim čilimom na koji su rasprostrli svoje pokrivače.

Za vreme ove prve noći ništa nije uznemirilo tišinu Peščane pustinje.

KNJIGA DRUGA

I

Osam dana kasnije počela je 1861. godina. Na tom delu Južne hemisfere nova godina je padala usred leta.

Ima skoro deset meseci kako su mladi brodolomnici sa *Slaufija* bačeni na ovo ostrvo, osamnaest stotina milja od Novog Zelanda.

Treba priznati, da se tokom ovog perioda njihov položaj malopomalo poboljšavao. Izgleda da su sad čak bili sigurni da će podmiriti sve materijalne životne potrebe. Ali su ipak i dalje bili osamljeni u toj neznanoj zemlji. Hoće li, najzad, odnekud stići pomoć — jedino u šta su se mogli nadati — i hoće li stići pre nego što prođe leto? Hoće li kolonija biti osuđena da podnosi surovosti još jedne antarktičke zime? Dosada ih, istina, bolest nije iskušavala. Svi, i mali i veliki, bili su zdravi kako se samo poželeti može. Zahvaljujući Gordonovoj opreznosti, koji je nad njima bdio — što je ponekad izazivalo optužbe protiv njegove strogosti — nikakva nerazboritost, nikakavi ispadni nisu počinjeni. Zar, ipak, nije trebalo računati sa bolešću koja retko mimoilazi decu ovog doba, naročito najmlađe? U stvari, ako je sadašnjost i bila prihvatljiva, budućnost ih je i dalje zabrinjavala. Brijan je htio po svaku cenu, i on nije prestajao na to da misli — da ode s ostrva Čerman, ali s tim jednim čamcem koji poseduju, s tom slabom jolom, kako bi se usudio da pođe na put koji bi mogao biti vrlo dug, ukoliko ostrvo ne pripada nekoj pacifičkoj grupi, ili ukoliko se najbliži kontinent nalazi nekoliko stotina milja daleko?

Čak i kad bi se dvojica ili trojica najsmelijih žrtvovali da potraže neko kopno na istoku, da li bi imali sreće da stignu do njega? Jesu li

oni u stanju da sagrade brod koji bi mogao da plovi po tim predelima Pacifika? Sigurno ne! Bilo je to iznad njihovih snaga, i Brijan nije znao šta da izmisli što bi moglo sve da ih spase!

Dakle, čekati, i opet čekati, i raditi da bi smeštaj u Frenč-denu bio što udobniji — samo to je preostajalo. Zatim, ako ne ovog leta, jer je bilo važnih poslova u vezi sa sledećom zimskom sezonom, mladi naseljenici će sledećeg leta završiti ispitivanje celog ostrva.

Svaki se odlučno predao poslu. Iskustvo je pokazalo kako su surove zime na ovoj geografskoj širini. Sedmicama, čak i mesecima, ružno vreme će ih primorati da se ograniče samo na hol i stoga je opreznost nalagala da se obezbede protiv hladnoće i gladi — dvaju neprijatelja kojih se trebalo najviše bojati.

Savladati hladnoću u Frenč-denu bilo je samo pitanje goriva i, ma kako jesen bila kratka, pre nego što se ona završi, Gordon će nagomilati dosta drva da se može ložiti danju i noću. Zar nije trebalo misliti i na domaće životinje koje su se nalazile u ograđenom dvorištu za živinu? Smestiti ih u skladište bilo bi veoma nezgodno, a čak i nerazumno s obzirom na higijenu. Trebalo je, dakle, taj ograđeni prostor napraviti pogodnjim za život, zaštititi ga od niskih temperatura, zagrevavati ga izgradivši prethodno ognjište koje bi u njemu održavalo podnošljivu temperaturu. Time su se bavili Bakster, Brijan, Servis i Moko prvih meseci nove godine.

Što se tiče ne manje važnog pitanja ishrane u tom zimskom periodu, Donifen i njegovi drugovi lovci obavezali su se da će ga rešiti. Svakog dana su obilazili klopke, zamke i stupice. što nije bilo upotrebljeno za svakodnevnu hranu, povećavalo je zalihe u ostavi u obliku usoljenog ili dimljenog mesa, koje je pripremao Moko sa uobičajenom brižljivošću. Tako su obezbedili hranu za zimu, pa ma koliko ova bila duga i oštra.

Nametala se, međutim, potreba za jednim putovanjem: a ono je imalo za cilj ne da ispita sve nepoznate krajeve ostrva Čerman, nego bar onaj deo na istoku od Porodičnog jezera. Kriju li se u tom delu šume, močvare ili dine? Hoće li on pružiti nove izvore koji bi mogli

biti korisni?

Jednog dana se Brijan o tome savetovao sa Gordonom, posmatrajući to pitanje s druge strane.

— Mada je karta brodolomnika Bodoena izrađena s izvesnom tačnošću koju smo mogli utvrditi — reče on — bilo bi zgodno da upoznamo Pacifik na istoku. Imamo na raspolaganju odlične doglede koje moj zemljak nije imao i, ko zna, možda ćemo primetiti neko kopno koje on nije mogao videti? Njegova karta predstavlja ostrvo Čerman kao da je ono u tim predelima osamljeno, a možda nije tako?

— Ti si stalno zaokupljen svojom idejom — odgovori Gordon — i jedva čekaš da odeš?...

— Da, Gordone, a u duši sam siguran da i ti misliš kao ja! Zar sve naše snage ne treba uložiti u to da se u što kraćem roku vratimo u domovinu?

— Neka bude — odgovori Gordon — pošto ti tako želiš, organizovaćemo jednu ekspediciju.

— Ekspediciju u kojoj ćemo svi učestvovati?

— upita Brijain.

— Ne — odgovori Gordon. — Čini mi se šest ili sedam naših drugova...

— I to bi bilo previše, Gordone! Pošto bi ih bilo mnogo, oni bi mogli jedino da obidu pešice jezero sa severa ili juga; zar ti ne misliš da bi to iziskivalo mnogo vremena i truda?

— A šta ti predlažeš, Brijane?

— Ja predlažem da se pređe na suprotnu stranu jezera, polazeći iz Frenč-dena jolom, a za to su potrebna samo dvojica ili trojica.

— A ko bi upravljao jolom?

— Moko — odgovori Brijan. — On zna da rukuje čamcem, a i ja se nešto malo razumem u tome. Sa jedrom, ako je vetar povoljan, a sa dva vesla ako je suprotan, preći ćemo lako pet-šest milja koliko ima jezerom u pravcu one reke koja, prema karti, protiče šumom na istoku; tako ćemo doći sve do njenog ušća.

— Pristajem, Brijane — odgovori Gordon — prihvatom tvoju

ideju. A ko će pratiti Moka?

— Ja, Gordone, jer nisam učestvovao u ekspediciji na severu jezera. Sad je na mene red da budem koristan ... i zahtevam ...

— Koristan! — viknu Gordon. — Eh, zar nam nisi učinio već hiljadu usluga, dragi Brijane? Zar se nisi žrtvovao više od ostalih? Zar ti ne dugujemo zahvalnost?

— Ostavi, Gordone! Svi smo činili svoju dužnost! Kaži, je li sad to ugovoreno?

— Ugovoreno je, Brijane. Koga ćeš uzeti za trećeg saputnika? Neću da ti predlažem Donifena, jer se vas dvojica ne slažete...

— Oh, ja bih ga rado primio! — odgovori Brijan. — Donifen nema rđavo srce, on je pošten, spretan i da nije zavidljivog karaktera, bio bi odličan drug. Uostalom, malo-pomalo on će se popraviti kaid bude shvatio da ja ne tražim da budem ni ispred ni iznad bilo koga, i postaćemo, siguran sam u to, najbolji prijatelji na svetu. Ali mislio sam na drugog saputnika.

— Koga?

— Svog brata Žaka — odgovori Brijan — njegovo stanje me zabrinjava sve više i više. Očigledno da on sebi nešto vrlo ozbiljno prebacuje što neće da kaže. Možda će, za vreme ekskurzije, kad bude nasamo sa mnom...

— Imaš pravo, Brijane. Povedi Žaka, i već danas počni sa pripremama za polazak.

— To neće trajati dugo — odgovori Brijan — jer će naše odsustvo iziskivati najviše dva-tri dana.

Istog dana Gordon izvesti ostale drugove o planiranoj ekspedijiji. Donifen je bio vrlo ljut što ne učestvuje i, pošto se požalio Gordonu, ovaj mu objasni da zbog uslova u kojima će se odvijati, za tu ekspediciju su potrebne samo tri osobe, a pošto je to bila Brijanova ideja, prepušteno je njemu da je izvede itd.

— Najzad — odgovori Donifen — sve samo za njega, zar ne, Gordone?

— Ti si nepravedan, Donifene, nepravedan prema Brijanu, a

nepravedan i prema meni!

Donifen više nije navaljivao, već se pridružio svojim priateljima Vilkoksu, Vebu i Krosu pred kojima je mogao do mile volje da iskali svoje neraspoloženje.

Kad je mali čuo da će svoje sadašnje zvanje glavnog kuvara zameniti zvanjem starešine jole, nije krio svoje zadovoljstvo. Pomisao da će ići sa Brijainom još je udvostručila njegovu radost. Njegov zamenik pored štednjaka u skladištu biće, naravno, Servis, koji se veselio što će moći da spravlja jela po svojoj mašti i što mu niko neće pomagati. Što se tiče Žaka, izgleda da mu je odgovaralo da prati brata i da ostavi Frenč-den, nekoliko dana.

Jola je odmah pripremljena. Snabdevena je malim trouglastim jedrom, koje je Moko zakačio na motku i omotao oko jarbola. Dve puške, tri revolvera, municije u dovoljnoj količini, tri putna pokrivača, hrana, tečna i suva, cirade za slučaj kiše, dva vesla s jednim parom rezerve — to je bio materijal potreban za kratku ekspediciju, ne zaboravljujući ni kopiju brodolomnikove karte, u koju će se unositi nova imena onim redom kojim budu dolazila nova otkrića.

Četvrtog februara, oko osam časova izjutra, pošto su se oprostili s drugovima, Brijan, Žak i Moko se ukrcaše na nasipu reke Zeland. Bilo je lepo vreine — lak vetrić je duvao s jugozapada.

Jedro je podignuto, a Moko, smestivši se pozadi, uhvati kormilo, ostavljujući Brijanu da se brine o razvijanju jedra. Mada se površina jezera jedva malo naborala od povremenog povatarca, jola oseti vrlo živ uticaj vetra kad se nađe nasred vode. Brzina joj se povećavala. Pola sata kasnije, Gordon i ostali, posmatrajući sa obale na Sportskoj terasi, primećivali su još samo crnu tačku koja je uskoro nestala.

Moko je bio pozadi, Brijan u sredini, a Žak se smestio na kljun ispod jarbola. Ceo sat su videli visove Oklendskog grebena, a zatim su i oni nestali na horizontu. Međutim, suprotna obala jezera još se nije ukazala, mada nije mogla biti daleko. Na nesreću, kao što se to obično događa kad sunce prevlada, vetar je pokazao tendenciju popuštanja. A oko podne se još primećivao samo po nekim čudljivim naletima.

— Šteta je — reče Brijan — što vetric nije izdržao ceo dan!...

— Biće još neprijatnije, Brijane — odgovori Moko — ako počne da duva u suprotnom pravcu.

— Ti si filozof, Moko!

— Ja ne znam šta vi mislite pod tom reči — odgovori Moko. — Što se tiče mene, ma šta se desilo, ja imam običaj da se nikad ne ljutim.

— Pa eto, to je prava filozofija.

— Neka bude filozofija, a sad prionimo na vesla, Brijane. Bilo bi poželjno da stignemo do druge obale pre noći. Najzad, ako ne stignemo, ostaje nam samo da se pomirimo s tim.

— Kako ti kažeš, Moko. Ja ću uzeti jedno veslo, ti drugo, a Žak će prihvati kormilo.

— Tako je — odgovori mali. — Ako Žak dobro upravlja, bićemo na dobrom putu.

— Reći ćeš mi kako da upravljam, Moko — odgovori Žak — a ja ću tvoja uputstva slediti što budem bolje mogao.

Moko spusti jedro koje se više nije nadimalo jer je vetar bio potpuno prestao. Tri dečaka požuriše da nešto malo pojedu. Posle toga mali zauze mesto napred, dok je Žak seo pozadi, a Brijan ostao u sredini. Snažno poterana, jola se uputi ukoso prema severoistoku, upravljujući se prema busoli.

Čamac se tada našao usred ogromnog vodenog prostranstva kao da je na morskoj pučini, dok je površina jezera bila okružena linijom neba. Žak je gledao pažljivo u pravcu istoka ne bi li video obalu nasuprot Frenč-dena.

Oko tri časa, pošto je uzeo dogled, mali je potvrdio da primećuje znakove kopna. Nešto kasnije Brijan je konstatovao da se Moko nije prevario. U četiri časa, vrhovi drveća se ukazaše iznad dosta niske obale — a to objašnjava zašto je Brijan nije mogao primetiti sa Vrha lažnog mora. Prema tome, ostrvo Čerman nije skrivalo druge visove osim Oklendskog grebena, koji se prostire između Slaufijevog zaliva i Porodičnog jezera.

Još dve i po do tri milje pa će stići do istočne obale. Brijan i Moko su veslali revnosno, mada pomalo umorno jer je vrućina bila velika. Površina jezera bila je ravna kao ogledalo. Najčešće se kroz njegovu vrlo bistru vodu moglo videti dvanaest ili petnaest stopa udaljeno dno obraslo vodenom travom, između koje su se igrale milijade riba.

Najzad, oko šest časova uveče, jola pristane u podnožju obale koju je natkrilo gusto granje hrastova i primorskog bora. Ta obala, dosta uzdignuta, nije bila pogodna za iskrcavanje. I trebalo je produžiti ploveći gotovo pola milje prema severu.

— Evo reke koja se nalazi na karti — reče tada Brijan.

Pokazao je na jedno proširenje obale kojim je oticala obilna voda iz jezera.

— Mislim da ne smemo zaboraviti da joj damo ime — reče mali.

— Imaš pravo, Moko. Nazovimo je Istočnom rekom, jer teče na istok ostrva.

— Savršeno — reče Moko — i sada treba samo da pođemo tokom Istočne reke da bismo stigli do njenog ušća.

— To ćemo uraditi sutra, Moko. Bolje je da provedemo noć na ovom mestu. Zatim, čim svane, zaplovićemo jolom, što će nam omogućiti da upoznamo okolinu obe strane reke.

— Hoćemo li se iskrcati? — upita Žak.

— Svakako — odgovori Brijan — i ulogorićemo se pod drvećem.

Brijan, Moko i Žak iskočiše na obalu koja je bila udno malenog zaliva. Pošto su jolu čvrsto zavezali za jedan paini, izvadiše iz nje hranu i oružje. U podnožju debelog hrasta naložiše vatru od suvaraka. Večerali su dvopek i hladno meso, prostrli pokrivače po zemlji, a ovim mladim dečacima nije više ni trebalo da bi zaspali dubokim snom. Za svaki slučaj oružje je bilo napunjeno; ali iako se, pošto se spustilo veče, čuo poneki urlik, noć je prošla bez uzbune.

— Hajdemo, na put! — viknu Brijan koji se prvi probudi već u šest časova ujutro.

Za nekoliko minuta sva trojica se smestiše u jolu i spusitiše niz reku.

Struja je bila dosta jaka — oseka je počela već pre pola sata, pa nije bilo potrebno pribegavati veslanju. Stoga su Brijan i Žak seli na kljun jole, dok je Moko, smestivši se pozadi, jedno veslo upotrebio kao kormilo, kako bi laki čamac održavao u pravcu rečne struje.

— Verovatno — reče on — da će biti dovoljna jedna plima da nas odnese sve do mora, ukoliko Istočna reka nema više od pet-šest milja, jer je njen tok brži nego tok reke Zeland.

— To je poželjno — odgovori Brijan. — Na povratku, mislim da će nam biti potrebno dve-tri plime...

— Doista, Brijane, i ako vi hoćete, mi ćemo se vratiti bez zakašnjavanja ...

— Da, Moko — odgovori Brijam — čim budemo videli da li se u predelima istočno od ostrva Čerman nalazi kakvo kopno.

Jola je plovila, kako je to Moko procenio, brzinom većom od jedine milje na sat. Osim toga,

Istočna reka je tekla gotovo pravolinijski prema severoistoku, kako je to pokazivala busola. Njeno korito je bilo strmije nego korito reke Zeland, i uže — samo tridesetak stopa — čime se objašnjava brzina njenog toka. Brijan se najviše bojao da se taj tok ne izmetne u brzake i vrtloge i postane neplovan sve do morske obale. U svakom slučaju biće vremena da se pripreme ako se ukaže kakva prepreka.

Bili su u šumi, usred dosta bujne vegetacije. Nailazili su na gotovo iste vrste drveća kao i u Šumi zamki, s tom razlikom što su tamo preovladavali hrastovi, zimzeleni i plutnjaci, borovi i jele.

Između ostalog, mada je botaniku poznavao manje od Gordona, Brijan je zapazio izvesno drvo čiji se mnogobrojni primerci sreću na Novom Zelandu. To drvo, koje je svoje grane širilo u krošnju šezdesetak stopa iznad zemlje, imalo je kupast plod, dug tri-četiri palca, na krajevima zašiljen i obložen nekom vrstom sjajne lјuske.

— To treba da bude pinjol! — viknu Brijan.

— Ako se ne varate, Brijane — odgovori Moko — da se zaustavimo za trenutak. To se isplati.

Jedan zahvat vesla upravi jolu prema levoj obali. Brijan i Žak se

uputiše na obalu. Posle nekoliko minuta vratiše se s obilnom berbom plodova koji svaki sadrži jedan duguljasti badem, tanke kožice i lešnikova mirisa. Dragocen pronalazak za sladokusce u maloj koloniji, ali još važniji po tome — kao što im je Gordon objasnio posle Brijanovog povratka — što se od tih plodova proizvodi odlično ulje.

Bilo je isto tako važno saznati da li je i ta šuma puna divljači kao i druge šume na zapadu Porodičnog jezera. Mora da je tako bilo, jer je Brijan video kako kroz čestar promiču jata preplašenih nandua i peruanskih ovaca, čak i jedan par gvanakoa, koji su jurili neobičnom brzinom. Što se tiče ptica, Donifen bi ovde mogao da ispali nekoliko korisnih metaka. Ali Brijan se uzdržao da ne bi uzalud trošio olovo kad je već u joli bilo hrane u dovoljnoj količini.

Oko jedanaest sati bilo je očigledno da se gusta gomila drveća proredila. Ukazali su se poneki proplanci ispod drveća. Istovremeno je vetrić bio natopljen slanim mirisom, koji je ukazivao na blizinu mora.

Nekoliko minuta kasnije, na horizontu, iznad grupe prekrasnih hrastova, pojavi se iznenada plavičasta linija.

Struja je još uvek nosila jolu, istina manjom brzinom. Uskoro se naslućivalo more i po koritu istočne reke, sada širokom četrdeset do pedeset stopa.

Stigavši u blizinu stena koje su se uzdizale na morskoj obali, Moko potera jolu na levu stranu; zatim, izbacivši kotvu na suvo, on je čvrsto zabi u pesak, a potom se Brijain i njegov brat iskrcaše.

Kako se ova obala razlikovala od obale na zapadu ostrva Čerman! Ovde se otvarao dubok zaliv, tačno nasuprot Slaufijevog zaliva; ali umesto široke peskovite obale, oivičene stenama i ograničene strmom obalom kao u pozadini Olujne obale, ovde su se gomilale stene u kojima bi se — kao što će se Brijan uskoro uveriti — moglo naći najmanje dvadesetak špilja.

Ta obala je, dakle, vrlo pogodna za stanovanje i da se škuna na tom mestu nasukala, pa da su posle toga uspeli da je izvuku, mogli su je skloniti na ušću Istočne reke, u prijatnoj maloj luci koja nije bila bez vode ni za vreme oseke.

Brijan je, pre svega, bacio pogled prema pučini, na krajnji horizont ovog ogromnog zaiva. Prostirući se na sektoru od oko petnaest milja, između dva peskovita rta, odgovaralo bi mu ime velikog zaliva.

U tom trenutku je zaliv bio pust — bez sumnje, kao i uvek. Nije bilo broda na vidiku, čak ni na krajnjem horizontu, koji se jasno ocrtavao na pozadini neba. Ni traga od kopna ili ostrva! Navikao da raspoznaće nejasne obrise udaljenih visova koji se često mešaju sa isparenjima pučine, Moko nije ništa otkrio dogledom. Kao da je ostrvo Čerman bilo podjednako osamljeno u istočnim kao i u zapadnim predelima. Eto zašto karta francuskog brodolomnika nije pokazivala nikakvo kopno u tom pravcu.

Bilo bi preterano kazati da se Brijan jako prevario u očekivanju. Ne! On se tome nadao. Stoga je mislio da je najjednostavnije da se toj usečenoj obali da ime Zaliv obmane.

— Eto — reče on — ni s ove strane neće biti puta za povratak.

— Eh, Brijame — odgovori Moko — uvek se odlazi bilo ovim ili onim putem! Ipak, ja mislim da bi bilo dobro da doručkujemo...

— Tako je — odgovori Brijan — i to što pre. Kad će jola moći da zaplovi uz Istočnu reku?

— Ako hoćemo da se koristimo plimom, trebalo bi da se odmah ukrcamo.

— To je nemoguće, Moko! Ja želim da osmotrim horizont pod povoljnijim uslovima, i to sa vrha kakve stene koja nadvisuje obalu.

— Tada ćemo, Brijane, biti primorani da sačekamo sledeću plimu, koja će se u Istočnoj reci osetiti tek oko deset časova uveče.

— Nećeš li se ti bojati da ploviš noću? — upita Brijan.

— Ne, to neće biti opasno — odgovori Moko — jer ćemo imati mesečinu. Uostalom, tok reke je tako prav da će biti dovoljno upravljarti kormilom dok traje plima. Zatim, kad se voda bude povukla, pokušaćemo veslima ili ćemo se, ako oseka bude prejaka, zaustaviti do jutra.

— Dobro, Moko, onda smo se dogovorili. I pošto je pred nama dvanaestak časova, iskoristimo ih da dopunimo svoje izviđanje.

Posle doručka i sve do večere vreme je upotrebljeno za izviđanje onog dela obale koju natkriljuje gusto drveće što se spušta čak do podnožja stena. Što se tiče divljači, izgleda da je nje bilo isto tako mnogo kao i u okolina Frenč-dena; Brijain je sebi dozvolio da ubije nekoliko tinamua za večeru.

Gomile granitnih blokova davale su karakterističan izgled ovoj obali. Stvarno grandiozan nered ove množine gigantskih stena — neka vrsta Karnačkog polja — čiji nepravilan raspored ne može da se pripše ljudskoj ruci. Bilo je tu dubokih jama koje se u nekim keltskim zemljama nazivaju »dimnjacima«, i čovek bi se vrlo lako mogao smestiti u njima. Ne bi tu nedostajalo ni holova, ni skladišta za potrebe male kolonije. Na površini od samo pola milje Brijan je našao tuce tih udobnih jama.

Stoga je, naravno, došao na pomisao da se upita zašto se francuski brodolomnik nije sklonio na ovaj deo ostrva Čerman. Da je on ovamo dolazio, jasno je bilo po tome što su glavne linije ove obale bile tačno prenesene na njegovu kartu. Pošto nisu našli ni na kakav trag o njegovom prelaženju, vrlo je verovatno da je Fransoa Bodoen izabrao boravište u Frenč-denu pre nego što je izvršio izviđanje ovih predela na istoku. Pošto je tamo bio manje izložen vihoru sa pučine, sigurno je smatrao da je bolje da tu i ostane. To objašnjenje je bilo vrlo prihvatljivo, i Brijan je mislio da ga treba usvojiti.

Oko dva sata, kad je sunce došlo na najvišu tačku svoje putanje, izgledalo je pogodno vreme da se pristupi temeljitu osmatranju mora oko ostrva. Brijan, Žak i Moko pokušali da se popnu na greben koji je ličio na ogromnog medveda. Stena se dizala stotinak metara iznad male luke; posle mnogo teškoća oni stigoše na njen vrh.

Kad se otuda pogled prenese unazad, on obuhvata šumu koja se prostirala prema zapadu sve do Porodičnog jezera, čiju je površinu skrivala ogromna zavesa od zelenila. Na jugu je predeo bio kao izbrazdan žućkastim dinama koje su presecali poneki tamni jelovici kao u neplodnim poljima severnih zemalja. Na severu se obris zaliva završavao niskim vrhom koji je bio granica ogromne peščane ravnice

što se prostirala s druge strane. Uglavnom, ostrvo Čerman je bilo stvarno plodno samo u svom srednjem delu, gde su mirne jezerske vode širile oko sebe život, preko reka koje su iz njega isticale.

Brijan upravi dogled prema istočnom horizontu, koji se sada vrlo jasno ocrtavao. Svako kopno koje bi se našlo u krugu od sedam do osam milja, sigurno bi se pojavilo u objektivu njegovog instrumenta.

Ničega u tom pravcu! ... Ničega osim širokog mora ograničenog neprekidnom linijom neba!

Ceo sat Brijan, Žak i Moko su proveli posmatrajući pažljivo, a onda, kad su hteli da se vrate na obalu, Moko zaustavi Brijana.

— A šta je ono tamo? — upita on pruživši ruku prema severoistoku.

Brijan uperi svoj dogled u tom pravcu. Doista, tamo, malo iznad horizonta, blistala se jedna beličasta mrlja koju bi oko moglo smatrati oblakom da nebo nije tog trenutka bilo potpuno čisto. Uostalom, pošto ju je dugo zadržao u vidnom polju svog dogleda, Brijan je mogao zaključiti da se ta mrlja ne pomera i da se njen oblik uopšte ne menja.

— Ne znam šta to može da bude — reče on

— ukoliko nije neka planina! Ali, planina ne bi tako izgledala!

Nekoliko trenutaka kasnije, dok se sunce sve više spuštalo prema zapadu, mrlja je isčezla. Postoji li tamo kakvo brdovito kopno ili, štaviše, nije li ta beličasta boja samo svetao odsjaj vode? Ovu poslednju hipotezu prihvatiše Žak i Moko, mada je Brijan mislio da u to ne treba biti baš sasvim siguran.

Kad se izviđanje završilo, sva trojica se vratiše na ušće Istočne reke, do male luke u kojoj je bila privezana jola. Žak je nakupio suvaraka ispod drveća; zatim je zapalio vatru, dok je Moko pripremio pečenje od tinamua.

Oko sedam sati, pošto su s apetitom sve pojeli, Žak i Brijan odoše da se prošetaju obalom če-kajući plimu pa da krenu.

Sa svoje strane, Moko podje uz levu obalu reke gde su rasli borovi sa kojih je hteo da ubere nekoliko plodova.

Kad se vratio do ušća Istočne reke, noć se već počela spuštati.

Mada je more na pučini još bilo osvetljeno poslednjim sunčanim zracima koji su prelazili preko ostrva, morska obala je već bila utonula u polutamu.

U trenutku kad je Moko stigao do jole, Brijan i njegov brat se još nisu bili vratili. Pošto se nisu nalazili daleko, nije se trebalo brinuti.

Moko je ipak bio vrlo iznenaden kad je čuo ječanje i istovremeno glasan govor. Nije se varao; to je bio Brijamov glas.

Da se dva brata ne nalaze u kakvoj opasnosti? Mali nije oklevao da pojuri prema obali obilazeći poslednje stene koje su zatvarale malu luku.

Ono što je video, sprečilo ga je da ide dalje.

Žak je klečao pred Brijanom! ... Kao da ga je preklinjaо, molio za milost!... Otuda ono ječanje koje je doprlo Moku do uva.

Mali bi htio da bude uviđavan i da se povuče... Bilo je prekasno!... Sve je čuo i sve shvatio! Sada je znao za grešku koju je Žak počinio i koju je upravo priznao bratu. A ovaj je vikao:

— Nesrećniče!... Kako, zar ti... ti si to učinio! ... Ti si uzrok ...

— Oprosti... brate ... oprosti!

— Zato si se držao po strani od svojih drugova!... Zato si ih se bojao!... Ah, samo da nikada ne saznaju! ... Ne ... ni reči... ni reči... nikome!

Mako bi mnogo dao da nije saznao ovu tajnu. Pretvarati se sada pred Brijanom kao da ništa ne zna, to bi mu bilo vrlo teško. Stoga, našavši ga posle nekoliko trenutaka pored jole samog, on reče:

— Brijane, ja sam čuo...

— Šta! Ti znaš da Žak ... ?

— Da, Brijane... treba mu oprostiti...

— Hoće li mu drugi oprostiti?

— Možda! — odgovori Moko. — U svakom slučaju, bolje je da ništa ne saznaju, i budite sigurni da će ja čutati!...

— Ah, jadni moj Moko! — promrmlja Brijan stegavši malome ruku.

Čitava dva sata, dok se nisu ukrcali, Brijan se nijednom rečju nije

obratio Žaku. Uostalom, ovaj je ostao da sedi u podnožju jedne stene još utučeniji otkako je, popustivši pred bratovim navaljivanjem, sve priznao.

Oko deset časova, pošto su osetili plimu, Brijan, Žak i Moko zauzeše svoja mesta u joli. Čim su je odvezali, struja je naglo poneše. Mesec je izašao odmah posle zalaska sunca, i dovoljno je osvetljavao Istočnu reku da bi im omogućio plovlenje do posle ponoći. Pošto je tada nastupila oseka, bili su primorani da uzmu vesla, pa je za ceo čas plovlenja uz vodu jola odmakla jedva jednu milju.

Brijan predloži da se ukotve do zore, kako bi dočekali plimu — pa su to i učinili. U šest sati izjutra podoše opet na put, a u devet jola se nađe na Porodičnom jezeru.

Tada Moko razvi jedro i uz lep vetrić, koji je duvao s boka, on upravi čamac prema Frenč-denu.

Oko šest sati uveče, posle srećnog puta, za vreme kojeg ni Brijan ni Žak nisu prekinuli čutanje, dolazak jole najavi Garnet koji je pecao na jezeru. Nekoliko trenutaka kasnije ona pristade na nasip, gde je Gordon s radošću dočekao povratak svojih drugova.

II

O onoj sceni između brata i njega, na koju je naleteo Moko, Brijan je smatrao da je bolje da čuti — čak i pred Gordonom. O svojoj ekspediciji pričao je drugovima skupljenim u holu. Opisivao je istočnu obalu ostrva Čerman, ceo onaj deo ograničen Zalivom obmane, Istočnom rekom, koja protiče kroz šume u blizini jezera, tako bogate belogoričnim drvećem. Potvrđio je da bi smeštaj bio povoljniji na onoj obali nego na zapadnoj, ali je dodao da nema razloga da napuštaju Frenč-den. Što se tiče onog dela Pacifika, na vidiku nije bilo kopna. Brijan je, međutim, pomenuo i beličastu mrlju koju je primetio na pučini i čije prisustvo iznad horizonta nije objasnio. Vrlo verovatno da je to bio samo oblak pare; a bilo bi zgodno da se o tome uvere kad budu obilazili Zaliv obmane. Uglavnom, što je izgledalo potpuno sigumo, u tim predelima u blizini ostrva Čerman nije bilo nikakvog kopna i sigumo ih je više stotina milja delilo od kontinenta ili najbližih arhipelaga.

Saglasili su se da hrabro porihvate borbu za opstanak, čekajući da im spasenje dođe spolja, jer je bilo malo verovatno da bi ga mladi naseljenici mogli ikada izvesti sopstvenim snagama. Svaki se prihvati posla. Preduzete su sve mere da se zaštite od surovosti sledeće zime. I Brijan se tome predade čak sa više žara nego ikad ranije.

Osećalo se, međutim, da je postao manje razgovoran i da je, kao i njegov brat, pokazivao sklonost da se drži po strani. Uverivši se u tu promenu njegovog karaktera, Gordon takođe primeti da je Brijan nastojao da Žaka podmetne u svim prilikama gde je trebalo pokazati

hrabrosti ili gde je pretila kakva opasnost — što je Žak prihvatao sa zadovoljstvom. Ipak, pošto Brijan nije nikada ništa pomenuo što bi Gordonu dalo povoda da ga zapita za razlog te promene, ovaj se uzdržavao, mada je verovao da je između braće moralno doći do nekakvog objašnjenja.

Februar je protekao u raznovrsnim poslovima. Pošto je Vilkoks najavio kretanje lososa prema slatkim vodama Porodičnog jezera, uhvatili su ih priličan broj pomoću mreža razapetih od jedne obale reke Zeland do udrge. Njihovo konzervisanje zahtevalo je dosta veliku količinu soli. Zato su morali odlaziti često u Slaufijev zaliv, gde su Bakster i Brijan napravili malu solanu — običan četvorougao, napravljen u pesku, u kojem se taložila so pošto bi morska voda isparila pod dejstvom sunčanih zraka.

U prvoj polovini marta trojica ili četvorica ovih mladih naseljenika otišla su da istraže jedan deo baruštine oko Južne močvare, koja se prostirala na levoj obali reke Zeland. Ovo izviđanje je bilo Donifenova ideja, i Bakster, po njegovom savetu napravi nekoliko pari štula koristeći za to lake prečage. Pošto je močvara na nekim mestima bila plića, štule su im pomogle da suvih nogu pređu do čvrstog tla.

Rano izjutra sedamnaestog aprila, Donifen, Veb i Vilkoks su prešli reku jolom i iskrcali se na levu obalu. Puške su poneli preko ramena. Donifen se naoružao čak dalekometnom puškom za patke, koja je pripadala frenčdenskom arsenalu; mislio je da će tamo imati dobru priliku da je upotrebi.

Čim su sva tri lovca izišla na obalu, navukoše štule kako bi došli do uzvišenja koje se pomalja iz močvare.

Fen ih je pratilo. Njemu štule nisu bile potrebne jer se nije bojao da zamoći šape skačući kroz barice.

Pošto su prešli jednu milju u pravcu jugozapada, Donifen, Vilkoks i Veb stigoše do suvog dela močvare. Tada skidoše štule da bi lakše mogli goniti divljač.

Kraj ove ogromne močvare nije se mogao sagledati okom, ukoliko nije bio tamo prema istoku, gde se plava linija mora spajala sa

horizontom.

Koliko je samo divljači na njenoj površini: šljuka, lastarki, plovki, mlakara, zviždulja, grogotovaca i hiljade onih liski koje su više tražene zbog svog paperja negoli zbog svog mesa, ali dobro spravljene, postaju vrlo primamljivo jelo. Donifen i njegova dva druga mogli bi ubiti stotine tih mnogobrojnih barskih ptica da ni jedno zrno praha ne ode uzalud. Ipak su bili pametni i zadovoljili su se sa nekoliko tuceta ptica, po koje je Fen išao sve do sredine širokih bara.

Međutim, Donifen je bio u velikom iskušenju da ubija i druge životinje koje ne bi mogle doći na njihov sto, uprkos kuvarskom talentu malog. To su bili tinokori, koji su pripadali porodici štakara, i čaplje, ukrašene sjajnom čubom od belog perja. Mada se mladi lovac tada uzdržao — jer bi to značilo uludo trošiti oovo — nije mogao odoleti kad je ugledao četu plamenaca, krila crvenih kao vatra, koji naročito vole slane vode i čije je meso isto tako dobro kao meso jarebice. Te ptice, postrojene u četu, imale su stražu koja se javljala kao nekom trubom u trenutku kada bi osetila opasnost. Videći te prekrasne primerke ptičjeg carstva na ostrvu, Donifen popusti svojim strastima. štaviše, ni Vilkoks ni Veb se ne pokazaše pametnijim od njega. Oni pojuriše na tu stranu, ali uzalud. Nisu znali da se plamenci mogu do mile volje ubijati kad im se čovek približi tako da ga ne vide, jer od praska puške oni se okamene i ne mogu da beže. Bio je, dakle, uzalud Donifenv i Vebov pokušaj da uhvate te prekrasne plovuše koje su od vrha kljuna do kraja repa merile više od četiri stope. Opomena je stigla i jato nestade prema jugu pre nego što je bilo moguće stići ga, čak i kad bi se poslužili dalekometnom puškom.

Ipak su se sva tri lovca vratila sa dosta divljači i nisu morali žaliti zbog svoje šetnje kroz Južnu močvaru. Kad su opet prešli bare, oni skidoše štule i vratiše se na obalu reke obećavši sami sebi da će ponoviti tu ekskurziju, koja će zbog zime biti još plodnija.

Osim toga, nije trebalo da Gordon čeka na zimu pa da zaštitи Frenčden od njene oštine. Morao je stvoriti obilnu zalihu goriva kako bi se obezbedilo zagrevanje i staja i živinarnika. U tom cilju su

organizovani mnogi odlasci u Močvarnu šumu. Kola, u koja su bila zapregnuta dva gvanakoa. prolazila su obalom više puta dnevno, što je trajalo petnaestak dana. I sada, makar zima trajala šest meseci, pa i duže, pošto su imali veliku zalihu drva i rezervu fokinog ulja, Frenčden se nije morao bojati ni hladnoće ni mraka.

Ovi poslovi nisu nimalo ometali izvršenje programa koji se odnosio na obrazovanje ovog mладог sveta. Veliki su davali časove mlađima. Za vreme savetovanja, koja su se održavala dva puta nedeljno, Donifen je i dalje malo suviše isticao svoju nadmoćnost — što mu nije moglo privući mnogo prijatelja. Stoga, sem onih uobičajenih pristalica, ostali ga nisu rado gledali. Za dva meseca, međutim, kad prestanu Gordonove funkcije on je sigurno računao s tim da će ga naslediti kao starešina kolonije. Podstaknut svojim samoljubljem, govorio je sam sebi da na taj položaj ima pravo. Zar to nije istinska nepravda što već prvi put nije bio izabran? Vilkoks, Kros i Veb nerazumno su ga u tome hrabrili, pripremali su čak i teren za buduće izbore i nisu, izgleda, sumnjali u uspeh.

Donifen, ipak, nije imao većinu među drugovima. Naročito nije bilo izgleda da će se najmlađi izjasniti za njega, čak ni za Gordona.

Gordon je jasno video sve te pripreme, i mada je imao pravo da bude ponovo biran, nije nastojao, kao što znamo, da zadrži taj položaj. Osećao je da mu strogost koju je pokazao za vreme svog predsednikovanja nije mogla pribaviti glasove. Njegovi malo grubi postupci, njegov možda suviše praktičan duh, često se nisu sviđali, i Donifen se nadao da će se to nezadovoljstvo okrenuti u njegovu korist. U vreme izbora doći će bez sumnje do borbe koju će biti interesantno posmatrati.

Mališani su Gordonu uglavnoim najviše prebacivali njegovu štednju, zaista suviše sitničarsku u pogledu slatkiša. Osim toga, on ih je grdio kad nisu čuvali svoje odelo, kad su se u Frenčden vraćali uprljaini ili pocepani, a naročito kad bi poderali cipele, što je zahtevalo velike opravke i postavljalo vrlo ozbiljno pitanje obuće. A povodom izgubljene dugmadi. Koliko je bilo prigovora, a ponekad i

kazni! Doista, ovaj spor oko dugmadi sa kaputa ili pantalona neprestano se ponavlja, i Gordon je zahtevao da svaki od njih uveče pokaže da li su sva dugmad na broju, u protivnom slučaju neće dobiti kolače ili će biti zatvoreni. Onda se Brijain zauzimao za Dženkinsa, sad za Dola, i time je stekao popularnost! Zatim, mališani su znali da su oba magacionera, Servis i Moko, bila odana Brdjanu, i kad bi on jedanput postao starešina ostrva Čerman, mališani su nazirali prijatnu budućnost u kojoj se poslastice neće nikada štedeti!...

Od čega zavise stvari na ovom svetu! Doista, zar ova kolonija mladih dečaka nije slika društva i zar deca ne teže već od početka svog života da postupaju kao ljudi?

Sto se tiče Brijana, on se nije interesovao za ta pitanja. Radio je bez prestanka, ne štedeći ni svog brata, obojica su uvek bili prvi i poslednji na radu, kao da su imali da izvrše naročitu dužnost. Ipak, ceo dan nije bio posvećen samo zajedničkom obrazovanju. Program je predvideo i nekoliko časova za odmor. Očeličiti se gimnastičkim vežbama bio je jedan od uslova dobrog zdravlja. U tome su učestvovali i mali i veliki. Penjali su se na drveće pužući do prvih grana pomoću užeta koje bi omotali oko stabla. Skakali su udalj pomoću dugačkih motaka. Kupali se u jezeru, a oni koji nisu znali plivati, ubrzo su naučili. Organizovali su trke s nagradama za pobedioce. Vežbali se i u rukovanju bolasom i lasom.

Bilo je tu i nekih igara rasprostranjenih među mladim Englezima; i, osim onih koje smo već pomenuli, »kriket«, »raunder« — kad loptu teraju pomoću dugačkog štapa na drvene klinove raspoređene na svakome uglu prostranog nepravilnog pentagona, kolutanje — igra koja zahteva naročitu snagu ruku i dobro oko. Nužno je opisati ovu igru u nekim pojedinostima, jer je ona jednoga dana bila uzrok najžalosnijeg prizora između Brijana i Donifena.

Bilo je to dvadeset petog aprila poslepodne. Podelivši se u dva tabora, njih osam, Donifen, Veb, Vilkoks i Kros, s jedne, a Brijan, Bakster, Garnet i Servis, s druge strane, igrali su partiju kolutanja na tratini Sportske terase. Na ravnoj površini ovog terena bila su usađena

dva gvozdena klina, udaljena otprilike pedeset koraka jedan od drugog. Svaki igrač je imao dva metalna koluta, u sredini probušena, a prema periferiji sve tanja.

U toj igri svaki igrač mora uzastopce baciti svoje kolute, i to dosta vešto da bi se uglavili najpre na prvi, a zatim na drugi klin. Ako uspe da dokuči jedan klin, igrač pravi dva poena, a četiri ako uspe da dokuči oba. Ako se oba koluta samo približe klinovima, to su onda dva poena za onu dvojicu koja su najbliže cilju, a jedan poen ako se samo jedan kolut dobro plasirao.

Toga dana oduševljenje igrača bilo je veliko i, pošto su se u suprotnim taborima nalazili Donifen i Brijain, svaki se od njih neobično zalagao.

Već su bile odigrane dve partije, Brijan, Bakster, Servis i Garnet dobili su prvu, napravivši sedam poena, dok su njihovi protivnici dobili drugu sa šest poena.

Sada se baš odigrava pobednička partija. Oba tabora su stigla do pet poena, a ostala su još dva koluta za bacanje.

— Ti si na redu, Donifene — reče Veb — i nišani dobro! To je naš poslednji kolut, radi se o pobedi!

— Budi miran! — odgovori Donifen.

I on zauze položaj iskoračivši jednom nogom napred, dok je u desnoj ruci držao kolut, a telom bio lako nagnut ulevo da bi što bolje bacio.

Videlo se da se taj sujetni dečak upeo iz sve snage, kako se to kaže, stisnuvši zube, malo ubledelih obraza i plahog pogleda pod nabranim veđama.

Pošto je pažljivo nišanio njišući kolut, on ga baci horizontalno i snažno, jer je cilj bio udaljen pedesetak stopa.

Kotur dodirnu klin samo svojom spoljnom ivicom i, umesto da se namakne na njega, on pade na zemlju, što je u svemu značilo samo šest poena.

Donifen se nije mogao uzdržati, već besno lupi nogom.

— To je strašno — reče Kros — ali još nismo izgubili, Donifene!

— Svakako da ne! — dodade Vilkoks. — Tvoj kolut je u samom podnožju klina i ukoHko Brijam svoj kolut ne natakne, ja ga čikam da ga baci bliže!

Doista, ako se kolut, koji će Brijan bacati — jer je sad bio red na njega da igra — natakne na klin, partija je za njih izgubljena, jer je bilo gotovo nemoguće približiti ga više nego što je to učinio Donifen.

— Dobro nišani! ... Dobro nišani! — viknu Servis.

Brijan ne odgovori, jer nije htio da ljuti Donifena. Želeo je samo jedno: da obezbedi pobedu, više zbog svojih drugova nego zbog sebe.

On, dakle, zauze položaj i tako vešto baci kolut da je pogodio tačno na klin.

— Sedam poena! — viknu pobedonosno Servis. — Partija je dobijena, dobijena!

Donifen naglo priđe.

— Ne!... Partija nije dobijena! — reče on.

— A zašto? — upita Bakster.

— Jer je Brijan varao u igri!

— Varao? — odgovori Brijan čije je lice prebledelo zbog te optužbe.

— Da!... Varao je! — reče Donifen. — Brijan nije stajao na liniji gde je trebalo da stoji!... Približio se dva koraka!

— To nije tačno! — viknu Servis.

— Nije tačno! — odgovori Brijan. — Čak i kad bi to bila istina, onda bi to bila samo moja greška i ne dozvoljavam da me Donifen optužuje da sam varao u igri.

— Zaista!... Ti ne dozvoljavaš — reče Donifen sležući ramenima.

— Ne — odgovori Brijan, koji već nije mogao da gospodari sobom. — Najpre ču proveriti da li sam stajao tačno na liniji...

— Da!... Jesi — viknuše Bakster i Servis.

— Ne!... Nisi! — kazaše Veb i Kros.

— Evo otiska moje cipele na pesku! — reče Brijan. — A pošto se ni Donifen nije mogao prevariti, ja ču mu reći da je lagao!

— Lagao! — viknu Donifen približavajući se polako Brijanu.

Veb i Kros su stajali iza Donifena da bi ga podržali, dok su Servis i Bakster bili spremni da pomognu Brijanu ako dođe do borbe.

Donifen zauze stav boksera, skide kaput, zavrnu rukave do lakata i omota čvrsto maramicu oko šake.

Brijan, povrativši svoju hladnokrvnost, ostade nepomičan, kao da je bio protiv toga da se tuče s jednim od svojih drugova i da daje tako ružan primer maloj koloniji.

— Ti nisi imao pravo da vredaš, Donifene — reče on — a sada nemaš pravo da me izazivaš!...

— Zaista — odgovori Donifen tomom najdubljeg prezira — čovek nikada nema pravo da izaziva one koji ne znaju da odgovore na izazivanje!

— Ja na to ne odgovaram — reče Brijan — jer mi se ne sviđa da na to odgovorim!...

— Ako ne odgovoriš — reče Donifen — znači da se bojiš!

— Bojim!... Ja!...

— Zato što si kukavica!

Pošto je i Brijan zavrnuo rukave, pođe odlučno na Donifena. Oba protivnika stadoše jedan nasuprot drugome.

Kod Engleza, čak i u engleskim vaspitnim zavodima, boks je, da tako kažemo, deo vaspitanja. Osim toga, primećeno je da mladi dečaci koji znaju taj sport pokazuju više blagosti i strpljenja nego drugi, i ne izazivaju svađu svakom prilikom.

Brijan, kao Francuz, nije nikada imao smisla za te udarce pesnicom, kojima lice služi kao isključivi cilj. On se, dakle, nalazio u stanju podređenosti prema svom protivniku, koji je bio vrlo vešt bokser, mada su obojica bila istih godina, istog stasa i približno iste snage.

Taman su bili spremni da započnu borbu i samo što nije usledio prvi udarac, kad Gordon, koga je obavestio Dol, stiže da se umeša.

— Brijane! ... Donifene! — viknu on.

— Rekao mi je da sam lažov! — reče Donifen.

— Zato što me je on optužio da varam u igri i nazvao me

kukavicom! — odgovori Brijan.

Tog trenutka se svi okupiše oko Gordona, dok su dva protivnika napravila nekoliko koraka unazad, Brijan skrštenih ruku, a Donifен u stavu boksera.

— Donifene — reče tada Gordon strogim glasom — ja poznajem Brijana! .. On sigurno nije tražio svađu!... Biće da je do tebe krivica!

...

— Zaista, Gordone! — odgovori Donifен. — Ja te već dobro poznajem!... Uvek si spreman da budeš protiv mene!

— Da... kad to zaslužuješ! — odgovori Gordon.

— Neka bude! — reče Donifен. — Bila krivica Brijanova ili moja, ako Brijan odbije da se bije, on je kukavica.

— A ti, Donifene — odgovori Gordon — ti si nevaljao dečak koji daje gadan primer svojim drugovima! Šta! U tako ozbiljnoj situaciji kakva je naša, jedan od nas radi samo na razjedinjavanju! Treba da stalno napada najboljeg od svih!

— Brijane, zahvali Gordonu! — viknu Donifен.

— A sada pazi!

— A ne! — viknu Gordon. — Ja, vaš starešina, ja se protivim svakom prizoru nasilja između vas! Brijaine, vrati se u Frenč-den! Što se tiče tebe, Donifene, iskali svoj bes gde hoćeš i nemoj se pojaviti dok ne budeš u stanju da shvatiš da sam ja okrivivši tebe, učinio samo svoju dužnost.

— Da!... Da! — viknuše drugi, sem Veba, Vilkoksa i Krosa. — Ura za Gordona!... Ura za Brijana!

Zbog te jednodušnosti nije im preostalo ništa drugo do da poslušaju. Brijan se vrati u hol, a uveče, kad je Donifен došao na spavanje, nije pokazao nikakvu želju da nastavi svađu. Ipak se dobro osećalo da u njemu ključa potajni bes, da se njegovo neprijateljstvo prema Brijanu još povećalo i da prvom zgodnom prilikom neće zaboraviti lekciju koju mu je dao Gordon. Uostalom, on je odbio svaki pokušaj koji je učinio Gordon da bi se pomirili.

Zaista, bio je vrlo žalostan taj strašni razdor koji je ugrožavao mir

male kolonije. Donifen je imao Vilkoksa, Krosa i Veba, koji su bili pod njegovim uticajem, koji su mu davali za pravo svakom prilikom, i zar se nije trebalo bojati nekog rascepa u budućnosti?

Od tog dana više se o tome nije govorilo. Niko nije napravio nikakvu aluziju na ono što se dogodilo između dva suparnika, i svakodnevni poslovi nastavljeni su s obzirom na skoru zimu.

Neće se još dugo čekati na nju. Tokom prve sedmice maja hladnoća je postala osetna, tako da je Gordon zapovedio da se nalože peći u holu i da gore noću i danju. Uskoro se pokazalo potrebno da se nalože vatre >u staji i živinarniku, što je i dalje ostalo Servisova i Garnetova dužnost.

U to doba su se neke ptice spremale na selidbu u jatima. U koje su krajeve letele? Verovatno su to morali biti severni predeli Pacifika ili američkog kontinenta, koji su im pružali blažu klimu nego ostrvo Čerman.

Među tim pticama su prvo mesto zauzimale laste, te čudnovate selice, sposobne da brzo prelete velike razdaljine. Stalno razmišljajući o tome kakvo sredstvo da upotrebi da bi se vratili u domovinu, Brijain je došao na ideju da iskoristi odlazak ovih ptica i pošalje vesti o sadašnjem položaju brodolomnika sa *Slaufija*. Ništa nije bilo lakše nego uhvatiti nekoliko tuceta ovih ptica iz roda seoskih lasti, jer su one ulazile da se gnezde čak u skladište. Staviše im oko vrata platnenu vrećicu sa beleškom o tome na kom delu Pacifika treba tražiti ostrvo Čerman i sa velikom molbom da se pošalje vest u Oklend, glavni grad Novog Zelanda.

Zatim su laste puštene, a mladi naseljenici, iskreno uzbuđeni, rekoše im dirljivo »doviđenja« u trenutku kad su nestajale u pravou severoistoka.

Dosta skromna nada u spasenje; ali ma koliko to bdilo malo verovatno da će jedna od tih poruka biti primljena, Brijan je imao pravo da ni ovo ne propusti.

Već dvadeset petog maja pojavi se prvi sneg, što znači nekoliko dana ranije nego prošle godine. Treba li po toj ranoj zimi sudiiti i o

njenoj oštrini? Trebalo se u svakom slučaju nje bojati. Srećom su u Frenč-denu toplota, svetlost i hrana bile obezbeđene za mnoge duge mesece, ne računajući proizvode Južne močvare, čija je divljač rado navraćala na obale reke Zeland.

Ima već nekoliko sedmica kako su topla odela bila razdeljena, i Gordon je pazio da se higijenske mere strogo sprovode.

U Frenč-denu se u poslednje vreine osećalo potajno vrenje koje je uzbudilo mlade duhove. U stvari, desetog juna navršiće se godina dana otkako je Gordon izabran za starešinu ostrva Čerman.

To je bio uzrok pregovora, tajnih dogovora, može se čak reći spletaka, što je sve ozbiljno uznemiravalo ovaj mali svet. Poznato je da je Gordonu bilo svejedno. Što se tiče Brijana, koji je bio porekлом Francuz, on nije ni pomicao da upravlja kolonijom mlađih dečaka gde se Englezi nalaze u većini.

Ne pokazujući to otvoreno, Donifen je bio naročito zabrinut zbog tih izbora. Zbog svoje naročite inteligencije, svoje odvažnosti, u koju niko nije sumnao, on bi sigurno mogao gajiti nadu, samo da po karakteru nije bio gord, zapovedničkog duha i da nije imao ostale mane koje su poticale od njegove zavidljive prirode.

Bilo da je bio siguran da će naslediti Gordona, bilo što ga je sujeta sprečavala da prosjači glasove, on se pravio da se drži po strani. Uostalom, što on nije činio otvoreno, činili su za njega njegovi prijatelji. Vilkoks, Veb i Kros nagovarali su potajno ostale drugove da glasaju za Donifena, naročito mališane, čija je pomoć bila dragocena. Pošto nijedno ime nije bilo istaknuto, Donifen je imao razloga da svoj izbor smatra sigurnim.

Stiže i deseti juni.

Posle podne će se pristupiti izborima. Svaki je morao da na hartiji napiše ime onoga za koga glasa. Većina će odlučiti. Pošto je kolonija imala četmaest članova — Moko, kao Crnac nije mogao zahtevati niti je zahtevao biračko pravo — sedam glasova, više jedan, koji se odnose na isto ime, odlučiće o izboru novog starešine.

Izbori počeše u dva sata pod Gordonovim predsedništvom, a on je

to izvršavao s ozbiljnošću koju anglosaksonska rasa unosi u sve poslove ove vrste.

Kad je izvršeno prebrojavanje, rezultati se bili sledeći:

Brijan.....8 glasova
Donifen.....3 glasa
Gordon.....1 glas

Ni Gordon ni Donifen nisu hteli da učestvuju u izborima. Što se tiče Brijana, on je glasao za Gordona.

Kad su rezultati objavljeni, Donifen nije mogao sakriti svoje razočaranje ni duboki bes koji je osetio.

Vrlo iznenađen što je dobio većinu glasova, Brijan u početku samo što nije odbio tu čast. Ali mu, nesunnjivo, pade na pamet jedna misao pošto je pogledao svog brata Žaka:

— Hvala, drugovi — reče — prihvatom!

Od ovog časa Brijan će cele godine biti starešina mladim naseljenicima na ostrvu Čeraman.

III

Drugovi su izabarali Brijana jer su hteli da odaju priznanje njegovoj odanosti i hrabrosti, koje je pokazao u svim prilikama kad se radilo o sudbini kolonije, kao i njegovoj neumornoj požrtvovanosti u opštem interesu. Od onog dana kad je, da tako kažemo, preuzeo komandu na škuni, za vreme puta od Novog Zelanda do ostrva Čerman, nikada nije ustuknuo pred opasnošću ili teškoćom. Mada je bio druge narodnosti, svi su ga voleli, veliki i mali — naročito ovi poslednji, jer se o njima neprestano tako revnosno brinuo da su jednodušno glasali za njega. Jedino su Donifen, Kros, Vilkoks i Veb odbijali da priznaju Brijanove vrline; ali u duši su savršeno znali da su nepravedni prema ovom najzaslužnjem drugu.

Mada je predvideo da će ovaj izbor još povećati razdor koji je već postojao, mada se bojao da Donifen i njegove pristalice ne donesu kakvu neprijatnu odluku, Gordon je od srca čestitao Brijanu. S jedne strane, on je bio suviše pravičan da ne bi prihvatio izbor koji je izvršen, a, s druge strane, više je voleo što će odsada voditi samo frenčensko knjigovodstvo. Od tog dana, međutim, bilo je jasno da su Donifen i njegova tri prijatelja odlučili da ovakvo stanje više ne podnose, mada je Brijan sebi obećao da im nikada neće pružiti priliku za nekakve ispade.

Što se tiče Žaka, on je bio vrlo iznenaden kad je video da njegov brat prihvata rezultat izbora.

— Zar hoćeš? — reče mu on ne dovršivši misao koju Brijan dopuni odgovorivši mu tih:

— Da, hoću da učinim još više nego što smo dosada učinili da bismo iskupili tvoju grešku!

— Hvala, brate — odgovori Žak — i nemoj da me štediš!

Sutradan je počeo život koji će zbog dugih zimskih dana biti tako jednoličan.

Pre nego što velika hladnoća ograniči svaki odlazak u Slaufijev zaliv, Brijan preduze jednu meru koja je bila vrlo korisna.

Poznato nam je da je na najvišem vrhu Oklendskog grebena bio postavljen signalni jarbol. Od zastave koja je istaknuta navrh jarbola ostali su samo drnjci, jer je njome nekoliko sedmica mlatarao veter sa pučine. Bilo je važno zameniti je nekom napravom koja će odoleti čak i zimskim vihorima. Po Brijanovom savetu, Bakster napravi nekakav balon od vrbovog šiblja, kojeg je bilo u izobilju na obalama močvare, i koji je mogao odoleti jer će veter prolaziti kroz njega. Kad je taj posao završen, napravljen je osamnaestog juna poslednji izlet u zaliv, i zastavu Ujedinjene Kraljevine Brijan je zamenio novim znakom koji se video više milja unaokolo.

Nije više bio daleko trenutak kad će Brijan i njegovi »podanici« biti zatvoreni u Frenč-denu. Živa u termometru se pomalo spuštala, u stalnoj progresiji — što je bio znak da hladnoća neće popustiti.

Brijan je jolu izvukao na suvo, u jedan ugao ispod grebena. Pokrivena je debelom ciradom da se ne bi rasušila. Zatim su Bakster i Vilkoks stavili zamke oko tora i iskopali nove jame na rubu Šume zamki. Najzad su i mreže postavljene duž reke Zeland, kako bi se u njih hvatale barske ptice, koje su ostri južni vetrovi gonili u unutrašnjost ostrva.

U međuvremenu su Donifen i dvojica-trojica drugova, nataknuvši štule, odlazili na Južnu močvaru, odakle se nikad nisu vraćali praznih torbi, štedeći metke, jer je Brijan u pogledu municije bio istog mišljenja kao i Gordon.

Za vreme prvih dana jula reka se počela smrzavati. Nekoliko santi leda, koje su nastale na Porodičnom jezeru, pošlo je niz reku. Uskoro, zbog nagomilavanja santi malo niže od Frenč-dena, strvorila se

naslaga, a na površini reke se obrazovao debeo smrznuti sloj. Ako se održi hladnoća, koja je već iznosila dvanaestak stepeni ispod nule, jezero će se smrznuti na celoj svojoj površini. Doista, posle žestokog naleta vihora koji su to smrzavanje usporili, vetar skrenu na jugoistok, nebo se izvedri, a temperatura pade gotovo dvadeset stepeni ispod tačke smrzavanja.

Program zimskog načina života prihvaćen je pod istim uslovima kao i prošle godine. Brijan je upravljao ne zloupotrebljavajući svoj autoritet. Rado su ga slušali, a Gordon mu je mnogo olakšavao tu dužnost dajući primer poslušnosti. Jedino Donifen i njegove pristalice nisu nikako hteli da se potčine. Oni su svakodnevno obilazili klopke, zamke, mreže i stupice, što je naročito bilo njima dodeljeno, nastavivši i dalje da se sastaju, da šapuću, mešajući se retko u zajednički razgovor, čak ni za vreme jela, kao ni za večernjih bdenja. Da nisu spremali kakvu podvalu? To se nije znalo. Uglavnom, nije imalo šta da im se prigovori, a Brijan se nikad nije mešao. On se zadovoljavao time da prema svima bude pravedan preuzimajući najčešće sam mučne i teške poslove, ne štedeći nimalo sivog brata koji se revnosno takmičio s njim. Gordon je čak mogao primetiti da se Žakov karakter izmenio, a Moko je sa zadovoljstvom video da se mladi dečak posle onog objašnjenja sa Brijanom slobodnije mešao u razgovor i u igru svojih drugova.

Dugi časovi, koje su zbog hladnoće morali provoditi u holu, bili su ispunjeni učenjem. Dženkins, Iverson, Dol i Kostar osetno su napredovali. Učeći njih, i veliki su učili. Za vreme dugih večeri glasno su čitali putopise, od kojih je Servis naročitao voleo priče o svojim Robinsonima. Ponekad su na Garnetovoj harmonici zazučali otužni zvuci koje je nesrećni ljubitelj muzike izvodio sa ubeđenjem dostoјnjim sažaljenja. Ostali su pevali u horu neke pesme iz svog detinjstva. Zatim, kad se koncert završio, svi su odlazili na spavanje.

Brijan ipak nije prestao da razmišlja o povratku na Novi Zeland. To mu je bila najveća briga. U tome se razlikovao od Gordona, koji je mislio samo na to kako će usavršiti organizaciju kolonije na ostrvu

Čerman. Brijanovo upravljanje naročito će se odlikovati naporima koji će biti učinjeni radi vraćanja u domovinu. Stalno je mislio na onu beličastu mrlju na pučini koju je primetio iz Zaliva obmane. Nije li to bila neka zemlja u blizini ostrva? — pitao se on. Ako je tako, zar bi bilo nemoguće sagraditi čamac kojim bi pokušali da dođu do tog kopna? Ali kad je o tome razgovarao sa Baksterom, ovaj je klimao glavom osećajući dobro da je takav posao iznad njihovih mogućnosti!

— Ah, zašto smo samo deca — ponavljaо je Brijan — da, deca, kad bi trebalo da smo ijudi!

I to mu je bilo najviše žao.

Za vreme tih zimskih noći, mada je bezbednost u Frenč-denu bila potpuna, ipak je bilo nekoliko uzbuna. Više puta je Fen lajanjem najavljavao čopor mesoždera — gotovo uvek šakala — koji su luitali oko tora. Donifen i ostali istrčali bi tad na vrata hola i bacajući užarene komade drveta na te zle životinje uspeli bi da ih odagnaju.

Dva-tri puta u okolini se pojavilo više jaguara i kugura, ali se nikad nisu toliko približili kao šakali. Njih su dočekali mećima, mada su ih gađali sa tolike udaljenosti da ih nisu mogli smrtno pogoditi. U stvari, nije bilo lako zaštитiti tor.

Dvadeset četvrtog jula Moko je najzad imao priliku da pokaže svoje nove kuvarske sposobnosti spravljajući jelo od neke divljači, tako da su se svi gostili, jedni kao sladokusci, a drugi kao proždrljivci.

Vilkoks i Bakster — koji mu je rado pomagao — nisu se zadovoljavali postavljanjem klopki samo za sitnije životinje, ptice ili glodavce. Savijajući neke mladice koje su rasle u čestarima Šume zamki, oni su stvorili prave zamke sa petljama za krupnu divljač. Ova vrsta stupica obično je postavljana u šumi na mesta gde prolaze srne, što je često urođilo plodom.

Noću dvadeset četvrtog jula, uhvati se u jednu od tih petlji u Šutni zamki — ne srna, već prekrasni plamenac — koji nije imao snage da se oslobodi. Sutradan, kad je Vilkoks obilazio zamke, životinja je već bila udavljenă pređicom kojom mu je mladica, podigavši se, stegla grlo. Taj plamenac je bio odličan, pošto su ga očupali, očistili, dobro

napunili aromatičnim travama i ispekli kako treba.

Za svakoga je bilo mesa od krila i bataka, svako je dobio i komadić jezika, a on se smatrao kao nešto najbolje što se može pojesti pod svodom nebeskim.

U prvoj polovini avgusta bila su četiri veoma hladna dana. Brijan je sa strahom gledao na termometar koji je pokazivao trideset stepeni ispod nule. Vazduh je bio neuporedivo čistiji i, kao što se često događa pri tako niskoj temperaturi, ni dašak vetra nije uznemiravao atmosferu.

U to vreme niko nije mogao izlaziti iz Frenč-dena a da odmah do kosti ne promrzne. Mališanima je zabranjeno da se i jednog trenutka izlažu hladnoći. Veliki su izlazili samo u slučaju neophodne potrebe, uglavnom da bi danju i noću ložili vatre u staji i živinarniku.

Srećom su te hladnoće kratko trajale. Oko šestog avgusta vetrar je dunuo sa zapada, pa su Slaufijev zaliv i Olujna obala bili zahvaćeni strašnim vihorima, koji, pošito su najpre šibali s one strane Oklendskog grebena, preskočiše i na ovu stranu sa neuporedivom žestinom. Pa ipak Frenč-den nije zbog toga nimalo trpeo. Samo bi zemljotres mogao razbiti njegove čvrste stene. Najjači vetrovi, čak i oni koji izbacuju velike brodove na kopno ih ruše kamene zgrade, nisu mogli ništa nepokolebljivoj strmoj obali. Što se tiče oborenog drveća, toga je bilo mnogo; to će, uostalom, biti uštedjen trud mladim drvosečama kad bude trebalo popuniti zalihe goriva.

Uglavnom su ovi vihori potpuno izmenili atmosfersko stanje u tom smislu što su značili kraj velikih hladnoća. Posle tog perioda temperatura je stalno rasla, i čim su vetrovi prestali, ona se ustalila na sedam do osam stepeni iznad tačke smrzavanja.

Druga polovina avgusta bila je vrlo podnošljiva. Brijan je mogao preduzeti spoljne radove, sem ribolova, jer je debo led još pokrivaо reku i jezero. Često su obilazili klopke, zamke i mreže, gde su nalazili mnogo barskih ptica, pa su i ostavu stalno snabdevali svežim mesom divljači.

I u toru je uskoro bilo nekoliko novih gostiju. Osim jednog para

droplji i morskih kokoški peruanska ovca je ojagnjila petoro mlađih, o kojima su se Servis i Garnet neprestano brinuli.

U takvim uslovima, i s obzirom na stanje leda, Brijan je došao na pomisao da drugovima priredi veliku partiju klizanja. Od drvenog đona i pločice gvožđa Bakster je uspeo da napravi nekoliko pari klizaljki. Ovi dečaci su, uostalom, manje-više svi bili navikli na ovaj sport, koji je vrlo omiljen za vreme jakih zima na Novom Zelandu, i bili su očarani da pokažu svoj talenat na površini Porodičnog jezera.

Dvadeset petog avgusta, oko jedanaest sati pre podne, Brijan, Donifen, Veb, Kros, Vilkoks, Bakster, Garnet, Servis, Dženkins i Žak ostavivši Iversona, Dola i Kostara na brizi Moku i Fenu, pođoše iz Frenč-dena da potraže mesto gde će ledeni pokrivač pružiti dosta prostora povoljnog za klizanje.

Brijan je poneo jednu od brodskih truba da bi grupu mogao sazvati u slučaju da se poneki upute suviše daleko po jezeru. Svi su doručkovali pre polaska i računali kao sigumo da će se vratiti na ručak.

Trebalo je da idu gotovo tri milje uz obalu dok nisu pronašli pogodno mesto, jer je na prilazima Frenč-denu Porodično jezero bilo zakrčeno santama leda. Prošavši kroz Šumu zamki, mlađi naseljenici su se zaustavili pred jednom površinom podjednako čvrstom, koja se pružala unedogled prema istoku. To je bilo izvrsno polje za čitavu vojsku klizača.

Ne treba pominjati da su Donifen i Kros poneli puške da ubiju kakvu divljač ako im se pruži prilika. Što se tiče Brijana i Gordona, koji nisu imali smisla za tu vrstu sporta, oni su pošli samo s namerom da spreče neku glupost.

Neosporno da su najveštiji klizači u koloniji bili Donifen, Kros, a naročito Žak, koji je to voleo zbog brzine kretanja, kao i zbog tačnosti kojom je izvodio komplikovane figure.

Pre nego što je dao znak za polazak, Brijan sakupi drugove i reče im:

— Nema potrebe da vam naređujem da budete pametni i da se

kanete svakog samoljublja! Ako baš i ne treba strepeti da će led popustiti, treba se uvek bojati da će neko prebiti ruku ili nogu! Ne udaljujte mi se iz vida! U slučaju da vam se desi da odete predaleko, ne zaboravite da vas Gordon i ja čekamo na ovom mestu. Kad dam znak trubom, svaki treba da se vrati k nama!

Kad su čuli ova naređenja, klizači pojuriše jezerom, a Brijan je bio umiren videći da su stvarno spretni. Nekoliko padova kojih je bilo u početku, izazvalo je samo smeh.

Zaista, Žak je činio čuda, napred, nazad, na jednoj nozi, na obe, stojeći ili čučeći, opisujući krugove i elipse savršeno pravilno. A kako je samo Brijan bio zadovoljan gledajući brata koji učestvuje u igrama s ostalima!

Verovatno da je Donifen, kao strastven sportista, osetio neku zavist zbog Žakovih uspeha koje su svi od sveg srca hvalili. Stoga se udaljio od obale uprkos neprekidnim Brijanovim naredbama. Jednog trenutka je čak dao znak Krosu da ga stigne.

— Ej, Kros — povika mu on — primećujem jato pataka ... tamo ... na istoku! Vidiš li ih?

— Da, Donifene!

— Ti imaš pušku!... I ja imam!... U lov!

— Ali Brijan je zabranio!

— Ah, ostavi me na miru s tvojim Brijanom! ... Na put... punom brzinom!

Za tren oka Donifen i Kros pređoše pola milje goneći jato ptica koje su lepršale nad Porodičnim jezerom.

— Kuda će oni? — upita Brijan.

— Biće da su videli neku divljač — odgovori Gordon — i lovački instinkt...

— Bolje reći instinkt za neposlušnost! — reče Brijain. — Opet Donifen ...

— Zar misliš, Brijane, da se treba bojati za njih?...

— Eh, ko zna, Gordone? ... Nije pametno udaljavati se! ... Vidi kako su već daleko!

Stvarno, u brzom trku Donifen i Kros su izgledali samo kao dve tačke na horizontu jezera.

Mada je bilo vremena da se vrate, jer će dan potrajati još nekoliko sati, ipak je to bilo nepomišljeno. U stvari, u ovo godišnje doba trebalo se uvek bojati iznenadnih promena u atmosferi. Izmene u pravcu vetra bile bi dovoljne da dovedu do vihora ili magle. Stoga možete misliti koliko se Brijan uplašio kad je oko dva časa horizont iznenada iščezao iza guste zavese od magle.

Tog trenutka Kros i Donifen se još nisu bili vratili, a magla, koja se sada nagomilala na površini jezera, skrivala je zapadnu obalu.

— Eto čega sam se bojao! — viknu Brijan.

— Kako će se vratiti?

— Zvuk trube!... Daj znak trubom! — odgovori Gordon.

U tri maha truba zatrubi i njen metalni zvuk odjeknu kroz vazduh. Možda će odgovoriti pucanjem iz puške — jedina mogućnost da Donifen i Kros označe svoj položaj.

Brijan i Gordon su slušai... Nikakav prasak nije dopro do njihovog uva. Samo je magla postala još mnogo gušća i veća, a njeni prvi koluti već su bili četvrt milje od obale. Pošto se istovremeno uzdizala prema višim predelima, jezero će u njoj nestati za nekoliko minuta.

Brijan opet pozva drugove koji su mu ostali nadomak oka. Za nekoliko trenutaka svi su se skupili na obali.

— Šta smo odlučili? — upita Gordon.

— Najpre da pokušamo da nađemo Krosa i Donifena pre nego što potpuno zalutaju u magli! Neka jedam od nas podje u pravcu kojim su oni pošli i neka pokuša da se poveže s njima pomoću trube...

— Ja sam spreman da podjem! — reče Bakster.

— Takođe i mi! — dodadoše dva-tri druga.

— Ne!... Ja ću ići! — reče Brijan.

— Ja ću, brate! — odgovori Žak. — Na svojim klizaljkama ubrzo ću stići Donifena ...

— Neka bude! — odgovori Brijan. — Idi, Žače, i slušaj dobro da li ćeš čuti pucanje puške! ... Evo ti, uzmi trubu koja će ti poslužiti da

najaviš svoje prisustvo! ...

— Da, brate!

Trenutak kasnije Žak postade nevidljiv usred magle koja je bivala sve neprovidnija.

Brijan, Gordon i ostali osluškivali su pažljivo Žakovo trubljenje, ali je ono uskoro zamrlo u daljini.

Prođe pola sata. Nikakvih vesti o nestalima, ni o Krosu ni Donifenu, koji su bili nesposobni da se orijentišu na jezeru, ni o Žaku, koji im je otišao u susret.

A šta će se desiti sa svom trojicom ukoliko padne noć pre nego što se vrate?

— Kad bismo imali još oružja — viknu Servis — možda...

— Oružja? — odgovori Brijan. — Ima ga u Frenč-denu!... Ne gubimo ni časa! ... Na put!

To je najbolje što su mogli da učine, jer je, pre svega, bilo važno signalizovati Žaku, kao i Donifenu i Krosu, kojim pravcem da podu da bi se vratili na obalu Porodičnog jezera. Najbolje je, zato, vratiti se najbližim putem u Frenč-den, odakle bi mogli davati signale povremenim plotunima.

Za manje od pola sata, Brijan, Gordon i ostali pređoše tri milje koje su ih delile od Sportske terase.

Ovom prilikom više niko nije mislio o štednji olova. Vilkoks i Bakster napuniše dve puške i opališe u pravcu istoka.

Bez odgovora. Ni pucnja, ni trube...

Već su prošla tri časa. Magla se sve više zgušnjavala što je sunce više zalazilo iza Oklendskog grebena. Kroz gustu maglu bilo je nemoguće videti površinu jezera.

— Na top! — reče Brijan.

Jedan od ona dva mala topa sa *Slaufija* — onaj što je bio uperen kroz otvor probijen u blizini vrata na holu — dovučen je nasred Sportske terase i upravljen prema severoistoku, baš kao što je trebalo.

Napuniše ga signalnim đuletom, i Bakster je upravo htio da povuče fililj pomoću užeta, kad Moku pade na pamet da đule obvije

otpacima trave, pomešanim sa salom. On je verovao da će to izazvati snažniju detonaciju, i nije se prevario.

Metak je ispajen — a Dol i Kostar su prethodno začepili uši.

Usred tako savršeno tihe atmosfere bilo je nemoguće da se ta detonacija ne čuje na udaljenosti od više milja.

Slušali su... Ništa!

Ceo sat je mali top pucao svaki minut. Nemoguće da bi se Donifen, Kros i Žak mogli prevariti u pogledu značenja ove ponovljene paljbe, koja je označavala položaj Frenč-dena. Osim toga, ovi pucnji su se morali čuti na celoj površini Porodičnog jezera, jer je magla vrlo pogodna za prenošenje zvuka na daljinu, a ta je pogodnost bila sve veća što je magla bila gušća.

Najzad, nešto malo pre pet časova dva-tri pucnja iz puške, još daleka, dosta su se jasno razabirala u pravcu severostoka.

— To su oni! — viknu Servis.

I Bakster odmah odgovori poslednjim metkom na Donifenov signal.

Nekoliko trenutaka kasnije ukazaše se dve senke u magli, koja je bila manje gusta na obali nego na jezeru. Uskoro se uzvici »ura« pridružiše onima koji su dolazili sa Sportske terase.

Bili su to Donifen i Kros.

Žak nije bio s njima.

Možete zamisliti kakav je samrtni strah morao osetiti Brijan! Njegov brat nije mogao naći dvojicu lovaca, niti su oni čuli njegovo trubljenje. Tog trenutka su Kros i Donifen, nastojeći da se orijentisu, već krenuli prema južnom delu Porodičnog jezera, dok je Žak išao dalje na istok pokušavajući da ih stigne. Ali da nije bilo plotuna iz Frenč-dena, oni nikada ne bi pronašli put za povratak.

Brinući samo za brata koji je zalutao u magli, Brijan nije ni pomislio da prigovori Donifenu čija je neposlušnost mogla imati teške posledice. Ako Žak bude primoran da provede noć na jezeru, na temperaturi koja će se, možda, spustiti do petnaest stepeni ispod nule, kako će izdržati tako jaku hladnoću.

— Trebalо je da ja idem mesto njega... ja!

— ponavljaо je Brijan, kome su Gordon i Bakster uzalud pokušavai da uliju malo nade.

Još su nekoliko puta ispalili top. Da je Žak bio blizu Frenč-dena, on bi ih čuo i ne bi propustio da signalizuje svoje prisustvo pomoću trube. Ali kad se i poslednji odjek topovske grmljavine izgubio u daljini, ni onda nije bilo nikakvog odgovora. Spuštala se noć, tama je već obuhvatala celo ostrvo.

Ipak se ukaza jedna povoljna okolnost. Kao da se magla počela razilaziti. Vetric koji se javio sa zalaskom sunca, kao što se događa gotovo svake večeri posle tihog dana, poterao je magle prema istoku oslobađajući površinu Porodičnog jezera. Uskoro će samo noćna tama biti zapreka da se lako dođe do Frenč-dena.

U tim uslovima trebalо je napraviti samo jedno: zapaliti na obali veliku vatru koja će poslužiti kao signal. I već su Vilkoks, Bakster i Servis složili suvarke nasred Sportske terase, kad ih Gordon zaustavi.

— Čekajte! — reče on.

Gordon je sa dogledom pažljivo gledao u pravcu severoistoka.

— Čini mi se da vidim jednu tačku — reče on

— tačku koja se pomera ...

Brijam je zgrabio svoj dogled pa je i on pogledao.

— Hvala bogu! ... On je ... — viknuo je. — To je Žak!... Vidim ga!...

I svi su vikali iz punih pluća kao da ih je mogao čuti na daljini koja je mogla iznositi najmanje jednu milju.

Ipak se ta razdaljina smanjivala naočigled. Žak, sa klizaljkama na nogama, leteo je brzo kao strela po smrznutom jezeru i približavao se Frenč-denu. Još nekoliko minuta pa će stići.

— Kao da nije sam! — viknu Bakster koji nije mogao sakriti svoje iznenađenje.

Doista, pažljivijim osmatranjem primetile bi se još dve tačke, nekoliko stotina koraka iza Žaka.

— Šta je to? — upita Gordon.

— Ljudi? — odgovori Bakster.

— Ne! ... Pre bih rekao životinje! — reče Vilkoks.

— Zveri, možda! — viknu Donifen.

On se nije prevario i ne oklevajući, s puškom u ruci, on pojuri na jezero pred Žaka.

Za nekoliko trenutaka Donifen je stigao do dečaka i ispalio dva metka na zveri koje se okrenuše i uskoro nestadoše.

Bili su to medvedi koje niko nije očekivao među čermanskim zverinjem! S obzirom na to da te opasne životinje lunjaju ostrvom, kako to da lovci nikada nisu naišli na njihove tragove? Ne navodi li to na pomisao da i ne žive ovde, već da su se zimi, bilo preko smrznute površine, bilo pomoću plovećih santi, ovi medvedi usuđivali da dođu čak u ove predele? A zar to ne bi mogao biti dokaz da u blizini ostrva Čerman postoji neki kontinent? ... Trebalo bi razmisliti o tome.

Ma kako bilo, Žak je spasen i njegov brat ga je stegao u svoj zagrljaj.

Hrabrom dečaku su mnogi čestitali, grlili ga i srdačno mu stezali ruku. Pošto je uzalud trubio da bi dozvao svoja dva druga, i sam izgubljen u gustoj magli, nije se mogao orijentisati dok nije čuo prvi pucanj.

To može biti samo frenčdenski top! — rekao je sam sebi nastojeći da shvati odakle dolazi zvuk.

Bio je tada na severoistoku jezera, udaljen više milja od obale. Odmah je svom brzinom svojih klizaljki pojurio u pravcu koji mu je bio naznačen.

Iznenada, u trenutku kad se magla počela razilaziti, našao se u prisustvu dva medveda koji pojuriše prema njemu. Uprkos opasnosti, on nijednog trenutka nije izgubio hladnokrvnost i, zahvaljujući svom brzom trku, mogao je držati na izvesnoj udaljenosti te životinje. Ali da je pao, bio bi izgubljen.

A onda, pošto su svi pošli prema Frenč-denu, pozvavši Brijana na stranu, Žak mu reče tiho:

— Hvala, brate, hvala što si mi dozvolio da ...

Brijan mu steže ruku bez odgovora.

Zatim, u trenutku kad je Donifen htio da uđe u hol, Brijan mu reče:

— Zabranio sam ti da se udaljavaš, i vidiš li, tvoja neposlušnost je mogla dovesti do velike nesreće! Pa ipak, mada si kriv, Donifene, moram ti zahvaliti što si pritekao u pomoć Žaku.

— Činio sam samo svoju dužnost — odgovori hladno Donifen.
I on ne prihvati ruku koju mu je njegov drug tako srdačno pružio.

IV

Šest sedmica posle ovih događaja, ako pet časova posle podne, četiri mlada naseljenika zaustaviše se na krajnjem jugu Porodičnog jezera.

Bio je to deseti oktobar. Već se osećao uticaj proleća. Pod drvećem, koje se zaodelo potpuno svežim zelenilom, zemlja je dobila prolećnu boju. Lep vетrić lako je naborao površinu jezera još osvetljenu poslednjim sunčanim zracima koji su ovlaš dodirivali prostranu ravnicu oko Južne močvare, uokvirene uskom peskovitom obalom. Mnogobrojne ptice kričeći su letele u jatima i vraćale se u svoja prenoćišta u mračnu šumu ili među pukotine u stranoj obali. Različite vrste zimzelenog drveća, borovi, zatim brestovi, a nedaleko i jedan jelovik od nekoliko jutara, remetili su tu jednoličnu pustoš ovog dela ostrva Čerman. Zeleni okvir jezera bio je na tom mestu prekinut, i da bi opet došli do guste zavese od šuma, trebalo je ići više milja od jedne i druge obale prema unutrašnjosti.

Ovog trenutka dobra vatra ispod jednog primorskog bora širila je svoj mirisni dim koji je vetar odnosio nad močvaru. Par plovki pekao se na rasplamsalom ognjištu napravljenom između dva kamena. Posle večere ova četiri dečaka neće imati šta drugo da rade nego da se umotaju u svoje pokrivače, i dok će jedan od njih bdati, trojica ostalih će mimo spavati do jutra.

Bili su to Donifen, Kros, Veb i Vilkoks, i evo pod kakvim su okolnostima - odlučili da se odvoje od svojih drugova.

U poslednjoj sedmici ove druge zime koju su mladi naseljenici

provodili u Frenč-denu, odnosi između Donifena i Brijana bili su zategnuti. Još ni smo zaboravili s kakvim je besom Donifen primio izbore u korist svog suparnika. Postao je još zavidniji i još ljući i nerado je pristajao da se potčini naredbama novog starešine na ostrvu Čerman. On mu se nije otvoreno opirao jer ga većina ne bi u tome podržala, a to mu je bilo dobro poznato. Ipak je u raznim prilikama pokazivao toliku mržnju da se Brijan nije mogao uzdržati od opravdanih prigovora. Posle onog slučaja na klizanju, gde je njegova neposlušnost bila tako očigledna, pa makar bila posledica samo lovačke strasti ili svojeglavosti, njegova nepokornost postajala je sve veća i došao je momenat kad će Brijan biti primoran da ga strogo kazni.

Sve dosada, zabrinut zbog ovakovog stanja, Gordon je postizao da se Brijan uzdrži. Ali ovaj je dobro osećao da mu je strpljenje pri kraju i da je u opštem interesu, da bi se održao red, bila potrebna primerna kazna. Uzalud je Gordon pokušavao da uraizumi Donifena. Ukoliko je ranije još i imao uticaja na njega, morao je priznati da ga je sad potpuno izgubio. Donifen mu nije oprštalo što je često branio njegovog protivnika. Stoga Gordonova intervencija nije imala nikakvog rezultata i on je sa dubokim žaljenjem predviđao da će uskoro doći do komplikacija.

Po svemu ovome video se da je sloga, koja je bila neophodna za mir stanovnika Frenč-dena, bila narušena. Osećalo se neko duševno nespokojstvo koje je otežavalo zajednički život.

U stvari, osim za vreme jela, Donifen i njegove pristalice — Kros, Veb i Vilkoks, koji su sve više potpadali pod njegov uticaj — živeli su za sebe. Kad ih je rđavo vreme sprečavalo da idu u lov, okupljali su se u jednom uglu hola i tu međusobno tiho razgovarali.

— To je sasvim sigurno — reče Brijan jednoga dana — sva četvorica se o nečem dogovaraju.

— Valjda ne protiv tebe, Brijaine? — odgovori Gordon. — Zar da pokuša da ti preotme položaj? ... Donifen se to ne bi u&udio! .. Svi bismo bili na tvojoj strani, ti to znaš, a i on to zna!

— Možda Vilkoks, Kros, Veb i on misle da se odvoje od nas?

— Toga se treba bojati, Brijane, ali mislim da mi nemamo prava da ih sprečavamo u tome.

— A vidiš li, Gordone, ako odu daleko ..

— Možda na to ne misle, Brijane?

— Baš naprotiv, oni na to misle! Video sam Vilkoksa kad je uzeo kopiju Bodoenove karte, očigledno u cilju da je ponese ...

— Zar je Vilkoks to učinio ... ?

— Da, Gordone, i zaista, ne znam ne bi li bilo bolje, da bi se stanje popravilo, dati ostavku u korist nekog drugog... tebe, Gordone, ili čak Donifena! ... Tako bi odjednom nestalo svakog suparništva.

— Ne, Brijame! — odgovori Gordon odlučno.

— Ne! ... To bi značilo ne izvršiti svoju dužnost prema onima koji su te postavili... kao ni prema samom sebi!

U tim neprijatnim razdorima završila se zima. Već prvih oktobarskih dana, pošto su hladnoće potpuno prestale, površine jezera i reke sasvim se otopiše. I tada uveče devetog oktobra — Donifen objavi svoju odluku da napušta Frenč-den sa Vebom, Krosom i Vilkoksom.

— Zar ćete nas ostaiviti? — upita Gordon.

— Ostaviti vas?... Ne, Gordone! — odgovori Donifen. — Samo smo Kros, Vilkoks, Veb i ja stvorili plan da se nastanimo na drugom delu ostrva.

— A zašto, Donifene? — prihvati Bakster.

— Prosto zato što želimo da živimo po svojoj volji i, iskreno govoreći, što nam se ne sviđa da slušamo Brijanova naređenja.

— Hteo bih da znam šta imaš da mi prigovoriš, Donifene? — upita Brijan.

— Ništa... sem to što si nam ti na čelu! — odgovori Donifen. — Već smo imali Amerikanca na čelu kolonije kao starešinu!... Sada nam Francuz zapoveda!..; Zaista, preostaje još samo da izaberemo Moka...

— Govoriš li ti ozbiljno? — upita Gordon.

— Ozbiljno — odgovori Donifen oholo. — Ako se ostalim

drugovima sviđa da im zapaveda neko drugi, a ne Englez, mojim prijateljima i meni se to ne sviđa.

— Neka bude! — odgovori Brijan. — Vilkoks, Veb, Kros i ti, Donifene, slobodno idite i ponesite deo onoga na šta imate pravo!

— Mi u to uopšte nismo ni sumnjali, Brijane, i već sutra napuštamo Frenč-den!

— Mogli biste se kajati zbog svoje odluke!

— dodade Gordon, koji je shvatio da bi svako navaljivanje u tom smislu bilo uzaludno.

Što se tiče plana koji je Donifen rešio da ga izvede, evo ga...

Nekoliko sedmica ranije, pričajući o svojoj ekskurziji na istočni deo ostrva Čerman, Brijan je tvrdio da bi se mala kolonija mogla tamo smestiti pod vrlo dobrom uslovima. Gomila stena na obali stvarala je mnoge pećine, šume na istoku od Porodičnog jezera dopirale su sve do obale, Istočna reka je taj kraj obilno snabdevala vodom, bilo je mnogo životinja i ptica na njenim obalama — najzad život bi tamo bio isto tako lak kao i u Frenč-denu, a mnogo lakši nego što je bio u Slaufijevom zalivu. Osim toga, udaljenost između Frenč-dena i morske obale bila je samo dvanaest milja, u pravoj liniji, od čega je šest mija iznosilo prelaženje jezera i skoro isto toliko spuštanje tokom Istočne reke. Dakle, u slučaju neophodne potrebe, bilo bi lako doći u vezu sa Frenč-denom.

Pošto je ozbiljno razmislio o svim ovim prednostima, Donifen je nagovorio Vilkoksa, Krosa i Veba da se nastane s njim na drugoj strani ostrva.

Ali Donifenova namera nije bila da dođe do Zaliva obmane rekom. Sići obalom Porodičnog jezera do njegove najjužnije tačke, zaobići taj deo obale, poći suprotnom obalom da bi došli do Istočne reke, izviđajući jedan kraj koji još nisu poznavali, zatim nastaviti kroz šumu duž reke sve do njenog ušća — to je bio pravac kojim je on naumio da pođe. Taj put bi bio dosta dug — oko petnaest do šesnaest milja — ali njegovi drugovi i on prešli bi ga loveći. Na taj način bi Donifen izbegao ukrcavanje u jolu, jer bi upravljanje njom zahtevalo iskusniju

ruku nego što je njegova. Čamac na rasklapanje, koji je nameravao poneti, bio je pogodan za prelaženje Istočne reke, pa, u slučaju potrebe, i za prelaženje drugih reka, ukoliko ih bude na istočnoj strani ostrva.

Osim toga, toj prvoj ekspediciji biće cilj samo upoznavanje morske obale u Zalivu obmane radi odabiranja mesta gde će se Donifen i njegova tri druga konačno nastaniti. Stoga, ne želeći da se natovare prtljagom, oni odlučiše da uzmu samo dve puške, četiri revolvera, dve sekirice, dovoljnu količinu municije, udice, putne pokrivače, džepnu busolu, laki čamac od kaučuka i samo nekoliko konzervi, ne sumnjajući u to da će lovom i ribolovom obilno zadovoljavati svoje potrebe. Uostalom, ta ekspedicija — mislili su oni — trajala bi samo šest ili sedam dana. Kad budu izabrali stan, vratiće se u Frenč-den, uzeće tamo svoj deo stvari sa *Slaufija*, koji im je po zakonu pripadao, i natovariće kola tim stvarima. Ako Gordon ili neko drugi bude želeo da ih poseti, lepo će ga dočekati; ali da nastave zajednički život pod sadašnjim uslovima, odlučno su odbili i, prema tome, ne bi nikada pristali da promene svoju odluku.

Sutradan, čim je sunce izašlo, Donifen, Kros, Veb i Vilkoks oprostiše se sa drugovima koji su bili vrlo ožalošćeni zbog tog odvajanja. Možda su čak i oni bili više uzbuđeni nego što su to pokazivali, mada su čvrsto odlučili da ostvare svoj plan u kojem je tvrdoglavost igrala veliku ulogu. Pošto su prešli reku Zeland u joli, koju je Moko vratio na mali nasip, oni se udaljiše ne žureći mnogo, posmatrajući u isto vreme taj donji deo Porodičnog jezera, koji se prema svom kraju malo-pomalo sužavao, i ogromno prostranstvo Južne močvare, kojoj se ni na jugu ni na zapadu nije mogao sagledati kraj.

Uz put su ubili nekoliko ptica na samoj obali močvare. Shvatajući da treba štedeti municiju, Donifen se zadovoljio sa onoliko divljači koliko je bilo potrebno za svakodnevnu hranu. Vreme je bilo oblačno mada se nije trebalo bojati kiše i vetrić sa severoistoka kao da se ustalio. Toga dana su četiri dečaka prešla najviše pet-šest milja;

stigavši oko pet časova posle podne na kraj jezera, zaustavili su se da bi tu prenoćili.

To su činjenice koje su se dogodile u Frenč-denu od kraja avgusta do jedanaestog oktobra.

Tako su, dakle, Donifen, Kros, Vilkoks i Veb sada bili daleko od svojih drugova od kojih se ni zbog kakvih razloga nikada ne bi smeli odvojiti! Jesu li se već osećali osamljeni? Da, možda! Ali, rešeni da svoj plan izvedu do kraja, mislili su samo na to kako će zasnovati novi život na nekom drugom mestu ostrva Čerman.

Sutradan, posle dosta hladne noći, koju je velika vatra, održavana do zore, ipak učinila podnošljivom, sva četvorica se spremiše za polazak. Krajnja tačka na jugu Porodičnog jezera imala je oblik veoma oštrog ugla između obeju obala, od kojih je desna išla gotovo okomito prema severu. Na istoku je predeo bio još močvaran, mada voda uopšte nije preplavila njegovo travom obraslo zemljište, uzdignuto nekoliko stopa iznad jezera. Brežuljci obrasli travom i kržljavim drvećem stvarali su na njemu neravnine. Pošto je izgledalo da se taj kraj sastoji uglavnom od dina, Donifen ga je nazvao Peščanom visoravni. Zatim, ne želeći da ide kroz nepoznat kraj, on odluči da nastavi i dalje obalom da bi stigao do Istočne reke i onog dela primorja koji je Brijan već upoznao. Kasnije će već lako ispitati taj predeo dina sve do mora.

Ipak su se on i drugovi posavetovali pre nego što su pošli na put.

— Ako su udaljenosti tačno naznačene na karti

— reče Donifen — treba da naiđemo na Istočnu reku najdalje na sedmoj milji od najjužnije tačke jezera i ne zamarajući se suviše, možemo do nje stići do večeri.

— Zašto ne bismo presekli prema severoistoku, tako da izbjijemo na samo ušće reke? — primeti Vilkoks.

— Zaista, time bismo uštedeli trećinu puta

— dodade Veb.

— Bez summje — odgovori Donifen — ali zašto bismo se uputili

kroz močvarni kraj koji ne poznajemo, pa bi nam se moglo desiti da se moramo vraćati? Naprotiv, ako idemo obalom jezera, ima više izgleda da nas nikakva prepreka neće ometati na putu!

— A zatim — dodade Kros — biće korisno da ispitamo tok Istočne reke.

— Očigledno — odgovori Donifen — jer ta reka predstavlja vezu između mora i Porodičnog jezera. Uostalom, idući niz tu reku, imažemo priliku da razgledamo deo šume kroz koji ona prolazi.

Rekavši ovo, podoše na put brzim korakom. Uzak sprud je za tri-četiri stope nadvisio s jedne strane nivo jezera, a s druge dugu peskovitu ravnicu koja se pružala desno. Pošto se zemljiste osetno penjalo, moglo se pretpostaviti da će se izgled ovog predela potpuno izmeniti nekoliko milja dalje.

Doista, oko jedanaest časova, Donifen i njegovi drugovi zaustaviše se da doručkuju na obali malog zaliva u senci velikih bukava. Dokle god je pogled dopirao u pravcu istoka, videla se samo nejasna masa zelenila koja je zaklanjala horizont.

Za ručak je spremljen jedan aguti, koga je Vilkoks pre podne ubio, a s kojim je Kros, naročito određen da zameni Moka kao glavni kuvar, jedva izišao nakraj. Pošto su se zadržali samo toliko koliko da na užarenom ugljevlju pripreme nekoliko čulbastija, da ih pojedu i u isto vreme utole glad i žeđ, Donifen i njegovi drugovi uputiše se ka obali Porodičnog jezera. Ta šuma, koja se prostirala duž jezera, sastojala se od iste vrste drveća kao i Šuma zamki u svom zapadnom delu, samo je ovde bilo mnogo više zimzelenog drveća. Bilo je primorskih borova, jela, zimzelenih hrastova, više nego breza ili bukava, a sve to drveće bilo je prekrasno s obzirom na svoju visinu.

Donifen je takođe mogao utvrditi — na svoje veliko zadovoljstvo — da se ni životinjski svet nije mnogo razlikovao na tom delu ostrva. U više navrata se pojaviše gvanakoi i peruaanske ovce, kao i jato nandua koji su odlazili pošto bi ugasili žeđ. Zečeva mara, tukutukosa, pekarija i pernate divljači bilo je obilno u čestarima.

Oko šest časova uveče trebalo se odmoriti. Na tom mestu je obalu

presecala jedna reka koja je jezeru služila za odlivanje vode. To je morala biti, a to je doista i bila, Istočna reka. Moglo se to vrlo lako zaključiti po skorašnjim tragovima logorovanja, to znači po pepelu koji je otkrio Donifen pod drvećem u jednom malom zalivu.

To je mesto na kojem su se iskrcali Brijan, Žak i Moko za vreme svoje ekspedicije u Zaliv obmane i gde su proveli prvu noć.

Ulogoriti se na tom mestu, zapaliti ugašeno ugljevlje, zatim posle večere pružiti se ispod istog drveća koje je zaštitilo i njihove drugove, to je bilo najbolje što su Donifen, Veb, Vilkoks i Kros mogli da učine, a to su i učinili.

Osam meseci ranije, zaustavivši se na tom mestu, Brijan nije uopšte ni pomiclao na to da će ovamo posle njega doći njegovi drugovi s namerom da odvojeno žive na tom delu ostrva Čerman!

Možda su Kras, Vilkoks i Veb, našavši se ovde, daleko od one udobnosti u Frenč-denu, gde su mogli ostati da su hteli, donekle žalili zbog svog lakomislenog postupka. Ali, njihova je sudbina sada bila vezana za Donifenu, a Donifen je bio suviše sujetan da bi priznao svoju krivicu, suviše tvrdoglav da bi odustao od svojih planova, i suviše surevnjiv da bi pristao da se ponizi pred suparnikom.

Kad je svanulo, Donifen predloži da odmah pređu Istočnu reku.

— Ukoliko to učinimo — reče — biće nam dovoljan jedan dan da stignemo na ušće, do kojeg nema više od pet-šest milja!

— A onda — primeti Kros — na levoj obali je Moko nabrazao plodove pinjola; i mi ćemo se njiima snabdeti za put.

Čamac je rasklopljen i čim su ga stavili u vodu, Donifen zavesla prema suprotnoj obali odmotavajući uže koje se vuklo iza čamca. Sa nekoliko zamaha kratkim veslom on uskoro pređe trideset do četrdeset stopa, koliko je reka bila široka na tom mestu. Zatim, vukući uže čiji su krajevi zadržali, Vilkoks, Veb i Kros privukoše lagani čamac u kojem i sami, jedan po jedan, pređoše na drugu obalu.

Kad su to učinili, Vilkoks sklopi čamac i savi ga kao putnu torbu; stavi ga na leđa i pođe dalje. Sigurno da bi bilo manje zamorno spustiti se jolom niz Istočnu reku kao što su učinili Brijan, Žak i

Moko; ali pošto je čamac od kaučuka mogao da primi samo jednu osobu, morali su pribeci ovakvom načinu prelaženja.

Taj dan je bio vrlo težak. Gusta šuma, njeno zemljište, najčešće zaraslo u gustu travu, zakrčeno granama koje su poslednji vihori oborili, mnoštvo jama koje je sa mnogo truda trebalo obilaziti, ometali su ih na putu do morske obale. Uz put je Donifen zaključio da francuski brodolomnik, po svemu sudeći, u ovom delu ostrva nije ostavio nikakva traga o svom prolasku, kao što je to učinio u Šumi zamki. Pa ipak, nije bilo sumnje da je on ispitao ovaj predeo, jer je na njegovoj karti tačno bio označen tok Istočne reke sve do Zaliva obmane.

Nešto pre podne oni zastaše da ručaju tačno na mestu gde je rastao pinjol. Kros uzabra izvesnu količinu ovih plodova kojima se svi počastiše. Zatim su još dve milje morali da se provlače kroz guste šibljake i čak da krče prolaz sekirom kako se ne bi udaljili od reke.

Zbog tog zakašnjenja stigli su na kraj šume tek u sedam časova uveče. Pošto se spustila noć, Donifen nije mogao videti kako izgleda obeda. Mada se razabirala samo jedna linija pene, ipak je čuo neprestano i snažno bučanje mora koje se razbijalo o obalu.

Odlučiše da se na ovom mestu zaustave i da prespavaju pod vedrim nebom. Nije bilo sumnje da će im obala sledeće noći pružiti bolje sklonište u nekoj pećini nedaleko od ušća reke.

Pošto su se ulogorili, ručak, ili, s obzirom na poodmaklo vreme, bolje reći večera, sastojala se od nekoliko tetreba koje su ispekli na vatri od suvaraka i borovih šišarki sakupljenih ispod drveća.

Iz opreznosti su se dogovorili da vatru održavaju do jutra, i za prvih nekoliko časova Donifen preuze tu dužnost.

Vilkoks, Kros, i Veb se pružiše ispod široke krošnje jednog bora i, vrlo umorni od dugog hoda, odmah zaspaje.

Donifen se mnogo mučio boreći se protiv sna. Ipak je ustrajao; ali kad je došlo vreme da ga jedan od drugova smeni, ovi su utonuli u tako dubok san da se on nije mogao odlučiti da bilo koga probudi. Uostalom, šuma je bila tako tiha u okolini logora da bezbednost nije

bila ništa manja nego u Frenč-denu.

Stoga, pošto je na vatru bacio nekoliko naramaka drva, Donifen se pruži ispod drveta. Oči mu se odmah zatvorile da bi se otvorile tek onda kad se sunce pokazalo na širokom horizontu gde se more spajalo s nebom.

V

Prvo što su Donifen, Vilkoks, Kros i Veb učinili bilo je da pođu obalom reke do njenog ušća. Tu je njihov pogled žudno krstario morem koje su sad prvi put ugledali. Ono je bilo isto tako pusto kao na suprotnoj obali.

— Međutim — primeti Donifen — ako ostrvo Čerman, kao što imamo razloga da mislimo, nije daleko od američkog kontinenta, brodovi koji prolaze Magelanovim moreuzom i plove u luke Čilea i Perua treba da idu prema istoku! To je jedan razlog više da se opredelimo za Zaliv obmane i, mada ga je Brijan tako nazvao, ja se nadam da on neće još dugo nositi ovo ime rđavog znamenja!

Možda je Donifen ovo primetio zato da bi našao izgovor ili bar razlog za svoj raskid s drugovima u Frenč-denu. Uostalom, kad se o svemu dobro razmisli, trebalo bi da se najpre na ovom delu Pacifika, na istoku ostrva Čerman, primete brodovi koji plove u južnoameričke luke.

Pošto je svojim dogledom osmatrao horizont, Donifen je htio da pogleda ušće Istočne reke. Njegovi drugovi i on utvrdili su, isto kao i Brijan, da je priroda ovde stvorila malu luku, vrlo zaštićenu od vетра i talasa. Da je škuna pristala na ovom delu ostrva Čerman, možda ne bi došlo do nasedanja i ostala bi čitava, tako da bi se mladi naseljenici na njoj mogli vratiti u domovinu.

Neposredno iza stena koje su zatrvarale luku počinjala je šuma, koja se prostirala ne samo do Porodičnog jezera nego čak na sever, gde je pogled mogao obuhvatiti samo zeleni horizont. Što se tiče špilja

u granitnim stenama obale, Brijan uopšte nije preterao. Donifen je jedino bio u nedoumici zbog izbora. Ipak mu se učinilo prikladnim da se ne udaljuje od obala Istočne reke i ubrzo nađe jedan »dimnjak« posut finim peskom, pun kutova i budžaka, u kojima će naći isto takvu udobnost kao u Frenč-denu. U ovoj bi pećini čak bilo dovoljno mesta za celu koloniju jer se sastojala od serije povezanih špilja, od kojih bi mogli napraviti nekoliko zasebnih prostorija umesto da raspolažu samo holom i skladištem.

Taj dan su upotrebili na ispitivanje obale u dužini od jedne do dve milje. U međuvremenu su Donifen i Kros ubili nekoliko tinamua, dok su Vilkoks i Veb pecali u Istočnoj reci, stotinak koraka iznad ušća. Uhvatili su pola tuceta riba, iste one vrste koje su nalazili u reci Zeland — a između ostalih i dva dosta velika grgeča. Sve je vrvelo od školjki u bezbrojnim rupama između stena koje su na severoistoku štitile luku od talasa sa pučine. Bilo je u izobilju ukusnih pučica i puževa. Dakle, bilo je nadohvat i tih mekušaca, i morskih riba, koje su se zavlačile u visoku morsku travu u podnožju grebena, tako da zbog njih ne bi trebalo ići četiri ili pet milja daleko.

Nismo zaboravili kako se već Brijan, izviđajući ušće Istočne reke, popeo na visoku stenu koja je bila slična džinovskom medvedu. I Donifen se stalno čudio njegovom neobičnom obliku. Zato je, malo luci, koju je nadvisivala ova stena, dao ime Ber-rok harbur (Luka medveđe stene) a to ime i danas стоји на karti ostrva Čerman.

Poslepodne se Donifen i Vilkoks popeše na Medveđu stenu da bi imali bolji izgled na zaliv, ali ne primetiše nikakav brod niti kakvo kopno. Čak nisu zapazili ni onu beličastu mrlju koja je privukla Brijanovu pažnju na severoistoku, bilo zato što ta mrlja nije ni postojala, nego je Brijan bio žrtva optičke varke, bilo što se sunce već spustilo nisko na suprotnu stranu horizonta.

Kad je došlo veče, Donifen i njegovi drugovi pođoše da se odmore pod skupinom prekrasnih brestova, čije su se niske grane pružale čak iznad vode. Zatim su raspravljali ovo pitanje: bi li valjalo da se odmah vrate u Frenč-den kako bi odande doneli sve što je potrebno za stalan

smeštaj u pećini Ber-rok.

— Ja mislim — reče Veb — da ne treba da odlažemo jer, da bismo ponova prešli južnu stranu Porodičnog jezera, biće potrebno nekoliko dana.

— Ali — primeti Vilkoks — kad se budemo vraćali ovamo, zar ne bi bilo bolje da pređemo jezero kako bismo se spustili Istočnom rekom do njenog ušća? Zašto i mi ne bismo učinili ono što je Brijan već učinio pomoću jole?

— Time bismo dobili u vremenu i izbegli suvišno zamaranje! — dodade Veb.

— Šta ti o tome misliš, Donifene? — upita Kros.

Donifen je razmišljaо o tom planu koji je imao stvarne prednosti.

— Ti imaš pravo, Vilkokse — odgovori on — pa ako se ukrcamo u jolu kojom će upravljati Moko...

— Pod uslovom da Moko pristane — primeti Veb sumnjajući.

— A zašto ne bi pristao? — odgovori Donifen. — Nemam li i ja prava da mu zapovedam kao i Brijan? Uostalom, radi se samo o tome da nas prevezem preko jezera...

— Bilo bi potrebno da posluša! — viknu Kros.

— Jer ako budemo morali da prenosimo stvari kopnom, tome neće nikada biti kraja! Mislim da kola uopšte ne bi mogla proći kroz šumu. Stoga pomozimo se jolom ...

— Ali ako odbiju da nam daju tu jolu? — nastavi Veb upomo.

— Da odbiju? — viknu Donifen. — A ko bi odbio?...

— Brijan!... Zar nije on starešina kolonije!

— Brijam... da odbije! — ponovi Donifen. — Zar je taj čamac više njegov nego naš?... Kad bi se Brijan usudio da odbije ...

Donifen ne završi, ali se osećalo da se preki dečak ni u ovom ni u nekom drugom slučaju ne bi pokorio naređenju svog supamika.

Osim toga, kao što je primetio Vilkoks, bilo je beskorisno raspravljati o tome. Po njegovom mišljenju, Brijan će im pružiti sve olakšice da bi se smestili u Ber-roku i nema potrebe da oko toga razbijaju glavu. Ostalo je da se odluče hoće li se odmah vratiti u

Frenč-den.

— Meni to izgleda neophodno! — reče Kros.

— Onda već sutra? — upita Veb.

— Ne — odgovori Donifen. — Pre nego što podđemo, ja bih htio da bacim pogled s one strane zaliva da bih upoznao i severni deo ostrva. Za četrdeset osam sati možemo se vratiti u Berrok pošto pre toga dopremo do severne obale. Ko zna nema li u tom pravcu neko kopno koje francuski brodolomnik nije mogao primetiti, pa prema tome, ni označiti na svojoj karti. Bilo bi nerazumno ostati ovde, a da ne znamo na čemu smo.

Primedba je bila tačna. Stoga, mada će taj plan produžiti njihovo odsustvo još za dva-tri dana, bilo je odlučeno da ga odmah izvrše.

Sutradan, četrnaestog oktobra, Donifen i njegova tri druga podošle već zorom, i to u pravcu severa, ne odvajajući se od morske obale.

U dužini od otprilike tri milje prostirale su se gomile stena između šume i mora, ostavljajući u svom podnožju peskovitu obalu široku najviše stotinak stopa.

Bilo je podne kad su se mladi dečaci, pošto su prošli poslednje stene, zaustavili da ručaju.

Na tom mestu se neka druga reka ulivala u zaliv; ali po njenom praivcu, koji je išao od jugoistoka prema severozapadu, moglo se prepostaviti da ona ne ističe iz jezera. Voda koju je ona izlivala u jedan mali i uski zaliv morala je biti prikupljena na prolazu kroz gornji predeo ostrva. Donifen je nazva Severnim potokom i, stvarno, ona nije ni zasluživala da se nazove rekom.

Nekoliko zahvata veslom bilo je dovoljno da čamac pređe taj potok, a onda je samo trebalo ići duž šume čija se ivica graničila s njegovom levom obalom. Uz put su Donifen i Kros ispalili diva metka u sledećoj prilici:

Bilo je oko tri časa. Idući uz Severni potok, Donifen je skrenuo prema severozapadu više nego što je bilo potrebno, jer je trebalo da stignu do severne morske obale. Upravo se htio uputiti desno kad Kros, zaustavivši ga, viknu iznenada:

— Gledaj, Donifene, gledaj!

On je pokazivao neku crvenkastu masu koja se vrlo primetno kretala potokom kroz visoku travu i trsku, pod krošnjama drveća.

Donifen dade znak Vebu i Vilkoksu da se ne miču. Zatim, zajedno s Krosom, spreman da skine pušku s ramena, poče se bešumno prikradati prema masi koja se kretala. To je bila krupna životinja koja bi Ličila na nosoroga da je na glavi imala rog i da joj je donja usna bila više izdužena. Tog trenutka odjeknu pucanj, a zatim odmah i drugi prasak. Donifen i Kros su gotovo istovremeno opalili.

Nema sumnje, na toj udaljenosti od sto pedeset stopa olovo nije imalo nikakvog dejstva na debelu kožu životinje, jer se ona, jurnuvši iz trske, brzo dohvatile obale i isčezla u šumi.

Donifen je imao vremena da je razgleda. Bio je to vodozemac, savršeno bezopasan, u stvani »anta« smeđeg krvnog, drugim rečima, jedan od onih ogromnih tapira koji se najčešće sreću pored južnoameričkih reka. Pošto se ta životinja ne bi mogla mi za šta iskoristiti, nije trebalo žaliti za njom, ukoliko nije bilo u pitanju lovačko samoljublje.

S ove strane ostrva Čerman opet su se unedogled prostirali zeleni predeli. Vegetacija je bila izvanredno obilna; pošto su tu rasle hiljade bukava, Donifen je tom delu dao ime Bukova šuma i uneo ga na kartu zajedno sa nazivom Ber-rok i Severni potok, koji su bili ranije prihvaćeni. Do večeri su prešli devet milja. Još je trebalo toliko pa da mladi istraživači stignu na severnu stranu ostrva. Taj će posao ostaviti za sutradan.

Na put su pošli sa izlaskom sunca. Bilo je nekoliko razloga da požure. Vreme je pretilo da se promeni. Vetar, koji je duvao sa zapada, pokazivao je tendenciju pojačavanja. Oblaci su se već navukli sa pučine, ali su još, istina, bili visoko — što je budilo nadu da se neće pretvoriti u kišu. Prkositi vetru, makar to bila i oluja, to uopšte nije plašilo ove odlučne dečake. Ali vihor, sa svojom uobičajenom pratnjom — plahovitim pljuskovima — jako bi im smetao i bili bi primorani da odlože svoju ekspediciju i da se vrate u okrilje Ber-roka.

Oni ubrzaše korak, mada su se morali boriti protiv vetra koji im je dolazio s boka. Dan je bio naročito težak i predskazivao je vrlo rđavu noć. I, zaista, prava oluja sručila se na ostrvo. U pet časova posle podne začu se daleka grmljavina usred sevanja munja. Donifen i njegovi drugovi nisu uzmakli. Hrabrila ih je pomisao da stignu na cilj. Uostalom, Bukova šuma produžavala se još u tom pravcu i uvek su imali mogućnosti da se šćućure pod njenim drvećem. Vetar se razmahao takvom žestinom da se nisu morali bojati kiše. Osim toga, sigurno je da morska obala nije daleko.

Oko osam časova začu se snažno bučanje mora, što je bilo dokaz da na pučini oko ostrva Čerman ima podvodnih stena.

Već zastrto gustom maglom, nebo se malo-pomalo zamračilo. Bilo je važno ubrzati korak da bi pogledom mogli obuhvatiti što veći deo morske površine dok su još poslednji zraci osvetljivali vasionu. S one strane šume pružala se obala široka četvrt milje, na kojoj su se razbijali talasi, beli od pene, pošto su udarali o grebene na severu.

Donifen, Veb, Kros i Vilkoks, mada vrlo umorni imali su još snage da trče. Hteli su samo da pogledaju taj deo Pacifika dok je još bilo svetla. Da li je to bilo more bez granica ili samo uski kanal koji je ovo kopno delio od nekog kontinenta ili ostrva?

Vilkoks, koji je išao malo napred, iznenada stade. Rukom je pokazao neku crnkastu masu koja se ocrtavala na padini obale. Da to nije kakva morska životinja, jedan od onih velikih kitova, kao što je uljarka ili njeno mladunče, nasukana na pesku? Nije li to neki čamac koji je plima izbacila pošto ga je vetar zaneo s one strane grebena?

Da, bio je to čamac izvrnut na desni bok. A s ove strane, pored venca od morske trave koju je plima izbacila, Vilkoks je pokazao dva tela koja su ležala nekoliko koraka od čamca.

Donifen, Veb i Kros odmah prestadoše da trče. Zatim, ne razmišljajući, pojuriše preko obale i stadoše pred ta dva tela pružena na pesku — možda dva leša!...

Obuzeti stravom, oni čak i ne pomisliše da je u tim telima moglo ostati bar malo života i da je bilo važno odmah im pomoći, već se brzo

vratiše da potraže sklonište pod drvećem.

Noć je već bila mračna, mada ju je još po neka munja osvetlila, ali i to uskoro prestade. Usred te duboke pomrčine zavijanje vihora bilo je još pojačano bučanjem uzburkanog mora.

Kakvo nevreme! Drveće se lomilo na sve strane, pa je postojala opasnost i za one koji su pod njim tražili zaštitu; bilo bi nemoguće ulogoriti se na obali, gde je pesak, podizan vетrom, šibao kroz vazduh kao karteč.

Cele noći Donifen, Vilkoks, Veb i Kros ostadoše na tom mestu i nijednog trenutka ne sklopiše oči. Hladnoća ih je svirepo mučila; vatru nisu mogli da nalože, jer bi se odmah rasturila, pa je postojala opasnost da se zapali suvo granje nagomilamo na zemlji.

Osim toga, ni uzbuđenje im nije dalo da zaspe. Odakle je došao taj čamac?... Kojoj naciji pripadaju brodolomnici?... Da nema u blizini neko kopno, kad se čamac našao u blizini ovog ostrva?... Da ne pripada, možda, nekom brodu koji je patonuo u ovim predelima za vreme najveće bure?

Sve ove različite pretpostavke bile su prihvatljive; i za vreme retkih trenutaka tištine, stisnuvši se jedan uz drugog, Donifen i Vilkoks su o tome tiho raspravljadi.

Istovremeno, kad bi vetar malo popustio, učinilo bi im se da čuju daleke krike, jer im je razum postao plen halucinacija; načulivši uši, pitali su se da li još neki brodolomnici lutaju po obali? Ne! To je bila obmana njihovih čula. Nikakav očajan zov nije odjekivao kroz tu pobesnelu oluju. Sada su počeli sebi da prebacuju što su popustili prvom osećanju straha! ... Hteli su da pojure prema hridinama uz opasnost da ih vihor odnese!... Pa ipak, kako bi, usred te mračne noći, na nezaštićenoj obali koju su šibale sitne kapljice razbijenih talasa, mogli naći mesto gde je bio nasukan prevrnuti čamac, mesto gde su ljudska tela ležala na pesku.

Duševne i fizičke snage su ih odjedanput izdale. Posle toliko vremena kako su bili prepušteni sami sebi, pošto su, možda, mislili da su odrasli ljudi, osetili su da postaju deca u prisustvu prvih Ijudskih

bića koja su sreli posle *Slaufijevog* brodoloma i koje je more kao lešine izbacilo na njihovo ostrvo.

Pošto su, zatim, povratili hladnokrvnost, oni shvatiše ono što im je dužnost nalagala da učine.

Sutradan, čim bude svanulo, vratiće se na obalu, iskopaće jamu u pesku i zakopaće dvojicu brodolomnika, pošto se pomole za pokoj njihovih duša.

Kako im se beskonačna učinila ova noć! Izgledalo je da zora nikada neće rasterati njene užase!

Pa opet, kad bi mogli da provere proteklo vreme pomoću sata! Ali je bilo nemoguće zapaliti šibicu — čak ni kad bi je zaklonili pokrivačem. Kros je to pokušao, aili je morao odustati.

Tada je Vilkoks došao na ideju da pribegne drugom načinu pa da sazna bar približno vreme. Da bi navio časovnik, morao je za dvadeset četiri sata navijač okrenuti dvanaest puta, što znači jedan okretaj za dva sata. Pošto ga je navio sinoć u osam časova, bilo bi dovoljno da za protekle časove izbroji okretaje koji su ostali. To je i učinio i pošto je trebalo da još doda četiri okretaja, on iz toga zaključi da je moralo biti oko četiri časa izjutra. Dan će se, dakle, brzo pojaviti.

Doista, uskoro se na istoku pokaza prva jutarnja svetlost. Vihor se smirio i, pošto su se oblaci spuštali prema moru, trebalo se bojati kiše pre nego što Donifen i njegovi drugovi stignu u luku Ber-roka. Ali najpre moraju odati poslednju počast brodolomnicima. Stoga, čim se zora probila kroz maglu nagomilanu na pučini, oni se uputiše na obalu teško se boreći protiv naleta vihora. U više mahova su se morali međusobno pridržavati da ih vetar ne bi oborio.

Čamac se nasukao pored jednog malog ispupčenja na pesku. Po tragovima mora na pesku videlo se da je ovuda morala proći plima pojačana vетром. Što se tiče dvaju tela, njih više nije bilo na tom mestu. Donifen i Vilkoks podjoše dvadesetak koraka napred, obalom...

Ništa!... Čak ni tragova koje bi, uostalom, oseka sigurno zbrisala.

— Ovi su nesrečnici — viknu Vilkoks — sigurno bili živi kad su mogli da se dignu.

— Gde su? — upita Kros.

— Gde su? — odgovori Donifen pokazujući more koje je pomamno besnelo. — Onde kuda ih je oseka odnela!

Donifen otpuza tada do kraja podvodnog grebena i pređe pogledom morsku površinu...

— Nijednog leša!

Tela brodolomnika bila su odnesena na pučinu!

Donifen se vrati Vilkoksu, Krosu i Vebu, koji su ostali pored čamca.

Možda se u njemu nalazi neko ko je preživeo ovu katastrofu?

Čamac je bio prazan.

To je 'bila šalupa trgovačkog broda, spreda natkirivena, čiji je trup merio tridesetak stopa. Nije više bila u stanju da plovi, oplata sa strane, u visini plovne linije, bila je probijena od udara prilikom nasedanja. Jedan kraj jarbola, slomljenog pri dnu, nekoliko krpa od jedara što su visile po delovima ograde, komadi užadi, to je bilo sve što je ostalo od njene opreme. Što se tiče zaliha hrane, alata, oružja, ništa se nije našlo u sanducima niti pod malom palubom na pramcu.

Na krmi su diva imena kazivala kome je brodu šalupa pripadala i koja joj je matična luka:

Severn — San Francisko

San Francisko! Jedna od luka na kaliforniskoj obali!... Brod je bio američki.

Što se tiče onog dela obale na koji je oluja izbacila brodolomnike sa Severna, s njega se videlo more koje se graničilo s horizontom.

VI

Nismo zaboravili pod kakvim su uslovima Donifen, Veb, Kros i Vilkoks napustili Frenč-den. Posle njihovog odlaska život mlađih naseljenika postao je žalostan. S kakvom su tugom oni gledali na to odvajanje, koje je moglo imati tako teške posledice u budućnosti! Zaista, Brijan nije imao šta sebi da prigovori, pa ipak je, možda, baš on bio više pogoden nego drugi, jer je zbog njega došlo do rascepa.

Uzalud je Gordon pokušavao da ga uteši govoreći mu:

— Vratiće se oni, Brijane, i to pre nego što misle! Mada je Donifen tvrdoglav, okolnosti će biti jače od njega. Mogu da se kladim da će se pre zime vratiti u Frenč-den.

Odmahujući glavom, Brijan se nije usudio da išta odgovori. Da, možda će okolnosti vratiti odsutne! Ali to onda znači da će te okolnosti biti vrlo ozbiljne.

»Pre zime!« rekao je Gordon. Zar su mladi naseljenici bili osuđeni da i treću zimu provedu na ostrvu Čerman? Zar im neće doći nikakva pomoć bilo odakle? Zar ove predele Pacifika ne posećuju za vreme leta trgovački brodovi i zar signalni balon prikačen navrh Oklendskog grebena neće biti primećen?

Istina je da se taj balon, postavljen samo dvesta stopa iznad površine ostrva, mogao videti tek sa određene daljine. Stoga, pošto je uzalud pokušavao da s Baksterom napravi plan za građenje čamca koji bi mogao krstariti morem, Brijan je došao na misao da potraži mogućnost za podizanje drugog signala na veću visinu. Često je o tome govorio, i jednog dana reče Baksteru da bi, po njegovom

mišljenju, mogli u tu svrhu upotrebiti zmaja.

— Ne fali nam ni platna ni užeta — dodade

— i kad bi to bila dovoljno velika naprava, ona bi lebdela u višoj zoni, na primer, na hiljadu stopa.

— Osim u dane kad nema vetra — primeti Bakster.

— Takvi su dani retki — odgovori Brijan — a za tihog vremena mi bismo pristali da svoju napravu spustimo na zemlju. Sem u ovom jednom jedinom slučaju, pošto bismo je jednim krajem užeta pričvrstili za tlo, ona bi sama po sebi sledila svaku promenu vetra i ne bismo morali da se brinemo za njen pravac.

— Da se pokuša — reče Bakster.

— Staviše — odgovori Brijan — ukoliko zmaj bude danju vidljiv sa velike daljine, možda sa šezdesetak milja, videće se i noću ako za njegov rep ili kostur privežemo jedan od naših fenjera.

Uglavnom, Brijanova je ideja bila korisna. Što se tiče njenog izvođenja, to neće značiti nikakvu teškoću za dečake koji su mnogo puta puštali zmajeve po livadama Novog Zelanda.

Stoga, kad je Brijanov plan objavljen, on je izazvao opštu radost. Naročito mališani, Dženkins, Iverson, Dol i Kostar, shvatiše stvar sa zabavne strane i razveseliše se na pomisao o zmaju koji bi premašio svakog koji su dotada videli. Kakvo će zadovoljstvo biti za njih da drže za dobro zategnuto uže dok se on bude ljudao u vazduhu!

— Napravićemo mu dug rep! — rekao je jedan.

— I velike uši! — dodao je drugi.

— I nacrtaćemo na njemu prekrasnu masku, koja će se lepo praćakati u vazduhu!

— I slaćemo mu pisma!

To je bila prava radost! Dok su ova deca videla u tome samo razonodu, bila je to vrlo ozbiljna zamisao i trebalo se nadati da će dati dobre rezultate.

Bakster i Brijan se, dakle, dadoše na posao već drugi dan po odlasku Donifena i njegova tri druga iz Frenč-dena.

— Na primer — reče Servis — ala će oni razrogačiti oči kad budu

primetili ovaku napravu! Kakva šteta što moji Robinsoni nisu nikada došli na pomisao da puste zmaja u vazduh.

— Hoće li se on primećivati sa svih strana našeg ostrva? — upita Garnet.

— Ne samo s našeg ostrva — odgovori Brijan — već i sa velike daljine u okolini.

— Hoće li ga videti iz Oklenda? — viknu Dol.

— Na žalost ne! — odgovori Brijan nasmejavši se ovakvom rasuđivanju. — Najzad, kad ga budu videli Donifen i ostali, možda će ih to podstaći da se vrate.

Vidimo da je pošteni dečak uvek mislio na odsutne i želeo samo jedno — da tom nesrećnom odvajanju što pre dođe kraj.

Ovaj dan i sledeći dani bili su upotrebljeni za pravljenje zmaja, za koji je Bakster predložio osmougaoni oblik. Kostur, laik i izdržljiv, napravljen je od neke vrste vrlo čvrste trske koja je rasla na obalama Porodičnog jezera. Ona je bila dosta jaka da izdrži običan vetar. Preko tog kostura Brijan je razvukao lako platno premazano kaučukom, oje je služilo za prekrivanje prozora na škuni, i bilo tako nepropustljivo da ni vetar ne bi mogao proći kroz njegovo tkanje. Što se tiče užeta, upotrebiće kanap dug najmanje dve hiljade stopa, od vrlo jakih strukova, koji se upotrebljavaju za vuču loka i koji će biti kadar da podnese znatnu napetost.

Ne treba ni pominjati da će naprava biti ukrašena prekrasnim repom, čiji će zadatak biti da je održava u ravnoteži kad se bude naginjala pod pritiskom vazduha. Ona će biti tako solidno napravljena da bi mogla, bez mnogo opasnosti, da podigne u vazduh bilo koga od mlađih naseljenika. Ali nije se uopšte radilo o tome, i bilo je dovoljno da bude toliko čvrsta da odoli hladnim vetrovima, toliko snažna da dostigne visinu i toliko velika da se može primetiti u krugu od pedeset do šezdeset milja.

Jasno je da zmaja niko neće držati u ruci. Pod naletom vetra on bi odvukao sve osoblje kolonije, i to brže nego što bi i pomislili. Stoga uže treba da se namota na jedan od čekrka sa škune. Taj mali

horizontalni kolotur donet je na sredinu Sportske terase i dobro učvršćen za tlo da bi odoleo zatezanju »Vazdušnog džina« — to su ime mališani jednoglasno prihvatili.

Kad je taj posao petnaestog uveče završen, Brijan zakaza za sutradan posle podne puštanje zmaja, kojem će prisustvovati svi njegovi drugovi. Ali sutradan je bilo nemoguće pristupiti ogledu. Razbesnela se strašna oluja, i naprava bi odmah otišla u parčice, ukoliko bi postala plen vetra.

To je bila ona ista oluja koja je uhvatila Donifena i njegove drugove na severnom delu ostrva i koja je bacila šalupu i američke brodolomnike na severne podvodne grebene kojima su kasnije dali ime Severnove stene.

Prekosutra — šesnaestog oktobra — mada je došlo do izvesnog stišavanja, vетар је био још сувише јесток да би Brijan пустio своју vazdušnu napravu. Ali, како се после подне време променило, zahvaljujući vetru koji je osetno popustio i dunuo sa jugoistoka, pristupиše ogledу sledećег дана.

Bio je то sedamnaesti oktobar — datum koji će dobiti važno место u analima ostrva Čerman.

Mada je tog dana bio petak, Brijan nije mislio da iz sujeverja treba čekati još dvadeset i četiri časa. Uostalom, vreme je bilo pogodno zbog lepog vetrića, stelnog i ravnarnernog, koji će dobro pomagati zmaju. Zahvaljujući nagibu koji mu je obezbeđivala jedna motka u pravou vетру on će se dignuti na veliku visinu, a kad dođe veče, vratiće ga dole da bi za njega zavezali fenjer koji će svetleti cele noći.

To jutro je posvećeno poslednjim pripremama, što je potrajalo duže od jednog sata posle doručka. Zatim se svi uputiše na Sportsku terasu.

— Kako je bila pametna Brijanova ideja da se izgradi ova naprava — ponavlјали су Iverson i ostali pljeskajući rukama.

Bio je jedan čas i trideset minuta. Naprava, prostrta po zemlji, raširenog, dugačkog repa, trebalo je uskoro da bude prepuštena dejstvu veta; čekalo se jedino na Brijanov znak, ali on obustavi ceo

postupak.

Tog trenutka, u stvari, njegovu pažnju je privukao Fen, koji je naglo jurnuo prema šumi, lajući tako tužno, tako čudno da su svi morali biti iznenađeni.

— Šta je Fenu? — upita Brijan.

— Da nije osetio neku životinju u šumi? — odgovori Gordon.

— Ne! ... Drukčije bi lajao.

— Pođimo da vidimo! — viknu Servis.

— Ali ne bez oružja! — dodade Brijan.

Servis i Žak otrčaše u Frenč-den, odakle se vratiše svaki sa punom puškom.

— Dodite — reče Brijan.

I sva trojica, zajedno sa Gordonom, uputiše se prema ivici Šume zairriki. Fen je već ušao u šumu i, mada ga više nisu videli, još uvek su ga čuli.

Brijan i njegovi drugovi jedva da su napravili pedesetak koraka kad primetiše psa kako se zaustavio pred jednim drvetom ispod kojeg je ležala neka ljudska prilika.

Tu se opružila jedna žena nepomična kao mrtvac, žena čije su haljine — sukњa od debelog sukna, bluza slična njoj i šal od smeđe vune vezan oko struka — bile još u dobrom stanju. Na licu su joj se videli tragovi prekomerne patnje, mada je bila čvrsto građena i, osim toga, stara oko četrdeset pet godina. Iscrpena umorom, možda i glađu, izgubila je svest, ali po usnama se videlo da još diše.

Možete zamisliti uzbuđenje mladih naseljenika u prisustvu prvog ljudskog bića koje su sreli posle svog dolaska na ostrvo Čerman.

— Ona diže!... Ona diše! — viknu Gordon. — Nesumnjivo, glad, žeđ...

Žak odmah otrča prema Frenč-denu odakle doneće malo dvopeka i čuturicu rakije.

Tada Brijan, nagnuvši se nad ženu, otvoi joj usta, koja su bila čvrsto stegnuta, i podje mu za rukom da u njih ulije nekoliko kapljica okrepljujuće tečnosti.

Žena se pokrenu, podiže veđe. Pre svega, njen pogled ožive kad vide ovu decu sakupljenu oko sebe... Zatim ona željno prinese ustima komadić dvopeka, koji joj je pružio Žak.

Videlo se da je ta nesrećnica umirala od gladi više nego od umora.

Ali ko je bila ta žena? Hoće li biti moguće izmenjati s njom nekoliko reči i razumeti je,... Brijan je to začas saznao.

Nepoznata se uspravila i izgovorila ove reči na engleskom:

— Hvala... deco ... hvala!

Pola sata kasnije Brijan i Bakster su je smestili u hol. Uz pomoć Gordona i Žaka, oni joj ukažaše svu negu koju je zahtevalo njen stanje.

Čim se malo povratila, ona požuri da ispriča svoju istoriju.

Evo šta je rekla, i videćemo koliko je priča o njenim doživljajima morala interesovati mlade naseljenike.

Bila je američkog porekla, dugo je živela u krajevima Divljeg zapada, u Sjedinjenim Državama. Zvala se Katarina Ridi, ili jednostavno Keit. Već više od dvadeset godina bila je u službi porodice Vilijama R. Penfilda, koji je živeo u Albaniju, glavnom gradu države Njujork.

Pre mesec dama gospodin i gospođa Penfild, žećeći da putuju u Čile, gde je boravio jedan njihov rođak, došli su u San Francisko, glavnu kalifornijsku luku, da bi se ukrcali na trgovački brod *Severn*, kojim je zapovedao kapetan Džon F. Tarner. Taj brod je plovio u Valparaiso, i gospodin i gospođa Penfild pošli su tamo zajedno s Keit, koja je bila tako reći član njihove porodice.

Severn je bio dobar brod, i to bi, nesumnjivo, bio odličan put da osam članova njegove posade nisu bili bednici najgore vrste. Devet dana posle polaska, jedan od njih, Volston, uz pomoć svojih degova Brenda, Roka, Henlija, Kuka, Forbsa, Kopa i Pika, izazvao je pobunu, u kojoj su kapetan Tamer i njegovi prvi oficir ubijeni, kao i gospodin i gospođa Penfild.

Cilj ubojica bio je da brod, pošto ga se dočepaju, upotrebe za trgovanje sa nekim oblastima Južne Amerike.

Jedino su dve osobe na brodu bile pošteđene: Keit, za koju se zauzeo Forbs — koji nije bio tako okrutan kao njegovi saučesnici — i *Severn*ov sopstvenik, čovek tridesetih godina, imenom Evans, koji je posle svega toga jedva došao k sebi da bi mogao upravljati brodom.

Ovi strašni događaji odigrali su se u noći između sedmog i osmog oktobra, dok se *Severn* nalazio na oko dvesta milja od čileanske obale. Pod pretnjom smrti, Evans je bio primoran da upravlja tako kako bi obišao rt Horn i stigao u predele zapadno od Afrike. Ali posle nekoliko dana — nije se nikada saznao uzrok tome — na brodu se pojavi požar. Za kratko vreme on se tako razbuktao da su Volston i njegovi drugovi uzalud pokušavali da spasu *Severn* od potpunog uništenja. Jedan od njih, Henli, i sam je poginuo skočivši u more da bi izbegao vatru. Trebalо je napustiti brod, baciti na brzinu u šalupu nešto hrane, nešto municije i oružja i udaljiti se u momentu kad *Severn* bude tonuo usred plamena.

Situacija brodolomnika bila je veoma kritična jer ih je delilo dvesta milja od najbližeg kopna. To bi bila jedina pravedna kazna, zaista, kad bi šalupa propala zajedno sa zločincima koje je nosila, da na njoj nisu bili Keit i gazda Evans.

Posle dva dana podiže se žestoka oluja — što je situaciju učinilo još težom. Ali pošto je vetar duvao sa pučine, čamac, slomljenog jedra, bio je poteran prema ostrvu Čerman. Poznato je kako se u noći između petnaestog i šesnaestog, pošto je bačen na podvodne hridine, nasukao na obalu, delimično oštećen i probušene oplate.

Volston i njegovi drugovi, iscrpeni od duge borbe s olujom, istrošivši već donekle svoje snage, nisu mogli više izdržati od hladnoće i umora. Stoga su bili gotovo mrtvi kad je šalupa stigla do podvodnih grebena. Uzburkano more odnese tada petoricu njih malo pre nego što su se nasukali, a nekoliko trenutaka kasnije njih dvojica su izbačeni na pesak, dok je Keit pala s druge strane čamca. Oba čoveka su dosta dugo ležala bez svesti, kao i Keit. Pošto je uskoro došla k sebi, Keit se potrudila da ostane nepomična, mada je mislila da su Volston i ostali poginuli. Čekala je da svane pa da potraži pomoć

na tom nepoznatom kopnu, kad se, oko tri časa izjutra, začuše koraci po pesku pored čamca.

Bili su to Volston, Brend i Rok, koji su se jedva spasli od oluje pre nego što se čamac nasukao. Prešavši podvodni greben i stigavši do mesta gde su ležali njihovi drugovi, Forbs i Pik, oni se pozuriše da ih povrate u život; zatim su se dogovarali, dok ih je Evans, koga su čuvali Kop i Rok, čekao nekoliko stotina koraka odatle.

Evo razgovora koji su vodili — razgovora koji je Keit vrlo jasno čula:

— Gde smo? — upita Rok.

— Ne znam! — odgovori Volston. — Nije važno! Ne ostajemo ovde i polazimo prema istoku! Videćemo, valjda ćemo se snaći kad svane.

— A naše oružje? — reče Forbs.

— Evo ga zajedno s municijom, nedirnuto — odgovori Volston.

I on izvadi iz sanduka u šalupi pet pušaka i više kutija metaka.

— To je malo — dodade Rok — da bismo se izvukli iz neprilike u toj zemlji divljaka.

— Gde je Evans? — upita Brend.

— Evans je тамо — odgovori Volston — čuvaju га Kop и Rok. Biće potrebno да поде с њима, милом или силом, а ако се опира, ја ћу га наућити памети.

— Шта се десило са Keit? — upita Rok. — Је ли успела да се спасе?

— Keit? — odgovori Volston. — Нје се више не треба бојати. Видео сам како је испала из чамца пре него што се шалупа насукала, и сада је на дну.

— Dobro smo је се отарасили, најзад! — odgovori Rok. — Сувише је знала о њима.

— Не би се дugo користила тим зnanjem — dodade Volston, чije намере нису никога могле преварити.

Keit, која је све то чула, одлучила је да побегне пошто морнари са *Severna* оду.

Jedva је прошло неколико trenutaka, а Volston и njegovi drugovi,

pomažući Forbsu i Piku, koji su bili vrlo slabi na nogama, odnesoše svoje oružje, municiju i ono hrane što je ostalo u sanducima u šalupi — što znači pet-šest livri usoljenog mesa, malo duvana i dve-tri čuture džina. Oni odoše u trenutku kada je vihor najviše besneo.

Čim su se davoljno udaljili, Keit se diže. Bilo je već vreme, jer je plima stigla do obale, pa bi je ubrzo odneli talasi.

Sada je jasno zašto su Donifen, Vilkoks, Veb i Kros, kada su se vratili da odaju poslednju počast brodolomicima, našli to mesto prazno. Volston i njegova družina već su bili otišli u pravcu istoka, dok se Keit, krenuvši u suprotnom pravcu, uputila, a da to nije ni znala, prema severnoj tački Porodičnog jezera.

Tamo je stigla šesnaestog poslepodne, iscrpena od umora i gladi. Nekoliko divljih plodova, bilo je sve čime se potkrepila. Tada je pošla levom obalom, hodala je celu noć, celo prepodne sedamnaestog i pala na mestu gde ju je našao Brijan napola mrtvu.

To su bili događaji koje je ispričala Keit, zaista vrlo žalosni događaji. U stvari, na ostrvu Čerman, gde su mladi naseljenici živeli u potpunoj sigurnosti, iskrcalo se sedam Ijudi sposobnih za svaki zločin. Ako budu otkrili Frenč-den, hoće li oni oklevati da ga napadnu? Ne! Oni su imali stvarnog razloga da se dočepaju njihovih stvari, da pokupe njihovu hranu, oružje, naročito alat, bez kojeg ne bi mogli da osposobe Severnovu šalupu za plovjenje. U tom slučaju, kakav bi otpor mogli pružiti Brijan i njegovi drugovi, od kojih je najstariji imao petnaest, a najmlađi jedva deset godina! Nisu li to bile strašne slučajnosti? Ukoliko Volston ostane na ostrvu, nema sumnje da treba očekivati neki napad s njegove strane,

S kakvim su uzbudnjem svi slušali Keitinu priču nije teško zamisliti. Slušajući je, Brijan je mislio samo na ovo: ukoliko njima u budućnosti preti takva opasnost, Donifen, Vilkoks, Veb i Kros biće prvi ugroženi. U stvari, kako da se čuvaju kad ne znaju za prisustvo brodolomnika sa Severna na ostrvu Čerman. I to baš na onom delu obale koji oni ovog trenutka ispituju? Neće li biti dovoljno da jedam od njih ispali samo jedan metak, pa da ih Volston otkrije? A tada bi

sva četvorica pala u šake zločincima, od kojih ne bi trebalo očekivati nikakvu milost.

— Treba im pomoći — reče Brijam — i to obavestiti ih još pre nego što svane...

— I da se vrate u Frenč-den — dodade Gordon. — Više nego ikada važno je da sada budemo jedinstveni kako bismo preduzeli mere protiv napada ovih zločinaca.

— Da — reče Brijan — ako je potrebno da se naši drugovi vrate, oni će se vratiti!... Ja ču ići da ih tražim.

— Ti, Brijane?

— Ja, Gordone!

— A kako?

— Ukrcaću se u jolu s Mokom. Za nekoliko sati prebrodićemo jezero i otploviti Istočnom rekom, kao što smo već uradili. Svi su izgledi da ćemo Donifena sresti na ušću ...

— Kad misliš da podješ?

— Večeras — odgovori Brijan — jer će nam tama pomoći da neopaženo pređemo jezero.

— Hoću li i ja s tobom, brate? — upita Žak.

— Ne — odgovori Brijan. — Neophodno je potrebno da se vratimo jolom i biće dosta muke da se i nas šestorica u nju smestimo.

— Znači, rešeno je? — upita Gordon.

— Rešeno! — reče mu Brijan.

Stvarno, to je bilo najbolje što se moglo preuzeti — ne samo u interesu Donifena, Vilkoksa, Krosa i Veba, već i u interesu kolonije. Četiri dečaka više, i to vrlo snažna, su pomoći koju ne bi trebalo prenebregavati u slučaju napada. S druge strane, ne treba gubiti ni časa ako žele da svi budu zajedno u Frenč^denu pre nego što prođu dvadeset četiri časa.

Možete misliti da više niko nije nastojao na tome da se zmaj podigne u vazduh. To bi bila krajnja neopreznost. On više ne bi bio znak za brodove — ukoliko plove pored ostrva — da se tu nalaze mladi naseljenici, već za Volstona i njegove saučesnike. S obzirom na

to, Brijan je smatrao da treba oboriti i jarbol sa signalima, podignut na vrhu Oklendskog grebena.

Sve do večeri svi ostadoše zatvoreni u holu. Keit je slušala priču o njihovim doživljajima. Dobra žena više nije mislila na sebe, nego samo na njih. Ako budu ostali zajedno na ostrvu Čerman, ona će nam odano služiti, negovaće ih, voleće ih kao majka. I već je mališanima, Dolu i Kostaru, dala ime »papuzi«, kako su nazivali engleske bebe u oblastima Divljeg zapada.

U spomen na svoje omiljene romane, Servis je predložio da nju nazovu Petkom — kao što je učinio Kruso sa svojim nezaboravnim drugom — jer je bio upravo petak kad je Keit došla u Frenč-den.

I on dodade:

— Ovi zločinci su, da tako kažemo, Robinsonovi divljaci. Postoji uvek momenat kad divljaci dolaze i momenat kad su pobedjeni.

U osam časova pripreme za odlazak bile su gotove. Moko, čija odanost nije uzmicala ni pred kakvom opasnošću, veselio se što će pratiti Brijana na toj ekspediciji.

Obojica se ukrcaše, snabdeveni sa nešto hrane i naoružani sa po jednim revolverom i jednim velikim nožem. Pošto su se oprostili sa drugovima, kojima se srce stezalo gledajući ih kako odlaze, uskoro su nestali u mraku Porodičnog jezera. Po zalasku sunca digao se mali vetrić koji je duvao sa severa. Ako se on održi, poslužiće joli pri odlasku, kao i pri povratku.

U svakom slučaju, taj vetrić je bio povoljan za jedrenje od zapada prema istoku. Noć je bila vrlo mračna — srećna okolnost za Brijana, koji je htio da prođe neopažen. Oslanjajući se na busolu, on je bio siguran da će stići na suprotnu obalu i da će biti dovoljno da pode ili desno ili levo, prema tome hoće li njihov laki čamac pristati iznad ili ispod mesta gde reka izlazi iz jezera. Brijan i Moko su svu svoju pažnju usredsredili na taj pravac, bojeći se da ne primete kakvu vatru

— što bi verovatno bio znak da se tu nalaze Volston i njegovi drugovi, jer bi se Donifen radije ulogorio na morskoj obali pored ušća Istočne reke.

Šest milja su prešli za dva sata. Joli nije mnogo smetao vетриć, mada je postao nešto jači. Čamac pristade blizu mesta gde se i prvi put zaustavio i sad je trebalo ploviti uz obalu još pola milje da bi stigli do malog zaliva na jezeru iz kojeg ističe reka. Za to je bilo potrebno izvesno vreme. Pošto je vetar stao, trebalo je upotrebiti vesla. Sve je izgledalo tihom pod krošnjama drveća koje se nadvilo nad vodu. Ni kreštanja ni zavijanja u dubini šume, niti sumnjive vatre pod tamnim i gustim zelenilom.

Ipak posle deset časova, sedeći na zadnjem delu jole, Brijan uhvati Moka za ruku. Nekoliko stotina stopa od reke, na desnoj obali, upola ugašena vatra bacala je slabu svetlost kroz tamu. Ko se tamo ulogorio? ... Volston ili Donifen? ... To je bilo važno saznati pre nego što zaplove rekom.

— Iskrcaj me, Moko — reče Brijan.

— Zar nećete da vas pratim, Brijane? — odgovori tihom mali.

— Ne! Bolje je da budem sam. Manja je opasnost da će me primetiti dok im se približavam.

Jola dodirnu obalu i Brijain skoči na kopno pošto je naredio Moku da čeka. Imao je u ruci nož, a o pojasu revolver, rešen da se njime posluži samo u krajnjoj nuždi, kako bi sve uradilo nečujno.

Pošto se popeo uz obalu, hrabri se dečak ušunja u šumu.

Najednom se zaustavi. Na dvadesetak koraka, pri slaboj svetlosti koju je vatra još širila, učinilo mu se da je opazio jednu senku koja je puzala, kao i on, kroz travu.

Tog trenutka razleže se užasna rika. Zatim nešto veliko skoči napred.

To je bio veliki jaguar. Odmah se začuše krice:

— Upomoć! ... Upomoć!...

Brijan prepoznade Donifenv glas. To je zaista bio on. A drugovi su mu ostali u logoru na obali reke.

Donifen, koga je jaguar srušio, koprcao se, ali nije mogao upotrebiti oružje.

Vilkoks koga su krice probudili dotrča s puškom, spreman da

opali...

— Ne pucaj!... Ne pucaj! — viknu Brijan.

I pre nego što je Vilkoks mogao i da je primeti, Brijan pojuri prema zveri koja se okrenu prema njemu, dok se Donifen hitro diže.

Srećom, Brijan je uspeo da se baci u stranu pošito je jaguara udario nožem. To se dogodilo tako brzo da Donifen i Vilkoks nisu imali vremena da se umešaju. Životinja, smrtno pogodjena, pade u trenutku kad su Veb i Kros pojurili u pomoć Donifenu.

Ali umalo ta pobeda nije skupo stala Brijana, čije je rame krvarilo razderano kandžama.

— Otkuda ti ovde? — viknu Vilkoks.

— Saznaćete kasnije — odgovori Brijan. —

— Dođite, dođite!

— Ali najpre da ti zahvalim, Brijane — reče Donifen. — Ti si mi spasao život.

— Učinio sam ono što bi i ti učinio da si bio na mom mestu — odgovori Brijan. — Ne govorimo više o tome, sledite me!...

Mada Brijanova rana nije bila teška, trebalo ju je čvrsto uvezati maramicom; i dok ga je Vilkoks previjao, hrabri dečak je svoje drugove upoznao sa situacijom.

Znači, oni ljudi za koje je Donifen mislio da ih je plima odnela kao lešine, bili su živi. Oni su lutali ostrvom. Bili su to zločinci uprljani krvlju. Jedna žena doživela je zajedno s njima brodolom na *Severnovoj* šalupi, a ta žena je sada u Frenč-denu... Više nema bezbednosti na ostrvu Čerman... Evo zašto je Brijan doviknuo Vilkoksu da ne puca na jaguara, bojeći se da se pucanj ne čuje, i zašto se poslužio samo nožem da bi ubio zver.

— Ah, Brijane, ti si bolji od mene! — viknu Donifen vrlo uzbudjen i u zanosu zahvalnosti koja je odnela pobedu nad njegovim oholim karakterom.

— Ne, Donifene, ne, ne, druže moj — odgovori Brijan — i pošto te sada držim za ruku, neću te pushti dok ne pristaneš da se vратиш sa mnom.

— Da, Brijane, to je potrebno! — odgovori Donifen. — Računaj na mene! Odsad ću biti prvi koji će te slušati. Sutra... čim svane... polazimo...

— Ne, odmah — odgovori Brijan — da bismo stigli tako da nas niko ne vidi.

— A kako ćemo? — upita Kros.

— Moko je tamo! On nas čeka sa jolom. Upravo smo zaplovili Istočnom rekom kad sam primetio vatru koju ste zapalili.

— I stigao si baš na vreme da me spaseš! — ponovi Donifen.

— I da te odvedem u Frenč-den.

A sada, zašto su Donifen, Vilkoks, Veb i Kros logorovali na tome mestu, a ne na ušću Istočne reke? Sve će biti objašnjeno u nekoliko reči.

Pošto su napustili obalu Severnovih stena, sva četvorica se vratiše u luku Ber-rok, šesnaestog uveče. Već sutradan ujutru, kao što je bilo dogovorenog, pošli su levom obalom Istočne reke do jezera, gde su se smestili čekajući jutro da bi se vratili u Frenč-den.

Već zorom, Brijan i njegovi drugovi zauzeše mesta u joli; pošto je bilo dosta tesno za šestoricu, trebalo je oprezno upravljaiti.

Ali vetrić je bio povoljan, a Moko je upravljao tako vešto svojim čamcem da je putovanje prošlo bez neprilika.

Sa kakvim su veseljem Gordon i ostali dočekali odsutne kad su se oko četiri sata izjutra iskrcali na nasipu reke Zeland. Mada su im pretile velike opasnosti, sada su se svi nalazili u Frenč-denu.

VII

Kolonija je bila kompletna, čak se povećala za jednog člana — to je dobra Keit koju je na kraju jedne strašne drame more izbacilo na obalu ostrva Čerman. Staiviše, od sada će sloga vladati u Frenč-denu — sloga koju ništa više neće uzdrmati. Iako je Donifen još pomalo žalio što nije starešina mladim naseljenicima, bar im se zauvek vratio. Da, <to razdvajanje na dva-tri dana urodilo je plodom. Već više puta, mada ništa nije rekao svojim drugovima i mada nije htio priznati svoju krivicu, jer je njegovo samoljublje bilo jače od svake koristi, on je ipak shvatio do kakve gluposti ga je dovela njegova tvrdoglavost. S druge strane, Vilkoks, Kros i Veb došli su do istog saznanja. Stoga, pošto se Brijan pokazao tako požrtvovan, kod Donifena su prevladale njegove dobre osobine kojih se više nikada neće odreći.

Osim toga, vrlo ozbljuna opasnost je pretila Frenč-denu izloženom napadima sedmorice zločinaca, snažnih i naoružanih. Nema sumnje da je Volstonu bilo u interesu da što pre napusti ostrvo Čerman, ali ako posumnja da tu postoji neka mala kolonija snabdevena svim onim što njemu nedostaje, on neće prezati od napada koji bi mu mogao samo koristiti. Mladi naseljenici su bili prinuđeni da preduzmu najveće mere opreznosti, da se više ne udaljavaju od reke Zeland, da bez potrebe ne odlaze u okolinu Porodičnog jezera, sve dok Volston i njegova družina ne napuste ostrvo.

Pre svega, bilo je potrebno saznati da li su Donifen, Kros, Veb i Vilkoks, na povratku sa Severnovih stena do Ber-roka, primetili išta što bi ih navelo da posumnjaju u prisustvo mornara sa *Severna*.

— Ništa — odgovori Donifen. — Istina, da bismo se vratili na ušće Istočne reke, mi nismo išli istim putem kojim smo pošli prema severu.

— Ipak je verovatno da se Volston udaljio u pravou istoka — primeti Gordon.

— Slažem se — odgovori Donifen — ali on je morao ići obalom, dok smo se mi vraćali kroz Bukovu šumu. Uzmite kartu i videćete da ostrvo pravi jednu izrazitu krivinu iznad Zaliva obmane. Tu se nalazi jedan prostran predeo gde su ti zločinci mogli potražiti sklonište, a da se suviše ne udalje od mesta gde su ostavili svoju šalupu. U stvari, možda bi nam Keit znala reći nešto više o tome gde se nalazi ostrvo Čerman?

Keit, koju su već Gordon i Brijan pitali o tome, nije ništa mogla da odgovori. Posle požara na *Severnu*, kad je gazda Evans prihvatio kormilo šalupe, on je upravljao tako kako bi što pre stigao do američkog kontinenta, od kojeg ostrvo Čerman nije moglo biti mnogo udaljeno. On nikada nije izgovorio ime tog ostrva na koje ih je izbacila oluja. Ipak, pošto na relativno maloj udaljenosti mora da bude mnogo ostrva, vrlo je verovatno da će Volston pokušati da dopre do njih, i zbog toga će mu biti u interesu da ostane na istočnoj obali ostrva. Doista, ako bude uspeo da osposobi čamac za ploviljenje, neće mu biti teško da se uputi prema nekoj oblasti Južne Amerike.

— Samo da Volstonu — primeti Brijan — kad stigne na ušće Istočne reke i najde na tragove tvoga boravka, Donifene, ne padne na pamet da podje u dalje traganje.

— Kakve tragove? — odgovori Donifen. — Gomilu ugašenog pepela? A šta bi iz toga mogao zaključiti? Da je ostrvo nastanjeno? E, u tom slučaju bi taj bednik mislio samo na to kako da se sakrije.

— Verovatno — reče Brijan — ukoliko ne otkriju da se sve stanovništvo ostrva sastoji od šake dece. Nastojmo da ne učinimo ništa što bi im moglo otkriti ko smo. To me navodi da te pitam, Donifene, jesli imao prilike da ispališ nekoliko metaka za vreme svog povratka u Zaliv obmane?

— Ne, što je vrlo neobično — odgovori Donifen smejući se — jer ja sam zaista veliki rasipnik olova. Otkako smo otišli sa obale, bili smo dovoljno snabdeveni mesom divljači i metak nije mogao otkriti naše prisustvo. Juče, noću, Vilkoks umalo što nije pucao na jaguara, ali si ti, Brijane, srećom stigao na vreme da ga u tome sprečiš i da mi spaseš život izlažući svoj.

— Ponavljam ti, Donifene, ja sam učinio samo ono što bi i ti učiniio da si bio na mom mestu. Ubuduće, nijednog metka! Prekini čak i sa odlaskom u Šumu zamki i živimo od naših zaliha.

Ne treba ni pominjati da je Brijan čim je stigao u Frenč-den, preuzeo sve što je bilo potrebno da zaleči svoju ranu i ona je uskoro potpuno zarasla. Ostao mu je još samo jedan mali bol u mišici — bol koji je uskoro nestao.

Oktobar je, međutim, bio na izmaku, a Volston još nije primećen u okolini reke Zeland. Da nije otišao pošto je popravio šalupu? Nije to bilo nemoguće jer je imao sekiru — Kent se toga seća — i mogao se poslužiti svojim jakim noževima koje mornari uvek nose, a drveta nije nedostajalo u blizini Severnovih stena.

Pošto su ipak bili u neizvesnosti, svakodnevni život je morao biti izmenjen. Više nije bilo dalekih izleta, sem onog dana kad su Bakster i Donifen otišli da skinu signalni jarbol koji je bio postavljen navrh Oklendskog grebena.

S toga vrha Donifen je prelazio dogledom po gustom zelenilu koje se pružalo na istoku. Mada njegov pogled nije mogao dosegnuti do morske obale, skirivene iza Bukove šume, ipak bi sigurno primetio da se kakav dim dizao u vazduh — što bi značilo da su se Volston i ostali ulogorili u tom delu ostrva. Donifen našta nije video u tom pravcu, čak ni na pučini iza Slaufijevog zaliva, koja je uvek bila pusta. Otkako su izlasci bili zabranjeni i otkako su puške morale ostati nedirnute, lovci iz kolonije su bili prisiljeni da se odreknu svojih omiljenih vežbi. Srećom su ih zamke i stupice, nameštene u okolini Frenč-dena, snabdevale mesom u dovoljnoj količini. Uostalom, tinamui i droplje su se toliko namnožili u živinarniku da su Servis i Garnet bili

primorani da jedan broj žrtvuju. Pošto su napravili obilnu berbu čajevog lista, kao i onog soka od javora koji se lako pretvara u šećer, nije bilo potrebno da odlaze do Potoka s branom da bi obnovili zalihe. Pa čak i da zima stigne pre nego što mladi naseljenici dođu do slobode, oni su imali dovoljno ulja za svoje fenjere, konzervi i divljači za ostavu. Bilo je potrebno popuniti samo zalihe goriva dovozeći drvo nasečeno u Močvarnoj šumi i ne izlagati se suviše idući obalom reke Zeland.

U to vreme jedan novi pronađenjak još poveća blagostanje u Frenč-denu.

To otkriće ne duguju Gordonu, mada se on mnogo razumevao u botaniku. Ne! To je Keitina zasluga.

Na rubu nMočvare šume bio je izvestan broj drveća koji je dosezalo visinu od pedeset do šezdeset stopa. Ono je dosada bilo pošteđeno od sekire jer bi takvo drvo, vrlo žilavo, davalо osrednjу vatru u pećima, u holu i staji. Lišće mu je bilo duguljasto, naizmenično je izlazilo iz kolenaca na granama, a vrh mu je bio naoružan vrlo oštrim šiljkom.

Odmah — dvadeset petog oktobra — čim je opazila ovo drvo, Keit je povikala:

— Eh! ... Evo kravlјeg drveta!

Dol i Kostar, koji su bili s njom, nasmejaše se od srca.

— Kako, kravlje drvo? — reče jedan.

— Jedu li ga krave? — upita drugi.

— Ne, moja dečice, ne — odgovori Keit. — Tako ga zovu zato što daje mleko, i to mnogo bolje mleko nego što daju vaše peruvanske ovce.

Vrativši se u Frenč-den, Keit obavesti Gordona

0 svom otkriću. Gordon odmah pozva Servisa i obojica se vratiše sa Keit na ivicu Močvarne šume. Pošto su razmotrili pomenuto drvo, Gordon pomisli da to treba da bude jedno od onih galaktendrona koji rastu u velikom broju na severu u američkim šumama, i nije se prevario.

Dragoceno otkriće! Doista, dovoljno je samo zaseći koru ovih galaktendrona pa da poteče sok beo kao mleko i ukusan i hranljiv kao kravlje mleko. Osim toga, kad se to mleko zgusne, nastaje neka vrsta odličnog sira, istovremeno se stvara i sasvim čist vosak poput pčelinjeg, od kojeg se mogu praviti dobre sveće.

— Ako je to — viknu Servis — kravlje drvo, odnosno mlečno drvo, treba ga musti.

I nehotice, veseli dečak je upotrebio izraz kojim se služe Indijanci, jer oni obično kažu: hajde da muzemo drvo.

Gordon zaseče koru galaktendrona i poteče sok koji je Keit skupila u sud od dve litre i ponela sa sobom.

Bila je to Lepa beličasta tečnost, vrlo primamljivog izgleda, a sadržavala je iste elemente kao i kravlje mleko. Ovo je čak hranljivije, trajnije, pa čak i mnogo ukusnije. Posuda je začas bila ispražnjena u Frenč-denu, i Kostar se izbrijao oko usta kao mače. Misleći na sve ono što će moći da napravi od ove namirnice, Moko nije mogao da sakrije svoje zadovoljstvo. Uostalom, bar ga neće morati da štedi. To »stado« galaktendrona nije daleko i ono će ga obilno snabdevati ovim biljnim mlekom. Zaista — to ne bi trebalo ni naglašavati

— ostrvo Čerman bi moglo podmiriti potrebe jedne mnogobrojne kolonije. Opstanak mladih dečaka bio je obezbeđen za duže vreme. Osim toga, Keitin dolazak među njih, nega koju su mogli očekivati od te odane žene u kojoj se probudila materinska ljubav — sve se steklo da bi im život učinilo lakšim.

Zašto je nekadašnja bezbednost na ostrvu Čerman morala baš sada biti poremećena! Koliko bi otkrića, bez sumnje, Brijan i njegovi drugovi napravili organizujući ispitivanje nepoznatih delova na istoku, od čega je sada trebalo odustati! Hoće li im ikad biti dozvoljeno da preduzmu svoje ekskurzije kao kad su se bojali jedino susreta s nekom zverkom — sigurno manje opasnom od onih zveri u ljudskom obliku, od kojih su se morali čuvati i noću i danju!

Sve od prvih novembarskih dana nije otkriven nikakav sumnjiv trag u okolini Frenč-dena. Brijan se čak pitao da li su mornari sa

Severna još na ostrvu. Pa ipak, nije li Donifen sopstvenim očima video u kakvom je rđavom stanju bila šalupa, slamljenog jarbola, pocepanih jedara, oplate probijene na šiljastim stenama? Istina — a to je morao znati i gazda Evans — ukoHko je ostrvo Čerman bilo u blizini nekog kontinenta ili arhipelaga, možda bi šalupa, okrpljena koliko-toliko, bila u stanju da izdrži jedno relativno kratko putovanje? Bilo je stoga moguće da se Volston rešio da napusti ostrvo! ... Da, ali je bilo potrebno da se uvere u to pre nego što produže svoj uobičajeni život.

Više puta se Brijan bavio mišlju da istraži oblast istočno od Porodičnog jezera. Donifen, Bakster i Vilkoks zahtevali su da ga prate, ali ako se izlože opasnosti da padnu u ruke Volstonu i da mu time daju do znanja sa kako bezopasnim protivnicima bi imao posla, moglo bi imati najteže posledice. Stoga je Gordon, čije su savete uvek slušali, odvratio Brijana da se uputi u dubine Bukove šume.

Onda je Keit predložila nešto što nije predstavljalo ni jednu od ovih opasnosti.

— Brijane — rekla je ona jedne večeri kad su svi naseljenici bili sakupljeni u holu — hoćete li mi dozvoliti da vas napustim sutra kad svane?

— Da nas napustite, Keit? — upita Brijan.

— Da! Ne možete duže ostati u neizvesnosti. Da bismo saznali da li je Volston još na ostrvu, predlažem da se ja vratim na ono mesto gde nas je izbacila oluja. Ako je šalupa još tamo, znači da Volston nije mogao otići... Ako nje nema, znači da više ne morate da ga se bojite.

— To što vi hoćete da učinite, Keit — odgovori Donifen — to je potpuno isto što smo Brijan, Bakster, Vilkoks i ja predlagali da učinimo.

— Bez sumnje, Donifene — odgovori Keit. — Ali što je za vas opasno, ne mora biti i za mene.

— Ali, Keit — reče Gordon — ako opet padnete u Volstonove ruke?

— Pa šta — odgovori Keit — naći će se opet u situaciji u kojoj sam bila pre nego što sam pobegla. To je sve.

— A ako taj bednik bude hteo da vas se otrese, što je vrlo verovatno? — reče Brijan.

— Kada sam pobegla prvi put — odgovori Keit — zašto ne bih i drugi put, naročito sada, kad poznajem put u Frenč-den? A kad bih uspela da pobegnem zajedno sa Evansom, kome bih ispričala sve o vama, od kolike bi vam koristi i kolike pomoći bio ovaj pošteni čovek!...

— Da je Evans imao mogućnosti da pobegne — odgovori Donifen — zar to već ne bi učinio? ... Zar njemu nije u interesu da se spase? ...

— Donifen ima pravo — reče Gordon. — Evans poznaje Volstonovu tajnu i zato on i njegovi saučesnici neće oklevati da ga ubiju kad im ne bude više potreban da upravlja šalupom do američkog kontinenta. Ako im nije umakao, znači da ga drže na oku ...

— Ili je već platio životom neki pokušaj bekstva — odgovori Donifen. — Stoga, Keit, u slučaju da vas uhvate...

— Verujte — odgovori Keit — da će ja učiniti sve da me ne uhvate.

— Nema sumnje — odgovori Brijan — ali mi vam nikada nećemo dozvoliti da dođete u takvu opasnost. Ne! Bolje je potražiti neki manje opasan način da saznamo da li je Volston još na ostrvu Čerman.

Pošto su odbili Keitin predlog, preostalo je da paze da ne počine kakvu nepomišljenost. Očigledno, ako je Volston u mogućnosti da ode sa ostrva, on će to učiniti pre zime, kako bi došao do nekog kopna gde bi njega i njegove dočekali kao što uvek dočekuju brodolomnike, pa ma otkud dolazili.

Uostalom, ukoliko je Volston još ovde, čini se da on nema namjeru da ispituje unutrašnjost ostrva. U više mahova, za vreme mračnih noći, Brijam, Donifen i Moko su prelazili jolom Porodično jezero i nikada nisu primetili neku sumnjivu vatru ni na suprotnoj obali ni pod drvećem u blizini Istočne reke.

Ipak je bilo vrlo teško živeti u takvim uslovima ne idući dalje od predela između reke Zeland, jezera, šume i strme obale. Stoga je Brijan neprestano mislio na koji bi se način uverio o Volstonovom

prisustvu i otkrio istovremeno na kojem se mestu ulogorio. Da bi to saznao, možda bi bilo dovoljno da se noću popne na izvesnu visinu.

Na to je mislio Brijan i ta misao je postala za njega prava napast. Na žalost, osim strme obale, čiji najviši vrh nije prelazio dvesta stopa, na ostrvu Čerman nije bilo nekog većeg brega. Više puta su Donifen i još dvojica-trojica odlazili na vrh Oklendskog grebena, ali odatle se nije videla ni druga obala Porodičnog jezera. Znači, ne bi se mogli videti ni dim, ni svetlost na istočnom delu horizonta. Bilo bi potrebno podići se nekoliko stotina stopa više da bi pogled mogao obuhvatiti sve do prvih stena u Zalivu obmane.

Tada Brijanu pade na pamet jedna tako smela misao — moglo bi se reći čak bezumna — da ju je najpre odbacio. Ali ona ga je mučila s takvom upornošću da se najzad urezala u njegov mozak.

Setimo se da je puštanje zmaja bilo obustavljeno. Posle dolaska Keit, koja je donela vest da brodolomnici sa *Severna* lutaju istočnom obalom, moralo se odustati od plana da se podigne u vazduh jedna naprava koja bi se videla sa svih strana ostrva.

Pošto zmaj više nije mogao biti upotrebljen kao signal, nije li bilo moguće iskoristiti ga za to izviđanje tako neophodno za bezbednost kolonije?

Da, eto na čemu je uporno nastojala Brijanova uobrazilja. On se setio da je u nekom engleskom časopisu čitao da je krajem prošlog stoljeća jedna žena imala smelosti da se podigne u vazduh viseći na zmaju naročito napravljenom za taj opasni poduhvat.¹

Pa eto, što je učinila jedna žena, zar se ne bi usudio da učini jedan dečak? Nije bilo važno što bi taj pokušaj značio izvesnu opasnost. Opasnost nije ništa s obzirom na rezultate koji bi se sigurno mogli postići. Ako bi se preduzele sve mere predostrožnosti koje nalaže opreznost, zar nije bilo dovoljno izgleda da će ovo izvođenje uspeti? Zato je Brijan, mada nije bio u stanju da matematički izračuna snagu koja bi bila potrebna za dizanje ovakve naprave, stalno u sebi ponavljao da ta naprava postoji, da će biti dovoljno ako joj se dadu veće dimenzije i ako bude čvršća. I tada, podigavši se usred noći,

nekoliko stotina stopa u vazduh, možda bi mogli otkriti kakav odsjaj vatre na onom delu ostrva između jezera i Zaliva obmane.

Nemojte slegati ramenima pred idejom ovog valjanog i smelog dečaka! Opsednut tom mišlju koja je njime zavladala, on je počeo da veruje da je njegov plan ne samo izvodljiv — u pogledu čega nije bilo sumnje — već i da je manje opasan nego što to u prvi mah izgleda.

Trebalo je samo da ga njegovi drugovi prihvate. I četvrtog uveče, pošto je pozvao Gordona, Donifena, Vilkoksa, Veba i Bakstera da se posavetuju, on ih upozna sa svojim planom da iskoristi zmaja.

— Da ga iskoristiš? — odgovori Vilkoks. — A kako ti to misliš? .. Možda puštajući ga u vazduh?

— Očigledno — odgovori Brijan — on je napravljen da bude pušten.

— Danju? — upita Bakster.

— Ne, Bakstere, jer daniju ne bi izmakao Volstonovom pogledu, dok bi noću...

— Ali ako na njega obesiš fenjer — odgovori Donifen — on će opet privući pažnju.

— Stoga neću staviti fenjer.

— Ali čemu će onda poslužiti? — zapita Gordon.

— Da bi nam pomogao da vidimo jesu li ljudi sa *Severna* još na ostrvu.

I Brijan, zabrinuvši se da njegov plan ne bude dočekan odmahivanjem glavama, što ne bi bilo ohrabrujuće, izloži ga u nekoliko reči.

Ostali drugovi i ne pomisliše da se nasmeju. Nisu to uopšte želeti i, osim Gordona, koji se možda pitao da li Brijan govorii ozbiljno, svi su izgledali vrlo spremni da daju svoj pristanak. Zaista, ovi dečaci su se sada tako navikli na opasnost da im je jedno noćno uzletanje, pod ovakvim uslovima, izgledalo sasvim izvodljivo. Uostalom, bili su rešeni da prihvate sve što bi moglo da im vrati pređašnju bezbednost.

— Ipak — primeti Donifen — zar neće svaki od nas biti suviše težak za zmaja koji smo napravili?...

— Očigledno — odgovori Brijan. — Stoga će biti potrebno da svoju napravu povećamo i pojačamo.

— Trebalo bi još znati — reče Vilkoks — da li će zmaj moći da izdrži...

— U to nema sumnje! — potvrdi Bakster.

— Uostalom, to je već isprobano — dodade Brijan
I on ispriča slučaj one žene koja je pre nekih sto godina već izvela taj ogled, i to s uspehom.

Zatim:

— Sve zavisi — dodade on — od veličine naprave i od snage vетра u trenutku polaska.

— Brijane — upita Bakster — .šta ti misliš koju bi visinu trebalo dostići?

— Ja zamišljam da bi se sa visine od šest do sedam stotina stopa — odgovori Brijan — mogla primetiti vatra zapaljena na bilo kojem delu ostrva.

— Zaista, treba to učiniti — viknu Servis — i to bez odlaganja!
Dosta mi je već što ne smem da idem svuda po svojoj volji.

— A ni mi ne možemo više da idemo do svojih zamki — dodade Vilkoks.

— A ja ne smem više da ispalim nijedan metak — reče Donifen.

— Do sutra, znači! — reče Brijan.

A zatim kad se našao sa Gordonom:

— Misliš li ti ozbiljno — upita ga ovaj — na tu budalaštinu?

— Hoću bar da pokušam!

— To je opasan poduhvat.

— Možda manje nego što izgleda.

— A ko će od nas pristati da svoj život doveđe u opasnost pri tom pokušaju?

— Ti prvi, Gordone — odgovori Brijan. — Da, ako kocka padne na tebe.

— Ti ćeš se, znači, poslužiti kockom, Brijane?

— Ne, Gordone! Ko hoće da se žrtvuje, treba da to učini

dobrovoljno.

— Tvoj izbor je već napravljen, Brijane?

— Možda!

I Brijan steže Gordonu ruku.

VIII

Već ujutro dvadeset petog novembra Brijan i Bakster se dadoše na posao. Pre nego što će u znatnoj meri povećati dimenzije ove naprave, bilo bi dobro znati kolika je njena sadašnja snaga pri podizanju tereta. Tako će pomoću iskustva, u nedostatku naučnih formula, bez obzira na njenu težinu, moći da odrede površinu dovoljnu da podnese teret koji neće biti ispod sto dvadeset ili sto trideset livara. Nije bilo potrebno čekati noć za taj prvi ogled. Ovog trenutka je duvao povetarac sa jugozapada i Brijan pomisli da bi to bilo zgodno iskoristiti pod uslovom da se zmaj zadrži na manjoj visini kako ne bi bio primećen sa istočne obale jezera.

Pokušaj je uspeo kako se samo poželeti moglo; bilo je utvrđeno da naprava, uz dejstvo običnog vetra, može da podigne vreću tešku dvadeset livara. Jedan teg koji je pripadao priboru sa *Slaufija* omogućio je da se ova težina tačno utvrди.

Tada je zmaj vraćen na zemlju i pružen po Sportskoj terasi.

Na prvom mestu Bakster je napravio naročito čvrst kostur pomoću konopaca povezanih u jedan zajedndčki čvor, kao šipke kišobrana uz prsten koji klizi po štapu. Zatim je njegova površina povećana dograđivanjem i novim platnom. Za taj posao Keit se pokazala vrlo korisnom. Igala i konca bilo je dosta u Frenč-denu, a spretna žena razumevala se u šivenju.

Da su Brijan i Bakster bili jači u mehanici, crni bi još pri građenju ispitali glavne elemente, kao što su težina, površina, središte, težiste, centar pritiska vetra — koji zavisi od oblika — i, najzad, na kojem će

mestu vezati uže. Zatim, kad bi sve to izračunali, saznali bi kolika je zmajeva snaga dizanja i koju bi visinu mogao da postigne. Istovremeno bi računom utvrdili kolika bi trebalo da bude čvrstoća užeta da bi izdržalo vuču — što je bio najvažniji uslov za obezbeđenje osmatrača.

Srećom, uže sa lokom sa škune, koje je bilo dugo najmanje dve hiljade stopa, potpuno je odgovaralo. Uostalom, čak i po dosta jakom vetu, zmaj »vuče« samo umereno ako je motka za ravnotežu postavljena kao što treba. Bilo bi, dakle, potrebno pažljivo odrediti mesto od kojeg zavisi nagib naprave prema vetu, iz čega, opet, proizlazi njena stabilnost. U toj novoj ulozi zmaju više nije bio potreban rep u njegovom produžetku — zbog čega su se Kostar i Dol vrlo ljutili. On ne bi imao svrhe, jer će poneseni teret biti dovoljan da ga spreči da »poleti glavačke«.

Posle ovog iskustva Brijan i Bakster ispitaše da li bi bilo bolje privezati taj teret na trećini skeleta i pričvrstiti ga za jednu od prečaga koje su držale platno po širini. Dva užeta zavezana za tu ,preča@u pridržavaila bi ga tako da bi visio dvadesetak stopa ispod zmaja.

Što se tiče užeta, pripremili su jedno dugo oko dvanaest stotina stopa, koje bi, kad se potpuno odmota, omogućilo podizanje na sedam do osam stotina stopa.

Najzad, da bi koliko je god moguće izbegli opasnost pada u slučaju da se prekine konopac ili pukne armatura, bilo je dogovorenod da se dizanje izvrši iznad jezera. Horizontalna razdaljina mesta gde bi se desilo padanje ne bi ni u kojem slučaju bila tako velika da dobar plivač ne bi mogao isplivati na zapadnu obalu.

Kad je naprava bila gotova, ona je predstavljala površinu od sedamdeset kvadratnih metara, u obliku osmougaonika, čiji je prečnik bio gotovo petnaest, a svaka stranica skoro četiri stope. Sa svojim čvrstim skeletom i svojim nepropustljivim platnom on će lako podići sto do sto dvadeset livara. Što se tiče korpe u koju će se smestiti osmatrač, to je bio običan koš od trske koji se na jahti upotrebljavao u različite svrhe. Bio je dosta dubok da bi u njega mogao ući dečak

srednje visine sve do pazuha, dosta širok da bi se mogao slobodno kretati i dosta otvoren da bi ukoliko se ukaže potreba, mogao brzo da iskoči.

Kao što možete da prepostavite, taj posao nije bio gotov za jedan, pa čak ni za dva dana. Počeo je petog ujutro, a bio gotov sedmog posle podne. Za uveče su odredili pripremne radnje pomoću kojih će saznati snagu uspinjanja naprave i stepen njene stabilnosti u vazduhu.

Za vreme ovih poslednjih dana situacija se nije nimalo izmenila. Više puta bi sad jedni sad drugi ostajali satima osmatrajući ostrvo sa strme obale. Ništa sumnjivo nisu videli ni na severu između Šume zamki i Frenč-dena, ni na jugu s one strane reke, ni na zapadu prema Slaufijevom zalivu, ni na Porodičnom jezeru, koje bi Volston mogao vrlo iako da obide pre nego što napusti ostrvo. Nikakvo pucanje nije se čulo u blizini Oklendskog grebena. Nikakav dim se nije pokazao na horizontu.

Jesu li Brijan i njegovi drugovi imali prava da se nadaju da su zločinci konačno napustili ostrvo Čerman? Hoće li im najzad biti dozvoljeno da se u potpunoj sigurnosti vrate uobičajenom načinu života?

Ovaj planirani ogled bez sumnje će im pomoći da to utvrde.

A sada poslednje pitanje: kako će onaj ko bude u korpi dati znak da ga vrate na zemlju kad to bude našao za potrebno?

Evo šta je predložio Brijan kad su ga Donifen i Gordon zapitali o tome.

— Svetlosni signal ne dolazi u obzir, jer postoji opasnost da ga Volston primeti. Stoga smo Bakster i ja pribegli sledećem postupku. Jedan konopac iste dužine kao i zmajevu uže — biće prethodno uvučen u olovnu loptu probušenu kroz sredinu, a zatim jednim svojim krajem privezan za korpu, dok će drugi kraj ostati na zemlji u našim rukama. Znak za spuštanje zmaja biće kad se ova lopta spusti niz konopac.

— Dobro zamišljeno — odgovori Donifen.

Kad je sve tako dogovoreno, preostalo je da se pristupi probnom

postupku. Mesec treba da izađe tek oko dva časa posle ponoći, a duvao je pogodan povetarac sa jugozapada. Uslovi su izgledali naročito povoljni da se počne već isto veče.

U devet časova tama je bila duboka. Nekoliko teških oblaka jurilo je nebom bez zvezda. Na bilo koju visinu da se podigne, zmaj neće biti primećen čak ni iz okoline Frenč-dena.

I mali i veliki su morali prisustvovati ovom ogledu, a pošto se radilo samo »naprazno«, kao što se to kaže, sve njegove peripetije pratiće se više sa zadovoljstvom nego sa uzbuđenjem. Čekrk sa *Slaufija* postavljen je nasred Sportske terase i dobro učvršćen za tlo kako bi izdržao zatezanje naprave. Pažljivo namotan, dugi konopac je bio udešen tako da se lako odmotava, i to istovremeno sa užetom određenim za davanje signala. U korpu je Brijan stavio vreću zemlje koja je težila tačno sto trideset livara — dakle, više nego najteži od njegovih drugova.

Donifen, Bakster, Vilkoks i Veb postaviše se pored zmaja pruženog po tlu stotinu koraka od čekrka. Na Brijanovu komandu oni će ga malo-pomalo dizati pomoću konopaca koji su bili privezani za prečage skeleta. Čim napravu zahvati vetar prema nagibu određenom položajem motke za ravnotežu, Brijan, Gordon, Servis, Kros i Garnet čija je dužnost bila da rukuju čekrkom, odmotavaće uže, a zmaj će se dizati u vazduh.

— Pažnja! — viknu Brijan.

— Spramni smo! — odgovori Donifen.

— Počinji!

Naprava se malo-pomalo dizala, zatim je zatreperila na povetarcu i nagnula se u pravcu vetra.

— Puštajte! ... Puštajte! — viknu Vilkoks.

I čekrk se odmah poče odmotavati jer je konopac zatezao dok su se zmaj i korpa polako dizali u vazduh.

Mada je to bilo neoprezno, razleže se »ura« kad je »Vazdušni džin« napustio zemlju. Ali on gotovo odmah iščeze u tami — što je bilo pravo razočaranje za Iversona, Dola i Kostara, koji su žeeli da ga

ne izgube iz vida dok se bude ljudao iznad Porodičnog jezera. To navede Keit da im rekne:

— Ne žalostiite se dečice! Drugi put kad ne bude više opasnosti, ako budete dobri, pustićemo usred dana tog vašeg džina, i biće vam dozvoljeno da mu šaljete pisma.

Mada se više nije video, osećalo se da zmaj pravilno vuče, što je bio dokaz da je u višim zonama duvao ustaljen vetar i da je zatezanje bilo umereno; a to je takođe bio dokaz i da je motka za ravnotežu postavljena kako treba.

Želeći da proba bude ubedljiva, koliko su to dozvoljavale prilike, Brijan pusti da se uže odmota do kraja. Tada je mogao oceniti da je stepen njegove zategnutosti bio normalan. Čekrk je odmotao sto dvanaest stopa užeta i vrlo verovatno da se naprava digla na visinu od sedam do osam stotina stopa. Ceo taj posao nije zahtevao više od deset minuta.

Ogled je bio ostvaren, drugi se prihvatiše ručica da bi namotali uže, samo je ovaj deo posla trajao mnogo duže. Bio je potreban gotovo ceo sat da bi se namotalo dvanaest stotina stopa konopca.

Kao i kod balona, spuštanje zmaja uvek je vrlo osjetljiv posao, ukoliko se to želi postići bez udara. Ali povetarac je bio tako postojan da je i to izvršeno sa potpunim uspehom. Uskoro se osmougaonik od platna pojavio iz tame i polako spustio na tlo, gotovo na isto mesto odakle je i pošao.

»Ura« je dočekalo njegov povratak kao što je pozdravilo i njegov polazak.

Preostalo je još samo da ga zadrže na zemlji kako ga ne bi zahvatio vetar. Stoga se Bakster i Vilkoks ponudiše da ga čuvaju dok ne svane.

Sutradam, osmog novembra, u isto vreme, pristupiće se konačnom izvođenju.

A sada su očekivali samo Brijanova naređenja da se vrate u Frenčden.

Brijaa nije ništa govorio, izgledao je duboko zamišljen.

Na šta je mislio? Možda na opasnosti koje je predstavljalo penjanje pod tako izuzetnim uslovima? Da li je mislio o odgovornosti koju je primio na sebe puštajući jednog od svojih drugova da se u korpi izloži opasnosti.

— Vratimo se — reče Gordon. — Kasno je.

— Jedan trenutak — odgovori Brijan. — Gordone, Donifene, čekajte!... Imam jedan predlog.

— Govori — reče Donifen.

— Upravo smo isprobali našeg zmaja — reče Brijan — i taj je pokušaj uspeo jer su prilike bile povoljne, vetar je bio pravilan, ni suviše slab ni suviše jak. Ali znamo li kakvo će vreme biti sutra i hoće li vetar dozvoliti da se naprava zadrži iznad jezera? Stoga mi se čini pametnije da ne odlažemo izvođenje.

Doista, zasad nije bilo ništa pametnije, kad su se već odlučili da to pokušaju.

Ali na taj predlog niko nije odgovorio. Kad se trebalo izložiti takvoj opasnosti, oklevanje je bilo prirodno — čak i za najneustrašivije.

Pa, ipak, kad je Brijan upitao:

— Ko hoće da se popne?

— Ja! — reče brzo Žak.

I gotovo u isti mah:

— Ja! — viknuše odjedanput Donifen, Bakster, Vilkoks, Kros i Servis.

Zatim nastade tišina, a Brijan se nije žurio da je prekime.

Tada prvi progovori Žak:

— Brate, ja želim da se žrtvujem!... Da... ja! Molim te! Pusti me da idem!

— A zašto ti, a ne ja... ili neko drugi! — odgovori Donifen.

— Da!... Zašto! — upita Bakster.

— Jer sam ja dužan da to učinim — odgovori Žak.

— Ti si dužan? — upita Gordon.

— Da.

Gordon uhvati Brijana za ruku kao da ga pita šta time Žak hoće da kaže, i oseti kako mu ruka drhti. I da noć nije bila tako tamna, on bi čak video kako <su obrazi njegovog druga pobledeli, video bi kako su mu veđe sakrile suze u očima.

— Onda, brate! — reče Žak odlučno, što je bilo neobično za dete ovih godina.

— Odgovori, Brijane! — reče Donifen. — Žak kaže da ima pravo da se žrtvuje!... Ali zar to pravo nemamo i mi kao i on?... Šta je on učinio kad to pravo zahteva za sebe?

— Šta sam učinio — odgovori Žak — šta sam učinio ... reći će vam!

— Žače! — viknu Brijan, koji je hteo sprečiti brata da govori.

— Ne — odgovori Žak glasom isprekidanim od uzbudjenja. — Pusti me da priznam!... To me strašno muči!... Gordone, Donifene, što ste vi ovde... svi... daleko od vaših roditelja ... na ovom ostrvu ... ja,... jedino sam ja tome uzrok! ... Što je *Slaufi* bio odnesen na pučinu, to je zato, što sam iz nepažnje ... ne!... radi šale... lakrdije... odvezao palamar kojim je jahta bila privezana na oklendskom keju. Da!... Lakrdija!... A onda kada sam video da se jahta udaljila od obale, izgubio sam glavu!... Nisam nikoga pozvao dok je još bilo vremena! ... A jedan sat kasnije ... usred noći .. nasred mora... Ah, oprostite mi, drugovi, oprostite!...

I jadni dečak je jecao a Keit je uzalud pokušavala da ga uteši.

— Dobro, Žače! — reče tada Brijan. — Ti si priznao svoju grešku i da bi je popravio, ti sada hoćeš da izložiš svoj život opasnosti... Ili bar da bi iskupio jedan deo zla koje si počinio?

— Pa zar ga već nije iskupio? — povika Donifen prepuštajući se svojoj prirodnoj velikodušnosti. — Zar se nije već toliko puta izložio opasnosti da bi nam učinio uslugu!... Ah, Brijane, sad razumem zašto si ti uvek podmetao svog brata kad je bila u pitanju kakva opasnost, i zašto je on uvek bio spremán da se žrtvuje!... Zato je on pojurio da traži Krosa i mene usred magle izlažući opasnosti svoj život!... I Da, moj prijatelju Žače, mi ti rado praštamo i više ne moraš da iskupljuješ

svoj greh.

Svi opkoliše Žaka; uzeše ga za ruke, ali jecanje ipak nije prestajalo da mu razdire grudi. Sada je bilo jasno zašto je to dete, najveselije od svih u pansionatu Čerman, najveći obešenjak, postalo tako tužno i zašto se uvek držalo po strani!... Zatim, po bratovom naređenju, a naročito po svojoj volji, videli smo ga kako se svaki put lično izlaže kad se pružala kakva opasna prilika ...

A on je verovao da nije dosta učinio... Tražio je da se još žrtvuje za druge... I čim je mogao da govori, rekao je:

— Vidite, ja ... jedino ja treba da podem!... Zar ne, brate?

— Dobro, Žače, dobro! — ponovi Brijan i privuče ga u svoj zagrljaj.

Pred minulim Žakovim priznanjem, pred tim pravom koje je on zahtevao, bio je uzaludan svaki pokušaj Donifena ili nekog drugog. Trebalо ga je pustiti da se preda vетру koji je pokazivao izvesnu tendenciju pojačavanja.

, Žak steže ruku svojim drugovima. Zatim, spreman da zauzme mesto u korpi koju su oslobodili od vreće sa zemljom, on se okreće Brijanu. Ovaj je stajao nepomičan nekoliko koraka iza čekrka.

— Kako te volim, brate! — reče Žak.

— Da!... Zagrli me! — odgovori Brijan savlađujući uzbuđenje. — Ili još bolje... ja ću tebe zagrliti... jer ja idem!...

— Ti! — viknu Žak.

— Ti... ti ? — ponovište Donifen i Servis.

— Da... ja. Nije važno da li će Žakov greh iskupiti njegov brat ili on. Uostalom, kad mi je pao na pamet ovaj pokušaj, zar ste ikad pomislili da je moja namera bila da pustim nekog drugog?

— Brate — viknu Žak — ja te molim!...

— Ne, Žače!

— Onda — reče Donifen — ja zahtevam da ja idem.

— Ne, Donifene! — odgovori Brijan, koji nije trpeo prigovora. — Ja tako hoću.

— Ja sam te prozreo, Brijane! — reče Gordon i steže ruku svom

drugu.

Na te reči Brijan uđe u korpu i čim se udobno smestio, on izdade naređenje da se zmaj pušta.

Nagnuta na povetarcu naprava se najpre polako penjala; a zatim su Bakster, Vilkoks, Kros i Servis, stojeći pored čekrka, popuštali uže dok je Garnet u isto vreme držao signalni konopac puštajući da mu klizi kroz prste.

Za deset sekundi »Vazdušni džin« je iščezao u tami, ali ovog puta bez »ura« koje je pratilo njegovo probno dizanje, već usred duboke tišine.

Neustrašivi starešina ovih mladih ljudi, plemeniti Brijan, iščezao je zajedno s njim.

Zmaj se, međutim, dizao u jednačenom brzinom. Nepromenljivi povetarac obezbešivao mu je savršenu stabilnost. Jedva da se malo ljulja s jedne strane na drugu. Brijan uopšte nije osećao nikakvo klaćenje koje bi bilo opasno u njegovom položaju. Stoga je bio nepomičan držeći se obema rukama za konopce na kojima je visila korpa koja se jedva malo ljuljala kao ljuljaška.

Kako je bio najpre neobičan Brijanov utisak kad je osetio da visi u vazduhu na toj širokoj i ogromnoj letilici koja je podrhtavala pod pritiskom vazdušne struje. Činilo mu se da ga je podigla neka fantastična ptica grabljivica ili, još bolje, da visi na krilima ogromnog slepog miša. Ali zahvaljujući čvrstini svog karaktera, uspeo je da sačuva hladnokrvnost koju je zahtevao njegov ogled.

Pošto je prošlo deset minuta otkako je zmaj ostavio tlo Sportske terase, jedan mali potres bio je znak da se njegovo penjanje bližilo kraju. Došavši do kraja užeta, on se još podiže, ovog puta uz nekoliko trzaja. Visina koju je dostigao morala se kretati između šest i sedam stotina stopa.

Vladajući potpuno sobom, Brijan zategnu najpre uže uvučeno u loptu; zatim poče da osmatra. Uhvativši jednom rukom uže, drugom je držao dogled.

Ispod njega duboka tama. Jezero, šume, strma obala stvarali su

nejasnu masu čiji se ni jedan detalj nije mogao raspoznati.

Sto se tiče periferije ostrva, ona se jasno ocrtavala na moru koje ga je okruživalo i, s tačke na kojoj se nalazio, Brijan je bio u stanju da je celu obuhvati pogledom.

Zaista, da je ovo penjanje preduzeo usred dana i upravio svoje poglede na horizont okupan svetlošću, možda bi opazio ili neko ostrvo ili neki kontinent, ukoliko su postojali u krugu od četrdeset do pedeset milja — dokle je njegov pogled sigurno mogao da dosegne.

Mada je prema zapadu, severu i jugu nebo još uvek bilo jako zamagljeno da bi mogao išta da vidi, u pravcu istoka se jedan mali deo neba trenutno oslobodio oblaka i pokazalo se nekoliko zvezda.

I tačno na toj strani Brijanovu pažnju je privukla dosta jaka svetlost, koja se odražavala na niskim kolutima magle.

»To je odsjaj neke vatre! — reče on u sebi. — Zar bi se Volston ulogorio na tom mestu?... Ne!... Ta vatra je mnogo dalje, ona se sasvim sigurno nalazi čak s one strane ostrva! ... Da to nije erupcija kakvog vulkana ili da nije kopno u tim predelima na istoku?«

Brijanu pade na pamet kako se za vreme njegove prve ekspedicije u Zaliv obmane u njegovom dogledu pojavila jedna beličasta mrlja.

»Da, reče on u sebi — to je bilo baš na onoj strani... Da to nije odraz svetlosti na nekom glečeru?... Mora biti da na istoku postoji neko kopno vrlo blizu ostrva Čerman!«

Brijan je uperio svoj dogled na tu svetlost koju je tama učinila još upadljivijom. Nije bilo sumnje da je to bilo nekakvo brdo koje izbacuje vatu u blizini primećene sante i ono pripada ili nekom kontinentu ili arhipelagu, čija udaljenost nije mogla biti veća od tridesetak milja.

U tom trenutku Brijanu se učinilo da je ugledao još jednu svetlost. Mnogo bliže, na otprilike pet ili šest milja, prema tome na površini ostrva, nazirala se udrga svetlost između drveća na zapadu Porodičnog jezera.

»Ovog puta to je u šumi — reče on u sebi — i čak na njenoj ivici prema morskoj obali!«

Ali kao da se ta svetlost samo pojavila pa nestala jer, uprkos pažljivom osmatranju, Brijan nije uspeo da je opet sagleda.

Oh! Srce mu je žestoko udaralo, a ruka tako drhtala da nije mogao uperiti dogled sa potrebnom tačnošću.

Bila je to, međutim, logorska vatra nedaleko od ušća Istočne reke. Brijan ju je video i odmah je znao da je to odblesak njene svetlosti na drveću.

Znači da su se Volston i njegova družina ulogorili na tom mestu u blizini male luke Ber-rok. Zločinci sa *Severna* nisu napustili ostrvo Čerman.

Mladi naseljenici su još bili izloženi njihovim napadima i Frenčden zasada nije bio u sigurnosti!

Kakvo je razočaranje doživeo Brijan! Očigledno, u nemogućnosti da okrpi šalupu, Volston je morao odustati od toga da isplovi i da se uputi prema nekom susednom kopnu. Ono ipak mora da postoji u tim predelima! Nema više nikakve sumnje u tom pogledu!

Završivši svoje osmatranje, Brijan zaključi da je uzaludno produžavati ovo vazdušno izviđanje. On se pripremi za spuštanje. Vetar se osetno pojačao, usled čega je i njihanje postalo sve snažnije, a to se prenosilo i na korpu, što će svakako otežati spuštanje.

Pošto se uverio da je signalni konopac dovoljno zategnut, Brijan pusti loptu, koja za nekoliko sekundi stiže u Garnetove ruke.

Odmah je uže pomoću čekrka počelo da privlači napravu zemlji.

Ali istovremeno dok se zmaj spuštao, Brijan je i dalje gledao u pravcu onih svetlosti koje je otkrio. Opet je video svetlost od erupcije, a zatim, bliže, na morskoj obali — logorsku vatru.

Možete zamisliti s kakvim su nestrpljenjem Gordon i ostali očekivali signal za spuštanje. Kako je njima izgledalo dugo dvadeset minuta koje je Brijan proveo u vazdnum.

Međutim, Donifen, Bakster, Vilkoks, Servis i Veb snažno su okretali ručice čekrka. I oni su primetili da se vetar pojačao i počeo da duva neujednačeno. To su osetili po potresima koji su se prenosili užetom i sa zebnjom su mislili na Brijana koji je usled toga morao

osećati protivudare.

Čekrk je brzo radio da bi namotao dvanaest stotina stopa užeta, koliko se bilo odmotalo. Vetar se stalno pojačavao i tri četvrti sata posle Brijanovog znaka bio je već vrlo jak.

Tok trenutka naprava je morala biti više od sto stopa iznad jezera.

Iznenada se osetio žestok potres. Vilkoks, Donifen, Veb i Bakster, kojima je ponestalo oslonca, umalo što ne popadaše na zemlju. Uže se prekinulo.

I usred uplašenih uzvika stotinu puta je ponovljeno ime:

— Brijane!... Brijane!...

Nekoliko minuta kasnije Brijan je izišao na obalu i na sav glas zvao.

— Braite!... Brate! — viknu Žak koji ga je prvi stegao u zagrljaj.

— Volston je još tamo!

To je bilo prvo što je Brijan rekao čim su drugovi stigli do njega.

U trenutku kad se uže prekinulo, Brijan se osetio ponesen, ala ne u okomitom padu, već u kosom i relativno laganom, jer je zmaj iznad njega bio neka vrsta padobrana. Najvažnije je bilo oslobođiti se korpe pre nego što stigne do površine jezera. U trenutku kad je trebalo da se ona zagnjuri, Brijan skoči glavačke i, pošto je bio dobar plivač, bilo mu je lako da stigne do obale koja je bila udaljena najviše četiri do pet stotina stopa.

Za to vreme, olakšan za njegovu težinu, zmaj je nestao na severoistoku, odnesen vetrom kao neka džinovska vazdušna olupina.

IX

Sutradan, posle jedne noći u kojoj je Moko ostao na straži u Frenč-denu, izmoreni od sinoćnjeg uzbuđenja, mladi naseljenici su se probudili vrlo kasno. Čim su ustali, Gordon, Donifen, Brijan i Bakster pređoše u skladište gde se Keit bavila svojim uobičajenim poslovima.

Tu su razgovarali o situaciji koja je bila i dalje vrlo zabrinjavajuća.

— Doista — kao što je primetio Gordon — već je prošlo više od petnaest dana kako su Volston i njegovi saučesnici na ostrvu. Pošto šalupa još nije opravljena, znači da im nedostaje alat neophodan za ovakav posao.

— Sigurno je tako — reče Donifen — jer, u stvari, taj čamac nije tako jako oštećen. Da je naš *Slaufi* bio toliko oštećen posle nasedanja, mi bismo uspeli da ga osposobimo za plovljenje.

Ali ako Volston nije otišao, to ne znači da on namerava da se nastani na ostrvu Čerman, inače bi već pošao u unutrašnjost, pa bi i Frenč-den sigurno dočekao njegovu posetu.

Povodom toga Brijan je govorio o onome što je primetio prilikom svog uzletanja, odnosno o kopnu koje sigurno postoji na istoku i nije suviše daleko.

— Valjda niste zaboravili — reče on — da sam još prilikom naše ekspedicije na ušće Istočne reke primetio neku beličastu mrlju na horizontu, koju nisam mogao objasniti...

— Vilkoks i ja ipak nismo otkrili ništa tome slično — odgovori Donifen — mada smo nastojali da pronađemo mrlju.

— I Moko ju je primetio kao i ja — odgovori Brijan.

— U redu! Možda — odgovori Donifen — ali na osnovu čega ti, Brijane, misliš da se u blizini nalazi neki kontinent ili grupa ostrva?

— Evo — reče Brijan. — Juče, dok sam osmatrao horizont u tom pravcu, primetio sam vrlo jasnu svetlost izvan granica ostrva, koja može da potiče od erupcije nekog vulkana. Iz toga sam zaključio da u ovim predelima postoji u blizini kopno. Morari sa *Severna* to sigurno znaju i učiniće sve da ga se dokopaju...

— U to ne treba sumnjati! — odgovori Bakster. — Šta bi oni dobili time da ostanu ovde?

Očigledno da nas još nisu oslobođili svog prisustva jer nisu popravili šalupu.

Sve što je Brijan sad izložio drugovima, bilo je od naročite važnosti. To ih je ubedilo da ostrvo Ćerman nije usamljeno — kao što su verovali — u tom delu Pacifika. Ali naročito je otežavalo situaciju to što se Volston, kao što je primećeno po logorskoj vatri, sada nalazi u okolini ušća Istočne reke. Pošto je ostavio obalu Severovih stena. Približio se za dvanaestak milja. Bilo bi stoga dovoljno da podje uz Istočnu reku i stigne nadomak jezera, da ga obide s južne strane, pa da otkrije Frenč-den!

Brijan stoga preduze najstrože mere za svaki slučaj. Od sada su izlasci bili svedeni na najneophodnije, isključivši čak i levu obalu reke sve do Močvarne šume. Istovremeno je Bakster kamuflirao ogradu tora trnjem i travom, kao i oba ulaza u hol i skladište. Najzad je bilo zabranjeno pokazivati se u onom delu između jezera i Oklendskog grebena. Zaista, podvrgnuvši se tako neophodnim merama opreznosti, značilo je ovom teškom položaju dodati još i dosadu.

U to doba je bilo i drugih razloga za nespokojsstvo. Kostar je dobio groznicu, što je predstavljalo opasnost po njegov život. Gordon je morao upotrebiti apoteku sa škune, ali se bojao da pri tom ne počini kakvu grešku. Srećom je Keit činila za to dete sve kao da mu je bila majka. Negovala ga je s takvom predanom ljubavlju, koja je instinkтивna kod žena, i nije prestala da nad njim bdije noću i danju. Zahvaljujući njenoj požrtvovanosti, grozница je zaustavljena i

ozdravljenje je sve više napredovalo. Zar je Kostar bio u smrtnoj opasnosti? Bilo bi teško dati svoj sud o tome. Ali možda bi groznica, bez tako dobre nege, iscrpla malog bolesnika.

Da! Da Keit nije bila tu, ko zna šta bi se desilo. Nema reči kojima bi se mogla izraziti sva ona materinska nežnost koju je ovo dobro stvorenje prenelo na najmanju decu u koloniji, ne uskraćujući im nikada svoju pažnju.

— Ja sam takva, moja dečice — ponavljala je ona. — To mi je u prirodi da pletem, perem i kuvam.

I, zaista, zar to nije prava žena!

Keit se najviše brinula o tome da što bolje održava frenčensko rublje. Na njenu veliku žalost to rublje, kojim su se služili već skoro dvadeset meseci, bilo je jako istrošeno. Čime će ga zameniti kad više ne bude za upotrebu? A obuća, mada su je štedeli što je moguće više i mada se niko nije ustezao da ide bos, kad god je to vreme dozvoljavalo, ona je bila u vrlo rđavom stanju. A sve je to obespokojavalo brižnu domaćicu.

Prva polovina novembra obilovala je čestim pljuskovima. Zatim je od sedamnaestog barometar pokazivao stalno lepo vreme i tada nastade period vrućina. Drveće, grmlje, žbunje, sve biljke bile su uskoro zelene i u cvetu. Stalni gosti Južne močvare vratili su se u velikom broju. Kako je Donifen bio ogorčen što se morao uzdržavati od lova kroz močvare, a Vilkoks što nije mogao razapinjati mreže, bojeći se da ih ne primete s druge obale Poroddčnog jezera.

Ne samo da je bilo mnogo ptica na ovom delu ostrva već su u okolini Frenč-dena i druge životinje upadale u zamke.

Jednog dana je Vilkoks među ovim pticama našao onu selicu koju je poslao u nepoznate severne krajeve. Bila je to lasta koja je još nosila malu vrećicu na krilu. Da nije u vrećici kakvo pismo upućeno mladim brodolomnicima sa *Slaufija*? Na žalost, nije!... Glasnik se vratio bez odgovora!

Za vreme tih dugih dana dokolice, koliko su samo vremena provodili u holu! Pošto je zadužen da svakodnevno vodi dnevnik,

Bakster više nije znao o čemu da piše. A kroz četiri meseca nastaje treća zima otkako su mladi naseljenici na ostrvu Čerman.

Moglo se s dubokom zebnjom primetiti kako malodušnost osvaja najenergičnije — osim Gordona, koji je bio stalno udubljen u pojedinosti svoje administracije. I Brijan se ponekad osećao utučen, mada je upotrebio svu svoju duševnu snagu kako se ništa ne bi na njemu primetilo. Pokušao je da se tome odupre podstičući drugove da nastave s učenjem, da održavaju savetovanja i da naglas čitaju. Stalno ih je podsećao na njihovu zemlju, na njihove porodice, tvrdeći da će ih jednog dana opet videti. Jednom rečju, on se svim silama trudio da im podigne moral, ali nije baš uspeo i najviše se bojao da i njega ne zahvati očajanje. Ali od svega toga nije ništa bilo. Uostalom, vrlo ozbiljni događaji uskoro su ih primorali da se svi izlože opasnosti.

Dvadeset prvog novembra, oko dva časa posle podne, Donifen je pecao na obali Porodičnog jezera, kad je njegovu pažnju odjednom privuklo neskladno kreštanje dvadesetak ptica koje su letele iznad leve obale reke. Ukoliko to nisu bili gavranovi — na koje su pomalo ličile — onda su to mogli biti neke proždrljive kreštalice.

Donifen se ne bi mnogo brinuo za to jato kreštalica da ga nije iznenadilo njihovo ponašanje. Doista, ptice su opisivale široke krugove, čiji se obim smanjivao što su se više približavale zemlji. A zatim, zbijene u gomilu, one sleteše na zemlju.

Tu se kreštanje još pojačalo. Donifen je, međutim, uzalud nastojao da ih vidi u visokoj travi u kojoj su nestale.

Pade mu na pamet da na tom mestu mora biti kakva uginula životinja. Stoga, znatiželjan da sazna šta se dešava, on se vrati u Frenč-den i zamoli Moka da ga prevezе na drugu stranu reke Zeland.

Obojica se ukrcaše i deset minuta kasnije uvukoše u gustu travu na obali. Ptice su se odmah razletele buneći se svojim kreštanjem protiv nametljivaca koji su se usudili da ih uznemire pri obedu.

Na tom mestu je ležao jedan mlad gvanako, koji je lipsao tek pre nekoliko sati, jer još nije izgubio svu telesnu toplotu.

Pošto Donifen i Moko nisu želeli da za svoju trpezu upotrebe ostatke ručka ovih mesoždera, spremili su se da im ga ostave, kad se pojavi jedno pitanje: kako i zašto je gvanako pao na ivicu močvare daleko od šuma na istoku, koje njegov rod nikada ne napušta?

Donifen je posmatrao pažljivo životinju. Na njenim slabinama još je krvarila rana koja nije nastala od zuba jaguara ili drugog mesoždera.

— Ovaj gvanako je sigurno pogoden metkom iz puške — primeti Donifen.

— Evo dokaza! — odgovori mali i, kopajući nožem po rani, izvadi metak.

Taj metak je pripadao pre kalibru mornarske nego lovačke puške. Mogao ga je ispaliti jedino Volston ili neko od njegovih udrgova.

Ostavivši gvanakoa pticama, Donifen i Moko se vratise u Frenč-dan, gde su se posavetovali s drugovima.

Da je gvanakoa ubio jedan od mornara sa *Severna*, bilo je očigledno, jer ni Donifen ni iko od njih nije ispalio ni jedan jedini metak već više od mesec dana. Ali bilo bi važno znati kada i na kojem je mestu gvanako pogoden tim metkom.

Razmotrivši sve pretpostavke, moglo se prihvati da se ovo dogodilo najviše pre pet ili šest sati — a toliko je bilo potrebno da životinja, pošto bi prešla Peščanu visoravan, stigne u samu blizinu reke. Otuda dolazi zaključak da je pre podne jedan od Volstonovih ljudi morao loviti u blizini najjužnije tačke Porodičnog jezera i da će družina, pošto bude prešla Istočnu reku, malo-pomalo stići i do Frenč-dena.

Tako se situacija pogoršala, mada opasnost, možda, i nije bila neminovna. Doista, na jugu ostrva se prostirala ona pusta ravnica presečena potokom, prekrivena barama i načićkana dinama, gde družina ne bi mogla oskudevati u divljači za svakodnevnu hranu. Bilo je, dakle, verovatno da se Volston nije ni uputio preko Peščane visoravni. Uostalom, nije se čuo nikakav sumnjiiv prasak koji bi vetr mogao doneti sve do Sportske terase i stoga su se mogli nadati da položaj Frenč-dena još nije otkriven.

Ipak je trebalo zavesti nove i stroge mere opreznosti. Ukoliko je bilo nade da će napad moći da odbiju, onda jedino pod uslovom da mladi nasejenici ne budu zatečeni izvan hola.

Tri dana kasnije jedna još značajnija činjenica povećala je njihov strah; trebalo je priznati da je bezbednost više nego ikad bila ugrožena.

Dvadeset četvrtog oko devet časova ujutro, Brijan i Gordon su se uputili na drugu stranu reke Zeland da vide ne bi li se mogao napraviti nekakav zid preko uske staze koja je vodila između jezera i močvare. Zaklonjeni tim zidom, Donifen i najbolji strelnici mogli bi lako i brzo da se postave u zasedu, ako bi im se na vreme signalizovao Volstonov dolazak.

Obojica su bila najviše trista stopa s one strane reke, kad Brijan stade na neki predmet i slomi ga. Najpre nije obratio pažnju misleći da je to jedna od hiljade školjki koje nanese plima kad poplavi ceo predeo Južne močvare. Ali idući iza njega, Gordon se zaustavi i reče:

— Čekaj, Brijane, čekaj!

— Šta se desilo?

Gordon se sagnu i podiže slomljeni predmet.

— Gledaj! — reče on.

— Pa to nije školjka — odgovori Brijan — to je...

— Lula!

Doista, Gordon je držao u ruci crnkastu lulu, čiji je kamiš bio slomljen na mestu gde izlazi iz lule.

— Pošto niko od nas ne puši — reče Gordon

— ovu lulu je izgubio ...

— Jedan od ljudi iz bande — odgovori Brijan

— ukoliko nije pripadala francuskom brodolomniku koji je pre nas živeo na ostrvu Čerman.

Ne, ta lula, koja je bila odskora slomljena, nije nikada mogla pripadati Fransou Bodoenu, koji je umro pre dvadeset godina. Nije moglo biti davno otkako je ovde, što je potvrđivalo i ono malo duvana zaostalog u njoj. Dakle, pre nekoliko dana, možda i pre nekoliko časova, jedan od Volstonovih saučesnika, ili sam Volston,

uputio se na ovu obalu Porodičnog jezera. Gordon i Brijan se odmah vратиše u Frenč-den, где je Keit, којој је Brijan показао lulu, могла потврдити да ју је видела у Volstonovim rukama.

Znači, nije bilo sumnje да су злочinci обишли крајњу тачку jezera. Možda su noću прешли чак и на обалу реке Zeland. Da je Frenč-den bio открiven i da je Volston saznao ko су становници ове колоније, zar on ne bi дошао на помисао да ту има алату, оруђа, municije, hrane, svega onoga što је njemu сасвим или bar donekle nedostajalo, i da bi njih sedam сnažnih ljudi лako могли savladati petнаест младих dečaka — naročito kad би успели да ih iznenade?

U svakom slučaju, više nije имало смисла сумњати у то да се banda sve више приблиžava.

Zbog te опасности која им је pretila, Brijan је, у споразуму са drugovima, нameravao да организује још болju контролу. Danju је постављена stalna osmatračnica navrh Oklendskog grebena, тако да би се свако сумњиво приблиžавање, било са močvare, било од Šume zamki, било од jezera, могло одmah signalizovati. Ноћу су dvojica старијих morala stražariti на ulazu u hol i складиште vrebajući svaki šum spolja. Oboja vrata су била појачана помоћу подупирача, и они су trenutno mogli да se забарикадирају огромним каменjem које су nagomilali у unutrašnjosti Frenč-dena. Што се тиче uskih prozora, пробијених у stenama, који су služili као mazgale за dva mala topa, jedan bi branio prednju stranu prema reci Zeland, a други задну prema Porodičnom jezeru. Оsim toga, pušке и revolveri су били спремни да запуцају на najmanju uzbunu.

Da je Keit одобравала sve те mere, ne treba ni поминјати. Ova energičна жена се добро чуvala да не покаже svoju zabrinutost, na žalost i suviše opravдану kad је mislila на neizvesnost tako nejednake борбе s mornarima sa *Severna*. Ona ih је poznavала, njih i njihovog starešinu. Mada nisu bili dovoljno naoružani, могли су ih iznenaditi uprkos највећој opreznosti. I zar da se s njima бори nekoliko dečaka od којих најстарији nije још navršio ni шеснаест godina! Заista, борба би била и suviše neravnopravna. Ah, зашто храбри Evans nije bio s njima?

Zašto nije i on pobegao posle Keit? Možda bi znao bolje organizovati odbranu i osposobiti Frenč-den da se odupre Volstonovim napadima.

Na žalost, Evansa su sigumo dobro čuvali, ukoliko ga se već nisu otarasili kao opasnog svedoka koji im više nije bio potreban da bi upravljao šalupom do najbližeg kopna.

Tako je razmišljala Keit. Ona se nije bojala zbog sebe, već zbog ove dece nad kojom je neprestano bdela, uz pomoć Moka, koji im je bio isto tako odan.

Bio je dvadeset sedmi novembar. Već dva dana je vladala nesnosna vrućina. Gusti oblaci pritisli su ostrvo, a daleka grmljavina nagoveštavala je oluju. Barometar je pokazivao da će uskoro doći do nepogode.

Te večeri su se Brijan i njegovi drugovi vratili u hol ranije nego obično, ne zaboravivši da iz opreznosti — kao što su činili već izivesno vreme — dovuku jolu u skladište. Zatim, pošto su dobro zatvorili vrata, preostalo im je jedino da podu na spavanje, pošto se zajednički pomole i podsete na svoje porodice.

Oko pola deset oluja je bila na vrhuncu. Hol su osvetljavale munje čiji je blesak prodirao kroz mazgale. Gromovi su udarali bez prestanka; izgledalo je kao da Oklendski greben drhti odbijajući zaglušni tresak. Bila je to jedna od onih vazdušnih pojava bez kiše i vetra, koje su zbog toga još strašnije, jer nepomični oblaci na jednom mestu prazne ceo elektricitet nagomilan u njima, i često nije dovoljna jedna noć da se on potpuno iscrpe.

Šcućureni na svojim ležištima, Kostar i Dol su se trzali od te strašne i razdiruće pucnjave koja je bila znak da se pražnjenje približuje. Pa ipak, u ovoj neprobojnoj pećini nije se trebalo bojati ničega. Mogla je munja pedeset i sto puta udariti u vrhove strme obale! Ipak nije mogla probiti debele frenčdenske stene, otporne prema električnom fluidu isto onako kao što su bile nepristupačne vihorima.

S vremenama na vreme Brijan, Donifen ili Bakster ustajali su da bi odškrinuli vrata i, pošto bi bacili brz pogled napolje, odmah bi se

vraćali upola zaslepljeni munjama. Vazduh je goreo, a jezero, odbijajući nebeske munje, izgledalo je kao da valja ogromne plamene talase.

Od deset do jedanaest časova nijednog trenutka munje i gromovi nisu prestali. Tek nešto malo pre ponoći nastupi zatišje. Razmaci između udara gromova postajali su sve duži a time se i njihova snaga smanjivala. Tada se podiže vetar goneći oblake koji su se spustili do zemlje i odmah poče da lije kiša kao iz kabla.

Mališani su počeli da se smiruju. Dve-tri glave, zavučene pod pokrivače, odvažiše se da provire, mada je bilo vreme da svi spavaju. Tek što su Brijan i ostali, ne zaboravivši na uobičajene predostrožnosti, legli, kad Fen postade neobjasnjivo uzbudjen. On ustade i pojuri prema vratima hola režeći potmulo i neprestano.

— Da nije štogod osetio? — reče Donifen pokušavajući da umiri psa.

— Već više puta smo imali prilike — primeti Bakster — da ga vidimo ovako neobičnog, i pametna se životinja nije nikada prevarila.

— Pre nego što legnemo, treba videti šta to znači — dodade Gordon.

— Tako je — reče Brijan — ali neka niko ne izlazi i budimo spremni da se branimo!

Svaki uze pušku i revolver. Tada Donifen priđe vratima hola, a Moko vratima skladišta. Obojica su prislonila uvo na vrata, ali nisu primetila nikakav šum spolja, mada je Fen i dalje bio nemiran. On uskoro poče da laje tako žestoko da Gordon nije uspeo da ga umiri. To je bilo vrlo nezgodno. U trenucima tišine, kad se mogao čuti i bat koraka na obali, bilo je potpuno razumljivo da će se Fenovo lajanje čuti napolju.

Odjednom se začu prasak koji se nije mogao zameniti udarom groma. To je sigurno bila puška koja je morala biti ispaljena bar dvesta koraka od Frenč-dena. Svi se spremiše na odbranu. Donifen, Bakster, Vilkoks i Kros, naoružani puškama, stajali su pored vrata i bili spremni da pucaju na svakoga ko bi pokušao da provali unutra.

Ostali su upravo počeli da ih podupiru kamenjem pripremljenim za tu svrhu, kad napolju neko povika:

— Upomoć!... Upomoć!

Bilo je to ljudsko biće, nesumnjivo u smrtnoj opasnosti, koje je tražilo pomoć ...

— Upomoć! — ponovi glas i ovog puta je bio udaljen jedva nekoliko koraka.

Keit je slušala na vratima...

— To je on! — viknu ona.

— On? — reče Brijan.

— Otvoite! — Otvorite! — ponavljala je Keit. Kad se vrata otvoriše, u hol utrča jedan čovek sa koga se cedila voda.

Bio je to Evans, vlasnik *Severna*.

X

U prvom trenutku su Gordon, Brijan i Donifen stali kao ukopani kad se tako neočekivano pojavio Evans. Zatim, instinkтивно, pojuriše prema gazdi kao prema spasiocu.

Bio je to čovek od dvadeset pet do trideset godina, širokih ramena, snažne građe, živog oka, visokog čela, inteligentne i simpatične fizionomije, čvrstog i odlučnog koraka, jedan deo lica skrivala mu je zamršena i zapuštena brada, koju još od *Severnovog brodoloma* nije šišao.

Samo što je ušao, Evans se vrati i prisloni uvo na vrata koja je dobro zatvorio. Pošto se nije čulo ništa spolja, on stade usred hola i pri svetlosti obešenog fenjera pogleda ove mlade ljude oko sebe i promrmlja ove reči:

— Da!... deca!... Samo deca!...

Odjedanput mu oko sinu, na licu mu se ukaza radost, a ruke se raširiše ...

Prilazila mu je Keit.

— Keit — viknu on. — Keit živa! — i on je uhvati za ruke kao da se hteo dobro uveriti da to nije kakav duh.

— Da, živa kao i vi, Evanse! — odgovori Keit.

— Bog me je spasao, kao i vas, i šalje vam u pomoć ovu decu!

Gazda je pogledom brojao mlade dečake sakupljene oko stola u holu.

— Petnaest — reče on — a jedva bi petorica bila u stanju da se brane!... Ne mari!

— Preti li nam opasnost, hoće li nas neko napasti, gazda Evanse? — upita Brijan.

— Ne, moj dečače, ne, bar za sada! — odgovori Evans.

Kako su svi žurili da čuju gazdinu priču naročito ono što se desilo otkako je šalupa izbačena na Severnove stene, razume se. Ni veliki ni mali nisu hteli da idu na spavanje pre nego što čuju ovu priču koja je za njih bila tako važna. Ali pre svega je trebalo da se Evans oslobodi mokrog odela i nešto pojede. Sa odela mu se cedila voda jer je preplivao reku Zeland. Bio je iscrpen od umora i gladi pošto nije jeo već dvanaest sati i od jutra se nijednog trenutka nije mogao odmoriti.

Brijain ga odmah odvede u skladište, gde mu Gordon stavi na raspolaganje dobro momarsiko odelo. Posle toga Moko ga posluži hladnim mesom od divljači, dvopekom sa nekoliko šolja vrućeg čaja i dobrom čašom rakije.

Četvrt sata kasnije, sedeći za stolom u holu, Evans je pričao događaje koji su se zbili otkako su mornari sa *Severna* bačeni na ovo ostrvo.

— Nekoliko trenutaka pre nego što je šalupa pristala uz obalu — reče on — pet ljudi, podrazumevajući i mene, bilo je bačeno na prve podvodne stene. Nijedan od nas nije bio teže ranjen prilikom nasedanja, bile su to samo kontuzije, nijedna rana. Ali bilo je teško izbeći talasima usred mraka i razbesnelog mora koje se povlačilo uprkos vetru sa pučine. Najzad smo se posle dugih napora našli živi i zdravi van dohvata talasa, Volston, Brend, Rok, Buk, Kop i ja. Nedostajala su dvojica — Forbs i Pik. Da li ih je odvukao neki talas ili su se spasli kad je šalupa stigla do obale, to nismo znali. Što se tiče Keit, ja sam verovao da su je odvukli talasi i nisam mislio da će ikada više videti.

I govoreći to, Evans nije ni pokušao da sakrije svoje uzbuđenje i radost kad je opet našao hrabru ženu koja je izbegla, zajedno s njim, pokolju na *Severnu*. Pošto su oboje bili predani na milost i nemilost ovim zločincima, oboje su sada bili van njihove moći, ako ne i van njihovog dohvata u budućnosti.

Evans nastavi:

— Kad smo stigli na obalu, prošlo je dosta vremena dok nismo našli šalupu. Ona je morala stići do obale oko sedam časova uveče, a bilo je blizu ponoći kad smo je primetili prevrnutu na pesku. Pošto smo najpre pošli obalom...

— Severnovih stena — reče Brijan. — To je ime koje su joj dali neki naši drugovi kad su otkrili *Severnov* čamac još pre nego što nam je Keit ispričala o brodolomu...

— Pre? — odgovori Evans dosta iznenađen.

— Da, gazda Evanse — reče Donifen. — Mi smo na to mesto stigli iste večeri kad se desio brodolom, dok su još vaša dva druga ležala na pesku!... Ali kad je svanulo, kad smo pošli da im odamo poslednju počast, oni su nestali.

— Doista — prihvati Evans — ja vidim kako je sve to povezano! Forbs i Pik, za koje smo mislili da su se utopili — kamo sreće da jesu, to bi značilo dve hulje manje od njih sedam — bili su izbačeni nedaleko od šalupe. Tu su ih našli Volston i ostali koji su ih povratili sa nekoliko gutljaja džina.

Na njihovu sreću — mada je to za nas nesreća — sanduci u čamcu nisu bili razbijeni za vreme nasedanja, niti je more u njih prodrlo. Municija, oružje, pet mornarskih pušaka, onaj ostatak hrane, ukrcano na brzinu za vreme požara na *Severnu*, sve je bilo izvučeno iz šalupe, jer je postojala opasnost da je naredna plima razbije. Kad je to bilo gotovo, napustili smo mesto brodoloma idući obalom u pravcu istoka.

U tom trenutku jedan od ovih lupeža — ja verujem Rok — primeti da nisu našli Keit, na šta Volston odgovori: »Nju je odneo veliki talas!... Dobro smo je se otarasili!« To je mene navelo da zaključim da će ova banda, kao što sebi čestita da se oslobodila Keiit, sada kad im više nije potrebna, isto tako učiniti i sa gazdom Evansom kad im više ne bude od koristi.

— Ali gde ste vi bili, Keit?

— Bila sam pored šalupe, samo sa morske strane — odgovori Keit — na mestu gde sam bila izbačena posle nasedanja... Niko me nije

mogao videti, a ja sam čula sve što su govorili Volston i ostali; ali posle njihovog odlaska, Evanse, ja sam ustala i, da ne bih opet pala u Volstonove ruke, pobegla sam u suprotnom pravcu. Trideset šest sati kasnije, napola mrtvu od gladi, našla su me ova hrabra deca i odvela u Frenč-den.

— Frenč-den? — ponovi Evans.

— Tako se zove naše prebivalište — odgovori Gordon — za sećanje na francuskog brodolomnika koji je tu stanovao godinama pre nas.

— Frenč-den?... Severnove stene? — reče Evans. — Ja vidim, moji dečaci, da ste vi dali imena različitim delovima ovog ostrva. To je lepo.

— Da, gazda Evanse, lepa imena — odgovori Servis — a ima ih još i mnogo drugih; Porodično jezero, Peščana visoravan, reka Zeland, Šuma zamki...

— Dobro!... Dobro!... Sve ćete ma reći... kasnije... sutra!... A ja ću nastaviti priču. Čuje li se što spolja?

— Ništa — odgovori Moko koji je bio na straži pored vrata u holu.

— U dobar čas! — reče Evans. — Ja nastavljam. Kad je prošao jedan sat kako smo napustili čamac, stigli smo do šume i tu smo se ulogorili. Sutradan i još nekoliko narednih dana vraćali smo se na mesto gde se nasukala šalupa i pokušavali da je popravimo; ali pošto smo od alata imali samo jednu običnu sekiru, bilo je nemoguće promeniti na čamcu probijenu oplatu i sposobiti ga za plovidbu, čak i za neko kraće putovanje. Uostalom, mesto je bilo vrlo nezgodno za rad ove vrste. Pošli smo, dakle, da potražimo drugi logor u pogodnijem predelu, gde bismo lovom mogli sebi obezbediti svakodnevnu hranu i, u isto vreme, pored neke reke gde bismo našli pitku vodu, jer je naša zaliha bila već sasvim iscrpena. Pošto smo išli morskom obalom oko dvanaestak milja, stigli smo do neke rečice...

— Istočna reka! — reče Servis.

— Neka bude Istočna reka! — odgovori Evans.

— Tamo u širokom zalivu...

— Zaliv obmane! — reče Dženkins.

— Neka bude Zaliv obmane! — reče Evans smejući se. — Tamo je među stenama bila jedna luka...

— Ber-rok! — viknu sad Kostar.

— Neka bude Ber-rok, moj mališa! — odgovori Evans koji je odobravao pokretom glave. — Ništa nije bilo lakše nego smestiti se na tom mestu, a tada smo pomislili da, kad bismo još mogli da dovučemo šalupu, jer će je onde prva oluju do kralja uništiti, možda bismo uspeli da je popravimo.

Vratili smo se, dakle, po nju i kad smo iz nje izbacili vodu koliko god je bilo moguće, ona je izronila na površinu. Zatim mada je bilo vode još do ivice ograde, uspeli smo da je odvučemo duž obale i dovedemo u luku gde je i sada sklonjena.

— Šalupa je u Ber-roku? — upita Brijan.

— Da, moj dečače, i ja verujem da bi se mogla popraviti kad bismo imali potreban alat...

— Ali taj alat imamo mi, gazda Evanse! — odgovori hitro Donifen.

— Eh, Volston je to i prepostavljao kad je slučajno saznao da je ostrvo nastanjeno i ko su ti stanovnici.

— Kako je to mogao dozнати? — upita Gordon.

— Evo — odgovori Evans. — Pre osam dana Volston, njegovi drugovi i ja, jer me nikada nisu ostavljali samog, išli smo u izviđanje kroz šumu. Posle tri ili četiri časa hoda, idući uz Istočnu reku, stigli smo na obalu огромног jezera iz kojeg je ta reka isticala. I tu, zamislite naše iznenađenje, našli smo čudnu napravu koja se nasukala na obalu... Bila je to neka vrsta kostura od trske prevučenog platnom...

— Naš zmaj! — viknu Donifen.

— Naš zmaj koji je pao u jezero — dodade Brijan — i kojeg je vetar odneo čak tamo!

— Ah, bio je to zmaj? — odgovori Evans. — Vere mi, to nismo pogodili, i ta naprava nas je mnogo zabrinjavala. U svakom slučaju, ona nije nastala sama od sebe!... Bila je napravljena na ostrvu! U to

nije bilo sumnje!... Na ostrvu je bilo, dakle, stanovnika!... A ko su oni?... To je za Volstona bilo važno da sazna. Što se tiče mene, ja sam već toga dana rešio da pobegnem. Ma kakvi bili stanovnici ovog ostrva, pa makar i divljaci, oni nisu mogli biti gori od ubojica sa *Severna!* Od tog trenutka, uostalom, mene su držali stalno na oku i noću i danju!...

— Pa kako je otkriven Frenč-den? — upita Bakster.

— Sad ču doći na to — odgovori Evans. — Ali pre nego što nastavim priču, recite mi, dečaci moji, čemu vam je služio taj ogromni zmaj? Je li to bio nekakav signal?

Gordon ispriča Evansu sve što su učinli, u kojem su cilju to pokušali, kako se Brijan izložio opasnosti za opšte dobro i na koji je način mogao utvrditi da li je Volston još na ostrvu.

— Ti si smeо dečak! — odgovori Evans, uhvativši Brijaina za ruku i stegnuvši je prijateljski.

Zatim je nastavio:

— Vi razumete da je Volston sada imao samo jednu jedinu brigu: saznati ko su stanovnici tog nepoznatog ostrva. Ako su to domoroci, možda bi se mogao sporazumeti s njima? Ako su to brodolomnici, možda imaju alat koji njemu nedostaje? U svakom slučaju, oni mu ne bi odbili pomoć da osposobi šalupu za plovidbu.

Istraživanje je, dakle, započeo, vrlo oprezno, moram to naglasiti. Išlo se napred samo malo-pomalo, ispitujući šume na desnoj obali jezera da bi se približili krajnjoj južnoj tački. Ali nikakvo ljudsko biće nije primećeno. Nikakav se pucanj nije čuo u tom delu ostrva.

— To je bilo zato — reče Brijaa — što se niko od nas nije udaljavao više iz Frenč-dena i što je bilo zabranjeno da se ispali ijedan metak!

— Ipak ste otkriveni — prihvati Evans. — A kako bi i moglo biti drugačije? Bilo je to noću između dvadeset trećeg i dvadeset četvrtog novembra, ikada je jedan od Volstonovih drugova stigao nadomak Frenč-dena idući obalom jezera. Nesrećnim slučajem, u jednom momentu je spazio svetlost koja je prodirala kroz stene strme obale;

bez sumnje je to bila svetlost vašeg fenjera koju su propustila vrata trenutno odškrinuta. Sutradan se sam Volston uputio na tu stranu i jedam deo noći proveo sakriven u visokoj travi nekoliko koraka od reke...

— To nam je poznato — reče Brijan.

— Vi ste to znali?

— Da, jer smo na tom mestu Gordon i ja našli komade lule koju je Keit prepoznao kao Volstonovu lulu.

— Tačno! — reče Evans. — Volston ju je izgubio za vreme svoje ekskurzije, zbog čega je na povratku, čini se, bio jako ljut. Ali tada je postojanje male kolonije njemu bilo poznato. U stvari, dok je bio sakriven u travi, video je većinu vas kako hadate tamo-amo po desnoj obali reke... To su bili samo mladi dečaci s kojima će sedam ljudi lako izaći nakraj. Volston je obavestio svoje drugove o svemu što je video. Iz jednog razgovora koji sam slučajno čuo između njega i Brenda saznao sam šta oni spremaju protiv Frenč-dena.

— čudovišta! — viknu Keit. — Oni ne bi imali milosti s ovom decom.

— Ne, Keit — odgovori Evans — kao što nisu imali milosti ni sa kapetanom i putnicima na *Severnu*. Čudovišta!... Dobro ste im ime dali, a njima zapoveda najokrutniji između njih, taj Volston, koji, nadam se, neće izmaći kazni zbog svojih zločina.

— Najzad, Evanse, vi ste uspeli da pobegnete, hvala bogu! — reče Keit.

— Da, Keit. Pre, otprilike, dvanaest sati ja sam iskoristio Volstonovo odsustvo; on me je ostavio na čuvanje Forbsu i Roku. Trenutak mi se učinio pogodan za bežanje. Što se tiče toga da zavaram trag ovoj dvojici zločinaca ili bar da im izmaknem, ako budem uspeo da se od njih odvojam, to je bila moja briga.

Bilo je oko deset časova ujutro kad sam pojurio kroz šumu... Forbs i Rok primetiše to odmah i počeše da me progone. Bili su naoružani puškama, a ja sam imao svoj mornarski nož da se branim i svoje noge da umaknem kao zec!

Gonjenje je trajalo ceo dan. Poprečivši kroz šumu, stigao sam na levu obalu jezera. Trebalo je sad obići njegovu krajnju tačku jer, prema razgovoru koji sam čuo, znao sam da ste se vi smestili na obali reke koja teče prema zapadu.

Zaista, nikada u svom životu nisam tako dobro i tako dugo trčao. Gotovo petnaest milja u jednom danu! Do sto đavola! Lupeži su trčali isto tako brzo kao ja, a meci su im leteli još brže. U više mahova su zviždali oko mojih ušiju. Pomislite! Ja sam znao za njihovu tajnu. Ako im budem umaknuo, mogao bih ih prijaviti! Trebalo me je uhvatiti po svaku cenu. Zaista, da nisu imali oružje, ja bih ih dočekao odlučno, s nožem u ruci. Ubio bih ih ili bi oni mene ubili... Da, Keit! Radije bih umro nego da se vratim u logor s ovim zločincima.

Ipak sam se nadao da će to prokletno gonjenje prestati kad padne noć... Ali nije bilo tako. Već sam prošao krajnju tačku jezera, išao drugom obalom, osećao sam da su mi Forbs i Rok još za petama. Odjednom je počelo nevreme koje se već nekoliko sati pripremalo. To je otežavalo moje bežanje, jer su me ovi lupeži zbog sevanja munja mogli primetiti u trsci na obali. Najzad sam stigao stotinak koraka od reke... Ako mi bude uspelo da se ta reka nađe između mene i tih zlikovaca, smatraću se spasenim. Nikada se oni neće usuditi da je pređu, jer su dobro znali da se nalaze u blizini Frenč-dena.

Ja potrčah i stigoh na levu obalu reke kad poslednja munja osvetli prostor. Uto odjeknu prasak...

— Onaj koji smo čuli? — reče Donifen.

— Očigledno! — reče Evans. — Metak mi okrznu rame... Ja skočih i bacih se u reku... U nekoliko zamaha bio sam na drugoj obali, sakriven u travi, dok su Rok i Forbs, stigavši na suprotnu stranu, razgovarali: »Misliš li da si ga pogodio?

— Jamčim za to! — Onda je potonuo? — Svakako, i ovog trenutka je mrtav, i to sigurno mrtav! — Dobro smo ga se otarasili!« I oni strugnuše.

Da, dobro su me se otarasili... mene kao i Keit! Ah, lupeži! Videćete vi da li sam ja mrtav!... Nekoliko trenutaka kasnije ja se

izvukoh iz trave i uputih u jedno skrovito mesto na strmoj obali ... Do mene je doprlo lajanje ... Zvao sam ... Vrata Frenč-dena se otvorise... I sada, dodade Evans pružajući ruku u pravcu jezera — sa mnom, moji dečaci, da uništimo te bednike i da oslobodimo vaše ostrvo!

I on izgovori te reči s takvom odlučnošću da su se svi digli spremni da ga slede.

Trebalo je tada ispričati Evansu sve što se dogodilo za poslednjih dvadeset meseci, objasniti mu u kakvim je uslovima *Slaufi* napustio Novi Zeland, njegov dugi put Pacifikom do ostrva, otkriće kostura francuskog brodolomnika, smeštaj male kolonije u Frenč-denu, izviđanja za vreme leta, radove za vreme zime, kako je, najzad, život bio siguran i bezbedan pre nego što su došli Volston i njegovi saučesnici.

— I već dvadeset meseci se nije pojavio nijedan brod nadomak ostrva? — upita Evans.

— U stvari, mi nismo nijedan primetili na pučini — odgovori Brijan.

— Jeste li postavili signale?

— Da, jarbol smo podigli na najvišem vrhu strme obale.

— I niko ga nije primetio?

— Ne, gazda Evanse — odgovori Donifen. — Ali treba da znate da smo ga pre šest nedelja skinuli kako ne bi privukao Volstonovu pažnju.

— Dobro ste uradili, moji dečaci! Sada, istina, ta hulja zna na čemu je! Stoga ćemo noću i danju biti na oprezu!

— Zašto — primeti Gordon — zašto moramo imati posla s takvim bednicima umesto s pošteniim ljudima kojima bismo tako rado pritekli u pomoć. Naša mala kolonija bila bi time samo jača. Odsada nas očekuje samo borba, odbrana naših života, okršaj, a znamo li kakav će biti ishod svega toga!

— Bog koji vas je dosada štitio, deco moja — progovori Keit — neće vas napustiti! On vam je poslao ovog hrabrog Evansa i s njim...

— Evans! ... Ura za Evansa! — viknuše u jedan glas svi mladi

naseljenici.

— Računajte na mene, moji dečaci — odgovori Evans — i, kao što ja računam na vas, obećavam vam da ćemo se dobro braniti.

— Pa ipak — prihvati Gordon — kad bi bilo moguće da se izbegne ta borba, kad bi Volston pristao da napusti ostrvo? ...

— Šta hoćeš time da kažeš, Gordone? — upita Brijan.

— Hoću da kažem da bi njegovi drugovi i on već otišli da su se mogli poslužiti šalupom! Nije li tako, gazda Evanse?

— Sigurno!

— Pa lepo! Kad bismo stupili s njima u pregovore, kad bismo ih snabdeli alatom koji im je potreban, možda bi prihvatili?... Znam da je odvratno uspostavljati veze sa zločincima sa *Severna*. Ali da bismo ih se oslobodili, da bismo predupredili napad koji bi stajao mnogo krvi!... Najzad, šta misli gazda Evans!

Evans je pažljivo slušao Gordona. Njegov predlog je svedočio o njegovom praktičnom duhu, koji se nije zanosio besmislicama, i o karakteru koji mu je pomagao da svaku situaciju mirno razmotri. On pomisli — i nije se prevario — da taj mora biti najozbiljniji od svih, i učinilo mu se da je njegova primedba vredna da se o njoj porazgovara.

— Doista, gospodine Gordone — odgovori on

— da biste se oslobodili prisustva ovih zločinaca, svako sredstvo bi bilo dobro. Ako bi oni pristali da odu, pošto bi opravili šalupu, to bi vredelo više negoli upuštati se u borbu koja bi mogla imati sumnjive rezultate. Ali zar ima smisa poveriti se Volstonu? Dok vi budete s njim u vezi, neće li on koristiti priliku da iznenadi Frenč-den i da se dočepa onoga što je vaše. Zar on ne bi mogao pomisliti da ste spasli od brodoloma neki novac? Verujte mi, ovi lupeži bi vam za vaše usluge uzvratili samo zlim! U takvim dušama nema mesta zahvalnosti. Sporazumeti se s njima, to znači predati se...

— Ne! ... Ne! — viknuše Bakster i Donifen, a njima se pridružiše ostali tako odlučno da je gazda Evans bio zadovoljan.

— Ne! — dodade Brijan. — Ne treba imati ništa zajedničko sa Volstonom i njegovom bandom!

— Zatim — primeti Evans — njemu nije potreban samo alat, već i municija. Potpuno je jasno da je imaju još dovoljno za izvršenje napada!... Ali s obzirom na to da i za dalje putovanje treba biti naoružan, neće im ostati dovoljno praha i olova!... Zatražiće ga od vas! ... Zahtevaće ga!... Hoćete li im ga dati?

— Svakako da nećemo! — odgovori Gordon.

— Onda će oni pokušati da ga se domognu silom. Vi ćete učiniti sve samo da biste izbegli borbu, a do nje će doći samo pod uslovima još gorim po vas.

— Imate pravo, gazda Evanse! — odgovori Gordon. — Spremimo se na odbranu i čekajmo!

— Da, to je najbolje!... Čekajmo, Gordone. Uostalom, postoji jedan razlog za čekanje koji je za mene važniji nego svi drugi.

— Koji?

— Slušajte me dobro! Vi znate da Volston može da ode s ostrva jedino pomoću šalupe.

— To je očigledno! — odgovori Brijan.

— Ta se šalupa može savršeno opraviti, to ja tvrdim, i Volston je odustao od toga da je osposobi za plovљenje jedino zbog nedostatka alata...

— Inače — reče Bakster — on bi već bio daleko.

— Tako je kao što kažete, moj dečače. Dakle, ako vi Volstonu stavite na raspolaganje sredstva za opravku čamca, ja prepostavljam da će on odbaciti pomisao da opljačka Frenč-den, jer će se požuriti da ode ne brinući se za vas.

— Eh, što to već nije uradio! — viknu Servis.

— Do sto đavola! Da je to uradio — odgovori Evans — šta bismo onda mi učinili kad *Severnova šakvpa* više ne bi bila tamo?

— šta, gazda Evanse — upita Gordon — vi računate da ćete tim čamcem otići s ostrva?

— U svakom slučaju, Gordone!

— Da ćete stići u Novi Zeland, da ćete preći Pacifik? — dodade Donifen.

— Pacifik? ... Ne, moji dečaci — odgovori Evans — već da ćemo stići na jedno bliže mesto gde bismo čekali priliku da se vratimo u Oklend.

— Govorite li istinu, gazda Evanse? — viknu Brijan.

U isto vreme dva-tri njegova druga htedoše da navale na gazdu s pitanjima.

— Kako, zar bi ta šalupa mogla da izdrži put od više stotina milja?

— primet Bakster.

— Više stotina milja? — odgovori Evans. — Nikako! Samo tridesetak!

— Zar ovo nije more koje se prostire oko ostrva? — upita Donifen.

— Na zapadu, da! — odgovori Evans. — Ali na jugu, severu i istoku, to su samo kanali koji se mogu lako preći za šezdeset sati.

— Onda se nismo prevarili kad smo mislili da postoji kopno u blizini? — reče Gordon.

— Niste — odgovori Evans — to su čak velika kopna koja se prostiru na istoku.

— Da... na istoku! — viknu Brijan. — Ona beličasta mrlja, zatim ona svetlost koju sam primetio u tom pravcu...

— Beličasta mrja, kažete? — primeti Evans.

— To je očigledno santa, a ona svetlost to je plamen nekog vulkana koji treba da se nalazi na geografskim kartama. Ah, moji dečaci, a šta ste vi, molim vas, mislili, gde se nalazite?

— Na jednom od osamljenih ostrva u Pacifickom okeanu — odgovori Gordon.

— Ostrvo, da!... Osamljeno, ne! Budite sigurni da ono pripada jednom od mnogobrojnih arhipelaga koji se nailaze blizu Južne Amerike! Uostalom, ako ste vi dali imena rtovima, zalivima, rekama na vašem ostrvu, niste mi rekli kako ste njega nazvali?

— Ostrvo Čerman, ime našeg zavoda — odgovori Donifen.

— Ostrvo Čerman! — primeti Evans. — Dobro, to će mu biti drugo ime, jer se ono već zove ostrvo Anovar.

Zatim, preduzevši uobičajene mere opreznosti, svi podoše na spavanje pošto su pripremili ležaj za Evansa. Mlađi naseljenici su poneli dvostruke utiske koji su mogli da uznemire njihov san: s jedne strane, perspektiva krvave borbe, a s druge, mogućnost da se vrate u domovinu...

Gazda Evans je odložio do sutra da upotpuni objašnjenja i da na atlasu pokaže tačan položaj ostrva Anovr. Dok su Moko i Gordon bdeli, noć je u Frenč-denu protekla mirno.

XI

Kanal, dug oko trista osamdeset milja, skreće od zapada prema istoku, od rta Virgin na Atlantiku do rta Los Pilares na Pacifiku; on je okružen vrlo nemirnim kopnima, čija brda nadvisuju nivo mora za tri hiljade stopa — sa zalivima i mnogobrojnim skrovitim lukama u kojima brodovi mogu bez muke da popune svoje zalihe vode — a koja su obrasla gustim šumama s obiljem divljači, šumama koje odjekuju od hiljade vodopada što se bučno izlivaju u bezbrojne zalivčiće, pružajući brodovima koji dolaze s istoka ili zapada kraći prolaz nego što je Lemerov, između Ter-dez-Eta i Ognjene zemlje, i manje izložen burama negoli put oko rta Horn — takav je taj Magelanov moreuz koji je otkrio slavni portugalski moreplovac 1520. godine.

Španjolci, koji su jedini tokom pola stoljeća odlazili na Magelanov arhipelag, osnovali su na poluostrvu Brunsvik naselje Por-Famin. Posle Španjolaca došli su Englezi s Drejkom, Kevendišom, Čajdlijem, Hokinzom; zatim Holanđani s Vertom, Kordom, Nortom, s Lamerom i Šotenom, koji su 1610. godine otkrili istomene tesnace. Najzad, od 1696. do 1712, Francuzi se tamo pojaviše s Deženom, Bošen-Guenom, Frezijeom, i od tog doba je otvoren put u ove predele najslavnijim moreplovцима krajem stoljeća — Ansonu, Kuku, Bajronu, Bugenvilu i drugima.

Time je Magelanov moreuz postao vrlo živa saobraćajnica za prelaženje iz jednog okeana u drugi — naročito otkako je plovljene na paru, kojem ne smetaju ni nepovoljni vetrovi ni suprotne struje, omogućilo da se putuje u izuzetnim uslovima plovljena.

Takav je, dakle, bio moreuz koji je sutradan, dvadeset trećeg novembra, Evans pokazao na karti Stilerovog atlasa Brijanu, Gordonu i ostalim drugovima.

Dok Patagonija, poslednja oblast Južne Amerike, Zemlja kralja Viljema i poluostrvo Brunsvik čine severnu granicu moreuza, on se s juga graniči Magelanovim arhipedagom, koji se sastoji od velikih ostrva: Ognjene zemlje, Puste zemlje, zatim ostrva Klarans, Ost, Gordon, Navaren, Volston, Stjuart i velikog broja drugih manje važnih do poslednje grupe Ermita, od kojih je najistureniji između dva okeana u stvari smo poslednji vrh visokih Kordiljera u Andima i zove se rt Hom.

Na istoku se Magelanov moreuz proširuje s jednim ili dva uzana prolaza između rta Virgin, na Patagoniji, i rta Sveti duh, na Ognjenoj zemlji. Ali nije tako na zapadu — kao što je primetio Evans. S ove strane ostrvca, ostrva, arhipelazi, moreuzi, kanali, tesnaci mešaju se ubeskraj. Jednim prolazom koji se nalazi između rta Los Pilares i najjužnije tačke velikog Ostrva kraljice Adelaide, taj moreuz izlazi na Pacifik. S one strane se prostire niz ostrva nejednako grupisanih, od Moreuza lorda Nelsona sve do grupe Čono i Čiloe, koji se graniče s čileanskom obalom.

— A sada — dodade Evans — vidite li s one strane Magelanovog moreuza jedno ostrvo koje obični kanali dele od ostrva Kembridž, na jugu, i ostrva Madre de Dios i Čatam, na severu? To ostrvo na pedeset i prvom stepenu geografske širine, to je Anovr, kojem ste vi dali ime Čerman, i na kojem živite već više od dvadeset meseci.

Brijan, Gordon i Donifen, nagnuti nad atlas, gledali su znatiželjno to ostrvo za koje su mislili da je daleko od svakog kopna, a koje je u stvari tako blizu američkom kopnu.

— Šta — reče Gordon — zar nas od Čilea deli samo jedan tesnac?

...

— Da, moji dečaci — odgovori Evans. — Ali između ostrva Anovr i američkog kontinenta nalaze se samo pusta ostrva, kao što je i ovo. I kad biste jednom stigli na taj kontinent, trebalo bi da pređete

stotine milja pre nego što biste došli do naselja u Čileu ili do republike Argentine. Kakav bi to bio zamor, a da i ne pominjemo opasnosti, jer Indijanci Puelke, koji lunjaju po pampasima, nisu mnogo gostoljubivi. Zato ja mislim da je za vas bolje što niste mogli napustiti ostrvo kad vam je već materijalni opstanak bio obezbeđen, ali se, uz pomoć božju, nadam da ćemo to učiniti zajedno.

Ovi različiti kanali koji okružuju ostrvo Anovr nisu na pojedinim mestima širi od petnaest do dvadeset milja, i Moko bi po lepom vremenu mogao lako da ih preplovi samo sa jolom. Brijan, Gordon i Donifen nisu mogli za vreme svojih odlazaka na sever i na istok da primete ova kopna zbog toga što su ona potpuno niska. Što se tiče beličaste mrlje, to je jedam od glečera u unutrašnjosti, a eruptivno brdo — to je jedno od vulkanskih ostrva u Magelanovom arhipelagu.

Uostalom — druga primedba koju dade Brijan posmatrajući pažljivo kartu — njihove su ekskurzije slučajno vodile tačno na one delove obale koji su najudaljeniji od susednih ostrva. Istina, 'kad se Donifen našao na Severovim stenama, možda bi i primetio južnu obalu ostrva Čatasm, ali je toga dana horizont bio zastrt olujnim oblacima i mogao se sagledati ograničen prostor unaokolo. Što se tiče Zaliva obmane, koji se uvukao duboko u ostrvo Anovr, kako sa ušća Istočne reke, tako i s uzvišenja Ber-roka, nije se moglo videti ni malo ostrvce koje se nalazilo na istoku, kao ni ostrvo Nade koje je bilo udaljeno dvadesetak milja. Da bi se ta susedna kopna mogla primetiti, trebalo je otići na Severi rt, odakle se vide ostrva Čatam i Madre de Dios preko Tesnaca Konsepcion — ili na Južni rt, sa kojeg su se mogli videti vrhovi planina na ostrvima: Kraljici, Kraljici Adelaidi ili Kembridžu — ili, najzad, sa krajnje tačke na obali Peščane visoravnji koju nadvisuju planinski vrhovi na ostrvu Oven ili glečeri na jugoistočnim ostrvima.

Mladi naseljenici nisu uočili nijednu od tih udaljenih tačaka. Što se tiče karte Fransoa Bodoena, Evans nije sebi mogao objasni zašto ova kopna i ostrva nisu na njoj naznačena. Pošto je francuski brodolomnik mogao dosta tačno nacrtati oblik ostrva Anovr, znači da ga je prošao s

kraja na kraj. Možda bi trebalo prihvatići da je njegov vidik zbog magle bio ograničen samo na nekoliko milja. To je najzad i usvojeno.

A sada, u slučaju da im uspe da se dočepaju *Severnove* šalupe i da je poprave, kojim bi pravcem Evans krenuo?

To je bilo pitanje koje mu je postavio Gordon.

— Moji dečaci — odgovori Evans — ja neću poći ni na sever ni na istok. Što budemo duže plovili, biće bolje. Naravno da bi nas šalupa, uz povoljan vetar, mogla dovesti do neke čileanske luke gde bi nas dobro primili. Ali je more u tim predelima naročito burno, dok je prelaženje kanala između arhipelaga uvek lakše.

— Stvarno — odgovori Brijan — samo, hoćemo li u tim predelima naći naselja, a u naseljima mogućnost da se vratimo u domovinu?

— Ja u to ne sumnjam — odgovori Evans. — Evo, pogledajte kartu. Kuda ćemo stići Smitovim kanalom kada pređemo prolaze između Arhipelaga kraljice Adelaide? U Magelanov moreuz, zar ne? E dobro, gotovo na samom ulazu u moreuz nalazi se pristanište Tamar, koje pripada Pustom ostrvu, a tu ćemo već biti na putu za kuću.

— Ali, ako tamo ne nađemo nikakav brod — upita Brijan — hoćemo li čekati dok neki ne naiđe?

— Ne, Brijane. Sledite me još dalje kroz Magelanov moreuz. Primećujete li vi ovo veliko poluostrvo Brunsvik?... U zalivu Fortesku u Por-Galanu brodovi se često zadržavaju. Hoće li biti potrebno da idemo tamo i da obilazimo rt Froverd, na jugu tog poluostrva? Evo Zaliva svetog Nikole ili Bugenivilovog zaliva, gde se zaustavlja većina brodova koji plove moreuzom. Najzad, još dalje, evo Por-Famin, a još više na severu Punta-Arena.

Gazda je imao pravo. Kad jednom uđe u moreuz, šalupa bi našla mnogobrojna pristaništa. U tim uslovima vraćanje u domovinu bilo bi obezbeđeno a da i ne govoimo o susretu s brodovima koji plove prema Australiji ili Novom Zelandu. Ako Por-Tamar, Por-Galan, Por-Famin pružaju malo nade, Punta-Arena, naprotiv, snabdevana je svim onim što je potrebno za život. Ovo veliko naselje, koje je osnovala čileanska

vlada, postalo je prava varošica, sagrađena na morskoj obali, sa lepom crkvom čiji se toranj uzdiže među prekrasnim drvećem na poluostrvu Brunsvik. Ona je u punom razvoju, dok je stanica na Por-Faminu, koja potiče iz X veka, sada samo jedno selo u ruševinama.

Uostalom, danas postoje još južnije i druge kolonije koje obilaze naučne ekspedicije — kao što su stanica Livija na ostrvu Navaren i, naročito, Ošoija u Biglovom kanalu iznad Ognjene zemlje. Ova poslednja, zahvaljujući požrtvovanju engleskih misionara, doprinosi mnogo upoznavanju ovih oblasti, gde su Francuzi ostavili mnogobrojne tragove svog boravka, o čemu svedoče imena kao Dima, Klue, Pasrter, Šanzi, Grevi, koja nose neka ostrva Magelanovog arhipelaga.

Spasenje mladih naseljenika bila bi, dakle, sigurno ako bi uspeli da stignu u moreuz. Da bi donde stigli, bilo je, istina, potrebno popraviti šalupu, a da bi je popravili, trebalo se nje najpre dočepati — što im neće poći za rukom pre nego što pokore Volstona i njegove saučesnike.

Da je taj čamac ostao na mestu gde ga je Donifen našao na obali Severnovih stena, još bi možda mogli pokušati da ga prigrabe. Pošto se smestio trenutno petnaest milja odatle, u Zalivu obmane, Volston bez sumnje ne bi ni sanjao o tom pokušaju. Ono što je on učinio, mogao bi takođe učiniti i Evans, to znači dovesti šalupu ne na ušće Istočne reke, već na ušće reke Zeland, pa čak, ploveći uz reku, sve do Frenč-dena. Tu bi se, pod rukovodstvom gazde, pristupilo opravci pod najboljim uslovima. Zatim, pošto bi čamac bio opremljen, natovaren municijom, hranom i nekim predmetima koje bi bilo šteta ostaviti, našao bi se već daleko od ostrva pre nego što bi zločinci bili u stanju da ih napadnu.

Na žalost, taj plan više nije bio izvodljiv. Pitanje odlaska moglo se rešiti samo silom, bilo napadom, bilo odbranom. Ništa se nije moglo učiniti dok *Severnova* posada ne bude savladana.

Evans je, uostalom, zadobio potpuno poverenje mladih naseljenika. Keit im je o njemu toliko i tako srdačno pričala. čim je

gazda podsekao kosu i bradu, svi su bili umirenji kad su videli njegovo smelo i iskreno lice. Moglo se takođe osetiti da je bio energičan i pošten, čvrstog karaktera i sposoban za svako požrtvovanje.

Zaista, kao što je Keit rekla, sam ga je bog poslao u Frenč-den, najzad jednog »čoveka« među ovu decu!

I gazda je najpre htio da vidi sredstva koja bi mogao upotrebiti u Slučaju otpora.

Skladište i hol učinili su mu se vrlo pogodni za odbranu. Njihov položaj je bio takav da su iz jednog mogli vladati obalom i rekom, a iz drugog Sportskom terasom sve do obale jezera. Mazgale bi im omogućile da pucaju u tim pravcima, ostavši i dalje u zaklonu. Sa svojih osam pušaka mogli bi držati napadače na odstojanju i tući ih iz dva mala topa ako bi se usudili da priđu Frenč-denu.

Što se tiče revolvera, sekira i mornarskih noževa, svi bi se mogli njima služiti, ukoliko dođe do borbe prsa u prsa.

Evans je odobravao Brijamu što je u unutrašnjosti nagomilao kamenje kako bi obezbedio vrata da ne budu provaljena. Ako su branioci iznutra i bili relativno jaki, spolja bi bili slabi. Ne treba zaboraviti da je tu bilo samo šest dečaka od trinaest do šesnaest godina protiv sedam snažnih ljudi naviklih da rukuju oružjem i tako bezočnih da ne bi prezali ni od ubisitva.

— Vi ih smatrate za opasne zločince, gazda Evanse? — upita Gordon.

— Da, Gordone, za vrlo opasne.

— Osim jednog od njih koji, možda, nije sasvim propao! — reče Keit. — Forbs koji mi je spasao život...

— Forbs? — upita Evans. — Eh, do sto đavola; bilo zbog rđavih saveta, bilo zbog straha od svojih drugova, on je isto tako učestvovao u krvoproliću na *Severnu!* Uostalom, zar me taj nitkov nije progonio zajedno sa Rokom? Zar nije na mene pucao kao na divlju zver? Zar nije bio srećan misleći da sam se utopio u reci? Ne, dobra moja Keit, ja se bojam da on nije ništa bolji od ostalih. Vas je poštdeo zato što je znao da su ovim lupežima još potrebne vaše usluge, i on neće

izneveriti kad bude trebalo udariti na Frenč-den.

Prošlo je, međutim, nekoliko dana. Dečaci koji su osmatrali okolinu sa vrha Oklendskog grebena nisu javili ništa sumnjivo. To je iznenadilo Evansa.

Poznajući Volstonove planove, znajući da mu je u interesu da se pozuri, on se pitao zašto od dvadeset sedmog do tridesetog novembra još ništa nisu preduzeli.

Tada mu pade na pamet da će Volston, bez sumnje, pokušati da lukavstvom umesto silom prodre u Frenč-den. I evo šta je on rekao Baksteru, Gordonu, Brijanu i Donifenu, s kojima se vrlo često savetovao:

— Dokle god mi budemo zatvoreni u Frenč-denu, Volston će se uzdržavati da provali jedna ili druga vrata, ukoliko nema nekoga da mu ih otvori. On jedino može pokušati da uđe pomoću lukavstva...

— A kako? — upita Gordon.

— Možda baš ovako kako je sad meni palo na pamet — odgovori Evans. — Vama je poznato, moji dečaci, da jedino Keit i ja možemo izdati Volstona kao vođu zločinačke bande koja bi mogla napasti malu koloniju. Dakle, Volston misli da je Keit poginula za vreme brodoloma. Što se tiče mene, ja sam se sigurno utopio u reci pošto sam dobio dva metka od Roka i Forbsa; poznato vam je da sam čuo kako se oni vesele zbog ovako srećnog zarvršetka. Volston, dakle, veruje da vi o svemu tome ništa ne znate, čak ni o prisustvu *Severnovih* mornara na vašem ostrvu; i ako se jedan od njih pojavi u Frenč-denu, vi ćete ga dočekati kao što se dočekuje svaki brodolomnik. Dakle, ako taj lupež bude jedanput unutra, biće mu sasvim lako da uvede i ostale, što bi nam onemogućilo svaki pokušaj otpora.

— Ali ako bi Volston — odgovori Brijan — ili bilo koji od bande zatražio naše gostoprимstvo, mi bismo ga dočekali metkom.

— Ukoliko ne bi bilo lukavije da ga dočekamo ljubazno — primeti Gordon.

— Eh, možda, Gordone! — primeti gazda. — To bi bilo bolje! Lukavstvo za lukavstvo. Pa ćemo videti šta u tom slučaju treba da se

radi.

Da, važno je postupati sa najvećom opreznošću. Ako sve ispadne dobro, ako se Evans dočepa *Severnove* šalupe, mogli bismo verovati da čas oslobođenja nije daleko. Ali koliko ih opasnosti još vreba? I hoće li svi ovi mališani biti zajedno kad budu pošli na put za Novi Zeland?

Sutradan prepodne prođe bez neprilika. Evans je išao sa Donifenom i Baksterom čak pola milje u pravou Šume zamki, skrivajući se iza drveća koje je raslo ispod Oklendskog grebena. Nije video ništa neobično, i Fen, idući za njima, nije imao prilike da pobudi njegovu sumnju.

Ali uveče, nešto malo pre zalaska sunca, nastade uzbuna. Veb i Kros, koji su stražarili na strmoj obali, brzo su sišli i javili da se južnom obalom jezera, s druge strane reke Zeland, približuju dva čoveka.

Čuvajući se da ih ne prepoznaju, Keit i Evans se odmah vrtiše u skladište. Zatim, provirujući kroz jednu od mazgala, oni ugledaše najavljenе ljude. Bila su to dva Volstonova saučesnika, Rok i Forbs.

— Očigledno — reče gazda — sad će se poslužiti lukavstvom i predstaviće se kao mornari koji su se tek spasli od brodoloma.

— Šta da radimo? — upita Brijan.

— Lepo ih dočekajte — odgovori Evans.

— Da lepo dočekamo ove bednike! — viknu Brijam. — Nikada ja neću moći...

— Preuzimam to na sebe — odgovori Gordon.

— Dobro, Gordone! — reče gazda. — I naročito neka uopšte ne posumnjaju u naše prisustvo. Keit i ja ćemo se pokazati otuda kad za to bude vreme.

Evans i njegova drugarica šćućuriše se u jednom od skrovišta u hodniku, čija se vrata za njima zatvorile.

Nekoliko trenutaka kasnije Gordon, Brijan, Donifen i Bakster otrčaše na obailu reke Zeland. Kad su ih primetili, oba čoveka se napraviše veoma iznenađeni, našto Gordon odgovori isto tako velikim

iznenađenjem.

Rok i Forbs su izgledali iscrpeni od umora, i čim su stigli do reke, evo reči 'koje izmenjaše s onima na drugoj obali:

— Ko ste vi?

— Brodolomci koji su se nasukali na južnom delu ostrva u šalupi sa jedrilice *Severn!*

— Jeste li vi Englezi? ...

— Ne, Amerikanci.

— A vaši drugovi? ...

— Poginuli su! Jedino smo mi izbegli brodolomu i sad smo na kraju svojih snaga! ... A ko ste vi, molim vas?

— Naseljenici ostrva Čerman.

— Neka nam se naseljenici smiluju i prime nas jer smo bespomoćni...

— Brodolomnici uvek imaju pravo na pomoć sebi sličnih — odigovori Gordon. — Vi ste dobro došli.

Na Gordonov znak Moko se ukrca u jolu koja je bila privezana pored malog nasipa i zaveslavši nekoliko puta, preuze oba mornara na desnu obalu reke Zeland.

Bez sumnje da Volston nije imao da bira, ali treba priznati da Rokovo lice nije ulivalo poverenje čak ni deci koja nisu navikla da odgonetaju ljudske fizionomije. Mada je on pokušavao da se prikaže kao pošten čovek, bio je pravi zločinački tip, taj Rok nisikog čela, izdužene glave, jako izbačene donje vilice. Forbs — onaj u kome još nije ugasnulo svako ljudsko osećanje, po Keitnim rečima — nešto je bolje izgledao. Verovatno da ga je zato Volston pridodao Roku.

Obojica su tada odigrala svoju ulogu lažnih brodolomnika. Bojeći se, ipak, da ne pobude sumnju ako ih budu pitali o pojedinostima, oni se napraviše da su iscrpeni od umora više nego od gladi i zamoliše da im dozvole da se malo odmore i prespavaju u Frenč-denu. Istina, na ulazu — što nije izmaklo Gordonu — nisu mogli da se uzdrže da ne bace ispitivački pogled na raspored u holu. Izgleda da su čak bili dosta iznenađeni kad su videli odbrambena sredstva koja je posedovala mala

kolonija, naročito topove uperene kroz mazgalle.

Jasno da mladi naseljenici — kojima je sve to bilo odvratno — nisu morala još dugo da glume, jer su se Rok i Forbs žurili na spavanje pošto su priču o svojim doživljajima odgodili za sutradan.

— Bio bi nam dovoljan svežanj trave — reče Rok — ali mi ne želimo da vam smetamo, stoga, kad biste imali drugu prostoriju osim ove...

— Da — odgovori Gordon — imamo onu koja nam služi kao kuhinja, možete se tamo smestiti do sutra.

Rok i njegov drug pređoše u skladište čiju su unutrašnjost osmotrili jednim pogledom, pošto su videli da vrata gledaju na reku.

Zaista, ovi jadni brodolomnici nisu mogli biti bolje primljeni! Oba lupeža su sigurno u sebi mislila da nije potrebno trošiti suviše mašite da bi pobedili ovu bezazlenu decu.

Rok i Forbs legoše u jedan kut skladišta. Istina, oni neće biti sami, jer je tu spavao i Moko; ali oni se nisu mnogo brinutli zbog tog dečaka, rešeni da ga časkom zadave ako mu padne na um da ne bude miran. U zgodnom trenutku Rok i Forbs će otvoriti vrata skladišta, a Volston koji se šunja obalom sa četvoricom drugova, odmah će zagospodariti Frenč-denom.

Oko devet časova, smatrajući da su Rok i Forbs zaspali, Moko uđe i odmah se baci na svoj ležaj, spremان да да znak за uzbunu.

Brijan i drugovi ostadoše u holu; zatim, pošto su zatvorili vrata od hodnika, pridružiše im se Evans i Keit. Sve se događalo kao što je gazda predvideo; on je bio siguran da se u okolini Frenč-dena nalazi Volston očekujući trenutak kad će prodreti unutra.

— Budimo na oprezu! — reče on.

Prođoše, međutim, dva sata, i Moko se pitao nisu li Rok i Forbs odgodili svoju podvalu za iduću noć, kad mu pažnju privuče laki šum koji je dolazio iz unutrašnjosti skladišta.

Pri svjetlosti fenjera, koji je visio na svodu, video je kako su se Rok i Forbs izvukli iz kuta u kojem su ležali i kako puze prema vratima.

Vrata su bila utvrđena gomilom velikog kamenja — pravom

barikadom koju bi bilo teško, da ne kažemo nemoguće, srušiti.

Stoga su oba mornara počela da sklanjaju to kamenje slažući jedan po jedan uz desnu stenu. Za nekoliko nmiuta vrata su bila potpuno oslobođena.

Trebalo je samo povući polugu koja ih je zatvarala s unutrašnje strane, pa da ulaz u Frenč-den bude slobodan.

Ali u momentu kad je Rok, pošto je povukao pomenutu polugu, otvarao vrata, jedna ga ruka uhvati za rame. On se okrete i prepozna gazdu koga je fenjer u celini osvetljavao.

— Evans! — viknu on. — Evans ovde!...

— Pomozite, moji dečaci! — viknu gazda.

Brijam i njegovi drugovi pojuriše odmah u skladište. Ovde su, pre svega, četvorica najsnažnijih, Bakster, Vilkoks, Donifen i Brijan, dograbili Forbsa i onemogućili ga da pobegne.

Što se tiče Roka, on je naglim pokretom gurnuo Evansa, udarivši ga nožem kojim mu je lako okrznuo levu ruku. Zatim je pobegao kroz otvorena vrata. Nije napravio ni deset koraka kad se začu prasak.

To je gazda pucao na njega. Sudeći po svemu, begunac nije bio pogoden jer se nije čuo nikakav jauk.

— Do sto đavola! ... Promašio sam tog lukeža — viknu Evans. — što se tiče drugog... ipak će biti bar taj jedan manje!

I uzevši nož, on podiže ruku na Forbsa.

— Milost!... Milost! — reče bednik koga su dečaci povalili na zemlju.

— Da, milost, Evanse! — ponovi Keit i baci se između gazde i Forbsa — on mi je spasao život.

— Neka bude! — odgovori Evans. — Pristajem, Keit. Bar zasada.

I Forbsa, čvrsto uvezanog, zatvorile su jedno od skrovišta u hodniku.

Zatim, pošto su vrata skladišta zatvorena i zabarikadirana, svi ostadoše na straži do jutra.

XII

Mada je ta noć bez sna bila zamorna, sutradan niko nije ni pomišljao da se ma i jednog trenutka odmori. Sada više nije bilo sumnje da će Volston upotrebiti silu, pošto je lukavstvo propalo. Izbegavši gazdinom metku, Rok je sigurno stigao do Volstona i javio mu da su njegove namere otkrivene i da će ući u Frenč-den jedino ako provali vrata.

Već u zoru, Evans, Brijan, Donifen i Gordon izađoše iz hola preduzevši sve mere opreznosti. Kad je sunce izišlo, jutarnja magla se malo-po-malo zgusnula i otkrila jezero koje je ustalasao laki vetrić sa istoka.

Sve je bilo tiho u okolini Frenč-dena, pored reke Zeland, kao i prema šumi zamki. Domaće životinje u tom hodale su tamo-amo kao i obično. Jureći po Sportskoj terasi, Fen nije pokazivao znakove uznemirenja.

Evans je, pre svega, htio da se uveri vide li se na zemlji tragovi koraka. Doista, tu su otkriveni mnogobrojni tragovi, naročito blizu Frenč-dena. Oni su se ukrštali u različitim smerovima i pokazivali da su Volston i njegovi udrgovi noću dolazili do reke čekajući da im vrata skladišta budu otvorena.

Sto se tiče mrlja krvi, nijedna se nije videla na pesku — dokaz da Rok čak nije bio ni ranjen metkom iz gazzdine puške. Ali postavljalo se jedno pitanje: da li je Volston, kao i lažni brodolomnici, došao južnom stranom Porodičnog jezera ili se približio Frenč-denu sa severa? U tom slučaju, da bi ih našao, Rok bi pobegao prema Šumi zamki.

Dakle, pošto je bilo važno da se ova činjenica rasvetli, rešiše da pitaju Forbsa zna li on kojim je putem išao Volston. Hoće li Forbs pristati da govori i, ako bude govorio, hoće li reći istinu? Možda će se u njegovom srcu, iz zahvalnosti što mu je Keit spasla život, probuditi neko plemenito osećanje? Hoće li on zaboraviti da je zatražio gostoprимstvo domaćina Frenč-dena zato da bi ih izdao?

Pošto je hteo da ga sam pita, Evans se vrati u hod; on otvori vrata skloništa gde je Forbs bio zatvoren, popusti konopce kojima je bio vezan i dovede ga u hol.

— Forbse — reče Evans — lukavstvo koje ste Rok i ti smislili nije uspelo. Važno je da doznam Volstonove planove koji tebi moraju biti poznati. Hoćeš li odgovoriti?

Forbs je sagnuo glavu ne usuđujući se da pogleda Evansa, Keit i dečake pred kojima ga je gazda ispitivao, čutao je.

Keit se umeša.

— Forbse — reče ona — vi ste se prvi put pokazali malo milosrdni i sprečili ste svoje drugove da me ubiju prilikom pokolja na *Severnu*. Zar nećete ništa učiniti da biste spasli ovu decu od još goreg krvoprolića.

Forbs ne odgovori.

— Forbse — ponovi Keit — vama su poklonili život, a vi ste u stvani zaslužili smrt. Zar je moguće da je u vama nestalo svake čovečnosti. Pošto ste napravili toliko zla, mogli biste se vratiti dobru! Pomislite u kakav ste strašan zločin umešani!

Napola prigušen i težak uzdah iziđe iz Forbsovih grudi.

— Eh, šta ja mogu? — odgovori on potmulim glasom.

— Možeš nam reći — produži Evans — šta je trebalo da se desi ove noći, a šta kasnije. Jesi li ti očekivao Volstona i ostale koji je trebalo da uđu ovamo čim im vrata budu otvorena?

— Da — reče Forbs.

— I ova deca koja su te lepo dočekala bila bi ubijena?...

Forbs saže glavu još niže i ovog puta nije imao snage da odgovori.

— A sada, s koje su strane Volston i ostali došli dovde? — upita

gazda.

- Sa severne strane jezera — odgovori Forbs.
- Dok ste Rok i ti došli sa južne?...
- Da!
- Jesu li oni razgledali drugi deo jezera, zapadni deo?
- Još nisu.
- Gde bi mogli biti ovog trenutka?
- Ne znam...
- Ne možeš li više ništa reći, Forbse?
- Ne ... Evanse ... ne! ...
- A misliš li da će se Volston vratiti?
- Hoće.

Očigledno da su Volston i ostali, zaplašeni gazdinim pričanjem, shvatili da je lukavstvo otkriveno i smatrali mudrim da se sklone čekajući pogodniju priliku.

Ne nadajući se da će čuti nešto više od Forbsa, Evans ga je odveo u skladište i zatvorio spolja vrata.

Situacija je još uvek bila ozbijna. Gde se sada nalazi Volston? Da li se ulogorio pod krošnjama Šume zamki? Forbs to nije znao ili nije htio reći. Pa ipak, ništa nije bilo poželjnije nego da o tome budu tačno obavešteni. Stoga je gazdi palo na pamet da podje u izviđanje u tom pravcu, mada je to bilo opasno.

Oko podne je Moko doneo zatvoreniku nešto hrane. I sam utučen, Forbs ju je jedva i okusio. Šta se dešavalо u duši tog nesrećnika? Da li ga je spopala griža savesti? To se nije znalo.

Posle ručka je Evans upoznao dečake sa svojim planom o odlasku do ivice Šume zamki, toliko mu je ležalo na srcu da sazna da li su zločinci još u okolini Frenč-dena. Predlog je bio primljen *bez* pogovora, preduzete su sve mere da se odbrane u slučaju neke neprilike.

Nema sumnje da su od Volstonove družine ostala samo šestorica, pošto je Forbs bio zarobljen, a mala kolonija se sastojala od petnaest dečaka, ne računajući Keit i Evansa — ukupno njih sedamnaest. Ali

od tog broja treba oduzeti najmlađe, koji nisu mogli nepostredno učestvovati u borbi. Dakle, bilo je rešeno da Iverson, Dol i Kostar — dok se gazda bude bavio izviđanjem — ostanu u holu sa Keit, Mokom i Žakom, pod Baksterovim nadzorom. Što se tiče velikih, Brijana, Gordona, Donifena, Krosa, Servisa, Veba, Vilkoksa i Garneta, oni će pratiti Evansa. Da se osam dečaka suprotstavi šestorici Ijudi u najboljoj snazi, to neće biti ravноправna borba. Istina, svaki od njih biće naoružan puškom i revolverom, dok Volston ima samo pet pušaka sa *Severna*. Stoga je u takvim okolnostima borba na odstojanju imala najpovoljnije izglede, pogotovo što su Donifen, Vilkoks i Kros bili dobri strelnici, prema tome, vrlo nadmoćni s obzirom na američke mornare. Osim toga, municije im neće nedostajati, dok je Volston, kao što je rekao gazda, mogao imati još samo nekoliko metaka.

Bila su dva časa posle podne kad se obrazovala mala četa pod Evansovim vođstvom. Bakster. Žak, Moko, Keit i mališani odmah uđoše u Frenč-den, a vrata zatvorile, ali ih nisu zabardadirali kako bi, u pogodnom trenutku, gazda i ostali mogli da se sklone.

Uostalom, nije se trebalo ničega bojati s juga, čak ni sa zapada jer bi Volston, uputivši se tim pravcem, morao doći do Slaufijevog zaliva, pa onda krenuti dolinom reke Zeland — što bi iziskivalo suviše vremena. Uostalom, prema Forbsovim rečima, on je došao zapadnom obalom jezera i nije poznavao drugi deo ostrva. Evans se ni je bojao da će biti iznenađen s leđa, jer je napad mogao uslediti jedino sa severa.

Dečaci i gazda uputiše se oprezno podnožjetm Oklenskog grebena. Grmlje i šumarnici s one strane tora omogućila su im da se dohvate šume i da ne budu primećeni.

Evans je išao na čelu — pošto je morao obuzdati vatrenog Donifena, uvek spremnog da bude prvi. Kad su prošli mali grob u kojem su bili sahranjeni ostaci francuskog brodoloimnika, gazda je smatrao potrebnim da preseče popreko prema obali Porodičnog jezera.

Fen, koga je Gordon uzalud nastojao da zadrži, ćulio je uši, njušio tlo kao da traži, i uskoro je, izgleda, naišao na trag.

— Pažnja! — reče Brijan.

— Da — odgovori Gordon. — To nije trag životinje! Vidite li Fenovo ponašanje.

— Sakrijmo se u travu — primeti Evans — a vi, Donifene, kao dobar strelac, nemojte promašiti ako se neko od ovih lupeža pokaže u blizini. Nikad vaš metak neće znati bolju metu.

Nekoliko trenutaka kasndje svi su stigli do prvog drveća. Na ivici Šume zamki još je bilo tragova nedavnog boravka — napola izgorelo granje, pepeo tek ohlađen.

— Sigurno je Volston ovde proveo poslednju noć — primeti Gordon.

— A možda je to bilo i pre nekoliko sati? — odgovori Evans. — Mislim da bi bilo bolje spustiti se prema strmoj obali...

On još nije ni dorekao kad puče puška s desne strane. Pošto je okrznuo Brijanovu glavu, metak se zabio u drvo na koje se ovaj bio naslonio.

Gotovo u isto vreme začu se i drugi pucanj, popraćen krikom, dok se pedesetak koraka odatle neka masa naglo skljokala pod drveće.

Donifen je opalio nišaneći prema dimu prvog metka.

Ali pas se više nije zaustavlja, a Donifen obuzet oduševljenjem pojuri za njim.

— Napred! — reče Evans. — Ne smemo ga ostaviti samog!...

Trenutak kasnije, stigavši Donifena, svi se skupiše oko nekog tela ispruženog u travi, koje nije davalo znake života.

— To je Pik! — reče Evans. — Lupež je sigurno mrtav. Ako je đavo danas pošao u lov, neće se vratiti bez lovine! Jedan manje!

— Ostali ne mogu biti daleko — primeti Bakster.

— Svakako, dečače! Stoga se ne pokazujmo!... Na kolena!... Na kolena!...

Treći pucanj je ovoga puta dolazio s leve strane. Pošto se Servis nije dosta brzo sagnuo, metak mu zakači čelo.

— Jesi li ranjen? — viknu Gordon i potrča k njemu.

— Nije to ništa, Gordone, nije ništa! — odgovori Servis. — Samo

ogrebotina.

Sada je bilo važno ne razdvajati se. Pošto je Pik bio ubijen, ostali su još Volston i četvorica njegovih saučesnika, koji su morali biti negde u blizini, iza drveća. Stoga su Evans i ostali, čučnuvši u travu, obrazovali zbijenu grupu spremnu da se brani ma sa koje strane došao napad.

Najedared Garnet povika:

— Gde je Brijan?

— Ne vidim ga! — odgovori Vilkoks.

Doista, Brijan je nestao i pošto je Fenovo lajanje sve jače odjekivalo, postojala je opasnost da je smelog dečaka uhvatio neko od bande.

— Brijane ... Brijane!... — povika Donifen.

I svi, možda nesmotreno, pozuriše po Fenovom tragu. Evans ih više nije mogao zadržati. Išli su od drveta do drveta, stalno napred.

— Čuvajte se, gazda Evanse, čuvajte se! — viknu iznenada Kros bacivši se potrbuške.

Evans instinkтивно sagnu glavu u trenutku kad metak prođe nekoliko palaca iznad njega.

Zatim, uspravivši se, on primeti jednog od Volstonovih drugova kako beži kroz šumu.

Bio je to upravo Rok koji mu je sinoć izmakao.

— Čuvaj se, Rok! — viknu on.

On opali, a Rok nestade kao da se zemlja pod njim iznenada otvorila.

— Jesam li ga opet promašio! — viknu Evans.

— Do sto đavola! To bi bila zla sreća.

Sve se to zbilo u nekoliko sekundi. Odjedanput Fenovo lajanje odjeknu u blizini. Na to se začu Donifenv glas:

— Drži se, Brijane!... Drži se dobro! — viknu on.

Evans i ostali podoše na tu stranu i dvadeset koraka dalje opaziše Brijana koga je uhvatio Kop.

Taj bednik je upravo oborio dečaka i samo što ga nije udario

nožem, kad se Donifen, stigavši na vreme da bi otklonio udarac, baci na Kopa nemajući vremena da prethodno izvadi revolver.

Nož njega pogodi posred grudi... On pade bez jauka.

Shvativši da Evans, Garnet i Veb nastoje da mu preseku odstupnicu, Kop pobeže u pravcu severa. Istovremeno je za njim ispaljeno nekoliko metaka. On nestade, a Fen se vrati pošto ga nije mogao stići.

Došavši jedva k sebi, Brijan pritrča Donifenu i, pridržavajući mu glavu, pokuša da ga dovede k svesti...

Pošto su brzo napunili puške, Evans i ostali su stigli do njih.

Borba je, u stvari, počela na štetu Volstonovu, jer je Pik bio ubijen, a Kop i Rok su sigumo bili van borbe.

Donifen je na žalost bio pogoden u grudi, i to smrtno, tako je bar izgledalo. Zatvorenih očiju, lica bleda kao vosak, on se nije ni micao niti je čuo kad ga je Brijan zvao. I Evans se nagnuo nad mladog dečaka. Otkopčao mu je bluzu, zatim iscepao košulju koja je bila natopljena krvlju. Iz male trougle rane, na levoj strani, u visini četvrtog rebra, tekla je krv. Da li je vrh noža pogodio srce? Ne, jer je Donifen još disao. Postojala je bojazan da su povređena pluća jer je ranjenikovo disanje bilo sasvim slabo.

— Nosimo ga u Frenč-den! — reče Gordon.

— Samo tamo možemo da mu pružimo negu...

— I da ga spasemo! — viknu Brijan. — Ah, jadni moj druže!... Ti si se zbog mene izložio!

Evans prihvati predlog da Donifena odnesu u Frenč-den — utoliko pre što je ovog trenutka izgledalo da će doći do zatišja u borbi. Verovatno je Volston, videći da je pošlo rđavo po njega, odlučio da se povuče u dubinu Šume zamki.

Ipak je Evansa zabrinjavalo to što nije primetio ni Volstona, ni Brenda, ni Buka, a to su bili najopasniji članovi bande.

Donifeno stanje je zahtevalo da se pri nošenju ne trese. Stoga su Bakster i Servis požurili da od granja naprave nosila na koja su položili dečaka koji se još nije osvestio. Zatim su ga četiri druga

polako podigla, dok su ga ostali okružili naoružani puškama i revolverima.

Pratnja se vratila prvo u podnožje Oklendskog grebena. To je bilo bolje nego da su išli obalom jezera. Idući strmom obalom, trebalo je paziti samo na levu stranu i iza sebe. Ništa, uostalom, nije uznemirilo ovo mučno hodanje. Ponekad bi Donifen uzdahnuo tako teško da bi Gordon dao znak da se zaustave, kako bi osluhnuo njegovo disanje, a trenutak kasnije nastavili bi put.

Tri četvrtine puta prešli su pod takvi okolnostima. Preostalo je još samo sedam do osam stotina koraka pa da stignu u Frenč-den, čija vrata još nisu mogli videti, jer su bila sakrivena strmom obalom.

Odjedanput se začuše uzvici sa reke Zeland. Fen pojuri u tom pravou.

Očigledno da su Volston i njegovi drugovi napali Frenč-den.

U stvari, evo šta se dogodilo, kako su kasnije saznali.

Dok su Rok, Kop i Pik bili u zasedi u Šumi zamki i zadržavali malu Evansovu četu, Volston, Brend i Buk su se popeli na Oklendski greben idući isušenim koritom Potoka s branom. Pošto su brzo prešli gornju visoravan, sišli su kanjonom koji se spuštao do reke, nedaleko od ulaza u skladište. Kad su se jednom našli tu, bilo im je lako da prbuše vrata, jer nisu bila zabarikadirana, i da upadnu u Frenč-den. . . .

A sada, hoće li Evans stići na vreme da spreči katastrofu?

Evans je brzo odlučio. Dok su Kros, Veb i Garnet ostali pored Donifena, koga nisu smeli ostaviti samog, Gordon, Brijan, Servis i on pojuriše najkraćim putem u pravcu Frenč-dena. Nekoliko minuta kasnije, čim su pogledom mogli dopreti sve do Sportske terase, videli su nešto što im je oduzelo svaku nadu.

Tog trenutka je Volston izišao iz hola vukući jedno dete prema reci.

To dete je bio Žak. Uzalud se Keit bacila na Volstona i pokušavala da mu ga otme.

Trenutak kasnije pojavio se i drugi Volstonov saučesnik, Brend, koji je dograbio malog Kostara i vukao ga u istom pravcu. I Bakster se

bacio na Brenda, ali, žestoko odgurnut, pao je na zemlju.

Što se tiče ostale dece, Dola, Dženkinsa i Iversona, njih nisu videli, kao ni Moka. Da ih već nisu ubila u Frenč-denu? Volston i Brend su brzo stigli do reke. Imaju li oni mogućnosti da je pređu drugačije nego plivajući ? Da, jer je tu bio Buk pored jole; koju je izvukao iz skladišta...

Kad bi prešli na levu obalu, sva trojica bi bila van dometa. Pre nego što bi iko mogao da im preseče odstupnicu, oni bi stigli u svoj logor u Ber-roku, sa Žakom i Kostarom koji su postali taoci u njihovim rukama.

Stoga su Evans, Brijan, Gordon, Kros i Vilkoks trčali kao bez duše nadajući se da će stići na Sportsku terasu pre nego što Volston, Buk i Brend budu u sigurnosti s one strane reke. Da pucaju na njih sa razdaljine na kojoj su se nalazili, to bi značilo pogoditi istovremeno Žaka i Kostara.

Ali tu je bio Fen. On je upravo skočio na Brijana i uhvatio ga za grlo. Našavši se u neprilici i braneći se od psa, ovaj je morao pustiti Kostara, dok se Volston žurio da odvuče Žaka prema joli... Iznenada iz hola istrča neki čovek. Bio je to Forbs.

Pošto je provalio vrata skloništa, hoće li se on pridružiti svojim starim saučesnicima u zločinu? Volston je bio siguran u to.

— Upomoć, Forbse!... Dođi... dođi! — doviknu mu on.

Evans se zaustavio i samo što nije opalio kad vide Forbsa kako se baca na Volstona.

Iznenaden ovim napadom koji nije mogao očekivati, Volston je bio primoran da pusti Žaka i, okrenuvši se, udari Forbsa nožem.

Forbs pade pred Volstonove noge.

To se tako brzo dogodilo da su u tom trenutku Evans, Brijan, Gordon, Servis i Vilkoks bili još stotinak koratka od Sportske terase.

Volston je ponovo htio da zgrabi Žaka kako bi ga odvukao do jole, gde ga je čekao Buk sa Brendom, koji je uspeo da se otarasi psa.

On nije imao za to vremena jer mu je Žak, naoružan revolverom, sasuo metak posred grudi. Jedva da je teško ranjeni Volston imao

snage da otpuzi prema dvojici svojih drugova koji ga uzeše na ruke, ukrcaše i odgunuše snažno jolu.

U tom trenutku odjeknu žestok prasak. Karteč raspali po reci. To je bio top koji je mali ispalio kroz mazgale na skladištu.

A sada, izuzev dvojice bednika koji su nestali pod krošnjama Šume zamki, ostrvo Čerman je bilo oslobođeno od zločinaca sa *Severna*, koje je reka Zeland ponela prema moru!

XIII

Sada je nastalo novo doba za mlade naseljenike na ostrvu Čerman.

Pošto su se borili u dosta kritičnim uslovima sve dok nisu osigurali sebi opstanak, sada će raditi na svom izbavljenju i uložiti poslednji napor da bi videli svoje porodice i svoju zemlju.

Posle uzbudjenja koje je prouzrokovala borba došlo je u njima do sasvim prirodne reakcije. Bili su kao satrveni svojim uspehom u koji nisu mogli da veruju. Kad je opasnost prošla, učinila im se još veća nego što je ranije izgledala — u stvari onakva kakva je i bila. Zaista, posle prvog sudara na ivici Šume zamki, njihove nade su porasle u izvesnoj meri. Ali da nije bio te neočekivae Forbsove intervencije, Volston, Buk i Brend bi im umakli. Moko se ne bi usudio da puca iz topa da ne bi pogodio Žaka i Kostara zajedno sa njihovim otmičairima! Šta bi se zatim dogodilo?... Na kakav bi kompromis morali pristati da bi oslobodili oba deteta.

Stoga, tek kad su Brijan i njegovi drugovi mogli hladno da sagledaju ovu situaciju, u njima se pojavio neki naknadni strah. To je kratko trajalo i, mada još nisu pouzdano znali šta je sa Rokom i Kopom, bezbednost se donekle vratila na ostrvo Čerman. Što se tiče junaka bitke, njima su svi čestitali jer su to i zaslužili — Moko za topovski metak koji je opalio baš u pravi čas kroz mazgalu na skladištu — Žak za hladnokrvnost koju je pokazao ispalivši revolver na Volstona — najzad, Kostar koji bi »učinio isto to, kao što sam kaže, da je imao pištolj!« Ali ga nije imao!

Čak i Fena su nagradili milovanjem, ne računajući gomilu dobrih

kostiju, kojom ga je Moko obdario zato što je zubima napao lupeža Brenda dok je ovaj vukao malog dečaka. Nije potrebno pomenuti da se Brijan, posle Mokovog topovskog metka, vratio brzo na ono mesto gde su drugovi ostali s nosilima. Nekoliko minuta kasnije Donifen je bio donesen u hol, ali još nije došao k svesti, dok je Forbs, koga je doneo Evans, položen na postelju u skladištu. Cele noći su Keiit, Gordon, Vilkoks i Evans bdeli pored dvojice ranjenika.

Bilo je i suviše jasno da je Donifen vrlo teško ranjen. Ipak, pošto je disao dosta pravilno, izgledalo je da pluća nisu bila pogodjena Kopovim nožem. Da bi ublažila njegovu ranu, Keit je ubrala neko lišće koje se upotrebljavalo na Divljem zapadu i kojeg je bilo nekoliko džbunova na obali reke Zeland. To je lišće jove i ono se, zgnječeno i stavljeno na ranu kao obloga, pokazalo vrlo korisno pri sprečavanju unutrašnjih gnojenja, što je predstavljalo jedinu opasnost. Ali tako nije bilo sa Forbsom koga je Volston pogodio u trbu. On je znao da je smrtno ranjen. Kad je došao k svesti, dok se Keit nad njega nagnula i negovala ga, on promrmlja:

— Hvala, dobra Keit, hvala! Sve je uzalud!... Gotov sam!...

I suze mu potekoše na oči.

Je li to kajanje probudilo još ono malo dobra što je preostalo u srcu tog nesrećnika?... Da! Mada je, slušajući rđave savete i povodeći se za rđavim primerom, učestvovao u pokolju na *Severnu*, celo se njegovo biće pobunilo protiv strašne sudbine koja je pretila mladim naseljenicima, pa je žrtvovao svoj život za njih.

— Nadaj se, Forbse! — reče mu Evans. — Ti sd iskupio svoje zločine ... Ti ćeš živeti...

Ne! Nesrećnik će ipak umreti. Uprkos nezi koju mu nisu usikračivali, njegovo se stanje iz časa u čas pogoršavalo. U trenucima kad mu bolovi popuste, njegove zabrinuite oči su tražile Keit i Evansa!... On je prolio krv i ta je krv tekla kao iskupljenje zbog njegovog dosadašnjeg života.

Oko četiri časa ujutro Forbsov se život ugasi. Umro je kajući se, i dobio je oproštaj, kako od ljudi, tako i od boga, koji ga je poštedeo

duge agonije pa je gotovo bez bola ispustio dušu.

Sutradan su ga zakopali blizu mesta gde je počivao francuski brodolomnik, i sada dva krsta označavaju ta dva groba.

Ipak je Rokovo i Kopovo prisustvo još predstavljalo opasnost. Sigurnost nije mogla biti potpuna dokle god oni budu u stanju da im naškode.

Evans odluči, dakle, da i s njima svrši pre nego što podje u luku Ber-rok.

Gordon, Brijan, Bakster, Vilkoks i on podoše jednog dama, s puškama u ruci i revolverima za pojasom, zajedno sa Fenom, jer je bilo sasvim opravdano pouzdati se u njegov instinkt pri otkrivanju kakvog traga.

Traženje nije bilo ni teško, ni dugo, ni, treba dodati, opasno. Više se nisu morali bojati dvojice Volstonovih saučesnika. Kop, koga su mogli slediti po krvavim tragovima kroz čestar Šume zamki, nađen je mrtav nekoliko stotina koraka od mesta gde ga je stigao metak. Isto tako su otkrili i Pilkov leš, jer je on još u početku ubijen. Evansu je uskoro bio jasan i slučaj Roka, koji je tako iznenadno iščezao kao da ga je zemlja progutala; taj nesrećnik, pošto je smrtno ranjen, upao je u jednu od jama koje je iskopao Vilkoks. Sva tri leša zakopana su u tu jamu od koje su im napravili grob. Zatim se Evans i njegovi drugovi vratiše s dobrom vešću da se kolonija više nema čega bojati.

Radost bi u Frenč-denu bila potpuna da Donifen nije bio tako teško ranjen. Zar srca sada nisu bila puna nade?

Sutradan su Evans, Gordon, Brijan i Bakster pretresali planove koje je trebalo uskoro ostvariti. Pre svega, bilo je važno doći do Severove šalupe. To je zahtevao putovanje i čak boravak u Ber-roku, gde bi se pristupilo radovima i opravci, što bi čamac doveo u pređašnje stanje.

Dogovoriše se da Evans, Brijan i Bakster odu tamo jezerom i Istočnom rekom. To je u isti mah bio najsigurniji i najkraći put.

Jola, koju su pronašli na jednom mestu uz obalu reke, nije bila pogodena topovskim kartečom koji je prešao iznad nje. Ukrcaše u nju

alat za opravku, hranu, municiju, oružje i po povoljnom vetrusu sa boka ona zaplovi ujutro, šestog decembra, pod Evansovim vođstvom.

Prelaženje Porodičnog jezera odvijalo se dosta brzo. Nije bilo potrebno popuštati ili zatezati jedro, jer je vetrić bio podjednak i stalан. Posle jedanaest časova, Brijan je pokazao Evansu mai zalliv na jezeru iz koga je isticala Istočna reka, i jola, uz pomoć oseke, otplovi niz reku.

Nedaleko od ušća, izvučena na suvo, ležala je šalupa na peščanoj obali Ber-roka.

Posle vrlo detaljnog ispitivanja šta sve treba da se popravi, evo šta je rekao Evans:

— Moji dečaci, mi imamo dosta alata, ali nam nedostaje materija za opravku kostura i oplate. Sigurno da u Frenč-denu ima dasaka i drveidh letava koje potiču od *Slaufijevog* trupa; i kad bismo čamac mogli dovesti do reke Zeland...

— I ja sam na to mislio — odgovori Brijan.

— Zar je to nemoguće, gazda Evanse?

— Mislim da nije — odgovori Evans. — Pošto je šalupa uspela da dođe od Severovih stena do Ber-roka, ona može stići i od Ber-roka do reke Zeland. Tamo će biti lakše raditi, a iz Frenč-dena ćemo otići do Slaufijevog zaliva i odатle isploviti na more.

Neosporno, ukoliko je taj plan ostvarljiv, ne može se zamisliti bolji. Stoga su odlučili da iskoriste sutrašnju plimu kako bi plovili uz Istočnu reku vukući šalupu pomoću jole.

Evans je najpre pokušao da koliko-toliko zatvorи pukotine na čamcu pomoću čepova od kućine, koju je doneo iz Frenč-dena, i taj prvi posao je završen tek kasno uveče.

Noć su proveli mirno u pećini, gde su Donifen i njegovi drugovi boravili pri svom prvom dolasku u Zaliv obmane.

Sutradan rano u zonu, pošto su šalupu privezali za jolu, Evans, Brijan i Bakster zaploviše uz pomoć plime. Upravlјajući veslima, nekako su išli sve dok se osećala pliima. Ali čim je preovladala oseka i čamac se napunio vodom koja je u njega prodirala, vukli su ga s

teškom mukom. Stoga je bilo pet časova uveče kad je jola stigla do desne obale Porodičnog jezera.

Evans je mislio da ne bi bilo pametno izlagati se noćnom putovanju pod ovakvim uslovima.

Vetar je, uostalom, počeo uveče da popušta i vrlo verovatno, kao što se događa leti, da će se pojačati s prvim zracima sunca.

Na tom mestu su se ulogorili, slatko jeli i dobro spavali, naslonivši glave na debelo stablo bukve i pruživši noge prema vatri koja je pucketala i gorela do zore.

— Ukravajmo se! — bila je prva reč koju je izgovorio Evans čim je jutarnja svetlost ozarila jezero.

Kao što su i očekivali, čim je svanulo, počeo je vetrić sa severoistoka. Evans nije mogao poželeti povoljnije vreme za putovanje prema Frenč-denu.

Jedro je bilo podignuto i jola, vukući teški čamac pun vode sve do svojih ivica, zaplovi put zapada.

Za vreme tog putovanja Porodičnim jezerom nije se desila nikakva neprilika. Evans je iz opreznosti uvek bio spremán da preseče palamar u slučaju da šalupa počne da tone, jer bi tada povukla za sobom i jolu. Opravdano strahovanje, sigurno! Doista, ukoliko bi čamac potonuo, to bi značilo nepredviđeno odlaganje polaska, a možda još i duži boravak na ostrvu Čerman.

Najzad se oko tri časa posle podne na zapadu pojaviše vrhovi Oklendskog grebena. U pet časova jola i šalupa uđoše u reku Zeland i pristadoše uz mali nasip. Ura je dočekalo Evansa i njegove drugove čiji su povratak očekivali tek za nekoliko dana.

Za vreme njihovog odsustva Donifenovo stanje se donekle poboljšalo. Stoga je hrabri dečak mogao odgovoriti na stisak ruke svoga druga Brijana. Sada je disao mnogo slobodnije, pluća mu nisu bila zahvaćena. Mada su ga držali na vrlo strogoj dijeti, snaga mu se počela vraćati i, pomoću obloga od trave, koje je Keit obnavljala svaka dva sata, rana će sigurno zaceliti. Bez sumnje, oporavljanje će potrajati još dugo; ali Donifen je bio toliko vitalan da će njegovo

potpuno ozdravljenje biti samo pitanje vremena.

Već sutradan su preduzeti radovi na opravci. Bilo je najpre potrebno učiniti veliki napor da bi se šalupa izvukla na suvo. Pošto je bila duga trideset stopa i široka šest, biće dovoljna za sedamnaest putnika, koliko je imala mala kolonija, računajući Keiit i Evansa.

Kad su ovaj deo posla završili, ostali su radovi sledili redovnim tokom. Evans, koji je bio isto toliko dobar drvodelja koliko i dobar mornar, razumeo se u tome i mogao je oceniti Baksterovu veštinu. Materijala je bilo dovoljno, kao i alata. Pomoću ostataka od škuninog trupa mogla su se opraviti slomljena rebra, razbijena oplata i pokidane grede; najzad je stara kučina, umočena u smolu, doprinela da se pukotine u trupu savršeno zatvore.

Šalupa je ranije na prednjem delu imala krov, sada je više od pola bila natkrivena — što je značilo zaštitu od rđavog vremena, čega se baš nije trebalo bojati u ovoj drugoj polovini leta. Putnici će moći da budu pod krovom ili na njemu — kako im se bude sviđalo. Jarbol sa košem sa *Slaufija* poslužio je kao glavni jarbol, a Keit je, po Evansovim uputstvima, uspela da skroji jedro od četvrtog rezervnog jedra sa jahte, kao i zadnje jedro za krmu i trouglasto za pramac. S tom opremom čamac će imati bolju ravnotežu i koristiće vetar u svakom pravou.

Ovi poslovi su trajali trideset dana i bili su gotovi tek osmog januara. Trebalo je još završiti samo izvesne pojedinosti.

Evans je svu svoju pažnju poklonio osposobljavanju šalupe. Udesio ju je tako da će moći da plovi kroz kanale Magelanovog arhipelaga, a isto tako, prema potrebi, i da napravi nekoliko stotina milja ako bude morala da otplovi sve do naselja Punita-Arena na istočnoj obali poluostrva Brunsvik. Treba pomenuti da je u međuvremenu vrlo svečano proslavljen Božić, kao i prvi januar 1862. godine — čiji kraj mladi naseljenici, kao što su se nadali, neće dočekati na ostrvu Čerman.

U to vreme je Donifenovo oporavljanje prilično napredovalo, pa je mogao izlaziti iz hola mada je još bio vrlo slab. Dobar vazduh i jaka

hrana vidno su mu vratili snagu. Osim toga, njegovi drugovi nisu nameravali da pođu pre nego što bude sposoban da izdrži putovanje od nekoliko sedmica bez opasnosti da se bolest povrati. Svakodnevni život u Frenč-denu tekao je, međutim, svojim tokom.

Na primer, učenje, časovi, savetovanja više ili manje su prestali. Zar se Dženkins, Iverson, Dol i Kositar nisu osećali kao na raspustu?

Kao što možete i prepostaviti, Vilkoks, Kros i Veb su ponovo počeli sa lovom, bilo na obali Južne močvare, bilo pod visokim drvećem Šume zamki. Sada su prezirali mreže i zamke uprkos Gordonovim savetima da još uvek štede municiju. Stoga je pucanje odjekivalo na sve strane, a Mokova ostava punila se svežom divljači — da bi se konzerve mogle sačuvati za put.

Doisita, da je Donifen mogao preuzeti svoju dužnost glavnog lovca u maloj koloniji, s kakvim bi on žarom jurio divljač i ptice sad kad ne bi morao da štedi metke! Za njega je to bila prava nesreća što se nije mogao pridružiti svojim drugovima. Ali trebalo se uzdržati i ne počinuti kakvu nesmotrenost. Najzad, poslednjih deset dana januara, Evans je pristupio utovarivanju čamca. Siguro da su Brijan i ostali želeti da ponesu sve što su spasli prilikom *Slaufijevog* brodoloma... To je bilo nemoguće zbog nedostatka prostora, pa je trebalo izabратi.

Na prvom mestu Gordon je odvojio novac koji je sabrao na palubi jahte i koji će možda mladim naseljenicima biti potreban s obzirom na njihovo vraćanje u domovinu. Moko je ukrcao dovoljnu količini hrane za potrebe sedamnaest putnika, i to ne samo za put koji će trajati možda tri sedmice, već i za slučaj da ih neka nepogoda na moru primora da se iskrcaju na kakvo ostrvo arhipelaga pre nego što stignu do Punta-Arene, Por-Galana ili Por-Tamara.

Zatim je sav ostatak municije smešten u sanduke na šalupi, kao i puške i revolveri iz Frenč-dena. Donifen je čak zamolio da se ne ostave ni dva mala topa sa jahte. Ukoliko čamac bude pretovaren, uvek će ga uz put moći da olakšaju.

Brijan je takođe ukrcao sva rezervna odela, najvećii deo knjiga iz biblioteke, najvažnije posuđe koje će poslužiti u kuhinji na šalupi —

između ostalog i jednu peć iz skladišta — najzad, instrumente za plovidbu, mornarske satove, doglede, busole, lok, fenjere, pa nije zaiboravio ni čamac na sklapanje. Vilkoks je između mreža i udica izabrao one koje će uz put moći upotrebiti za pecanje.

Što se tiče vode za piće, pošto su je doneli sa rake Zelamđ, Gordon je rekao da se njome napune desetak burića, koji su bili pravilno raspoređeni po unutrašnjosti čamca. Nisu zaboravili ni onaj konjak, ni džin ni druge likere koje su napravili od plodova trulke i algairobe. Najzad je ceo tovar bio na svom mestu trećeg februara. Ostalo je još da se odredi dan polaska, ukoliko Donifen bude u stanju da izdrži putovanje

— Da — odgovorio je hrabri dečak! Rana je već bila potpuno zarasla i pošto mu se vratio apetit, trebalo je paziti jedino da ne jede suviše. Oslanjujući se na Brijanovu ili Keitinu ruku, sada se šetao svakog dana nekoliko sati po Sportskoj terasi.

— Pođimo!... Pođimo! ... — reče on. — Jedva čekam da putujem!... More će me potpuno izlečiti!

Polazak je bio određen za peti februar. Gordon je uveče pustio na slobodu domaće životinje. Gvanakoi, peruanske ovce, droplje i sve druge ptice, koje nisu bile nimalo zahvalne za brigu koju su im poklonili, pobegoše, jedne što su brže mogle, a druge odleteše kao strele, toliko je nagon za slobodom bio neodojiv.

— Nezahvalnici! — viknu Garnet. — Posle pažnje koju smo im ukazivali!

— Eto kakav je svet! — odgovori Servis šaljivim tonom, tako da je ta filozofska primedba bila prihvaćena uz opšti smeh.

Sutradan su se mladi putnici ukrcali u šalupu koja će za sobom vući jolu kojom će se Evans služiti kao brodskim čamcem.

Ali pre nego što odvežu palamar, Brijan i njegovi drugovi htedoše da još jedanput posete grobove Fransoa Bodoena i Forbsa. I odoše tamo sa predanom pobožnošću, a ta poslednja molitva bila je istovtremeno i poslednja počast koju su odali ovim nesrećnicima.

Donifen se smestio na krmi pored Evansa, čija je dužnost bdila da

upravlja. Na pramcu su Brijan i Moko imali zadatak da se brinu o jedrima, mada bi više trebalo računati na maticu koja će ih nositi niz reku Zeland nego na veter kojem se pravac zbog masiva Oklendskog grebena stalno menjao.

Ostali, čak i Fen, smestili su se po svom nahodenju na prednjem dedu palube.

Palamar je bio odvezan i vesla zahvatiše vodu.

Sa triput »ura« pozdraviše tada taj gostoljubivi dom koji je toliko meseci pružao sigurno sklonište mladim naseljenicima i sa mnogo uzbudjenja — osim Gordona koji je bio tužan što napušta svoje ostrvo — gledali su kako Oklendski greben nestaje iza drveća na obali.

Ploveći niz reku Zeland, šalupa nije mogla ići brže nego što je tekla reka čiji tok baš nije bio tako brz. Međutim, oko podne, negde u blizini Močvarne šume, Evans je morao baciti sidro.

U stvari, na tom delu reke korito je bilo plitko a čamac pretovaren, pa bi mogao doći u opasnost da se nasuče. Bolje je pričekati plimu pa zaploviti uz pomoć oseke.

Odmor je potrajavao oko šest časova. Putnici su to iskoristili da pripreme dobar obrok, posle čega su Vilkoks i Kros pošli na ivicu Južne močvare u lov na šljuke.

Sa krme na šalupi i Donifen je mogao oboriti dva prekrasna tinamiua, koja su letela preko desne obale. Odjednaput je ozdravio.

Bilo je već kasno kad je čamac stigao na ušće reke. Pošto zbog mraka nisu smeli da se upute između stena, Evans je, kao oprezan mornar, htio da pričekaju do sutra, pa da onda isplove na more. Noć je bila tiha, ako takvih ima. Veter je svečeri prestao i, pošto su se morske ptice — burni i obični galebovi i goelandi — povukle u rupe među stenama, potpuna tišina zavlada Slaufijevim zalivom.

Sutradam, pošto je veter dolazio s kopna, plima će dopreti do krajnje tačke Južne močvare. Trebalo je to iskoristiti i preći dvadesetak milja, koje bi inače, da je veter dolazilo s mora, bile vrlo burne.

Već u svanuće Evans je izdao naredbu da se podigne glavno, treće

i trouglasto jedro. Tada šalupa, vođena sigurnom Evansovom rukom, isplovi iz reke Zeland.

Tog trenutka se svi pogledi upraviše na Oklendski greben, zatim na poslednje stene Slaufijevog zaliva, koje iščezoše na okuci iza Američkog rta.

Ispaljen je i jedan topovski metak, propraćen sa triput »ura«, dok se zastava Ujedinjenog Kraljevstva vijorila navrh jarbola.

Osam časova kasnije šalupa je uplovila u kanal, duž kojeg se protezala peskovita obala ostrva Kembridž, zatim je obišla Južni rt i produžila duž Adelaidinog ostrva.

Krajnja tačka ostrva Čerman nestala je na severnom delu horizonta.

XIV

Nema potrebe iznositi u pojedinostima ovo putovanje kroz kanale Magelanovog arhipelaga. Ono nije bilo obeleženo nijednim važnijim događajem. Vreme je ostalo stalno lepo. Uostalom, u tim prolazima, šest do sedam milja širokim, more nema mogućnosti da se uzburka kad je nevreme. Svi su ti kanali bili pusti i, štaviše, bolje je ne susresti domoroce ovih predela, jer oni nisu uvek gostoljubivi. Jednom ili dvaput primećene su noću vatre u unurašnjosti ostrva, ali na obalama se nije pokazao nijedan domorodac.

Jedanaestog februara šalupa, uz stalan i povoljan vetar, uplovla u Magelanov moreuz Smajtovim kanalom, između zapadne obale Ostrva kraljice Adelaide i visova Zemlje kralja Viljema. Desno se uzdizao vrh Svetе Ane. Levo, udno Boforskog zaliva, nizalo se nekoliko prekrasnih glečera, a jedan od najviših bio je onaj koji je Brijan primetio s istočne obale ostrva Anovr, koje su mladi naseljenici i dalje nazivali ostrvom Čerman.

Na brodu je sve bilo u redu; treba stvarno poverovati da je taj morski, mirisni vazduh, bio izvrstan za Donifena, jer je on jeo, spavao i osećao se dosta jak da bi se mogao iskrcati ukoliko dođe u situaciju da sa drugoviima nastavi svoj robinsonski život.

Dvanaestog dana šalupa stiže nadomak naselja Tamar, na Zemlji kralja Viljema, čija luka, bolje reći zalivčić, bejaše pusta tog trenutka. Stoga, ne zaustavljujući se ovde, pošto su obišli rt Tamar, Evans zaplovi u pravcu jugoistoka kroz Magelanov moreuz.

S jedne strane se prostirala duga Pusta zemlja, sa svojim

bezizraznim i neplodnim obalama, bez one zelene vegetacije koja je prekrivala ostrvo Čerman. S druge strane se videla razuđena i tako čudljivo izreckana obala poluostrva Kruker. Odavde je Evans računao da će potražiti južne prolaze kako bi obišao ostrvo Forverd i zaplovio uz istočnu obalu poluostrva Brunsvik, sve do naselja Punta-Arena.

Nije bilo potrebno ići tako daleko.

Trinaestog ujutro, stojeći na pramcu, Servis povika:

— Dim desno od broda!

— Je li to dim ribarske vatre? — upita Gordon.

— Ne! ... To je pre dim nekog parobroda — odgovori Evans.

Zaista, kopno je u tom pravcu bilo suviše udaljeno da bi se video dim kakvog ribarskog logora.

Brijam se odmah pope uz katarku, stiže navrh jarbola i povika:

— Brod! ... Brod! ...

Lađa je uskoro bila na vidiku. To je bio parobrod od osam do devet stotina tona, koji je plovio brziniom od jedanaest do dvanaest milja na sat.

Sa šalupe se razlegnu »ura« i puščana paljba.

Šalupa je primećena i, deset minuta kasnije pristala je uz parobrod *Grafton*, koji je plovio u Australiju.

Ubrzo je kapetan *Graftona*, Tom Lon, obavešten o *Slaufijevom* slučaju. A nestanak škune je imao isto toliki odjek u Engleskoj, kao i u Americi. Tom Lon odmah prebaci na svoj brod putnike sa šalupe. On čak ponudi da ih direktno odveze u Oklend — zbog čega je malo skrenuo sa svog pravca, jer je *Graftonov* cilj bio Melburn, glavni grad provincije Adelaida, na jugu australijskog kopna.

Putovanje je bilo brzo, i *Grafton* je pristao u oklendsku luku dvadeset petog februara.

Još nekoliko dana pa će se navršiti dve godine otkako je petnaest učenika iz zavoda Čerman bačeno osamnaest stotina milja od Novog Zelanda.

Nema potrebe opisivati veselje onih porodica čija su se deca

vratila — deca za koju su verovali da su potonula u Pacifiku. Nije nedostajao nijedan od onih koje je nevreme odnelo u predele oko Južne Amerike.

Za trenutak se celim gradom raširila vest da je *Grafton* dovezao u domovinu mlade brodolomnike. Sjatilo se celo stanovništvo i pozdravljalo ih, dok su oni pali u zagrljaj svojih roditelja.

Kako su svi željno očekivali da saznaju sve pojedinosti o onome što se događalo na ostrvu Čerman! Ali radoznalost je ubrzo zadovoljena. Najpre je Donifen održao nekoliko predavanja o tome

— predavanja koja su doživela pravi uspeh, zbog čega je dečak bio vrlo ponosan. Zatim dnevnik koji je vodio Bakster, mogli bismo reći iz dana u dan — taj frenčdenski dnevnik odštampan je, pa su bile potrebne hiljade i hiljade njegovih primeraka da bi se zadovoljili samo čitaoci Novog Zelanda. Najzad su ga noviine Starog i Novog sveta donele na svim jezicima, jer nije bilo nikoga ko se nije bio zainteresovao za *Slaufijevu* nesreću. Gordonova mudrost, Brijanova požrtvovanost, Donifenova neustrašivost, odricanja svih zajedno, malih i velikih — sve je to izazvalo opšte divljenje.

Nema potrebe naročito isticati kako su bili primljeni Keit i gospodin Evans. Nisu li se oni predali spasavanju ove dece? Stoga je pomoću dobrovoljnih priloga, u znak priznanja, Evansu poklonjen trgovački brod Čerman, i on je postao istovremeno njegov vlasnik i kapetan — pod uslovom da mu matična luka bude Oklend. I kad god bi bi ga put naneo u Novi Zeland, on bi uvek nailazio na najsrdačniji prijem u porodicama »svojih« dečaka.

Što se tiče dobre Keit, nju su tražili, sporili se oko nje, Brijanovi, Garnetovi, Vilkoksovi i mnogi drugi. Konačno se nastanila u Donifenovoj kući, jer mu je svojom negom spasla život.

A kao moralni zaključak, evo šta treba upamtitи od ove priče koja opravdava, kako izgleda, svoj naslov *Dve godine raspusta*:

Sigurno više nikada neće učenici nekog zavoda doći u priliku da svoj raspust provedu pod sličnim okolnostima. Ali — neka to dobro upamte sva deca — s urednošou, marljivošcu i hrabrošcu, nema

situacije, pa ma kako bila opasna, iz koje se ne bi moglo izvući. Naročito neka se ne zaboravi, misleći na mlade brodolomnike sa *Slaufija*, da su, postavši zreliji posle iskušenja i muka tako teškog života, na povratku mališani bili gotovo veliki, a veliki skoro ljudi.

sken: **cyrano**

obrada: *BABA*

1 To o čemu je razmišljao Bijan desiće se u Francuskoj. Nekoliko godina kasnije, jedan zmaj koji je bio širok dvadeset i četni stope, a dvadeset i sedam stopa dug, u obliku osmougaonika, čiji je skelet bio težak šezdeset osam kilograma, platno i užad pedeset pet — sve zajedno sto trideset kilograma — lako je podigao vreću zemlje tešku skoro sedamdeset kilograma.